

Nesporazum s nacionalizmom

Nesporazume u odnosu između Hrvatske i svijeta izaziva i jedan jezični, terminološki problem. U nas riječ nacionalizam obično označava privrženost svom narodu i domovini, a u zapadnim zemljama se takav osjećaj naziva patriotizmom. Za njih nacionalizam označava isključivost i nedemokratsku pojavu, ono za što mi rabimo riječ šovinizam.

U državama razvijene demokracije je kulturni, jezični, povijesni i duhovni identitet nešto posve prirodno, što se podrazumijeva, a kad to ističe neki mali narod, koji je tek nedavno ostvario svoju samostalnost i tek se homogenizira - to izaziva nerazumijevanje i podozrenje.

Današnji, sve više globalizirani svijet teži isključivo učinkovitosti, ujednačavaju i smetaju ga osobnosti i različitosti. Međutim, svaki narod mora čuvati svoj identitet kako zbog vlastitog poštovanja tako i radi toga da ga poštuju i uvažavaju drugi narodi.

Potrebno je razvijati kulturni i povijesni identitet, patriotizam, međutim, pravo na privrženost domovini ne smije se uskraćivati onima koji su različitog etničkog porijekla. Dapače, valja stvoriti uvjete života koji će ih poticati na patriotizam. Tako će se ukloniti jedna od suprotnosti koja dijeli društvo i preobratiti je u činitelja povezivanja i jačanja snaga usredotočenih za djelovanje u cilju dobrobiti države.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o poljoprivredi	3
- Konačni prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu	15
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama	26
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi	30
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama pomorskog zakonika; Prijedlog odluke i proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru	38
- Prijedlog zakona o osobnoj iskaznici	45
- Prijedlog zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva	47
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj, za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva	52
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog ugovora o kreditu između Republike Hrvatske, Hrvatske banke za obnovu i razvitak i razvojne banke Vijeća Europe, za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva	53
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave	53
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o mirovinskom osiguranju	55
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o trgovini	55
- Prijedlog odluke o davanju pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica štete od elementarnih nepogoda nastalih početkom 2001. godine	57
- Prijedlog kandidata za izbor članova Državnog sudbenog vijeća	58
- Prijedlog programa državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje 2001-2005. godina	62
- Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja odredbe članka 31, stavka 1, članka 46, stavaka 1. i 2. članka 53, stavka 4. i članka 90, stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine", br. 33/01)	67
- Izbori-imenovanja-razrješenja	68

PRIKAZ RADA:

- 13. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 19, 20, 21, 27, 28, 29. LIPNJA TE 4, 5, 6, 11, 12, 13. I 15. SRPNJA 2001.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POLJOPRIVREDI

Prehrambena sigurnost stanovništva i primjereniji životni standard poljoprivrednika

Hrvatski sabor većinom je glasova donio Zakon o poljoprivredi, uz koji je prihvaćen i zaključak Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a kojim je Vlada obvezana da u roku devet mjeseci izradi analizu učinka liberalizacije trgovine na poljoprivrednu proizvodnju.

O PRIJEDLOGU

Za prikaz Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi koristit ćemo se uvodnim obrazloženjem ministra poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidara Pankrećića** koji je istaknuo da su razmotrene sve primjedbe iz prethodnih rasprava. Razriješeni su prijepori oko nadležnosti određenih resora, oko propisanih cijena, interventne kupovine i prodaje te ravnateljstva za tržišnu i strukturnu potporu u poljoprivredi, a važna je bila i javna rasprava provedena od utvrđivanja nacрта samog zakona. Upravo ta otvorenost i brojne sugestije zainteresiranih pomogli su da za završnu raspravu ponudimo kvalitetan dokument, uz koji je priložena i strategija razvitka poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u 21. stoljeću, istaknuo je.

Ciljevi i prioriteta područja

Kao ciljeve poljoprivredne politike, a time i zakona o poljoprivredi, naveo je: prehrambenu sigurnost stanovništva koja se podmiruje u što većoj mjeri domaćim konkurentnim poljo-

privrednim proizvodima; promicanje učinkovitosti proizvodnje i tržišta u poljoprivredi radi jačanja konkurentnosti kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu; omogućavanje primjerenog životnog standarda i pridonosenje stabilnosti poljoprivrednog dohotka; omogućavanje potrošačima pristup odgovarajućoj i stabilnoj ponudi hrane prema njihovim zahtjevima u pogledu kakvoće, cijene i sigurnosti prehrane; čuvanje prirodnih resursa promicanjem održive, ekološke poljoprivrede; te očuvanje i napredak seoskih područja i ruralnih vrijednosti.

U nastavku se posebno osvrnuo na sedam prioriteta područja djelovanja u poljoprivredi. U području agrarne strukture temeljni je cilj povećanje veličine obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te modernizaciju proizvodnih kapaciteta. U tom području kao cilj je postavljeno i poboljšanje dobne i obrazovne strukture poljoprivrednika te potpora područjima s težim uvjetima gospodarstva. Ciljevi u području financiranja poljoprivrede su razvitak komercijalnog, konkurentnog, kreditnog tržišta, seoskih lokalno-štednih i kreditnih organizacija, te poticanje neformalne financijske strukture. U području organizacije tržišta kao ciljevi su istaknuti osiguranje stabilnosti dohotka poljoprivrednika i to reformom sustava poticaja, te stabilizacijom i jačanjem konkurentnosti domaćeg tržišta poljoprivrednih proizvoda. U području ruralnog razvitka i zaštite

okoliša govori se o osiguranju primjerenih radnih i životnih uvjeta u ruralnom području, zaštiti i očuvanju kulturnog naslijeđa, stvaranju uvjeta za povratak i zadržavanje stanovništva na depulacijskim područjima te očuvanju i zaštiti okoliša te uravnoteženju regionalnog razvitka.

U području poslovnog povezivanja u poljoprivredi i tržišnoj infrastrukturi radi se o prevladavanju nedostatka poslovanja malog opsega i podizanju učinkovitosti unutar agrokompleksa i razvitku poljoprivredne tržišne infrastrukture. Ciljevi u području sigurnosti prehrane su umanjivanje mogućnosti rizika od genetski modificiranih organizama te promicanje nutricionistički ispravnog načina prehrane, kao i povećanje raspoloživosti ekoloških proizvoda na tržištu.

U području institucijske potpore u poljoprivredi posebno se naglašava povećanje učinkovitosti upravnih i stručnih službi, te djelovanje udruženja, kao i unapređenje rada istraživačkih institucija i prilagodbi legislative u području poljoprivrede međunarodnim standardima što bi donošenjem predloženog zakona trebalo biti završeno.

Ministar se osvrnuo i na najznačajnije izmjene u odnosu na prvo čitanje. Uz ostalo, kazao je, izmijenjena je i definicija poljoprivredne djelatnosti. Poljoprivreda se definira kao gospodarska djelatnost koja obuhvaća bilinogojstvo, stočarstvo i s njima povezane uslužne djelatnosti. Poljoprivredni proizvodi, prema

definiciji EU-a, utvrđeni su kao proizvodi bilnogojstva, stočarstva, te proizvodi prvog stupnja njihove prerade.

Naveo je da se prvi put u našem pravnom sustavu definira seljačko gospodarstvo i to kao samostalna gospodarska i socijalna jedinica temeljena na vlasništvu ili uporabi proizvodnih resursa i upravljanju obitelji u obavljanju poljoprivredne djelatnosti. Zakonom je poljoprivrednik definiran kao osoba na poljoprivrednom gospodarstvu koja se bavi poljoprivredom i posjeduje znanja i vještine o poljoprivredi. Poljoprivrednici su ustvari, objasnio je, sve osobe koje se bave poljoprivrednom djelatnošću bez obzira na formalno završeno školovanje. U člancima koji govore o mjerama tržišno-cjenovne politike jasnije je razgraničena nadležnost pojedinih Vladinih resora.

Članak koji govori o područjima s težim uvjetima gospodarenja, ta područja dijeli na brdsko-planinska područja, otoke, poluotok Pelješac, područja nepovoljnih hidroloških i pedoloških obilježja, te područja posebne državni skrbi. Mjere zemljišne politike detaljnije su razrađene, pa obuhvaćaju davanje koncesije za korištenje, davanje u zakup, te prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Novost je i razgraničenje nadležnosti u inspekcijском nadzoru nad propisanim cijenama intervencijskom kupovinom i prodajom koju provode gospodarski inspektori Državnog inspektorata.

Posebno je istaknuo da se zakonom konačno otvara mogućnost utemeljenja Hrvatske poljoprivredne komore kao institucije koja će promicati, štiti i zastupati interese poljoprivrednih gospodarstava. Suvremena poljoprivredna politika temelji se na jačanju poljoprivrednog sektora i proizvodnih metoda koje odražavaju potrebe i želje potrošača, ali ne zanemaruju sredinu u kojoj se ta proizvodnja odvija, već naprotiv sve više skrbe o ukupnom održivom razvitku ruralnog prostora uz očuvanje prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Sastavnica ovog zakona pomoći će u davanju odgovora na izazove i poteškoće koje nose međunarodne integracije, što se naročito odnosi na obveze Hrvatske prema Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) i zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU.

Zakon će stvoriti samo jasan okvir budućeg djelovanja, ali provedba nužnih pratećih reformi neće biti nimalo jednostavna, istaknuo je, najavljujući da pravi izazovi u reformi poljoprivrede tek predstoje.

RADNA TIJELA

Konačni prijedlog zakona o poljoprivredi razmotrili su i njegovo donošenje poduprli **odbori za zakonodavstvo** te **za poljoprivredu i šumarstvo**.

Zakon će stvoriti samo jasan okvir budućeg djelovanja, ali provedba nužnih pratećih reformi neće biti nimalo jednostavna. Pravi izazovi u reformi poljoprivrede tek predstoje.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje zakona, a na Konačni prijedlog nije utvrdio amandmane jer su ponuđena rješenja takvog izričaja da bi ih bilo teško amandmanima doraditi. Brojne su opisne odredbe koje sadrže načela, ciljeve, svrhu, mjere i razloge koje je teško preobličiti amandmanima, navodi Odbor. Ističe također da je u raspravi ukazano na brojne tuđice, kratice i neodređenost pojmovnih sklopova te se očekuje da će predlagatelj svojim amandmanima otkloniti takve primjedbe.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo prije rasprave je upozorio na zaključak donesen na 10. sjednici Hrvatskog sabora kojim je Vlada zadužena da prije podnošenja konačnog zakonskog teksta Saboru uputi Izvješće o provedbi postojeće strategije razvitka hrvatske poljoprivrede ili dostaviti novi prijedlog strategije razvitka hrvatske poljoprivrede. Iako ni izvješće ni prijedlog nove strategije nije dostavljen Hrvatskom saboru prije podnošenja Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi Odbor je o njemu proveo raspravu ocjenjujući da je taj krovni zakon o poljoprivredi samo operacionalizacija strategije. U raspravi na Odboru konstatirano je da je u konačni prijedlog ugrađena većina primjedbi Odbora iz prvog čitanja, ali i ukazano da neki pojmovi u zakonu nisu dovoljno jasno razrađeni

(seljačko ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, poljoprivrednik, status ribara) te da bi to moglo stvarati teškoće u provedbi. Također je istaknuto da u ciljevima i mjerama poljoprivredne politike nije naglašena potreba za bilanciranjem poljoprivrednih proizvoda te planiranje i rajonizacija poljoprivredne proizvodnje. Većina članova Odbora drži opravdanim formiranje poljoprivredne komore te ustrojavanje poljoprivrednog knjigovodstva. U raspravi je izneseno i mišljenje kako je predloženi zakon deklarativne prirode i gotovo neprovediv te da je formiranje poljoprivredne komore nepotrebno.

Odbor, kako se ističe u izvješću, drži da predloženi zakon treba donijeti budući će on omogućiti provođenje takve poljoprivredne politike kojom će se povećati učinkovitost hrvatskog agrara. Većinom glasova (6 glasova za i jedan protiv) Odbor je predložio Hrvatskom Saboru da donese zakon o poljoprivredi.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I POJEDINAČNI

Na Konačni prijedlog zakona o poljoprivredi klubovi zastupnika i zastupnici pojedinačno podnijeli su ukupno 33 amandmana.

Gdje je ribarstvo

Zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** predložio je da se u članku 2. točka 1. iza riječi "djelatnost" doda "od strateškog državnog interesa", a iza riječi "stočarstvo" doda "i ribarstvo", te da se iza točke 5. doda nova točka 6. koja glasi: "Dopunska djelatnost seljačkog gospodarstva ili obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva jest agroturizam i druge uslužne djelatnosti koje istome omogućuju neposrednu prodaju poljoprivrednih proizvoda te u stvaranju ukupnog prihoda odnosno dohotka obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva sudjeluju s najviše 49 posto". U obrazloženju ističe da je poljoprivredna proizvodnja osnova održavanja čovjeka, obitelji i čitave populacije, te preduvjet ukupne gospodarske stabilnosti svake države, pa i Hrvatske. Uvrštavanje ribarstva izjednačava tu djelatnost s ukupnim

poljoprivrednim segmentom te stvara preduvjete za ostvarenje pomorske orijentacije Hrvatske. Definiranje pak dopunske djelatnosti trajno bi ukinulo dileme i nagađanja što je u okviru obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva suštinski izvor prihoda, a što dopunski izvori prihoda ili dohotka (profita).

Obrazlažući da je ribarstvo vjerojatno nenamjerno ispušteno, jer se dalje spominje i zastupnik **Marko Baričević (HSL)** amandmanom je predložio da se "i ribarstvo" doda u članak 2. točki 1. Predložio je da se zbog neprikladne kombinacije u članku 2., točka 4. brišu riječi "seljačko gospodarstvo ili".

Zastupnik **Berislav Šmit (HDZ)** predložio je da se u članku 2. točki 5. brišu riječi "te posjeduju znanje i vještine o poljoprivredi". Obrazložio je da smisao tih riječi nije pobliže utvrđen odredbama predloženog zakona, da ne postoji ni praksa, te da bi se primjenom tog određenja otvorila možebitna različita tumačenja što su ta znanja i vještine i tko ih i na koji način utvrđuje.

Amandmanom je zastupnik **Baričević** predložio promjenu i u članku 4. stavku 1. tako da on glasi: "Mjere poljoprivredne politike države su ekonomske mjere kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike iz članka 3. ovog Zakona", jer se, obrazložio je, zakonom propisuje, a ne utječe.

S obrazloženjem da mjere poljoprivredne politike moraju imati za cilj zaštitu poljoprivrednika i njihovog standarda na članak 4. amandmanom je reagirao i **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** predlažući da se na kraju rečenice dodaju i riječi "te ne smiju dovesti do smanjenja postignute zaštite poljoprivrednih proizvođača i njihovog dohotka".

Zastupnik **Debeljuh** amandman je podnio i na članak 5. predlažući da se u točki 3. iza riječi "šumarstva" doda "i ribarstva", obrazlažući da to treba ugraditi u taj i sve članke gdje se spominje Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva koje je u svom naslovu dobilo i ribarstvo.

Više je amandmana bilo podnijeto i na članak 6. Tako je zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** predložila dodavanje novog stavka 2. i utvrđivanje da ministar poljoprivrede i šumarstva propisuje zasebne uvjete za korisnike koji se bave ekološkom proizvodnjom u poljoprivredi. U obrazloženju je

istaknula da većina visokorazvijenih zemalja, posebno zemalja EU, kroz razne oblike potpore stimuliraju ekološku poljoprivredu, te da to treba naglasiti i posebno izdvojiti i u krovnom Zakonu o poljoprivredi.

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a predložio je također promjenu članka 6. stavka 2. i tekst da korisnici prava ostvaruju novčana sredstva potpore putem Ministarstva poljoprivrede isključivo ako su proizvodno-gospodarska jedinica registrirana kao trgovačko društvo, obrt ili zadruga, te ako zadovoljavaju uvjete koje propiše Ministarstvo. Za taj amandman navode dva razloga, prvi da je poljoprivreda biznis i da se država prema poduzetnicima u poljoprivredi treba odnositi pozitivno i poticati poduzetništvo, okrupnjavanje posjeda, investiranje u nove tehnologije, te da se s druge strane moraju odvojiti i zasebno tretirati sitna staračka domaćinstva koja imaju 2-3 jutra zemlje, odnosno 1-2 krave.

Na članak 6., ali stavak 4. reagirao je i zastupnik **Šmit** predlažući da se on na kraju dopuni i riječima "u roku od 30 dana od dana konačnosti rješenja kojim poljoprivredni inspektor naređuje korisniku prava povrat sredstava". U obrazloženju, naime, zamjećuje da je propušteno utvrđivanje roka u kojem korisnici, ako su sredstva dobila na temelju netočnih podataka i/ili ih nenamjenski utrošili, ta sredstva moraju vratiti.

Reagirao je i na stavak 5. istog članka i predložio zamjenu riječi "od dana konačnosti rješenja" riječima "od dana povrata novčanih sredstava uključivo zakonske zatezne kamate u cijelosti temeljem rješenja". Obrazložio je da je tim stavkom utvrđeno da korisnik ima pravo na podnošenje novog zahtjeva za stjecanje prava po proteku dvije godine računajući dan konačnosti rješenja, a da bi takvom odredbom mogli to pravo ostvariti, a da prethodno nisu izvršili povrat novca dobiven na temelju netočnih podataka.

Na članak 6., ali stavak 7. amandmanom je reagirala i zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** koja je predložila da se taj stavak dopuni tekстом: "i vrši nadzor o namjenskom korištenju novčanih sredstava", obrazlažući da takvo ovlaštenje treba dati Ministarstvu poljoprivrede s obzirom na moguće zlorabe i nenamjensko korištenje sredstava.

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a predložio je promjene u članku 7. stavku 2. i to dopunom točke 1. u kojoj bi se nadopisalo "uvažavajući sve regionalne posebnosti domaće poljoprivredne proizvodnje", te dodavanje nove točke 7. s tekстом "očuvanje dohotka poljoprivrednika, trgovačkih društava, zadruga i sl.". U obrazloženju Klub navodi da bi taj članak bio idealan da je Hrvatska u EU, ali da će dovesti do velikog nezadovoljstva seljaka u Hrvatskoj jer će izložiti poljoprivrednu proizvodnju neloyalnoj konkurenciji EU-proizvodima. Uz to, dodaje se, nužno je voditi računa o regionalnim posebnostima poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj. Tržišno-cjenovna regulativa, navodi se u obrazloženju, mora uzeti u obzir očuvanje dohotka svih koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom.

Amandmanom je **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** reagirao i na članak 9. predloživši da se u stavku 4. iza točke stavi zarez i dodaju riječi "te ostvariti minimalan profit". Tim se stavkom obvezuje prerađivač-otkupljivač da mora otkupiti poljoprivredne proizvode po minimalnim cijenama koje propiše Vlada, što u Klubu drže svojevrsnom ucjenom, jer to ne mora nužno pokriti troškove poslovanja, niti se propisuje ikakvo jamstvo koje bi štutilo otkupljivača od lomova na tržištu i proizlazećih gubitaka.

U članku 10. stavku 1. **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** predložio je da se iza riječi "sredstva Proračuna" dodaju i riječi "i sredstva Agrobanke". Obrazlaže, naime, da je za poticanje investicija u poljoprivredi još najbolje razmotriti osnivanje posebne Agrobanke kao što je običaj i drugdje u svijetu.

S obrazloženjem da Zakon propisuje, a ne "može" propisivati, zastupnik **Baričević** amandmanom je zatražio promjenu u članku 13. stavku 2. i zamjenu riječi "može" sa riječi "će".

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a zatražio je brisanje stavaka 3. i 4. u članku 13. obrazlažući da se njima vode kazne za poljoprivrednike koji proizvedu više od planiranog. To je, navodi se u obrazloženju, kažnjavanje ljudi koji žele proizvoditi i zatiranje poduzetništva, zadiranje u temeljne ljudske slobode, "treniranje" sela za ograničenja koja će joj nametnuti EU kroz Zajedničku agrarnu politiku (CAP) kada jednog dana bude članica EU. Međutim, Hrvatska još dosta dugo neće biti članica EU, pa su

predložena ograničenja besmislena i nepotrebna, njima se sprječava razvoj hrvatske poljoprivrede, slabi hrvatske pregovaračke pozicije pri pregovorima sa EU radi dobivanja izvoznih kvota.

Isti je Klub amandmanski predložio da se u članku 15. stavku 2. doda nova točka 8. koja bi glasila "poljoprivrednička socijalna kartica", obrazlažući da se problem poticaja poljoprivrednih poduzetnika i problem socijalne zaštite sitnih poljoprivrednika nažalost ne tretiraju odvojeno. Za sitne poljoprivrednike treba biti ustanovljen poseban fond za novčane poticaje ili seljačke socijalne kartice koje bi olakšavale njihovo poslovanje ili bolje rečeno preživljavanje u surovim hrvatskim tržišnim uvjetima. Putem tih kartica, bila bi npr. omogućena kupovina repro-materijala pod povoljnijim uvjetima.

Dopunu članka 22. i iza riječi "seoskog turizma" dodavanje "i ekogroturizma" amandmanom je predložila zastupnica **Katarinčić-Škrlić**. Trend je ekološki očuvan prostor i zdrava hrana, to je ekogroturizam za koji imamo sve pretpostavke, koji je razvojni potencijal za Hrvatsku, obrazložila je.

Amandmanski je na članak 28. reagirao zastupnik **Debeljuh** koji je predložio dodavanje novih stavaka 3. i 4. kojima bi se utvrdilo da jedinice područne samouprave, odnosno županije, osnivaju Službu za gospodarenje poljoprivrednim zemljištem radi provedbe mjere zemljišne politike. One bi u sastavu imale najmanje po jednog pravника, geometra i agronoma, a financirale bi se na teret prihoda ostvarenih po osnovi Zakona, a rok osnivanja, model financiranja i nadležnosti Službe propisat će ministar. U obrazloženju ističe da zakonom nije definirano tko će provoditi politiku žrnog aktiviranja napuštenog poljoprivrednog zemljišta u funkciju proizvodnje hrane. To je poseban problem na otocima, priobalju, unutrašnjosti Istre, ali i drugim djelovima Hrvatske gdje vlasnici poljoprivrednog zemljišta žive u gradovima, u inozemstvu, a mladi ljudi koji su ostali na selu na temelju sadašnjih propisa ne mogu doći u posjed niti vlasništvo već godinama zapuštenog poljoprivrednog zemljišta. Državna agrarna politika ima šansu da zakonom odredi bitne smjernice kojima će se to zapušteno zemljište u privatnom vlasništvu što prije staviti u

proizvodnu funkciju, ne dirajući u vlasnička prava, ali prisiljavajući vlasnika na suglasnost da se ta zemlja dodijeli zainteresiranim seljačkim gospodarstvima. Obrazlaže to i potrebom okrupnjavanja zemljišnog posjeda, korištenja suvremene tehnike, racionalnošću i konkurentnošću.

Promicati ekološku proizvodnju

Na članak 34. stavak 5. točku 1. reagirala je zastupnica **Katarinčić-Škrlić** koja je predložila da se iza riječi "savjeta" dodaju i riječi "za konvencionalnu i ekološku proizvodnju", obrazlažući da je za tu proizvodnju koja je novina u poljoprivredi potrebno omogućiti i zasebno davanje savjeta.

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a amandmanom je predložio da se u članku 34. stavku 5. točka 6. dopuni riječima "promicanje ekološke proizvodnje hrane, te onemogućavanje pokusa, proizvodnje i prodaje genetski modificirane hrane". Klub u obrazloženju ističe da ekološka proizvodnja hrane jest i trebala bi biti komparativna prednost hrvatske poljoprivrede te da bi stoga trebala biti predmet posebne državne skrbi i poticaja. Ekološka proizvodnja hrane može polučiti uspjeh i biti financijski isplativa jedino ako se dosljedno primjenjuju europski standardi što znači onemogućavanje pokusa, proizvodnje i prodaje genetski modificirane hrane na području Hrvatske, obrazložili su.

S obrazloženjem da u Vijeću za istraživanja u poljoprivredi i seoskom području na adekvatan način treba zastupiti ekološku proizvodnju, zastupnica **Katarinčić-Škrlić** predložila je da se u članku 35. stavku 2. točka 5. promijeni i glasi "poljoprivredna gospodarstva koja se bave konvencionalnom (6 članova) i ekološkom proizvodnjom (3 člana)".

Brisanje članka 36. **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** obrazložio je neuvjerenjem specifičnosti Hrvatske za uvođenje kopije austrijskog komorskog modela, te izostavljanjem ostalih austrijskih mehanizama usuglašavanja poljoprivrednika i države. Klub također ističe da je nejasan status predložene Hrvatske poljoprivredne komore prema HGK-u i HOK-u, da je nejasno hoće li biti obvezatna po članstvu, te posve neodređen opseg njenih javnih funkcija.

Klub je u članku 37. predložio u stavku 1. dodavanje točke 5. koji glasi "planira, potiče i usmjerava informatizaciju poljoprivrednih proizvođača", te dodavanje novog stavka 3. po kojem bi se poljoprivredni informacijski centar formirao unutar Ministarstva kao zasebni odjel i od postojećih djelatnika. Klub osnivanje poljoprivrednog informacijskog centra smatra iznimno dobrim potezom, ali ističe da će do punog izražaja doći tek informatizacijom i umreženjem na internet poljoprivrednih proizvođača. Obrazlaže da se radi štednje taj centar u Ministarstvu može formirati od postojećih 350 zaposlenih uz potrebno doškolovanje.

Dodavanje nove točke 4. i tekst "Udruga za ekološku poljoprivredu" (1 član) u stavku 3. članka 39. predložila je zastupnica **Katarinčić-Škrlić** obrazlažući da se u sastavu nacionalnog vijeća za poljoprivredu i seoska područja treba naći i predstavnik eko i udruga za ekološku proizvodnju.

Na članak 39. stavak 3. reagirao je i zastupnik **Baričević** predlažući da se odredi da 1 član dolazi iz Hrvatske obrtničke komore. Predlaže to zato jer je poljoprivredno gospodarstvo po predloženom zakonu i obrt, a ti su "poljoprivredni obrtnici" i članovi HOK-a pa bi morali imati svog predstavnika u nacionalnom vijeću.

Nove je točke 3. i 4. u stavku 1. članka 55. predložio zastupnik **Šmit** i dodavanje teksta "ako ne izvrši povrat novčanih sredstava u roku utvrđenom odredbama članka 6. stavka 4. ovog Zakona", te "ako ne omogućiti provedbu nadzora poljoprivrednog inspektora na način i u rokovima utvrđenim odredbama članka 49. ovog Zakona". Obrazložio je da u kaznenim odredbama treba propisati novčane kazne za slučaj da se u roku ne vrate novčana sredstva (ako su ona bila dobivena na temelju netočnih podataka ili nenamjenski utrošena) kao i u slučaju ako pravna ili fizička osoba koja podliježe nadzoru ne omogućiti taj nadzor poljoprivrednom inspektoratu.

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a amandmanima je predložio i skraćivanje rokova u člancima 57. i 58. sa 9, odnosno 12 mjeseci na 3, odnosno 6 mjeseci. Skraćivanje rokova **Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a** predložio je i u člancima 59. i 62. i to sa 12 mjeseci, odnosno 2 godine, na 6 mjeseci, odnosno godinu dana. U članku 62. predložili su i dodavanje

novog stavka kojim bi se ministar obvezao da u roku od 6 mjeseci izradi znanstveno stručnu input-output analizu kvantitativno-kvalitativnih pokazatelja za poljoprivredne proizvode koji će biti najviše izloženi primjeni uvjeta WTO u prijelaznom razdoblju. Klub u obrazloženju navodi da je zakon de facto pisan za razdoblje od pet godina jer se nakon toga svi poticaji u poljoprivrednoj proizvodnji ukidaju ili prelaze u drugi oblik, te da stoga svi rokovi duži od jedne godine znače neoprostivo dugo razdoblje. Zakon uz to, zamjećuje Klub, nije popraćen troškovno-prihodovnom analizom najbitnijih poljoprivrednih proizvoda koji će biti neposredno izloženi primjeni uvjeta WTO-a u prijelaznom razdoblju te prijedlogom mjera da se ti neminovni udari umanje. Dakle, umjesto da zakon donese dugotrajnu sigurnost on je to ograničio na razdoblje od pet godina, a ta je sigurnost toliko slaba da će rezultirati velikim nezadovoljstvom hrvatskog seljaka, navodi se u obrazloženju.

Na članak 59. amandmanom je reagirao zastupnik **Debeljuh** koji je predložio da se iza riječi "stavka 1." dodaju i riječi "članka 28. stavka 4.", obrazlažući da je normalno da ministar propiše i odredbe vezane za osnivanje službe za gospodarenje poljoprivrednim zemljištem, njene nadležnosti i model sufinanciranja.

RASPRAVA

Nakon uvodnih obrazloženja ministra poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidara Pankretića**, prešlo se na raspravu po klubovima zastupnika. Prvi je riječ u ime **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** dobio zastupnik **Anto Đapić** koji je istaknuo da bi ovaj krovni zakon trebao imati za cilj definiranje državnog odnosa prema poljoprivredi kao strateškoj grani u Hrvatskoj. Odnos svake države prema poljoprivredi je višeznačan i slojevit, a u Hrvatskoj se treba očitovati kroz tri sustava mjera, kazao je, te kao prvi sustav mjera naveo potrebu smještanja poljoprivrede u odgovarajući okvir u sklopu cjelokupne gospodarske i proračunske politike. Kao drugi sustav mjera naveo je definiranje odnosa države prema razvoju ruralnih područja, te kao treći stvaranje zaštitnih mehanizama za domaću poljoprivrednu proizvodnju.

Zajednički cilj je postići čim veći gospodarski učinak kroz spregu poljoprivrede i industrije, odnosno poljoprivrede i turizma, pri čemu treba voditi računa o zaštiti okoliša i životnom standardu poljoprivrednika. Osvrnuo se i na potrebu poticanja poljoprivredne proizvodnje, kazavši da je poljoprivreda biznis, pa da bi se država prema poduzetnicima u poljoprivredi trebala odnositi pozitivno kao i prema ostalim poduzetnicima. Radi postizanja investicija u poljoprivredi predložio je razmatranje osnivanja posebne Agrobanke. Upozorio je na gubitke koji se stvaraju jer nema kontrole trošenja novca za poticaje. U Hrvatskoj se, naime, godišnje pojavi 10 do 20 posto više sjetvenih površina nego ih se stvarno zasije u sustavu poticaja.

Uvode se kazne za one koji žele proizvoditi

Kao strateški interes istaknuo je potrebu povećanja poljoprivredne proizvodnje. Nasuprot tome ovim se zakonom uvode posebne pristojbe, tj. kazne za poljoprivrednike koji proizvedu više od planiranog - to je kažnjavanje ljudi koji žele proizvoditi i zatiranje poduzetništva. Upozorio je da se problem poticanja poljoprivrednog poduzetništva mora promatrati isprepletano sa socijalnim problemima. Sitni poljoprivrednici pod istim se uvjetima natječu za poticaje s pravim poljoprivrednim poduzetnicima, što dakle nije problem poticaja već socijalne skrbi. Zauzeo se stoga za ustanovljenje posebnog fonda za novčane poticaje ili uvođenje posebnih seljačkih socijalnih kartica. Dok su s jedne strane očekivanja od poljodjelstva u Hrvatskoj iznimno velika, Hrvatska s druge strane još uvijek uvozi hranu. S tim u vezi, kazao je, kako je naša komparativna prednost mogućnost ekološke proizvodnje hrane. Ekološka proizvodnja u Hrvatskoj može polučiti puni uspjeh i biti financijski isplativa samo ako se u Hrvatskoj dosljedno primjenjuju europski standardi. Poljoprivredna politika treba prerasti od pukog planiranja sjetve i žetve u usklađenu politiku razvoja ruralnih krajeva zemlje što je od osobite važnosti za otoke i područja od posebne državne skrbi, rekao je, te dodao da ovaj zakon treba uvažavati sve regionalne posebnosti domaće poljoprivredne proizvodnje.

Najteža zadaća koja stoji pred državom je stvaranje zaštitnih mehanizama za domaću poljoprivrednu proizvodnju u uvjetima članstva u WTO-u. Spomenuo je sklapanje još nekih međunarodnih ugovora, te naveo da sve ima svojih prednosti, ali i mane. S tim u vezi u nastavku je podsjetio na obveze koje proizlaze iz članstva u WTO-u, zaključujući da se o čitavom nizu pitanja uopće nije moglo pregovarati, već se moralo prihvaćati stajališta najmoćnijih članica WTO-a. Spominjući kako za prilagodbu imamo dvije, maksimalno četiri godine, zaključio je da je predloženi zakon zapravo raden za prijelazno razdoblje što mu je i najveća mana. Zamjerio je također što zakon ne donosi troškovno-prihodovnu analizu najbitnijih poljoprivrednih proizvoda koji će biti neposredno izloženi primjeni uvjeta WTO-a u prijelaznom razdoblju.

Ovaj zakon je donio labavu sigurnost na ograničeno razdoblje od pet godina, a ta je sigurnost toliko slaba da će rezultirati velikim nezadovoljstvom i blokiranjem prometnica od seljaka, kazao je. Potpora Kluba, zaključio je, ovisi o broju prihvaćenih amandmana koje je Klub podnio na predloženi zakon.

Zakon je donio labavu sigurnost na ograničeno razdoblje od pet godina, a ta je sigurnost toliko slaba da će rezultirati velikim nezadovoljstvom i blokiranjem prometnica od seljaka.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** naveo je da je uz poljoprivredu vezano gotovo milijun građana Hrvatske, a da poljoprivreda u BDP-u participira sa 9 posto. Pitajući je li to puno ili malo, kazao je da su za zemlju u kojoj je indirektno svaki četvrti građanin vezan to izuzetno skromni podatci. Poljoprivreda je svojevrsan temelj stabilnosti i da je nema mnogi bi u ovoj zemlji bili gladni. Zauzeo se za promjenu simulacija otkupnih cijena i poticaja, ističući da svaka regija treba biti poticana, a ne samo one koje glasuju za aktualnog ministra. Ako su poticaji vezani uz veličinu parcela, kako se oni mogu davati u Dalmaciji, Istri i na otocima gdje gotovo nije moguće postići potrebnu veličinu parcele. Bez poticaja ne možete

koristiti tzv. plavi dizel, zamijetio je. Ključna teza za razvoj poljoprivrede je gospodarenje zemljištem. U Hrvatskoj je prosječna veličina posjeda 3,6 hektara, dok je u Europi primjerice 30-ak hektara. Od 3,6 hektara zasigurno nije moguće živjeti, zaključio je, procjenjujući da se upravo ovim zakonom trebaju otvoriti procesi za okrupnjavanje zemljišta. Naveo je da se u Hrvatskoj u posljednjih 10 godina nije težilo okrupnjavanju posjeda, i procijenio da bi raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države trebalo prepustiti općinama i gradovima. Istaknuo je da bi nakon okrupnjavanja posjeda država trebala izjednačiti mirovinsko i socijalno osiguranje poljoprivrednika i radnika ne bi li se mladi zadržali u poljoprivredi.

Danas možete dobiti 100 tisuća DEM kredita za kupnju bilo kojeg automobila, ali ne možete dobiti 20 tisuća DEM za kupnju najskromnijeg traktora.

Danas možete dobiti 100 tisuća maraka kredita za kupnju bilo kojeg automobila, ali ne možete dobiti 20 tisuća maraka za kupnju najskromnijeg traktora, kazao je. Banka traži sigurnu primanja, a poljoprivrednik ih kroz formu zaposlenosti nema, rekao je, suglasivši se sa zastupnikom Đapićem u zauzimanju za formiranje Agro-banke.

Posebno se osvrnuo na sustav PDV-a, podsjećajući da su rasprave o PDV-u bile jedno od temeljnih predizbornih obećanja na koje je u postizbornom vremenu zaboravljeno. PDV s jednom stopom neodrživ je za poljoprivredu, u EU on je 50 posto manji nego je u Hrvatskoj, pa je i hrana jeftinija. Najveći porast troškova života u ovoj zemlji ogleda se upravo u hrani, a neadekvatnim PDV-om samo se potiče uvoz. Jasno je da na cijenu hrane ne utječe samo PDV, već i cijene gnojiva, zaštitnih sredstava, ali i neracionalnost primjerice kutinske Petrokemije. S tim u vezi zaključio je da se poljoprivreda ne može pratiti izolirano od nekih drugih gospodarskih grana. Osvrnuo se na pretvorbu u turizmu, upozoravajući da smo tom privatizacijom strancima ustupili i tržište za uvoz poljoprivrednih proizvoda. Apostrofirao je

i pitanje poljoprivrednih kombinata koji nisu vlasnički definirani, a koji su trebali brinuti o okrupnjavanju posjeda malog gospodarstva, o marketingu, o plasmanu roba, a propali su i zbog državne i zbog bankarske politike. Hrvatska mora vidjeti može li se bez njih ili ih treba što prije spašavati, rekao je.

Kao poseban problem naveo je i carine, kazavši da ono što imamo ne štitimo, a ono čega nemamo branimo od ulaska u zemlju. Uložena kuna u poljoprivredu najbrže se vraća, poručio je i zaključno upozorio da će poticaji u 2004. godini biti najmanje što se u poljoprivredu davalo od 1996. godine zbog čega bi se čitava zemlja mogla naći pred ozbiljnim i socijalnim problemima.

Poljoprivreda je apsorbirala socijalni bunt

U ime **Kluba zastupnika HSS-a Ivan Kolar** kazao je da predloženi zakon u ovom, ili bilo kojem drugom obliku, ne rješava probleme. Same zakonske prepreke nisu bile razlog nerješavanja već je to bio nedostatak dobre volje. Stoga je potreban nacionalni konsenzus i jasno određenje države i nacije spram poljoprivrede da bi zakon zaživio. Poljoprivreda je apsorbirala sav socijalni bunt i nezadovoljstvo radništva koje je ostalo bez posla i namirivalo se obiteljskim seljačkim gospodarstvima. Radništvo se tako prehranilo dok gospodarstvo nije profunkcioniralo, istaknuo je.

Sa tri hektara po domaćinstvu naša poljoprivreda neće moći naprijed bez strukturnih promjena.

Osvrćući se na predložene mjere, kazao je da bi one trebale biti usmjerene tomu da poljoprivreda, kao djelatnost od posebnog značaja, bude dohodovno interesantna djelatnost. Nemamo alternative i jedino je pravo određenje jačanje obiteljskih gospodarstava i privatnog vlasništva. Mjere tržišno cjenovne politike, strukturne i zemljišne politike su prioriteti čijom dosljednom primjenom možemo očekivati napredak u poljoprivredi, što se može prvenstveno dogoditi ako se odredimo za okupnjavanje poljoprivrednog zemljišta. Što se strukturnih potpora tiče, kazao je da ona seljačka domaćinstva koja su tako

malena da u proizvodnom ciklusu ne mogu dostići ekonomsku opravdanost trebaju biti riješena kroz sferu socijale. Oni koji ne mogu ući u sustav poticaja trebaju biti socijalna kategorija pod posebnom brigom države.

Sa tri hektara po domaćinstvu naša poljoprivreda neće moći naprijed bez strukturnih promjena, poručio je podsjećajući da aktualni sustav poticaja i tržišno cjenovne politike ne daju rezultate. Koliko god mi podizali poticaje proizvodnju ne povećavamo što se vidi iz toga da smo iz proračuna sredstva usmjeravali na široku populaciju, a rezultat je ostao isti ili je čak smanjen. Praktički smo stišavali socijalni bunt i zadovoljavali socijalne potrebe, a nismo rješavali proizvodne i razvojne. U tom smislu, nastavio je, sustav novčanih poticaja mora biti pravedniji. Govoreći o mjerama zemljišne politike podržao je mogućnost davanja koncesija i davanja u zakup državnog zemljišta. Tako će, istaknuo je, taj umrtvljeni kapital biti okrenut i dostupan seljaku. Državno zemljište kada bude dostupno za kupnju ili koncesiju omogućit će povećanje zemljišnog fonda za privatne osobe. Taj će proces rezultirati strukturnim promjena i u konačnici biti dohodovno i ekonomski opravdan. Zamjerio je što nisu predloženi i podzakonski akti, ističući da će bez njih zakon teško biti operacionaliziran. Klub zastupnika HSS-a vidi pozitivno raspoloženje u članku koji govori o obrazovanju mladih poljoprivrednika i želji da se obučavaju farmeri koji će na obiteljskim gospodarstvima biti znalci proizvodnje za koju se odrede. Imamo šanse da kroz određeno razdoblje dostignemo nivo naših susjeda, ovaj zakon je poticaj svima u iščekivanju bolje budućnosti, no bez konsenzusa to teško možemo postići, zaključio je. Klub zastupnika HSS-a ima nekoliko amandmana deklarativnog karaktera, istaknuo je najavljujući potporu Kluba predloženom zakonu.

Ovaj je zakon bio na dobrom tragu da bude dobar uz sve primjedbe iz rasprave u prvom čitanju, no, čini se da od njih gotovo ništa nije ugrađeno u konačnu verziju, kazao je govoreći u ime **Kluba zastupnika HSL-a Marko Baričević**. Najavio je da će Klub podržati predloženi zakon zato da ne bude uvijek "crna vrana". Osvrćući se na ukupni dojam, kazao je kako mu se cijeli zakon čini da je "u celofanu". Upozorio je da u prvoj točki članka 2.

namjerno ili nenamjerno nema ribarstva, te najavio da će Klub amandmanom zatražiti da se uz bilinogojstvo i stočarstvo u definiciju poljoprivrede uvrsti i ribarstvo. Osvrnuo se na definiranje poljoprivrednih pojmova u zakonu, te kazao da je poljoprivredna znanost koja traži puno znanja pa se ne može poljoprivrednik definirati samo kao fizička osoba koja ima znanja i vještine o poljoprivredi već je trebalo navesti i što poljoprivrednik u budućnosti treba biti i koju školu završiti. Istaknuo je i da se u ciljevima i mjerama poljoprivredne politike navodi prehrambena sigurnost stanovništva, a bez da se definira što je to. Zamjerio je što u mjerama nema jasno definiranog planiranja, bilanciranja i rajonizacije, jer smatra da u krovnom zakonu te pojmove treba jasno naznačiti. Što će nam mjere intervencije, ako budemo imali planove, upitao je, te ustvrdio da planiranjem možemo jasno utvrditi koliko trebamo proizvesti i koliko poljoprivrednih proizvoda u našoj industriji preraditi, koliko izvesti bez gubitaka. U Nacionalno vijeće za poljoprivredu stavili smo ljude iz HGK, a zaboravili da HGK u tom sektoru čine samo poljoprivredne tvrtke, dok u Hrvatskoj obrtničkoj komori imamo poljoprivredne obrtnike, kazao je i najavio da će Klub amandmanom zatražiti da u vijeću bude i predstavnik HOK-a. U ovom zakonu uopće nemamo propisan odnos između biljne i stočarske proizvodnje, odnosno između površina i grla u stočarstvu, kazao je pitajući ne bi li to trebalo propisati ovim krovnim zakonom.

Sadašnje stanje agrara izuzetno je zabrinjavajuće - 51 posto stanovništva koje se bavi poljoprivredom starije je od 50 godina.

U ime **Kluba zastupnika DC-a Vesna Škare-Ožbolt** je izrazila potporu donošenju ovog krovnog zakona koji na zadovoljavajući način problematizira poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivreda bi, uz turizam i pomorstvo, trebala prema politici i strategiji razvitka Hrvatske u ovom stoljeću biti oslonac razvitka zemlje, kazala je, sa žaljenjem ustvrdivši da poljoprivreda do sada nije imala sreće ni s politikama niti sa strategijama. Ono što se pod hitno treba dogoditi je

zaustavljanje drastičnog pada proizvodnje hrane kako bi se osiguralo zadovoljenje vlastitih potreba i povećao izvoz hrane. Ulazak Hrvatske u WTO prisiljava domaću poljoprivredu na strateški zaokret. U prvom se redu mora napustiti poslovanje uz politiku visokih cijena kojom se dugo godina kupovao socijalni mir na selu. Cijene hrane moraju se sniziti 20 posto kako bi domaći proizvođači uz nespornu kvalitetu i cijenom postali konkurentima na otvorenom tržištu, istaknula je.

Sadašnje stanje agrara izuzetno je zabrinjavajuće, što potvrđuje činjenica da je 51 posto stanovništva koje se bavi poljoprivredom starije od 50 godina. S pola milijuna obiteljskih domaćinstava koja se samo povremeno bave poljoprivredom Hrvatska će se teško nositi sa svim zahtjevima koja pred nju stavlja EU, ocijenila je. Ističući kako proizvodnja zdrave hrane u svijetu čini 10 posto ukupne proizvodnje zamjerila je što je ekološka poljoprivredna proizvodnja u zakonu vrlo slabo zastupljena. Proizvodnja zdrave hrane je danas trend, a Hrvatska je čista zemlja i taj trend treba iskoristiti. Treba u proizvodnju zdrave hrane uključiti i poduzetnički duh, budući da su trgovine pune genetski modificirane hrane, a s druge strane postoji velik interes stranih ulagača za proizvodnju zdrave hrane, poručila je. U Hrvatskoj se, zamijetila je, nedovoljno podržava ovo usmjerenje dokaz čemu je i činjenica da unutar Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu ne djeluje niti jedan savjetnik zadužen za ekološku proizvodnju. U nastavku je istaknula i da u sustavu institucionalnog obrazovanja mladi usmjereni na poljoprivredu ne mogu dobiti potrebna znanja iz područja organske i biodinamičke proizvodnje hrane. Ovaj zakon treba dovesti do razine koja će dati mogućnost poljoprivredi da ona doista bude ne samo deklarativno strateška grana gospodarstva, nego stvarno strateško opredjeljenje Hrvatske, zaključila je.

Zakon nezreo za prihvaćanje

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a Drago Krpina** podsjetio je na zaključak po kojem je Vlada obvezana da prije podnošenja ovog konačnog prijedloga zakona dostavi novi prijedlog strategije razvoja hrvatske

poljoprivrede. Klub zastupnika HDZ-a smatra da Ministarstvo nije izvršilo svoju obvezu dostavljajući materijal s napomenom "dokument za javnu raspravu". Ova napomena na materijalu koji se zove Strategija razvitka poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u 21. stoljeću bi valjda nakon ove saborske sjednice trebala biti ponudena na javnu raspravu. To onda znači da neće biti prihvaćena zajedno sa zakonom o poljoprivredi kao akt Hrvatskog sabora, zamjerio je. Nije korektno što ste dostavljajući pola kilograma materijala smatrali da ste time izvršili svoju obvezu. Logično bi bilo da smo najprije raspravili strategiju, a onda raspravili zakon o poljoprivredi, poručio je.

Nisu pale cijene, već smo smanjili carine, a razlika je u džepovima uvoznika i trgovaca.

Govoreći o samom tekstu zakona, kazao je da on u drugom čitanju nije zreo za konačno prihvaćanje. Sa žaljenjem je konstatirao da prijedlog u drugom čitanju nije doživio nikakve bitne izmjene u odnosu na prvo čitanje. Bilo bi adekvatno da Sabor donese cjeloviti zakon o poljoprivredi, a ne da se u tom zakonu deklaratorno zalažemo za obiteljsko gospodarstvo bez pravne norme o tomu što ono je. Neozbiljno je što u temeljnom zakonu čak nije raščišćen ni naziv temeljne organizacijske cjeline za razvoj poljoprivrede već se nudi dugačka dvostruka sintagma - seljačko gospodarstvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. Imamo Zakon o novčanim poticajima i naknadama u poljoprivredi, a ovaj zakon predviđa da bi ministar trebao donijeti propis na temelju kojeg će netko stjecati pravo na novčane poticaje i naknade. Ustvrdio je kako je i to primjer nezrelosti ovoga teksta za konačno izglasavanje. Osvrćući se na poglavlje o mjerama tržišno cjenovne politike, zamjerio je što u njemu nema ni spomena završetka izgradnje nacionalnoga sustava veletržnica poljoprivrednih proizvoda. Upozorio je da, na žalost, postoji snažan pritisak uvoznika poljoprivrednih proizvoda koji se raznim oblicima pritiska i lovom u mutnom suprotstavljaju uspostavi nacionalnog sustava veletržnica poljoprivrednih proizvoda.

Podsjetio je da je glavni argument Vlade kod prihvaćanja sporazuma o uključenju Hrvatske u WTO bio pad cijene poljoprivrednih proizvoda. Dajte nam, gospodo iz Vlade, pregled pa da vidimo koje su to cijene i koliko pale nakon prijema Hrvatske u WTO.

Nisu pale cijene, već smo smanjili carine, a razlika je u džepovima uvoznika i trgovaca, poručio je. Kao podcjenjivanje zastupnika naveo je obrazloženje po kojem za provedbu ovog zakona ne treba osigurati dodatna sredstva, te upozorio da za najmanje desetak članaka predloženog zakona treba osigurati novac. I on se osvrnuo na pitanje Nacionalnog vijeća za poljoprivredu. Prijedlog je HDZ-a da po uzoru na razvijene europske zemlje ustanovimo državni institut za poljoprivredu koji bi bio znanstvena potpora razvitku hrvatske poljoprivrede i vođenju poljoprivredne politike. Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se zakon uputi u treće čitanje, a da se prije toga raspravi i donese strategija o razvitku hrvatske poljoprivrede, kazao je na kraju.

Zbog povrede Poslovnika javio se zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** upozoravajući da ministra nema u Sabornici. Praksa je u zadnje vrijeme da bismo trebali biti jako sretni i zadovoljni ako uopće vidimo ministra na našim sjednicama, kazao je, upozoravajući da pritom ne podcjenjuje zamjenike i pomoćnike. Predsjedavajući **Baltazar Jalšovec** kazao je da je ministar nakratko otišao predsjedniku, i da se nada da je čuo ovo upozorenje.

Obećano je da će iz proračuna za poljoprivredu biti izdvojeno najmanje tri milijarde kuna i da će se smanjiti uvoz, a u prošloj je godini uvezeno hrane za 706 milijuna dolara, a jednako toliko, ako ne i više, ušlo je ilegalno.

Pojedinačnu raspravu od deset minuta započeo je zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** koji je zamolio ministra Pankrećića da mu nabroji bar 10 znanstvenika i stručnjaka koji su potpisali predloženi zakon. Zakon je deklarativan, normiran i o svemu odlučuje ministar, a to nema nikakve veze sa zakonodavstvom. Upitao je kako se nova vlast odnosi prema poljoprivredi koja je temeljna

gospodarska grana u civiliziranoj zemlji. Uz poljoprivredu je svugdje vezano 52 posto gospodarstva, a danas je stanje u poljoprivredi gore nego u doba znamenitog ministra Zlatka Dominikovića.

Podsjetio je na ugovorne obveze koje je ministar Pankrećić i vodstvo njegove stranke (HSS) dogovorilo s radnicima, intelektualcima i seljacima. Ima 16 točaka, a ni jednu nisu ostvarili i kada bi Hrvatska bila pravna država, sada bi ti birači i seljaci trebali optužiti stranku koja je sve to obećala, a ništa nije izvršila.

Podsjetivši na obećanje da će iz proračuna za poljoprivredu biti izdvojeno najmanje tri milijardi kuna i da će se smanjiti uvoz, naveo je da je prema službenim podacima u prošloj godini uvezeno hrane za 706 milijuna dolara, a jednako toliko, ako ne i više ušlo je ilegalno. Bilo je rečeno da će se obnoviti stočni fond, a nikada nije bio gori nego sada, bilo je govora da će se svim seljacima starijim od 65 godina osigurati mirovina i da će se osnovati seljačka banka, a kamatne stope biti od 3 do 5 posto. A, što danas imamo, upitao je dodajući da nitko tada živ nije pričao o sovhozima. Danas je Hrvatska jedina država u svijetu koja ima sovhoze i u te mrtvace država ide ubaciti 2,2 milijarde kuna. Dodao je da je u sustavu poticaja bilo kriminala kao i kod dodjele kvota, a u turističkoj je sezoni nestalo svinjetine, te da je kriminala bilo i kod otkupa pšenice.

Stanovnici Hrvatske, kao i u siromašnim zemljama, troše 50 posto kućnog budžeta na prehranu, a Hrvatska ima mogućnosti proizvesti hrane za najmanje 20 milijuna ljudi. Razvijene zemlje troše na prehranu od 15 do 20 posto. Iz predloženog je zakona vidljivo da ministar i Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva nemaju nikakvu viziju o poljoprivrednoj proizvodnji. Ministar još nije pokazao plan i program na temelju čega provodi aktualnu politiku, ustvrdio je, i zbog nespособnosti zamolio ga da daje ostavku.

Reagirao je ministar **mr. Pankrećić** ističući da je zastupnicima dostavljen dokument Ministarstva, a ne Vlade koja će strategiju uputiti najesen, ali da je taj dokument dio strategije i usklađen s predloženim zakonom.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** koji je podsjetio da je Vlada obvezana zaključkom Hrvatskog sabora da prije podnošenja zakona o poljoprivredi uputi izvješće o provedbi

postojeće strategije razvitka poljoprivrede ili da dostavi novi prijedlog strategije radi usuglašavanja s Konačnim prijedlogom zakona.

Mr. Pankrećić odgovorio je da svi koji su detaljno pročitali predloženi zakon i dostavljeni dokument Ministarstva vide da je to usklađeno. Ponovno je reagirao **Krpina** i podsjetio ministra da je i sam rekao da Vlada nije provela zaključak Sabora o strategiji, te da dostavljeni dokument Ministarstva nije ono što se zaključkom tražilo od Vlade.

Ekološka poljoprivreda je poljoprivreda sutrašnjice

Raspravu je nastavila zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlij (HSL)** koja je rekla da su zastupnici u pretince dobili brošuru načela razvitka RH u 21. stoljeću u kojoj se ističe potreba za zaokretom u gospodarskoj politici koji nije samo nužan nego i neizbježan. Jedan od šest resursa koji se navode je i agro ekološki očuvan prostor pogodan za proizvodnju zdrave hrane, a koji se u predloženom zakonu spominje tek na dva mjesta. Poljoprivreda sutrašnjice je ekološka poljoprivreda i upravo su to naše prednosti. Podsjetivši da je nedavno donijet Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, smatra da to ne može nadoknaditi nedostatak u predloženom zakonu koji je krovni zakon. Ekološka je proizvodnja u najvećem dijelu prepuštena isključivo na bavljenje eko udrugama ili pojedinačnim inicijativama. Tim se pitanjem treba sustavno pozabaviti, zaključila je.

Broj poljoprivrednog pučanstva je porastao i sasvim je realno da danas od poljoprivrede živi oko 1,5 milijun građana.

Ministar **mr. Pankrećić** odgovorio je da u cijelosti uvažava rečeno i predlagatelj će imati u vidu amandane koje je zastupnica predložila u vezi s ekološkom proizvodnjom hrane.

Zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** istaknula je da su u predloženi zakon položene nade milijun i pol građana koji isključivo žive od poljoprivrede. Istaknula je da se ne može realnim pokazateljima smatrati brojka da je

Hrvatska 1991. imala 410.000 poljoprivrednika od kojih je 265 tisuća bilo aktivnih i 145 tisuća uzdržanih osoba. Daleko je veći broj onih koji su nakon 1991. ostali bez radnih mjesta i prinuđeni su na očevini baviti se poljoprivredom.

Ako se njima pribroje branitelji koji su nakon što su se vratili iz rata također ostali bez posla, jer su im poduzeća razrušena, pa su također prisiljeni živjeti od poljoprivrede može se zaključiti da je broj poljoprivrednog pučanstva porastao i da je sasvim realno da danas od poljoprivrede živi oko 1,5 milijun građana.

Od predloženog zakona ne očekuje da prepoznaje i definira prepreke stvaranja učinkovite poljoprivrede, jer je to već definirano u postojećoj strategiji iz 1995., ali ni do danas nisu uklonjene, jer nakon te strategije nije donijet zakon i ona je ostala samo mrtvo slovo na papiru. Zacrtani cilj iz predloženog zakona obvezuje Vladu da seljaku stvori uvjete kako bi proizvodio konkurentne proizvode, ostvarujući dohodak za primjeren život.

Utvrđivanje ciljeva ne bi bilo od značaja kada iz zakona ne bi bio vidljiv način ostvarivanja. Članak 4. definira ekonomske mjere kojima se utječe na ostvarenje ciljeva poljoprivredne politike dijeleći ih na mjere tržišno-cjenovne politike, mjere strukturne politike i mjere zaštitne politike. Danas u Hrvatskoj, upozorila je, gotovo da i nema tržišta poljoprivrednih proizvoda pa je seljak izložen totalnoj nesigurnosti i ne zna što bi proizvodio. S propašću kombinata seljak je izgubio poznatog kupca, a alternativa nije pronađena. Posljedica je, dodala je, pad poljoprivredne proizvodnje.

Tržišnu cjenovnu politiku čine i propisane cijene koje se dijele na ciljne, zajamčene i minimalne i iako su teško razumljive običnom građaninu smatra se da bi se njima postigao efekt. Ukoliko zajamčena cijena ne bi bila otkupljivaču orijentir za određivanje tržišne cijene taj bi način, kazala je, sigurno bio svima razumljiv.

Pretpostavka stabilnosti tržišta je sprječavanje većih poremećaja u ponudi i potražnji, a za što su u predloženom zakonu predložene i mjere. Te mjere, istaknula je, podsjećaju na one o interventnom otkupu junadi, dobro zamišljenoj mjeri koja u praksi nije polučila dobre rezultate, no zbog loših iskustava ne treba

odbaciti dobro zamišljenu mjeru. Predloženi zakon posebno značenje pridaje novčanim poticajima i naknadama, i iako je sustav poticaja optuživan za zlorabe on je nužan ako domaći proizvod želi biti konkurentan. Inspektori moraju spriječavati zlorabe koje se uglavnom događaju u slučaju velikih poticaja. Svaki zakon, pa i predloženi bit će učinkovit koliko se prati njegova provedba. Je li došlo do pozitivnih pomaka ocjenjivat će Hrvatski sabor kojemu je ministar poljoprivrede i šumarstva dužan podnositi "zeleno izvješće" svake godine do 30. lipnja. Izrazila je uvjerenje da bi i važeća strategija polučila rezultate da se o njevoj provedbi u Hrvatskom saboru podnosilo izvješće. Neopravdanim je ocijenila prigovore da je riječ o načelnom zakonu, te da će njegovo donošenje dovesti do nove birokratizacije.

Voda kao osnovni resurs

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** istaknuo je da bi, s obzirom na to da je zastupnicima dostavljen dio strategije koja će cjelovita u Hrvatski sabor stići najesen, bilo dobro raspravljati i o dostavljenom djelu, a to onda otvara mogućnost da se predloženi zakon uputi u treće saborsko čitanje i da se u njega ugrade i dijelovi strategije. Donošenje strategije, kazao je, implicira traženje općeg konsenzusa, jer se strategija donosi na dulji rok.

Posebice se osvrnuo na pitanje vode, koja je kao jedan od osnovnih resursa vrlo bitna za razvoj poljoprivrede i kojoj u strategiji treba dati posebno mjesto. Podsjetio je da su klimatske promjene proširile aridna područja u južnoj Hrvatskoj, ali da se tomu može doskočiti jer se u neposrednoj blizini nalaze vodotoci Zrmanje, Krke, Cetine, Neretve, Omble, i da ima dovoljno vode koja, neiskorišteno istječe u Jadransko more. Akumulacijski su sustavi na nekoliko stotina metara nadmorske visine i voda se može iskorištavati za okolna krška područja koja su sada zapuštena. Sagledavanjem ukupnih količina voda, u suradnji s Bosnom i Hercegovinom kao državom, Hrvatska može ostvariti relativno jeftinu opskrbu vodom za navodnjavanje svojih područja. Naveo je podatak da je Hrvatska na dnu ljestvice zemalja po navodnjavanjima poljoprivrednih

površina, da je čak i Albanija ispred. Predložio je zaključak kojim se obvezuje Vladu da sustavno riješi korištenje voda juga Hrvatske za sve namjene, a osobito za poljoprivredu i predloži Hrvatskom saboru na prihvatanje.

Zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** pridružio se zastupnicima koji su istaknuli da predloženi zakon uopće nije trebao biti na dnevnom redu s obzirom na to da nije ispoštovan zaključak Hrvatskog sabora i da Vlada nije dostavila strategiju razvoja poljoprivrede.

Izrazio je zadovoljstvo što je ministar prihvatio diskusiju zastupnice Jadranke Katarinčić-Škrlić, jer je, naglasio je i on u tom pravcu želio govoriti. Hrvatska je u takvoj poziciji u Europi da ima sve potencijale za proizvodnju zdrave hrane. No, te vizije u predloženom zakonu nema, jer su ga pisali ljudi koji nisu slijedili svjetske trendove, i koji su zakone pisali i 70-ih godina. Zadovoljan je što je ministar rekao da će prihvatiti amandmane u vezi s tom problematikom, no zamjerio je što to već nije ugrađeno u predloženi zakon. Zakon je u velikom dijelu i deklarativan, navode se fraze koje se slušaju 20 godina, a nepotrebne su i ništa ne govore. Predložio je radi dobrobiti svijeta da se predloženi zakon uputi u treće čitanje, kako bi se razjasnili i mnogi pojmovi, odnosno da se zakon prihvati nakon što se utvrdi strategija razvitka poljoprivrede.

Ministar **mr. Pankretić** opetovao je da je dostavljeni dokument iz Ministarstva poljoprivrede i šumarstva dio strategije koja će u Hrvatski sabor doći najesen i da su ga izradili stručnjaci. Naveo je da se predloženi zakon u 90 posto odredbi može uspoređivati sa slovenskim zakonom o poljoprivredi. Njegova operativna razrada ide u niz operativnih mjera koje se tek zakonom postavljaju. Prvi se put definiraju ne samo obveze koje ima Vlada već i obveze Ministarstva. Mnoge se strukturne stvari moraju promijeniti da bi hrvatska poljoprivreda bila prilagođena standardima Europske unije i poljoprivrede u globalu, kazao je.

U ispravku netočnog navoda zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** ustvrdio je da je ministar pogrešno rekao da je Vlada Hrvatskom saboru dostavila strategiju razvitka poljoprivrede. Strategija je nešto što usvoji Sabor, a sve drugo može biti tek

prijedlog. Dokument koji su dobili zastupnici naziva se dokument za javnu raspravu i priređen je u Ministarstvu. To je, dakle, prijedlog, nacrt strategije koju tek treba utvrditi Sabor, a na snazi je strategija koju je Sabor prihvatio 1995.

Zastupnik **Debeljuh** u ispravku krivog navoda ponovio je da bi elementarna logika bila da je najprije dostavljena strategija, a tek potom zakon o poljoprivredi. Rekao je da mu je drago čuti i kolege iz HDZ-a koji danas tako lijepo govore i da su tako govorili prije pet, šest godina situacija u poljoprivredi bila bi puno bolja.

Ispravkom je reagirao i zastupnik **Krpina** i podsjetio da je Vlada HDZ-a predložila Saboru strategiju koja je jednoglasno prihvaćena, te da je Vlada HDZ-a bila je u tom slučaju korektnija prema Saboru. **Debeljuh** je odgovorio da nije govorio o toj strategiji, već o politici koju je HDZ provodio u zadnjih 10 godina, odnosno da bi, da su HDZ-ovci govorili prije pet godina kao sada, u poljoprivredi stanje bilo puno bolje i već bi imali proizvodnju zdrave hrane na europskoj razini. U ponovnom ispravku **Krpina** je podsjetio da je Sabor 1997. i 1998. jednoglasno prihvatio zaključke koje je HDZ zajedno napisao s HSS-om.

Riječ je ponovno dobio i **mr. Pankretić** ističući da nitko ni jednom rečenicom nije osporio bilo koji stav iz strategije koja je dostavljena zastupnicima, već da se samo govori o formalnim stvarima. Postojeća strategija iz 1995. je vrlo dobra, ali nikada nije provedena i velik se dio predložene, kazao je, temelji na njoj.

Ispravkom je ponovno reagirao **Debeljuh** rekavši da je, ako je po nekima stanje u poljoprivredi katastrofalno, to posljedica deset godina pogrešne politike i da se u godinu i pol dana ta politika ne može puno promijeniti. Što ova Vlada danas radi učinci će se vidjeti tek nakon tri ili četiri godine i prema tome prihvatite svoj dio odgovornosti, poručio je.

Predloženi je zakon deklarativan, normiran i doista je u rukama ministra.

Za ispravak netočnog navoda riječ je dobio i zastupnik **Lončar** koji je rekao da se u strategiji nude prijedlozi za 21. stoljeće i zamolio ministra da u osam dana odgovori na

pitanje ima li viziju, te neka seljacima plati pšenicu.

Zakon u rukama ministra

Posljednji govornik u pojedinačnoj raspravi zastupnik **Josip Sesar (HDZ)** ustvrdio je da se već spominje nova strategija za 21. stoljeće, a da Sabor nije raspravio izvješće Vlade o provedbi postojeće strategije, te da stoga nisu stvoreni uvjeti za raspravu, iako je sve korisno kada se raspravlja o poljoprivredi. Drži da bi prvo trebalo raspravljati o strategiji, a tek onda o zakonu o poljoprivredi. Predloženi zakon, a poslije i strategija, moraju omogućiti vođenje pravilnije i bolje poljoprivredne politike sa ciljevima i mjerama. Poljoprivredna proizvodnja može zaista zadržati dio pučanstva na selu i spriječiti povećanje vojske nezaposlenosti i to treba biti državni strateški interes. Značaj poljoprivrede, istaknuo je, mora biti veći i u ukupnoj gospodarskoj politici. Unapređenje poljoprivrede mora biti važan čimbenik u razvoju područja uz državnu granicu i posebice područja posebne državne skrbi, kazao je, dodajući da još uvijek postoji podcijenivačko gledanje na poljoprivredu.

Predloženi je zakon deklarativno, normiran i doista je u rukama ministra. Njime se predlažu nove institucije čiji će se poslovi preklapati s već postojećim. U konačnom prijedlogu zakona treba također odrediti koncepciju i definirati strateške pravce razvoja poljoprivrede u smislu određivanja prioritarnog ulaganja u agrokompleks i optimalnog iskorištavanja raspoloživog potencijala povezujući biljnu i stočarsku proizvodnju. Također treba, nastavio je, definirati mješovita gospodarstva koja se bave proizvodnjom hrane za autokonzum, odnosno vlastite potrebe.

Predloženi će zakon biti u funkciji zaštite vitalnih interesa kako obiteljskih gospodarstava i cjelokupne poljoprivrede kada sustav potpore i poticaja u poljoprivrednoj proizvodnji rezultira nižim i konkurentskim cijenama domaćih poljoprivrednih prehrambenih proizvoda na tržištu. Stoga kaznene odredbe, istaknuo je, moraju biti u funkciji stalne kontrole, namjenskog korištenja i dobivanja novčanih poticajnih sredstava na svim razinama. Upitao je zašto je s tri na šest mjeseci produžen rok Vladi i ministru za izradu

zakonskih propisa. To je još jedan razlog da se predloženi zakon uputi u treće čitanje, zaključio je.

Ponovnu, ali petominutnu raspravu u ime klubova, započela je zastupnica **mr. Zdenka Čuhnil (pripadnica Kluba zastupnika nacionalnih manjina)** koja je ustvrdila da promatrati razvoj sela samo u kontekstu razvitka poljoprivrede znači ustvari nikada ne riješiti problem seoskog stanovništva u cjelini, a pogotovo onih koji nisu izravno uključeni u poljoprivredu. Na selu imamo jasno izraženu polarizaciju na vitalna poljoprivredna gospodarstva i onu drugu stranu mnoštvo malih i pretežito samoposkrbnih gospodarstva, ali i onih kojima je poljoprivreda sporedna djelatnost. Zanimanje predloženog zakona trebalo bi prvenstveno biti prva kategorija dok druga traži posebnu raščlambu, a u slučaju ugrožene egzistencije i socijalno zbrinjavanje, kazala je.

Zauzela se za integralni pristup razvitku sela koja podrazumijeva kako gospodarski tako i društveni i kulturni razvoj. Ruralni prostor i politiku trebalo bi rješavati jedno polivalentno tijelo - možda Nacionalno vijeće za poljoprivredu. Zakon o poljoprivredi trebao bi poslužiti za operacionalizaciju i učinkovitu provedbu poljoprivredne politike temeljem strategije o poljoprivredi. Suglasila se s onima koji su istaknuli da se u ovom trenutku ne zna o kojoj je poljoprivrednoj strategiji riječ.

Poljoprivreda je biznis kao i svaki drugi i to znači da se prema poduzetnicima u poljoprivredi država treba odnositi kao i prema svim drugim poduzetnicima, ali tako da se zasebno tretiraju mala poljoprivredna domaćinstva.

U ime **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a Tonči Tadić** je istaknuo da predloženi zakon ima pretenziju biti krovni zakon o poljoprivredi, no da mu dosta toga nedostaje da bi to i bio. Strategija koja je zastupnicima dostavljena ne odgovara na temeljno pitanje - kakva mi država u razvojnom pitanju želimo biti. Želimo li se razvijati poput Danske ili Japana.

Danski model pretpostavlja nacionalnu orijentaciju na poljoprivredu i s njom povezanu industriju uz strogu zaštitu okoliša. Japanski model znači razvoj ruralnih područja kroz razvoj infrastrukture i poticanje industrijalizacije. U oba slučaja, istaknuo je, država je ta koja usmjerava razvoj poljoprivrede i skrbi za poljoprivredno stanovništvo u ruralnim područjima. Oba modela pretpostavljaju poticanje dopunskih zanimanja, doškoloavanje i prekvalifikacije za stanovništvo u ruralnim područjima. Budući da cijeli sustav potpora podrazumijeva izdvajanje iz državnog proračuna to iziskuje određeni stupanj nacionalnog konsenzusa poslodavca, sindikata, stranaka i poljoprivrednika. Naveo je da je Klub podnio niz amandmana i ako ne budu prihvaćeni inzistirat će na trećem čitanju.

Poljoprivreda je biznis kao i svaki drugi i to znači da se prema poduzetnicima u poljoprivredi država treba odnositi kao i prema svim drugim poduzetnicima, ali tako da se zasebno tretiraju mala poljoprivredna domaćinstva. U predloženom zakonu treba uvažiti regionalne posebnosti poljoprivredne proizvodnje, potrebno je osnovati Agro-banku i iz zakona ispustiti članke koji predviđaju kaznu za poljoprivrednike koji proizvedu više od planiranog, jer je to kažnjavanje onih koji žele proizvoditi i zatiranje poduzetništva, objasnio je. Predložio je uvođenje poljoprivredničke socijalne kartice za siromašna poljoprivredna domaćinstva, te zakonsku obvezu promicanja ekološke proizvodnje hrane i onemogućavanje pokusa proizvodnje i prodaje genetske hrane. Ocijenio je lošim model da se postupak pregovaranja i dogovaranja poljoprivrednika s ostalim djelatnostima u zemlji provodi kroz model komora, ako se ne kopira kompletan austrijski model komora, te predložio da se ide na irski model komora. Sve rokove bi trebalo skratiti s devet na tri mjeseca, a ministar bi u roku šest mjeseci trebao napraviti znanstvenu stručnu input-output analizu pokazatelja za poljoprivredne proizvode koji će biti najviše izloženi primjeni uvjeta WTO-a u prijelaznom razdoblju, kazao je i

time zaključio raspravu o Konačnom prijedlogu zakona o poljoprivredi.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Očitovanje zastupnika o amandmanima započelo je glasovanjem o prijedlogu **Kluba zastupnika HDZ-a** kojim se Vlada zadužuje da prije podnošenja Konačnog prijedloga zakona o poljoprivredi u trećem čitanju, Hrvatskom saboru dostavi prijedlog strategije razvitka hrvatske poljoprivrede i izvješće o provedbi Strategije razvitka hrvatske poljoprivrede koju je Hrvatski sabor prihvatio 1995. Zaključkom se predlagalo da se prije rasprave i glasovanja o Konačnom prijedlogu zakona o poljoprivredi u trećem čitanju u Hrvatskom saboru raspravi i glasuje o Prijedlogu strategije razvitka hrvatske poljoprivrede. Većinom glasova taj je prijedlog zaključka odbijen.

Vlada je odbila amandman zastupnika **Debeljuha** na članak 2. i definiranje dopunske djelatnosti seljačkog gospodarstva ili obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Ministar mr. **Pankretić** je obrazložio da definicija nije u skladu s nacionalnom klasifikacijom djelatnosti i direktivama EU. **Debeljuh** je odgovorio da se definiranje da su dopunske djelatnosti agroturizam i druge uslužne djelatnosti koje omogućuju prodaju proizvoda i stvaranju ukupnog prihoda obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva sudjeluju s najviše 49 posto, ne kosi niti s jednim europskim zakonom ili bilo kojom drugom konvencijom, ali amandman je i glasovanjem odbijen.

Iz istog razloga ministar **Pankretić** odbio je i amandman zastupnika **Baričevića** na članak 2., a ni on nije dobio potreban broj glasova.

Predlagatelj je odbio amandman istog zastupnika kojim je predlagao da se u članku 2. brišu riječi "seljačko gospodarstvo ili", s obrazloženjem da se to ne može isključiti iz naziva. Zastupnik Baričević obrazložio je da je predloženi naziv dugačak i da u primjeni neće imati svrhe osim što će povećati troškove pisanja, ali amandman nije dobio potrebnu većinu glasova.

Predlagatelj je odbio i amandman zastupnika **Berislava Šmita** kojim je

tražio da se u članku 2. točki 5. brišu riječi "te posjeduje znanje i vještine u poljoprivredi". Ministar je obrazložio da predložena zakonska definicija poljoprivrednika sadrži sve elemente definicije EU, a glasovanjem je amandman odbijen.

Vlada je prihvatila amandman zastupnika **Baričevića** s promjenom članka 4., stavak 1. kojim se utvrđuje da su mjere poljoprivredne politike države ekonomske mjere kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike iz članka 3. Zakona.

Na članak 4., stavak 3. amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** Vlada je odbila, a Klub ga je povukao.

Odbijena promjena imena Ministarstva

Nakon ministarova obrazloženja amandman na članak 5. kojim je predlagao i promjenu naziva Ministarstva (dodavanje i ribarstva) je povukao i zastupnik **Debeljuh**. Ministar **Pankretić** objasnio je da amandman načelno prihvaća, no, da ga se ipak trenutno ne može ugraditi u zakon.

Ministar je potom odbio, a nije dobio ni potreban broj zastupničkih glasova amandman na članak 6. zastupnice **Katarinčić-Škrlić** kojim je predlagala da se u zakonu istakne ekološka poljoprivredna proizvodnja.

Nakon obrazloženja predlagatelja koji je odbio Klub zastupnika **HSP-a/HKDU-a** povukao je amandman na članak 6. stavak 2. (o korisnicima prava na sredstva potpore Ministarstva). Ministar Pankretić je rekao da bi se time na određeni način isključila seljačka gospodarstva koja također mogu biti tržišno usmjerena.

Vlada je prihvatila amandman zastupnika **Šmita** na članak 6. stavak 4. i propisivanje da je korisnik dužan u "roku 30 dana" vratiti sredstva dobivena na temelju netočnih podataka, te njegov amandman na stavak 5. kojim se preciziraju uvjeti za podnošenje novog zahtjeva.

Nakon obrazloženja da je već sadržan u zakonskim odredbama zastupnica **Zgrebec** povukla je svoj amandman na članak 6. stavak 7. (o nadzoru nad namjenskim korištenjem sredstava).

Vlada je odbila, a nije dobio ni potrebni broj zastupničkih glasova, amandman **Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a** na članak 7. stavak 2. (poštivanje regionalne posebnosti

poljoprivredne proizvodnje i očuvanje dohotka). Ministar je obrazložio da cijene moraju biti jedinstveno propisane i da ne mogu biti regionalne.

Također je odbijen amandman istog Kluba na članak 9. stavak 4. da minimalne cijene propisuje Vlada na prijedlog ministra te da se ostvari i minimalan profit. Moramo se prilagoditi propisima EU, minimalne cijene primjenjivat će se u izvanrednim okolnostima, objasnio je **mr. Pankretić**, na što je zastupnik **Tadić** odgovorio da Hrvatska još uvijek nije članica EU-a. Ako ostane kao što je u zakonu predloženo da otkuplivač mora otkupiti poljoprivredne proizvode po minimalnim cijenama koje propiše Vlada, smatramo da je to svojevrsna ucjena. Predloženi zakon definira načela državnog odnosa prema poljoprivredi i želimo da jedno od načela bude da otkuplivač završi posao barem s pozitivnom nulom, rekao je **Tadić**. Ministar **Pankretić** je odgovorio da će se voditi računa o tome, no da se to ne može propisati zakonom, a zastupnici su glasovanjem amandman odbili.

Vlada nije prihvatila, a i zastupnici su glasovanjem odbili amandman istog Kluba na članak 10. stavak 1. da su novčani poticaji osim proračunskih sredstava i sredstva "Agrobanke". Ministar **Pankretić** je obrazložio da su poticajna proračunska sredstva nepovratna i to nisu krediti kao što se predlaže "Agrobankom", dok je zastupnik **Tadić** istaknuo da se poljoprivreda dugoročno ne može razvijati jednogodišnjim poticajima. Ako bi se poticaji saželi u obliku desetogodišnjih investicija u Agro-banci to bi, primjerice, bio poticaj sadnji dugogodišnjih kultura, kazao je.

Vlada je odbila, a nije dobio ni potreban broj zastupničkih glasova amandman zastupnika **Baričevića** na članak 13. stavak 2. kojim je predlagao da će Vlada (umjesto može) prema tržišnim redovima propisati opseg proizvodnje pojedinih poljoprivrednih proizvoda namijenjenih tržištu.

Mr. Pankretić je odbio i amandman Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a o brisanju odredbi članka 13. da Vlada poljoprivrednike koji prekorače proizvodne kvote može kazniti pristojbama, a novac od toga bi išao u državni proračun. Objasnio je da je u vezi s tim odredbama riječ o reguliranju ponude i potražnje. Zastupnik

Tadić je odgovorio da je strateški interes Hrvatske povećanje poljoprivredne proizvodnje, te da su to kazne za poljoprivrednike koji više proizvedu. EU u okviru agrarne politike plaća ljudima da ne proizvedu viškove određenih proizvoda, no u Hrvatskoj se za višak proizvodnje udaraju kazne, a to nije dobro, zaključio je. Glasovanjem je ipak amandman odbijen.

Vlada je odbila amandman istog Kluba na članak 15. o uvođenju socijalne kartice. Ministar **Pankretić** objasnio je da će Vlada pokušati riješiti problem sitnih seljačkih gospodarstava potporama i da stoga nije potrebno uvođenje socijalne kartice. Zastupnik **Tadić** odgovorio je kako eksplicite u zakonu mora biti navedena razlika između velikih poduzetnika i malih seoskih domaćinstava koja se ne mogu nositi s tržišnim uvjetima koje nameće WTO. Zastupnici su glasovanjem odbili taj amandman.

U izmijenjenom obliku Vlada je prihvatila amandman zastupnice **Katarinčić-Škrlić** na članak 22. u koji bi se dodao i eko-agroturizam.

Nakon obrazloženja predlagatelja da je to predmet Zakona o poljoprivrednom zemljištu, zastupnik **Debeljuh** povukao je amandman na članak 28. (osnivanje službe za gospodarenje poljoprivrednim zemljištem).

Vlada je prihvatila amandman **Katarinčić-Škrlić** da se u članku 34. propiše da poljoprivredna savjetodavna djelatnost obuhvaća i davanje stručnih savjeta za konvencionalnu i ekološku proizvodnju.

Vlada nije prihvatila amandman Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a na isti članak (promicanje ekološke proizvodnja hrane i onemogućavanje pokusa, proizvodnje i prodaje genetski modificirane hrane). Ministar **Pankretić** je objasnio da se prvi dio prihvaća i da se ugrađuje u zakon, a da će drugi dio amandmana biti reguliran u Zakonu o zaštiti prirode, i Zakonu o hrani. Zastupnik **Tadić** istaknuo je da Hrvatska ne može biti dovoljno uvjerljiv proizvođač zdrave hrane, ako dopušta takve pokuse, te se pozvao na zaključak Hrvatskog sabora u kojem se takvi pokusi zabranjuju. **Ministar** je ustrajao na tome da se to ne može regulirati predloženim zakonom, a zastupnik **Tadić** s obzirom na to da je to krovni zakon o poljoprivredi u njemu mora biti sadržano. Glasovanjem je pak amandman odbijen.

Vlada nije prihvatila, a i glasovanjem je odbijen, amandman zastupnice **Katarinčić-Škrlić** na članak 35. (proširenje članova Vijeća i onima koji se bave ekološkom proizvodnjom). Ministar je objasnio da je vijeće strukturirano po regionalnom načelu, a s obzirom na to da će u njemu biti i stručnjaci izrazio je uvjerenje da će se netko od njih baviti i pitanjima ekološke proizvodnje hrane.

I predlagatelj, i zastupnici glasovanjem, odbili su amandman Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a da se briše članak 36. (o osnivanju Hrvatske poljoprivredne komore). Zastupnik **Tadić** istaknuo je da se najprije treba odlučiti koji model po tom pitanju će Hrvatska odabrati, da li primjerice danski ili japanski te da tek potom također posebnim zakonom treba osnovati poljoprivrednu komoru.

Ministar je odbio i amandman istog Kluba na članak 37. da se Ministarstvo obveže da planira, potiče i usmjerava informatizaciju poljoprivrednika, te da se osnuje poljoprivredni centar u Ministarstvu kao poseban odjel. Objasnio je da je formiranje centra stvar Pravilnika Ministarstva, a ne zakona. Zastupnik **Tadić** odgovorio je da su vinari u Francuskoj informacijski povezani i da primjerice na taj način sedam dana ranije znaju koji nametnici prijete vinogradima. No, nakon ministrova obrazloženja da će centar biti ustrojen i to od postojećih kadrova Ministarstva amandman je povučen.

Vlada je u izmijenjenom obliku prihvatila amandman zastupnice **Katarinčić-Škrlić** da se u članku 39. doda novi stavak da najmanje jedan član Nacionalnog vijeća bude stručnjak iz ekološke poljoprivrede.

Predlagatelj, a ni zastupnici nisu prihvatili amandman zastupnika **Baričevića** na isti članak da u Nacionalnom vijeću bude i jedan član Hrvatske obrtničke komore.

Djelomično je Vlada prihvatila amandman zastupnika **Šmita** na članak 55. I to dio da će se kazniti pravna ili fizička osoba ako ne omogući provedbu poljoprivrednog nadzora, dok je glasovanjem odbijen i prvi dio amandmana (kazna ako se na vrijeme ne izvrši povrat sredstava).

Nakon odbijanja predlagatelja zastupnik **Debeljuh** povukao je amandman na članak 59., a Vlada je odbila i amandmane Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a na članke 57, 59.

i 62. kojima se predlagalo skraćivanje rokova za pojedine obveze Vlade i Ministarstva. Riječ je, objasnio je ministar **Pankretić**, o opsežnoj materiji, a najavio je i da će se potruditi da zakonske rokove skrate. Zastupnik **Tadić** odgovorio da je Hrvatska stupila u WTO, da je pred njom razdoblje prilagodbe na surove uvjete, da je to razdoblje vrlo kratko i da se nema što čekati. Nakon što je u ime predlagatelja odbijen i prvi dio

amandmana na članak 62., a za drugi dio (traženje analize) rečeno da ne može biti u zakonu zastupnik **Tadić** predložio je da se zaključkom obveze Ministarstvo poljoprivrede da izradi analizu učinka liberalizacije trgovine na poljoprivrednu proizvodnju u Hrvatskoj. Kako bi se usuglasio sam tekst glasovanje je na kratko prekinuto, a nakon stanke ministar je prihvatio prijedlog zaključka Kluba kojim je Vlada obvezana da u roku

devet mjeseci izradi analizu učinka liberalizacije trgovine na poljoprivrednu proizvodnju.

Glasovalo se potom najprije o Konačnom prijedlogu zakona o poljoprivredi i zakon je donesen većinom glasova - 70 glasova "za", jedan protiv i 13 suzdržanih. Potom je većinom glasova prihvaćen i netom spomenuti zaključak što ga je predložio Klub zastupnika HSP-a.

S.Š.H.; M.S.J.; N.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU

Zemlja je blago koje treba čuvati

Hrvatska zemlja blago je koje treba čuvati i kojim treba gospodariti marom dobrog gospodara, najčešća je poruka iz rasprave o prijedlogu Zakona o poljoprivrednom zemljištu što ga je Hrvatski sabor donio većinom zastupničkih glasova (67 "za" i 25 protiv). Tražeći najbolji način korištenja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države zastupnici su zdušno branili svoja viđenja tog načina, zauzimajući se pritom da se čim više pomogne hrvatskom poljoprivredniku, da se nađe način da što manje poljoprivrednih površina zarasta u korov. Rasprava o Zakonu o poljoprivrednom zemljištu bila je prilika da se još jednom čuje da je država vlasnik oko 1,1 milijun hektara poljoprivrednog zemljišta ili 35 posto ukupnih površina.

O PRIJEDLOGU

Uz Konačni prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu Vlada je dostavila i Izvješće o stanju poljoprivrednog zemljišta, a u njihovu predstavljanju poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem ministra poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidara Pankretića**. Prema Izvješću, država je vlasnik 1.143.727 hektara poljoprivrednog zemljišta, ili 35 posto ukupnih površina. Od toga je obradivih površina 398.221 hektar, a neobradivih 745.506 hektara. Od ukupnih površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države

raspolagalo se sa 330.845 hektara, a za raspolaganje je još ostalo 839.882 hektara. Kod obradivog zemljišta raspolagalo se s gotovo 76 posto obradivog poljoprivrednog zemljišta. Kako u postotak obradivog zemljišta koje je u raspolaganju ulazi i zemljište u zakupu PIK-ova, a to je raspolaganje privredno, za raspolaganje će uz površinu od 93.000 hektara, nakon sanacije ostati još 138.838 hektara poljoprivrednog zemljišta.

Od ukupnih površina kojima se raspolagalo prodano je 7.774 hektara, ili 3 posto, u zakupu je 146.305 hektara, na privremeno korištenje bivšim kombinatima dato je 138.838 hektara, u služnosti je 4.339 hektara, u koncesiji 4.042 hektara, darovano je 1.910 hektara, a prodano na područjima posebne državne skrbi 635 hektara.

Predstavljajući tekst Konačnog prijedloga zakona, ministar je istaknuo da se njime uređuje zaštita korištenja poljoprivrednog zemljišta, promjena namjene i naknada zbog umanjjenja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku, raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, te inspekcijski i upravni nadzor.

Njavio je da će za ispitivanje i trajno praćenje stanja onečišćenosti poljoprivrednog zemljišta štetnim tvarima Vlada osnovati zavod za tlo. Pravne ili fizičke osobe koje onečište poljoprivredno zemljište tako da je poljoprivredna proizvodnja na njemu

umanjena ili onemogućena dužne su platiti naknadu štete vlasnicima ili ovlaštenicima.

U slučaju prenamjene poljoprivrednog zemljišta tako da se ono više ne iskorištava za poljoprivrednu proizvodnju plaća se jednokratna naknada zbog umanjjenja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku. Polovica te naknade prihod je državnog proračuna, a polovica proračuna jedinice lokalne samouprave na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi. Konačni prijedlog precizira i kada se ne bi plaćala naknada za promjenu namjene, npr. kada zahtjev podnesu hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su u obrani proveli najmanje tri mjeseca, a ne plaćaju je ni članovi obitelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja.

Prema Konačnom prijedlogu, o zakupu i prodaji poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države odlučuju općinsko, odnosno gradsko vijeće, a za Zagreb Gradska skupština temeljem provedenog natječaja, s tim da je kod prodaje potrebna i suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Za prodaju i zakup predlažu se i kriteriji prema kojima prvenstvo ima domicilno stanovništvo koje stvarno obrađuje zemlju s ciljem stvaranja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a ostalim osobama po utvrđenom redosljeduz uz uvjete da prilože gospodarski program korištenja poljoprivrednog zemljišta. Prvenstvo prava kupnje ili zakupa tako bi imali suvlasnik zemljišnog

obiteljskog gospodarstva, domicilno stanovništvo, razvojačeni hrvatski branitelji, pravna osoba registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti prema utvrđenom redosljedu uz uvjet da prihvate najvišu cijenu postignutu natječajem od ponuđača koji ispunjava uvjete i ponudi priloženi gospodarski program korištenja poljoprivrednog zemljišta.

Ovisno o vrsti korištenja zemljišta bi se davalo u zakup na rok od 25 godina za sadnju voćnjaka, vinograda i maslinika, a za ostale vrste korištenja do 10 godina. Odredbe koje se odnose na koncesiju za korištenje poljoprivrednog zemljišta predviđaju da bi se koncesija mogla dati pravnoj i fizičkoj osobi u svrhu biljne i stočarske proizvodnje na rok od 10 do 30 godina, a za dugogodišnje nasade na rok od 20 do 40 godina. Propisuju se i kriteriji za dodjelu koncesije, odluku o raspisivanju javnog natječaja i odluku o dodjeli koncesije donosila bi Vlada na prijedlog Ministarstva, a natječajni postupak provodilo Povjerenstvo za koncesiju koje imenuje Vlada.

Predlaže se također da početna cijena za prodaju i zakup bude tržišna cijena, a za koncesiju tržišna cijena zakupa na području gdje se zemljište nalazi, a utvrđivala bi je nadležna porezna uprava koja vodi evidenciju naplate kupoprodajne cijene zakupnine i koncesijske naknade.

Prema prijedlogu, sredstva ostvarena od prodaje i zakupa bila bi 25 posto prihod državnog proračuna, 25 posto proračuna jedinice područne, te 50 posto prihod proračuna jedinice lokalne samouprave na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi. Sredstva od koncesije bila bi 50 posto prihod državnog proračuna, a 50 posto proračuna jedinice lokalne samouprave.

Poljoprivredno zemljište u vlasništvu države moglo bi se iznimno od prodaje putem javnog natječaja prodati i izravnom pogodbom i to po tržišnoj cijeni, te uz priložen dokaz o utvrđenom interesu Republike Hrvatske. Odluku o tome donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Poljoprivredno zemljište u vlasništvu države moglo bi se zamijeniti za poljoprivredno zemljište u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba u slučaju okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta. Odluku o zamjeni donosilo bi Ministarstvo na prijedlog županijskog poglavarstva, općinskog ili gradskog vijeća, te zagrebačke skupštine.

Poljoprivredno državno zemljište na području s otežanim uvjetima gospodarenja prodavalo bi se i davalo u zakup fizičkim i pravnim osobama na tim područjima koje daju ovjerenu izjavu da će na tim područjima pribivati, odnosno imati sjedište i obavljati poljoprivrednu djelatnost najmanje 10 godina. Postupak prodaje i zakupa provodio bi se prema kriterijima kao i za ostala područja, a pogodnosti su rok otplate od 20 godina uz poček od 2 godine.

Ministar je na kraju istaknuo da se državnim poljoprivrednim zemljištem raspolaže sukladno strategiji gospodarenja tim zemljištem koju donosi Vlada na prijedlog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Jedinice lokalne samouprave za svoja bi područja donosila programe raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države, a uz suglasnost Ministarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo, na temelju provedene rasprave, predložio je Saboru da donese Zakon o poljoprivrednom zemljištu.

Na sjednici Odbora, nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagaatelja, Odbor je prije rasprave o Konačnom prijedlogu, upozorio na zaključak što ga je Sabor donio na 10. sjednici, a kojim se Vladi predlaže da prije rasprave o Konačnom prijedlogu zakona o poljoprivrednom zemljištu, dostavi zastupnicima Izvješće o stanju poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj. Odbor je proveo raspravu o Konačnom prijedlogu tog zakona iako Vlada nije zastupnicima dostavila navedeno Izvješće.

U raspravi je konstatirano da su u Konačni prijedlog ugrađene gotovo sve primjedbe Odbora iznesene prigodom prvog čitanja zakona. Odbor međutim drži, da u tekst Konačnog prijedloga zakona ipak treba ugraditi amandmane o kojima bi se poboljšala provedba Zakona, a odnose se na propisivanje najkasnijeg roka u kojem bi jedinice lokalne samouprave trebale donijeti Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države za svoje područje.

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Konačnom prijedlogu zakona o poljoprivrednom zemljištu, podupro je njegovo donošenje, a na tekst

Konačnog prijedloga podnio je amandmane.

AMANDMANI

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo predložio je dva amandmana. Prvim traži da se u članku 54. stavak 1. izmijeni i glasi - Jedinice lokalne samouprave donose program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države za svoje područje uz suglasnost Ministarstva.

Smisao je drugog amandmana da se u članku 69. doda stavak 2. prema kojemu će jedinice lokalne samouprave donijeti Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem najkasnije u roku od šest mjeseci od donošenja Strategije gospodarenja poljoprivrednim zemljištem.

Ako se dugoročne koncesije koje se izjednačavaju praktično s pravom vlasništva daju strancima to znači faktično raspolaganje s jednim od najvažnijih bogatstava Hrvatske.

Odbor obrazlaže da bi se tim amandmanima poboljšala provedba Zakona. Navodi da je odredbom članka 55. Zakona propisano da jedinice lokalne samouprave ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države prije donošenja Strategije gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Budući da je člankom 69. propisan rok u kojem će Vlada donijeti Strategiju, a nije propisan rok do kojeg jedinice lokalne samouprave najkasnije trebaju donijeti Program, Odbor je stajališta da isti treba propisati kako ne bi došlo do zastoja u provedbi Zakona.

Odbor za zakonodavstvo na tekst Konačnog prijedloga podnio je 24 amandmana. Većinom njih nomoteknički se i jezično uređuje tekst, odnosno usklađuje, pojašnjava ili ujednačuje izričaj sukladno rješenjima u predloženoj ili nekim drugim zakonima.

Obrazlažući da hrvatski pravni sustav ne poznaje institut "akt raspolaganja", Odbor traži da se u članku 22. stavci 2. i 3. mijenjaju i

glase - odlukom kojom se odlučuje o vlasničkim i drugim stvarnim pravima na poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske (države) obvezno se osigurava zaštita i unapređenje gospodarskih, ekoloških i drugih interesa Republike Hrvatske i njenih građana.

Odbor predlaže da se u članku 28. stavku 2. riječi "kad stranka priloži dokaz o utvrđenom" zamijene riječima "ako podnositelj ponude priloži dokaz da je takva prodaja u...". Objašnjava kako dokaz da je prodaja određenom kupcu u interesu države ponuditelj treba priložiti ponudi.

Predlaže da se u članku 52. stavak 6. mijenja i glasi: "Raspologanja poljoprivrednim zemljištem iz stavka 1. ovoga članka u vremenu od 10 godina od dana sklapanja ugovora o prodaji nisu dopuštena". U stavku 9. riječ "napusti" zamjenjuje se riječju "promjeni". Tumači da se zabrana u stavku 6. utvrđuje kao nedopustivost, a napuštanje prebivališta ili sjedišta kao promjena prebivališta ili sjedišta.

Odbor predlaže predlagatelju (Vladi) da preispita pojedine odredbe i svojim amandmanima otkloni manjkavosti: u članku 18. stavak 3. jer se prema tekstu Konačnog prijedloga izmjena i dopuna Zakona o šumama za navedene djelatnosti osniva služnost na šumi i šumskom zemljištu, a ovim Zakonom to se smatra promjenom namjene poljoprivrednog zemljišta; u članku 26. stavak 1. podstavak 2. glede definicije iz Zakona o poljoprivredi; u člancima 25. i 37. ujednačiti izričaj glede ništavosti ugovora koji nisu sklopljeni u pisanom obliku.

Predlaže i otklanjanje manjkavosti u člancima 26., 33. i 44. na način da se preispita mogućnost da u redosljedu prvenstva imaju prednost poljoprivrednici odnosno njihova domaćinstva te suvlasnici i to oni koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost pod uvjetom da imaju prebivalište odnosno sjedište na području općine ili grada na kojem se nalazi državno zemljište koje se prodaje, daje u zakup, odnosno u koncesiju.

Drži da u članku 64. treba preispitati rješenje iz stavka 2. točke 2. jer se propisuje kazna ako se građevno zemljište ne održava sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju, a istodobno se osoba "kažnjava" zato što se ne gradi na građevnom zemljištu porezom na neizgrađeno građevno zemljište sukladno Zakonu o financiranju jedinica lokalne

samouprave i područne (regionalne) samouprave.

Priznati ulaganja kroz zakup ili koncesiju

Klubovi zastupnika SDP-a i HSS-a zajednički su podnijeli dva amandmana.

Traže da se ugradi odredba da će "Poljoprivredno zemljište koje su prijašnje društveno-pravne osobe stekle kupnjom ili drugim naplatnim pravnim poslom, rješavanjem mirovina ili darovanjem, na zahtjev tih pravnih osoba i uz suglasnost državnog odvjetništva to će zemljište ući u njihov kapital pod uvjetima vrijedeći prema propisima o pretvorbi i privatizaciji u vrijeme donošenja odluke o pretvorbi tih pravnih osoba.

Prijašnjim društvenim pravnim osobama koje su do donošenja Zakona o poljoprivrednom zemljištu koristile poljoprivredno zemljište ulagale u izgradnju sustava detaljnog uređenja zemljišta (komasacija, melioracija, drenaža, kalcifikacija i sl.) vrijednost izvršenih ulaganja uračunava se u cijenu zakupa odnosno koncesije.

Klubovi tumače da su bivše društveno-pravne osobe u poljoprivredi velik dio zemljišta otkupljivali od privatnih osoba ili su ulagale značajna financijska sredstva u privođenju zemljišta proizvodnoj svrsi ili povećanju njegova boniteta. Stoga predlažu da se takve pravne osobe izjednače u pravima s društveno-pravnim osobama koje su vlasništvo nad društvenom imovinom stekle prema propisima o pretvorbi i privatizaciji, odnosno da se prizna vrijednost ulaganja kroz zakup ili koncesiju.

Traže da se iza članka 65. doda novi, slijedom kojega bi poljoprivredno zemljište u vlasništvu države moglo ići u privatizaciju nakon što Sabor, na prijedlog Vlade, utvrdi mjerila i kriterije kojima uređuje postupak, sadržaj i količinu privatizacije poljoprivrednog zemljišta. Sabor bi, prema amandmanu, spomenuta mjerila i kriterije trebao donijeti najkasnije u roku od 6 mjeseci.

Brisati odredbe o koncesiji

Klub zastupnika HDZ-a podnio je osam amandmana.

Zatražio je da se stavak 3. članka 1. promijeni i glasi: "nositeljima prava vlasništva na zemljištu iz stavka 1. ovog članka mogu biti samo fizičke osobe koje imaju hrvatsko drža-

vljanstvo", uz obrazloženje da bi se prihvaćanjem takvog amandmana osigurala "osobita zaštita" poljoprivrednog zemljišta od stranke Republike Hrvatske.

Ima ljudi koji imaju novca, nije im problem ponuditi 10 puta veću cijenu kako bi posadili masline ili si napravili malo bolji park, ne zanima ih poljoprivredna proizvodnja i uzet će zemlju onome koji želi od nje živjeti.

Klub predlaže da se u članku 26. stavku 1. alineja 5. "razvojačeni hrvatski branitelj koji je proveo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najmanje tri mjeseca i članovi obitelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja, a koji se bave poljoprivrednom djelatnošću" stavi kao alineja 2., obrazlažući da hrvatski branitelji zaslužuju takav prioritet.

Traži da se u istom članku iza alineje 2. doda nova "agronom koji želi ustanoviti obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo". Tako bi, kaže, bila podignuta u stručnom pogledu ogleđna obiteljska gospodarstva.

Klub predlaže i da se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države, ovisno o vrsti korištenja, daje u zakup na rok od 30 godina za sadnju voćnjaka i vinograda, 50 godina za sadnju masline, a za ostale vrste korištenja do 10 godina.

Zatražio je i brisanje članaka 43., 44., 45. i 46., ističući da je koncesija kao oblik raspologanja poljoprivrednim zemljištem neprimjerena.

Predložio je i da se poljoprivrednim zemljištem kojeg otkupi Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama raspolaže, u skladu s ovim zakonom, kao s poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države.

Velik broj vlasnika ne može obrađivati zemlju

Klub zastupnika IDS-a podnio je šest amandmana.

Traži ugrađivanje članka koji uređuje da se obradio poljoprivredno zemljište koje nije obrađeno u prethodnom vegetativnom periodu može dati na iskorištavanje domaćoj

fizičkoj ili pravnoj osobi na osnovi zakupa uz naknadu tržišne vrijednosti vlasniku zemljišta, najviše na tri godine.

Odluku o davanju u zakup takvog zemljišta donosi općinsko, odnosno gradsko vijeće, a za Grad Zagreb gradska skupština ili od njih ovlašteno nadležno upravno tijelo za poslove poljoprivrede, na čijem području se zemljište nalazi. Odluka se objavljuje na oglasnoj ploči općine, odnosno grada i dostavlja vlasniku, odnosno posjedniku zemljišta.

Protiv odluke iz stavka 2. vlasnik odnosno posjednik zemljišta može staviti prigovor u roku od 8 dana od dana primitka odluke. O prigovoru rješenjem odlučuje tijelo koje je donijelo odluku.

Protiv rješenja se ne može uložiti žalba, može pokrenuti upravni spor.

Ako u roku iz stavka 3. nije istaknut prigovor ili je prigovor rješenjem nadležnog tijela odbijen ili odbačen, zemljište iz stavka 1. daje se u zakup pravnoj ili fizičkoj osobi koja je podnijela zahtjev za iskorištavanjem zemljišta, a čija je ponuda ocijenjena najpovoljnijom.

Klub obrazlaže da veliki dio vlasnika ne obrađuje poljoprivredno zemljište niti ga može obrađivati (odsutni, stari, bolesni, nemaju sredstva), a ne znaju da postoji zanimanje za njihovo zemljište. S druge strane, kaže, zainteresirani poljoprivrednik treba te površine, pa bi se primjenom predložene odredbe zadovoljile obje stranke, a najvažnije je što bi poljoprivredne površine bile obrađene.

Na temelju provedene rasprave Odbor za poljoprivredu i šumarstvo predložio je Saboru da donese Zakon o poljoprivrednom zemljištu.

Istovjetan amandman podnio je i zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)**.

Klub predlaže drugačiju podjelu prihoda od naknade (zbog umanjenja vrijednosti i površine). Umjesto da polovica iznosa ide u državni, a polovica u proračun jedinica lokalne samouprave, traži da po četvrtina iznosa naknade bude prihod državnog i županijskog, a polovica iznosa prihoda proračuna jedinice lokalne samouprave. Isto traži i Debeljuh.

Klub ne vidi razloga da se postupak prodaje državnog zemljišta odužuje tako što Ministarstvo poljoprivrede daje suglasnost i na odluku o odabiru najpovoljnije ponude (uz suglasnost za raspisivanje natječaja).

Predlaže stoga da članak 23. stavak 2. glasi - Odluku o raspisivanju javnog natječaja za prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države donosi općinsko, odnosno gradsko vijeće, odnosno skupština Grada Zagreba na čijem se području zemljište nalazi uz suglasnost Ministarstva.

Odluku o odabiru najpovoljnije ponude temeljem tog natječaja donosi općinsko, odnosno gradsko vijeće, odnosno zagrebačka Skupština.

Istovjetan je amandman podnio i zastupnik **Debeljuh**.

Porezna uprava ne može utvrditi početnu cijenu

Klub nije suglasan da nadležna porezna uprava utvrđuje početnu cijenu za prodaju poljoprivrednog zemljišta. Predlaže da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva utvrđuje pravilnikom najvišu i najnižu početnu cijenu za prodaju poljoprivrednog zemljišta prema stanju nekretnine.

Uz dodatak da će, najkasnije u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, Ministarstvo pravilnikom utvrditi cijenu, amandman je podnio i zastupnik **Debeljuh**.

Klub i Debeljuh također traže da se stavak 3. u članku 27., koji uređuje obročnu otplatu, uredi tako da glasi da rok otplate ne može biti duži od 20 godina (Vlada predlaže 15), a da kamata na neisplaćeni dio duga iznosi 0,5 posto godišnje. Tumače da poljoprivrednicima treba omogućiti najpovoljnije uvjete prodaje zemljišta, a da kamatu predlaže kako se ne bi utvrdila druga, nepovoljnija za poljoprivrednike.

U vrijeme HDZ-a, ako i nismo na najbolji mogući način upravljali poljoprivrednim zemljištem, možemo se pohvaliti da ga nismo rasprodali.

Klub, ali i zastupnik **Debeljuh** ne vide zašto se i prihod od naknade za koncesiju ne bi dijelio kao i prihodi od prodaje i zakupa, dakle da po 25 posto ide u državni i županijski, a 50 u proračun lokalne jedinice.

Zastupnik **Debeljuh** sam je predložio da se članak 26., koji uređuje prvenstvo prava kupnje, dopuni stavkom da će se ponude koje

sadržavaju cijenu veću od 50 posto početne cijene zemljišta, odbaciti kao nevažeće.

Država je, obrazlaže, dužna štiti poljoprivrednika od svih koji imaju dovoljno novca da za zemljište ponude cijenu koju poljoprivrednik neće moći platiti, i koja nadmašuje prihode koji se mogu ostvariti na njemu.

Predlaže da se u članku 31. (rokovi zakupa) dodaju i riječi "za stočarstvo 20 godina", uz obrazloženje da je 10 godina premalo za ostvarenje programa za stočarstvo.

Jamčevina će spriječiti neozbiljno ponašanje

Zastupnik **Marko Baričević (HSL)** podnio je četiri amandmana. Predlaže da se u odredbe o prodaji i zakupu poljoprivrednog zemljišta javnim natječajem ugradi da je sudionik natječaja dužan uplatiti jamčevinu u visini deset posto od početne cijene. Tako bi se, kaže, spriječilo možebitno neozbiljno ponašanje sudionika u natječaju.

Traži da se iza članka 55. doda novi koji glasi - Osnivanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, upis u registar te nasljeđivanje, uredit će se posebnim propisima. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo ne može se nasljeđivanjem dijeliti.

Predlaže da se u članku 71. točka 7. brišu brojevi 22. i 23., uz objašnjenje da područja posebne državne skrbi nisu isto što i područja s otežanim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi i ne mogu biti izjednačena.

Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** predložila je da se u članak 26. koji govori o pravu prvenstva kod kupnje, ugradi odredba da se, u slučaju da više, a najmanje dvije osobe imaju jednake uvjete, prednost daje osobi koja će se baviti eko proizvodnjom.

Traži da to vrijedi i u slučajevima zakupa, odnosno da se na odgovarajući način primijeni i na gospodarski program za zakup.

Traži da se u članak 31. uz voćnjake, vinograde i maslinike doda i lavanda. Lavanda se, objašnjava, može ekonomski eksploatirati najmanje 20-25 godina. Postojeći nasadi stari su 30-40 godina i još se redovito beru i prerađuju cvjetovi u lavandino ulje.

Olakšati gradnju socijalnih ustanova

Zastupnik **Berislav Šmit (HDZ)** podržava da se naknada ne plaća kod prenamjene poljoprivrednog zemljišta u građevinsko kad se grade građevine za školstvo i zdravstvo. Predlaže i dopunu tj. da se oslobođenje od naknade proširi i na gradnju ustanova socijalne skrbi, dakle centara i domova socijalne skrbi, te centara za pomoć i njegu.

Uporište za takav zahtjev nalazi već u slijedećem članku gdje predlagatelj utvrđuje da se kod golf igrališta naknada plaća samo za dijelove građevinske čestice na kojem se nalaze građevinski i infrastrukturni objekti. Time se, kaže zastupnik, pogoduje socijalno najmanje ugroženom redu korisnika i investitora, pa nema opravdanja da se ne prihvati i njegov amandman koji će, barem za iznos naknade, pogodovati gradnji ustanova socijalne skrbi.

Predlaže da se u članku 19., alineji 11. iza riječi "pri gradnji građevina za javne namjene" doda "i građevina za proizvodnju, obrtničku i drugu poduzetničku djelatnost". Odredbama tog članka taksativno se navodi u kojim se slučajevima gradnje ne plaća naknada zbog umanjenja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta promjenom namjene.

Predloženim amandmanom, naknada kod promjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, odnosno građevinsko zemljište, u mjestima u kojima su te građevine uništene u oružanoj agresiji, ne bi se plaćala ne samo pri gradnji građevina za javne namjene i stanova i kuće stradalnika Domovinskog rata već i kod gradnje građevina koje se grade u svrhu proizvodnje, obrtničke i svake druge poduzetničke djelatnosti.

RASPRAVA

Konačni prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu zastupnicima je obrazložio ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankretić**, a stavove, posebice dva podnijeta amandmana Odbora za poljoprivredu i šumarstvo prenio je zastupnik **Ivan Kolar**.

Nakon toga prešlo se na raspravu po klubovima zastupnika, a prvi je riječ u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**

dobio **Vladimir Šeks**. Podsjetio je da su i u prvom, a i u prijedlogu za drugo čitanje odredbe da se poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države raspolaže sukladno strategiji gospodarenja poljoprivrednim zemljištem. Strategiju bi u roku od 30 dana od stupanja na snagu zakona trebala donijeti Vlada, a na prijedlog Ministarstva. Malo je vjerojatno da bi Vlada u roku od 30 dana mogla donijeti strategiju, a kada nema nje tada ne može biti ni zakona o poljoprivrednom zemljištu koje je jedno od najznačajnijih bogatstava hrvatske države, kazao je.

Blokira se raspolaganje državnom zemljom

U nastavku je objasnio da bi predloženi zakon kada bi stupio na snagu ovakav kakav je u potpunosti za duže vrijeme blokirao i zakočio stvarnopravna i obveznopravna raspolaganja s državnim zemljištem. Kao razloge naveo je da se ne bi mogao primjenjivati do donošenja strategije, da prije i gradovi i općine trebaju donijeti programe, da je tu još i uloga državnog odvjetništva koje bi trebalo dobivati nacрте ugovora o raspoložbi. To sve, zaključio je, na dugo razdoblje potpuno bi blokiralo raspoložbu.

Predlagatelj je praktično predložio decentralizaciju raspolaganja zemljištem, pa bi bilo logično da i ta sredstva budu prihodi jedinica lokalne i područne, tj. regionalne samouprave.

Kao bitne primjedbe radi kojih zastupnici HDZ-a neće prihvatiti predloženi zakon naveo je i članak 26. u kojem je naznačen redosljed prvenstvenog prava kupnje u kojemu su tek na petom mjestu razvojačeni hrvatski branitelji, iako se u obrazloženju predlagatelja za primjedbe koje nije prihvatio navodi da je prihvaćeno stajalište Ministarstva hrvatskih branitelja da branitelji, ukoliko su poljoprivrednici, imaju pravo prednosti što očito ne stoji i u izravnoj je koliziji sa člankom 26. Upozorio je da su branitelji na petom mjestu i kod zakupa, da je to vezano uz ispunjavanje svih uvjeta i prilaganje gospodarskog programa i prihvaćanje najveće cijene, te upitao kakav je to onda njihov rang prioriteta.

Iznio je i stajalište da sredstva ostvarena prodajom državnog poljoprivrednog zemljišta trebaju biti isključivo prihod jedinica područne i lokalne samouprave, te da je potpuno neprihvatljivo da bi ministar propisao uvjete i načine korištenja sredstava koja bi od prodaje pripala lokalnim jedinicama.

Posebno se osvrnuo na koncesije, ističući da se u Konačnom prijedlogu pokušava prikriti da i strane fizičke ili strane osobe mogu dobiti koncesiju. U prvom čitanju je pisalo domaće i strane fizičke i pravne osobe, sada postoji samo pravne i fizičke osobe.

Ako se dugoročne koncesije koje se izjednačavaju praktično s pravom vlasništva daju strancima to znači faktično raspolaganje s jednim od najvažnijih bogatstava Hrvatske, kazao je. Istaknuo je da bi koncesije trebalo brisati iz prijedloga zakona jer nema nikakvih razlika između zakupa i koncesije. Usprotivio se i brisanju postojeće zakonske odredbe o institutu darovanja poljoprivrednog zemljišta braniteljima.

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** zastupnik **Marko Baričević** ocijenio je da je, za razliku od prijedloga zakona o poljoprivredi, predloženi zakon jako dobar jer je dobar dio zastupničkih primjedbi iz prvog čitanja uvaženo, te da se uz nekoliko amandmana može dobiti vrlo dobar zakon. U nastavku je obrazložio svoje amandmane, najavljujući da će tražiti da se u natječajima predvidi jamčevina od 10 posto na početnu cijenu za zakup i za kupnju zemljišta. Najavio je i amandman na članak 34., kojim bi se odredilo da obiteljska gospodarstva koja su u registru, a trebala bi biti sva, nasljeđivati može samo jedan nasljednik, a ostali se obeštećuju. Objasnio je to usitnjenošću gospodarstava i parcela. Amandman je najavio i na odredbe kojima se na neki način ukidaju prava iz Zakona o područjima posebne skrbi, i to da u prvoj skupini tih područja stanovnici imaju 50 posto popusta pri kupovini zemljišta, a u drugoj skupini 25 posto popusta. U ime Kluba zastupnika HSLS-a, a uz amandmane koje će osobno podnijeti, zaključio je da su predloženim zakonom vrlo zadovoljni i da će ga prihvatiti.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** zastupnik **Ivan Kolar** najprije se osvrnuo na Izvješće o stanju poljoprivrednog zemljišta, ističući da je nedopustiv odnos spram zemlje, a

koja je zapravo data jednima na eksploataciju, a da državi nije donijela obeštećenje i korist cijeloj zajednici, već su se društvena sredstava i ogromne sume novca prelile u privatne džepove. Ta agonija traje od 1997., nedopustivo je da se toliko dugo o tome raspravlja, a da se nisu poduzimale energične mjere. Predloženim zakonom, kazao je, nema revolucije i nema isti čas prometa državnim zemljištem, kupovine, jer poljoprivrednici, seljačka obiteljska gospodarstva ovog trenutka nisu to spremna preuzeti ako nemaju institucionalnu podršku države u kreditnom i organizacijskom smislu.

Podsjetio je na suzdržanost, rezerve prema predloženom zakonu o poljoprivredi, napominjući da je zakon o poljoprivrednom zemljištu puno studioznije napravljen. Kao dilemu koja ostaje u HSS-u iznio je mogućnost koncesije stranim državljanima. Ona je ostala upitna, rekao je, ističući da bi kao rješenje u prijelazne odredbe trebalo ugraditi da se barem za prvih 10 godina prilagodbe našeg sustava ta mogućnost izostavi. Uz napomenu da zna kakvi su pritisci i što se traži od Hrvatske, kazao je kako misli da bi se razumnom pregovaračkom taktikom Hrvatska mogla izboriti za takav ustupak. Potrebu za takvim rješenjem objasnio je i bojazni da naši ljudi nikad ne bi mogli doći u vlasništvo ponudene zemlje jer bi stranci bili u prednosti, to više što postoji odredba o najviše ponudenoj cijeni. Zamolio je predlagatelja da zaštiti sve korektne takmace koji ispune sve uvjete, koji su poljoprivredni proizvođači, imaju program, prvi su do parcele i ponude realnu cijenu. Ali onaj tko ponudi više od 20 posto srednje ponudene cijene automatikom da otpadne, bez obzira ima li sve druge uvjete, jer su to špekulanti. Objasnio je da ne bi bilo dobro da se cijenom eliminira one koji imaju programe, obiteljska su gospodarstva, blizu parcele.

Podsjetio je da Vlada ima tri mjeseca da donese strategiju raspolaganja državnim zemljištem, da to promptno trebaju pratiti lokalne jedinice kako ne bi došlo do blokade provedbe zakona. Tada bi bila promašena cijela storija o Zakonu, jer se sada poljoprivrednom obiteljskom domaćinstvu daje šansa, ako se ispune pretpostavke o kreditima i institucionalnoj potpori, da taj veliki kapital bude u funkciji proizvodnje, zaključio je.

Replikom je reagirao zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** koji je istaknuo da ima utemeljenja primjedba da bi 20 posto viša cijena od srednje ponudene bila špekulantska cijena. Naveo je primjer Istre gdje je za 1,2 hektara zemljišta početna cijena bila 8 tisuća kuna, a jedna je osoba ponudila 2 milijuna kuna. Srednja cijena bi bila oko 800 tisuća kuna, ali je to još uvijek neprihvatljivo za poljoprivrednike. Zatražio je da se utvrdi i prihvati koliko viša može biti početna cijena, a da ne bude špekulantska.

Špekulanti nude milijun kuna za hektar pašnjaka

Nakon replike zastupnik **Dino Debeljuh** dobio je riječ u ime **Kluba zastupnika IDS-a** i na početku kazao da predloženi zakon ima nekih novina, a pohvalio je dobro strukturirano prvenstvo prava kupnje. Međutim, nastavio je, ako se ne izmijene neki članci ovaj je zakon katastrofa za poljoprivrednike, jer ih ne štiti i omogućava da osoba koja ima mnogo novca može konkurirati za poljoprivredno zemljište i dati takvu cijenu da će smesti svakog poljoprivrednika. Iznio je još jedan primjer iz Istre gdje je za hektar pašnjaka na obali bio ponuđen milijun kuna. Zakon nema u vidu takve mogućnosti, dopušta praksu u kojoj se kroz natječaje pokazuje da ima mnogo špekulanata koji se javljaju za rubna zemljišta koja su blizu građevinskog zemljišta, upozorio je.

Povijest nas je učila da je hrvatska zemlja najsigurnija kad je u rukama hrvatskih seljaka. Stoga prijedlog ide za tim da vlasništvo nad hrvatskim poljoprivrednim zemljištem mogu stjecati isključivo hrvatski državljani.

Ima ljudi koji imaju novca, nije im problem ponuditi 10 puta veću cijenu kako bi posadili masline ili si napravili malo bolji park, ne zanima ih poljoprivredna proizvodnja i uzet će zemlju onome koji želi od nje živjeti, kazao je. Ocijenio je to velikom anomalijom predloženog zakona i najavio amandmane koji idu u pravcu sprječavanja takvih stvari i špekulanata.

Iznio je i kraću analizu što se događalo s poljoprivrednim zemljištem od 1993. i kako su mijenjani zakoni, te primjer članka 13. koji omogućava da lokalna jedinica zapušteno zemljište može dati na tri godine u zakup poljoprivrednicima kako bi spriječili njegovo propadanje. HDZ-ova Vlada je 1999. pokušala ukinuti taj članak, a sada smo ponovno pred zakonom koji ga briše, istaknuo je, kazavši da mu to govori da isti ljudi koji su pisali zakon 1999. pišu i novi, da je ponovno na pomolu ista filozofija. Iznio je i primjer Istarske županije gdje su provedeni natječaji, gdje prodaja 800 hektara zemljišta i danas stoji u papirima u Ministarstvu i netko ih ne želi potpisati. Govorimo o tisuću i više hektara zemljišta koje je najprije HDZ-ova vlast kočila, a sada, nažalost, ovo Ministarstvo, kazao je.

Ovaj zakon ako prođe u ovoj reformi reže noge poljoprivrednicima, rekao je ističući da je IDS dao amandmane kako se to ne bi dogodilo. Objasnio je amandman koji ide u pravcu da se onemogući namjera da neka nenadležna porezna uprava odlučuje o početnoj cijeni zemljišta. Objasnio je i da treba postojati razlika između zapuštenog, neobrađenog, zagađenog, neplodnog zemljišta, da bi trebalo donijeti pravilnik o cijenama koje (početne cijene) mora predložiti Ministarstvo. Koja je to tržišna cijena i po kojoj tržišnoj cijeni država može prodavati poljoprivredno zemljište, ako je strategija da ono mora doći u poljoprivredne ruke, da je važnije da bude obrađeno nego da država zaradi na tome. Zar je cilj ovog zakona da grad i županija zarađuju na prodaji poljoprivrednog zemljišta, upitao je, ističući kako misli da je cilj države da poljoprivredno zemljište bude obrađeno. Upozorio je i da pravne osobe mogu ponuditi za sto hektara takav program da ga nitko neće moći pobiti, a kada ga kupi nitko ga više ne pita za program, više ne odgovara, jer ne piše da se, ako se program ne provede, zemljište mora dati državi. Kao suštinsko je označio pitanje je li moguće da oni koji pišu zakon ne razmišljaju da netko zakonom može špekulirati. Ponovio je da poljoprivrednika treba zaštititi, a da ga zakon ne štiti nego stavlja u utakmicu s nekim tko ima novaca i ne mora biti poljoprivrednik. Imamo primjera koji govore da je vrlo problematično ukoliko ovakav zakon prođe, zaključio je.

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** u replici se osvrnuo na mogućnost da na natječaju netko kupi poljoprivredno zemljište i posadi masline, pitajući zašto se tko god želi ne bi prekvalificirao iz neke druge struke u poljoprivrednika. Zastupnik **Debeljuh** odgovorio je da nema ništa da netko tko želi promijeniti struku radi maslinik, ali ako mu konkurira poljoprivrednik šansu treba dati poljoprivredniku koji se svojom proizvodnjom dokazao.

Riječ je dobio i ministar **mr. Pankretić** koji je uputio na članak 29. da se poljoprivredno zemljište može prodati samo onom tko se bavi poljoprivrednom proizvodnjom, a ne nekome tko će se sutra sjetiti špekulirati. Da bi se to onemogućilo stavljen je i program u kojem se mora navesti da li se nečim počeo baviti jučer ili prije 20 godina. Ukidanje članka 13. objasnio je mogućnošću da općine i gradovi to zemljište daju u zakup ili prodaju. Ne mogu prihvatiti da se radi o katastrofi, zakon je rađen i na temelju prijedloga lokalnih jedinica, data je mogućnost gradovima i općinama da odlučuju, kazao je.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** reagirao je ispravkom ističući kako je netočno da je mogućnost gradskim i općinskim vijećima da odlučuju o zakupu i prodaji poljoprivrednog zemljišta supstituirati za institut koji je postojao u članku 13. Taj je članak omogućavao općinskim i gradskim vijećima da i napušteno privatno poljoprivredno zemljište, za čije se vlasnike uopće ne zna gdje su daju u zakup do tri godine. Ukidanje tog instituta je apsolutno površno, kazao je.

Ministar **mr. Pankretić** izvijestio je pak da ni jedan hektar takvog neobrađenog privatnog zemljišta nije dan na korištenje, te podsjetio da je Sabor prihvatio i uvođenja poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je i zastupnik **Debeljuh** koji je, citirajući oba stavka članka 29., upitao gdje je obrazloženo što to znači baviti se poljoprivrednom djelatnošću, tko će to ocijeniti. Upozorio je ponovno na moguće zloupotrebe, nepreciznosti, jer i netko tko trguje hranom može po tome reći da se bavi poljoprivrednom djelatnošću. Kod članka 13. objasnio je da je istina da to lokalna jedinica može dati u zakup, ali da je razlika što su to do sada mogle odmah napraviti, odnosno i bez suglasnosti Ministarstva. Ta sitna

razlika je omogućila da se u Istri zaposli najmanje 500 ljudi samo u poljoprivrednoj proizvodnji. Ako te sitne, ali važne stvari ne promijenimo zakon se može pretvoriti u katastrofu, može se zloupotrijebiti, poručio je.

Ispravkom je ponovno reagirao i zastupnik **Krpina** kazavši da nije točno da je temeljem članka 13. u zakup dano 0 hektara, te da zna ne malo takvih slučajeva, iako nažalost taj članak nije korišten u većoj mjeri. Nije korišten ni zato jer su na općinska i gradska vijeća vršeni pritisci da se to ne čini od nekih međunarodnih institucija, a od 3. siječnja to radi aktualna vlast, kazao je.

U Hrvatskoj danas ima pojedinaca koji mogu kupiti gotovo sve poljoprivredno zemljište koje je na raspolaganju i koji cijenom mogu konkurirati poljoprivrednicima.

Zbog ispravka netočnog navoda riječ je dobio i zastupnik **Damir Kajin (IDS)** koji je naveo da je od 1994. do 1999. u Istri u trogodišnji zakup dato oko 5 tisuća hektara neobrađenog državnog zemljišta, uglavnom zemljišta PIK-ova, a da je na tom zemljištu otvoreno između 400 i 500 radnih mjesta, od čega 200 do 250 ljudi koji su se vratili iz Italije i otvorili mala gazdinstva. Želim vjerovati da će ova Vlada, ovaj ministar poljoprivrede omogućiti tim ljudima da steknu i vlasništvo nad tim zemljištem koje su uzeli u zakup, kazao je.

Prešlo se potom na desetominutnu raspravu u kojoj je riječ prvi dobio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji se vratio na pitanje koncesija. To je delikatno pitanje, u okviru pregovora o pristupanju EU postoji pritisak na tranzicijske zemlje, ali je dio tih zemalja u tim pregovorima dobio povlasticu od 3 do 5, pa i 15 godina da ne mora dati u zakup niti u koncesiju poljoprivredno zemljište stranim fizičkim i pravnim osobama. Predložio je da se to pitanje rješava posebnim zakonom. Nemojmo, upozorio je, kada je 80 posto bankovnog kapitala u rukama stranaca, kada dolazi paket zakona koji će omogućiti brzu privatizaciju energetskog sektora, stvarati pretpostavke da i ono najdragocjenije što nam je ostalo, zemlja, izuzmemo od nacionalnog

raspolaganja. Upozorio je da ako se da koncesija na 40 godina, a nema ograničenja površine, to može vrlo ozbiljno ugroziti vitalne interese Hrvatske.

Složio se sa zastupnikom **Debeljuhom** da kod prodaje poljoprivrednog zemljišta treba precizirati i uvjete za raskid kupoprodajnog ugovora. Iznio je i više formalno-pravnih primjedbi, npr. na članak 11. gdje treba rabiti hrvatski izraz nesprječavanje, na članke 35. i 38., a vezano uz ugovor o zakupu i razloge za prestanak tog ugovora, upozoravajući na formalno-pravne nekoherentnosti što može izazvati velike probleme u praksi.

Upozorio je i da treba preciznije razriješiti i arbitražu, slučajeve kada se općinsko ili gradsko vijeće odluči za prodaju ili zakup i treba suglasnost Vlade, odnosno Ministarstva, te postojanje paralelnog instituta koncesije o čemu odlučuje Vlada, pa Ministarstvo neće dati suglasnost na prodaju ili zakup ako želi dati koncesiju. Ponovno je pledirao da se problem koncesije i zakupa za strane fizičke i pravne osobe ostavi za poseban način rješavanja koji neće limitirati i utjecati na govore o pridruživanju EU, a istovremeno će štiti nacionalno bogatstvo Hrvatske.

Replikom je reagirao zastupnik **Josip Leko (SDP)** koji je sa stajališta ekonomičnosti poljoprivredne proizvodnje i kako će se to odraziti pri uključivanju Hrvatske u EU, kazao da bi bilo vrijedno napraviti katastar poljoprivrednog zemljišta koji bi bio rangiran - zemljište za komercijalnu ekonomičnu proizvodnju, za proizvodnju seljaka, koje dakle nije ekonomično ali je socijalno opravdano, te zemljište kao okućnica. Osvrnuo se i na članak 28., te upitao kako se došlo do tržišne cijene neposrednom pogodbom.

Riječ je dobio i ministar **mr. Pankretić** koji je istaknuo da se u cjelokupnom tekstu vodilo posebice računa o strateškom interesu Republike Hrvatske u pogledu poljoprivrednog zemljišta. Prijedlog da bi stranci mogli kupovati zemljište u Istri je nemoguć ovog trenutka jer je to jasno precizirano i još uvijek imamo prijelazno razdoblje od 6 godina. Kod pravnih osoba, napomenuo je da su strane pravne osobe koje su registrirale tvrtke kćeri u Hrvatskoj u ravnopravnom položaju s domaćim pravnim osobama. U članku o koncesijama jasno se govori da

prednost imaju domaće pravne osobe, i to su neke stvari, uz kriterije o zakupu, u kojima štitimo strateški interes Hrvatske u pogledu i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Napuhavanje cijena istiskuje domicilno stanovništvo

Zastupnica **dr. Ljubica Lalić (HSS)** istaknula je kako je mišljenja da se konfiscirano i nacionalizirano zemljište prije svega mora vratiti bivšim vlasnicima ili njihovim nasljednicima. U najvećem dijelu za brzi povrat u naravi nema nikakvih, pogotovo ne neotklonjivih prepreka. Obiteljska seljačka gospodarstva mogu funkcionirati samo ako su vlasnik ili korisnik određenog kvantuma zemljišta, kazala je i pozdravila odredbe o zakupu ili prodaji uz određene popravke. Osvrnula se pritom na članke 26. i 33. koji utvrđuju redosljed prvenstva prava kupnje, odnosno zakupa. Vrlo je dobro da su ti kriteriji protkani načelom domicilnosti, ali nije dobro što stavak 2. tih članaka kaže da fizičke i pravne osobe imaju pravo prvenstva navedenim redoslijedom. U tim odredbama upozorila je na opasnost za sve koji su ostali vjerni djedovskoj tradiciji, i imaju pravo prvenstva, ali su dužni i obvezni prihvatiti najveću ponudenu cijenu. Prihvaćanje najviše cijene ne smije biti obveza jer otvara mogućnost raznim špekulantima, upozorila je objašnjavajući da ta odredba omogućava da svi koji zbog načela domicilnosti nemaju prvenstvo mogu napuhavanjem cijene istisnuti domicilno stanovništvo, pa će u konačnici poljoprivredno zemljište biti u rukama nekih neznanaca kojima će domaće stanovništvo tek biti najamna radna snaga. Stoga je istaknula nužnost da se u zakon ugradi mehanizam koji bi bio zaštita od dampinških cijena.

Positivnim je pomakom ocijenila produženje roka sa 10 na 15 godina za isplatu kupoprodajne cijene. Istaknula je i da se ne smije zanemariti socijalni element. Kako bi se zadovoljilo načelo socijalne pravde, te da je nužno zakonom ograničiti površine koje može kupiti ili uzeti u zakup jedan ponuditelj, jer bi se na takav način došlo do podmirenja potreba najvećeg broja zainteresiranih. I ona se osvrnula na pitanje koncesija, posebice povezano s

kombinatima. Jasno je da će kombinatima, s obzirom na stanje i starost poljoprivredne mehanizacije kod seljaka, morati biti povjerene na korištenje određene površine još neko vrijeme, pa joj je prihvatljivije rješenje o koncesiji na rok od 10 do 30 godina. Istaknula je da bi se državna skrb o poljoprivrednom zemljištu posebice očitovala u postojanju fonda čija bi se sredstva koristila za uređenje zemljišta, troškove komasacije, izgradnju melioracionih sustava. Sredstva za taj fond mogla bi doticati iz prodaje, zakupa i koncesije, te naknade od promjene namjene zemljišta, kazala je, napominjući da tekuća potrošnja, jer sredstva idu u državni i lokalne proračune, nije najbolje rješenje. Zakon je potreban, predstavlja bitno kvalitetnija rješenja nego Zakon iz 1995., on je djelomična provedba zakona o poljoprivredi, te ga stoga podržavam, zaključila je.

Jedinice lokalne samouprave donose program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države za svoje područje uz suglasnost Ministarstva.

Strategija razvitka poljoprivrede i šumarstva i ribarstva u 21. stoljeću, kao sažetak dijela strategije Republike Hrvatske u 21. stoljeću, nije jasno sažela i eksplicitno odredila poljoprivredu i zdravu prehranu kao uvjet bez kojega Hrvatska ne može u 21. stoljeće, istaknuo je zastupnik **dr. Vilim Herman (HSLŠ)**. Takva strateška odrednica i normativna veza i uporište ne postoje u provedbenim dokumentima, odnosno konačnim prijedlozima zakona o poljoprivredi i o poljoprivrednom zemljištu, a to onda vodi daljnjoj marginalizaciji poljoprivrede i prehrane i njihove bioekološke sfere, odnosno izvorišta. Zamijetio je da imamo samo deklaratornu usklađenost sa EU, WTO-om, GAT-om, EFTA normama i standardima, a da ne postoji odgovor zašto je u Hrvatskoj tržišna cijena poljoprivrednog tla od 1.200 do 5.000 njemačkih maraka po hektaru, a u zemljama EU i do 40, čak 120 tisuća maraka. Upitao je zašto ne postoji kategorizacija tla prema bonitetu kao startni kriterij za utvrđivanje tržišne vrijednosti, temeljem kojih bi se utvrđivale i naknade za davanje u najam i koncesije stranim pravnim i

fizičkim osobama. Predložio je da se kod strateških pretpostavki razmisli o izgradnji potpuno digitaliziranog geoinformacijskog sustava. Istaknuo je i da bi u strategiji razvitka poljoprivrede trebalo predvidjeti izgradnju posebnih poslovnih centara, servisa za potrebe poljoprivrednih i seljačkih gospodarstava.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** složio se sa svim primjedbama koje je iznio zastupnik Šeks u ime Kluba HDZ-a. Složio se i s onima koji su isticali da se do sada možda nije na najbolji način upravljalo zemljištem.

Ali, kazao je, u vrijeme HDZ-a, ako i nismo na najbolji mogući način upravljali poljoprivrednim zemljištem, možemo se pohvaliti da ga nismo rasprodali. Izrazio je zadovoljstvo što je poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj više od 10 puta manje zagađeno nego u zemljama EU.

Osvrnuo se i na izvješće o upravljanju poljoprivrednim zemljištem iz kojega se, kazao je, može iščitati da su oni koji su imali zemljište u zakupu bili vrlo slabi ili gotovo nikakvi platiše. Država je za oko 150 tisuća hektara 1997. naplatila 1,65 milijuna kuna, 1998. 1,45 milijuna, 1999. 1,2 milijuna, a 2000. godine 44 tisuće kuna, kazao je zaključujući da država uopće nije naplaćivala korištenje državnog zemljišta od onih koji su ga koristili.

Najbitnijim je označio članak 1. s odredbom da "pravo vlasništva na zemljištu ne mogu imati strane pravne i fizičke osobe osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno". Upozorio je da se u tome "osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno" nalazi golema opasnost. Podsjetio je da je Vlada nedavno parafirala Ugovor o stabilizaciji i pridruživanju s EU, a da se ne zna što u njemu piše. Upozorio je i na zaobilaznu opasnost - ako domaća pravna osoba kupi zemljište u Hrvatskoj, a dogodine strana pravna osoba kupi domaću zajedno je s njom kupila i poljoprivredno zemljište, te poručio da bi se morali ugraditi mehanizmi koji bi to onemogućili. Službeni predstavnici EU poručuju da Hrvatska najranije za 10 godina može računati na članstvo u EU. Upitao je pa kuda nam se žuri, te istaknuo da bi trebali primarno štititi svoje nacionalne i državne interese.

Predložio je da se umjesto raznih ustanova koje se predlažu, kao npr. zavod za tlo, treba konačno ustanoviti

nacionalni institut za zemljište. Složio se s prijedlozima da se izbací institut koncesije, upozorio da će donošenje strategije i programa postupak izbirokratizirati i znatno otežati primjenu zakona. Izrazio je i žaljenje što će prihvaćanjem predloženog zakona nestati pogodnosti za poljoprivrednike na područjima posebne državne skrbi. Izrazio je nadu da će se nešto od amandmana prihvatiti i time barem malo poboljšati zakon od kojega, boji se, hrvatskoj poljoprivredi neće biti puno bolje nego danas.

Sredstva podijeliti između općina i županija

Zadnji je u raspravi od deset minuta riječ dobio zastupnik **Stjepan Živković (HSS)** koji je istaknuo da je predlagatelj uvažio gotovo sve primjedbe iz prvog čitanja pa je i konačni prijedlog vrlo dobar i stoga prihvatljiv za donošenje.

Predlagatelj je praktično predložio decentralizaciju raspolaganja zemljištem jer odluku o raspisivanju javnog natječaja za zakup i prodaju i stručne poslove oko toga obavljaju lokalna tijela pa bi bilo logično, kazao je, da i ta sredstva budu prihodi jedinica lokalne i područne, tj. regionalne samouprave u omjeru 50 posto općinama i gradovima, a 50 posto županijama. Pozdravio je članke u kojima se spominju hrvatski branitelji kao mogući natjecatelji kod zakupa, prodaje, koncesije, ali i zamijetio da u njima ne treba stajati odredba da su u obrani proveli najmanje tri mjeseca jer je status branitelja riješen Zakonom o pravima branitelja. Osvrnuo se i na članak 27. stavak 3. i rok od najduže 15 godina za obročne otplate, ističući da je sklon prijedlogu da se taj rok produži, ako zemlju dobije hrvatski branitelj. Najavio je da će amandmanom predložiti rok od 20 godina, te objasnio da je do sada braniteljima bilo darovano 1.810 hektara, pa bi prolongiranje otplate na neki način bila satisfakcija braniteljima koji nisu dobili darovano zemljište.

U završnim riječima u ime klubova prvi je amandmane u ime **Kluba zastupnika IDS-a** objasnio **Dino Debeljuh**. Prvo je obrazložio amandman koji ide u pravcu da poljoprivrednici nemaju lošije uvjete kupovanja zemljišta nego što su imali po dosadašnjem zakonu, podsjećajući

da je do sada bilo omogućeno kupovanje na rok od 20 godina (sada 15) i uz kamatu od 0,5 posto godišnje na neisplaćeni dio. Drugi je amandman da više sredstava ostane lokalnim jedinicama, te da naknade od koncesije budu 25 posto prihod državnog proračuna, 25 posto županije i 50 posto lokalne jedinice. Objasnio je da ne vidi razloga razlici u tim postotcima kod koncesije u odnosu na zakup.

Velik dio vlasnika ne obrađuje poljoprivredno zemljište niti je u mogućnosti obrađivati ga (odsutni, stari, bolesni), a ne znaju da postoji interes za obradom njihova zemljišta.

Amandmanom na članak 26. predložio je da se utvrdi da će se kao nevažeće odbaciti ponude koje sadrže cijenu veću od 50 posto početne cijene, kako bi se izbjegli špekulanti. U članku 31. predložio je da se za stočarstvo rok zakupa produži sa 10 na 20 godina, te da se novim člankom ponovno ugradi famozni članak 13. i omogući gradovima i općinama da i dalje mogu davati zemljište u zakup na tri godine. Najavio je i amandmane koji idu u pravcu da se lokalnoj samoupravi omogući prodaja zemljišta bez suglasnosti ministarstva.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a Drago Krpina** apelirao je na Ministarstvo poljoprivrede da ne zauzima brzopletu stajalište o predloženim amandmanima, već da ih pažljivo i strpljivo razmotri. Riječ je o prevažnom zakonu koji će dugoročno odrediti sudbinu poljoprivrednog zemljišta i nemamo pravo na improvizaciju, rekao je, poručujući Ministarstvu da posebnu pozornost posveti tomu da se ne dopusti rasprodaja poljoprivrednog zemljišta strancima bilo neposredno ili posredno. Predložio je da se u člancima o prioritetima kod zakupa, kupovine uvede i kategorija hrvatski agronomi, a prema podacima njih je oko pet tisuća. Usprotivio se i odredbi članka 50. da Agencija za promet određenim nekretninama koja otkupi zemljište od privatnih osoba može njime autonomno raspolagati, jer Agencija nema stručnjaka. Otkup tog zemljišta preko Agencije može poslužiti kao jedan od načina okrupnjavanja poljoprivrednih površina, pa je predložio da se taj članak

izbací i da Agencija preda to zemljište Ministarstvu da njime raspolaže kao i ostalim zemljištem. Na kraju je upozorio na goleme napetosti koje godinama traju u dolini Neretve oko raspolaganja zemljištem, poručujući da bi se tamo moglo dogoditi nasilje ako se napravi još jedna pogreška.

Na kraju rasprave zastupnicima se završnom riječi u ime predlagatelja obratio zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić** koji je ocijenio da je u raspravi došlo do izražaja da su predloženim zakonom postignuti ciljevi zbog kojih se zakon donosi. Istaknuo je pitanja kriterija, redosljeda gdje su prioritet obiteljska, seljačka gospodarstva na pravnim osnovama, promjenu tijela koja provode natječaj i odlučuju o korištenju poljoprivrednog zemljišta, a što je dano u nadležnost općinskim tijelima.

Objasnio je da klauzula o najvišoj cijeni ima svoje opravdanje, da se špekulanti isključuju kada se kaže da poljoprivrednik može biti korisnik, kupac a općinska tijela i ljudi u njima znaju tko je pravi poljoprivrednik a tko se bavi nečim drugim. I cijena mora biti u funkciji interesa države, kazao je, navodeći da je na 146 tisuća hektara zemljišta u zakupu prosječna zakupnina 2.000 kuna po hektaru, a za kombine 292 kune. To se ne može smatrati nekakvom tržišnom, ili cijenom koja će opteretiti korisnika. Kod kupovine postignuta je cijena na natječaju od 10 tisuća kuna po hektaru, a kod koncesije 6.500 kuna.

Osvrćući se na bojazan da će stranci kupiti hrvatsku zemlju, objasnio je da se moralo uključiti tu mogućnost vezano za ulazak u EU, te da je stavljena klauzula da stranci do daljnjega ne mogu kupovati zemlju, ali je ostavljeno u slučaju da je to predviđeno međunarodnim ugovorom. Ako novi zakon, strategija, program forsiraju, a naš je interes obiteljsko gospodarstvo, u kratkom roku možemo izmaći iz onoga što nas čeka nakon ulaska u EU, rekao je. Istaknuo je da će se morati u općinama točno verificirati koliko će zemljišta ići u prodaju, zakup, koncesiju, kazao je. Osvrćući se na članak 13. objasnio je da je on bio privremeno rješenje, da je jako malo obuhvaćeno neobrađenog zemljišta u privatnom vlasništvu, te podsjetio da je u Saboru jedva prošao prijedlog o porezu na neobrađeno poljoprivredno zemljište.

Na navod da su isključeni špekulanti, ispravkom je reagirao zastupnik **Debeljuh** koji je ustvrdio da zakon omogućava špekulante na svakakav način, a to ne bi smio činiti. Ovaj zakon omogućuje špekulacije, u provedbi će se vidjeti koje će cijene biti ponuđene, a tada će biti malo prekasno, poručio je.

Sudionik natječaja dužan je uplatiti jamčevinu od deset posto od početne cijene.

Uplatom jamčevine spriječit će se možebitno neozbiljno ponašanje sudionika u natječaju.

Ispravkom je reagirao i zastupnik **Krpina** kazavši da je netočno da bi stranci mogli kupovati poljoprivredno zemljište od trenutka kad Hrvatska postane punopravna članica EU. Prema dostupnim informacijama, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predviđa tu mogućnost i prije toga, rekao je. Time je završena rasprava o konačnom prijedlogu zakona o poljoprivrednom zemljištu.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

O 60-ak podnesenih amandmana u ime predlagatelja očitovao se ministar poljoprivrede i šumarstva **mr. Božidar Pankretić**.

Prihvaćeni su svi amandmani **Odbora za zakonodavstvo te Odbora za poljoprivredu i šumarstvo**.

Razloga za zadovoljstvo ima **zastupnica Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ)**, jer su joj prihvaćeni svi amandmani, ali i **klubovi zastupnika HSS-a i SDP-a**. Jedan je njihov amandman prihvaćen u cijelosti, a drugi uz manje korekcije. Slijedom toga, u Zakon o poljoprivrednom zemljištu iza članka 65. ugradit će se novi članak koji propisuje da poljoprivredno zemljište u vlasništvu države može ići u postupak raspolaganja, a ne privatizacije, nakon što Hrvatski sabor na prijedlog Vlade utvrdi mjerila i kriterije kojima uređuje postupak, sadržaj i količinu raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

S obzirom na to da im je predlagatelj prihvatio dio aman-

dmana, djelomično zadovoljni mogu biti **Klub zastupnika HDZ-a te zastupnici Berislav Šmit (HDZ) i Marko Baričević (HSLŠ)**.

Od osam amandmana **Kluba zastupnika HDZ-a**, prihvaćeno je da se poljoprivredno zemljište u vlasništvu države može kod maslinika dati u zakup do 50 godina te amandman da se poljoprivrednim zemljištem kojeg otkupi Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama raspolaze, u skladu sa Zakonom, kao i poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Kod ovog posljednjeg, ministar **Pankretić** i zastupnik **Drago Krpina** nakon kraće su se rasprave dogovorili da se iz njega isključi okućnica, pa bi konačan tekst odredbe trebao glasiti "poljoprivrednim zemljištem, osim okućnice, kojeg otkupi ...".

Zastupnik Krpina nije olako prešao preko odbijanja ostalih amandmana Kluba, posebice amandmana čiji je smisao bio da se trajno isključi mogućnost rasprodaje hrvatskog poljoprivrednog zemljišta strancima.

Povijest nas je naučila da je hrvatsko zemljište najsigurnije kad je u rukama hrvatskih seljaka, rekao je zastupnik, zauzimajući se da vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem mogu stjecati isključivo hrvatski državljani.

Postanu li vlasnici poljoprivrednog zemljišta pravne osobe, jako dobro znate da bez ikakvih problema strane javne osobe mogu kupovati domaće pravne osobe, a time su moguće špekulacije i posredno kupovanje hrvatskog zemljišta, rekao je Krpina, kojeg nije smirilo ministarovo tumačenje da je (njegov prijedlog) protuustavan te da će se maksimalno voditi računa o stvarima na koje upozorava kako bi se postigli ciljevi o kojima je govorio.

Krpina je, bez većeg uspjeha, gorljivo branio i amandmane čiji je cilj bio "popeti" hrvatske branitelje i agronome na višu poziciju kad je riječ o prvenstvu prava kupnje. "Ne vidim koja je to zapreka da hrvatski branitelji, koji su sada na 5. mjestu, budu na 2.", rekao je zastupnik ustvrdivši kako je taj primjer degradacije branitelja u smislu prioriteta u stjecanju određenih prava, samo jedan u nizu u posljednjih godinu i pol.

Pozornost je skrenuo i na agronome kojih, kaže u Hrvatskoj ima oko pet tisuća, imaju znanje, a neki od njih pokazali su da su u stanju osnovati

uzorna obiteljska gospodarstva. Smisao našeg amandmana je da se da prednost hrvatskim agronomima da zasnuju vlastita obiteljska gospodarstva, rekao je Krpina.

Razloga za zadovoljstvo, nemaju međutim **Klub zastupnika IDS-a** i zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** kojima predlagatelj nije prihvatio ni jedan amandman. Razočaran time, ali i činjenicom da su bez odjeka ostala njegova naknadna objašnjenja, Debeljuh je neke amandmane kod glasovanja povukao.

Debeljuh je vrlo odlučno branio svoje amandmane, pa i onaj koji je predviđao da se obradivo poljoprivredno zemljište koje nije obrađeno u prethodnom vegetativnom razdoblju može dati na iskorištavanje domaćoj pravnoj ili fizičkoj osobi temeljem zakupa uz naknadu vlasniku, najviše na tri godine.

Ministru je spočitnuo da ni njegova, kao ni prošla HDZ-ova Vlada ne shvaća važnost tog članka (koji se svojedobno primjenjivao), čija je primjena u Istri dala dobre rezultate i omogućila da se, putem zakupa, poljoprivredno zemljište stavi u funkciju. Osim toga, istaknuo je, još je 1993. - za vrijeme vlasti HDZ-a, bilo moguće da županije prodaju zemljište, a nakon osam godina jedna Vlada koja govori o decentralizaciji govori da Ministarstvo mora štiti (zemljište). Da li Vi stvarno mislite da županije ne znaju štiti interese i države i zemljišta, upitao je Debeljuh.

Ministar Pankretić odgovorio mu je, uz ostalo, kako može prihvatiti da bi bilo puno lakše (postupati) na način o kojem govori, ali bi se tada izazvale neželjene posljedice.

Istaknuo je i da će općinska i gradska vijeća po prvi puta prodavati poljoprivredno zemljište, no da je suglasnost (Ministarstva) nužna, zbog kontrole gospodarenja zemljištem.

Debeljuh je, bez uspjeha, branio i amandman koji je išao za tim da više sredstava (od raspolaganja poljoprivrednim zemljištem) ostane županijama i općinama, odnosno gradovima.

U jednom je trenutku zamolio zastupnike HSS-a koji, kaže, imaju glasačku bazu među poljoprivrednicima, da razmisle o amandmanima, jer će sutra trebati izaći pred poljoprivrednike.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** pozvao ga je da ne proziva bilo koje zastupnike ili stranku, jer na to nema pravo.

No, **Debeljuh** je ustrajao da ima pravo, da u Saboru ima pravo govoriti što ga volja, jer su ga, istaknuo je, zato izglasovali hrvatski građani. Nikoga nisam uvrijedio, niti mi je želja vrijeđati. Međutim, ukoliko prozivam zastupnike koji su ovom prilikom glasovali protiv onoga za što su glasovali 1999., dopustite da podsjetim na to, odgovorio je predsjedniku.

Predsjednik **Tomčić** uzvratilo mu je da se u Saboru može ponašati isključivo u skladu s Poslovníkom i dobrim parlamentarnim pravilima, a u njih, kaže, ne spada prozivanje stranaka i dociranje. I dalje mislite da možete govoriti što Vas je volja, ja i dalje govorim da ne možete pričati što Vas je volja, jer ću Vas drugi put morati opominjati, poručio je predsjednik okončavajući ispravke navoda na tu temu.

Debeljuh je reagirao i kad mu je ministar odbio amandman koji je propisivao da će se kao nevažeće odbaciti ponude koje sadržavaju cijenu 50 posto veću od početne cijene zemljišta. Upozorio je da u Hrvatskoj ima pojedinaca koji mogu kupiti gotovo sve poljoprivredno zemljište koje je na raspolaganju i koji cijenom mogu konkurirati poljoprivrednicima. Amandmanima je, kaže, htio zaštititi poljoprivrednike da doista mogu kupiti zemlju.

Ministar je pak objasnio kako je prihvaćanje onoga što **Debeljuh** predlaže protivno "ovom dijelu i natječajnog postupka", te kako svako općinsko i gradsko vijeće može poništiti natječaj, ako se pojavi neka špekulantska cijena.

Zastupnika **Debeljuha** razočaralo je i odbijanje amandmana kojim je tražio da za utvrđivanje najviše i najniže početne cijene zemljišta, umjesto porezne uprave, nadležno bude Ministarstvo. Tvrdim da nadležna porezna uprava nije ekipirana da

utvrdi cijenu, jer nije nikada prodavala veće količine zemljišta, istaknuo je, pitajući se zašto Ministarstvo sada ne želi prihvatiti nadležnost koja mu se predlaže?

"E sad, Vi to spuštate na lokalnu samoupravu. Vrlo interesantno, kad ja tražim u ime Kluba zastupnika IDS-a da nešto date lokalnoj samoupravi Vi ne želite, nego želite imati nad tim kontrolu. Sad Vi, Ministarstvo koje je zainteresirano za zemljište, ne želi imati kontrolu kako će se ono prodavati. Vrlo interesantno, gospodine ministre" - izjavio je **Debeljuh**.

Za riječ se javio i kad mu je odbijen amandman kojim je tražio duži rok otplate, te kamatu od 0,5 posto za neisplaćeni dio duga, ne prihvaćajući **ministarovo** tumačenje da je rok od 15 godina primjeren, a da je onaj od 20 godina, koji je predlagao, predviđen za područja s otežanim uvjetima gospodarenja.

To je, ustvrdio je, još jedan dokaz da je predloženi zakon za poljoprivrednike štetniji nego je bio dosadašnji. Posebno ga je zasmatalo što nije prihvaćen prijedlog da se utvrdi kamata, kazavši kako ona (u suprotnom) može biti i 10, 15 posto. Prihvatite ovaj amandman, državi to ne znači ništa, poljoprivrednicima će značiti mnogo, poručio je **Debeljuh**.

Ponovno je reagirao kad je **mr. Mato Arlović (SDP)** rekao da je (**Debeljuhov** amandman) klasični primjer špekulativnog amandmana, te da svi poduzetnici na tržištu moraju biti jednaki i da se ne može ići kamatnom stopom od 0,5 posto koja je niža od manipulativnih troškova banaka.

Gospodine **Arloviću**, Vi govorite kao da ne živite u državi koja uvozi hranu, kao da niste svjesni da smo u situaciji da bi poljoprivrednicima trebali poklanjati zemlju, odgovorio je **Debeljuh**. Ustvrdio je i da "poljoprivrednici nisu poduzetnici", te istaknuo da lokalna samouprava, pa i

država, stimulira poduzetnike i smanjuje im kamate dajući im bespovratno sredstva, pa nema bankarskih od 11 posto nego se spuštaju na 6, 7 ili 8 ili negdje pet posto. Dakle, nalazimo da bi i poduzetnici imali manje kamate, a Vi poljoprivrednike stavljate u isti položaj kao poduzetnike. Šokiran sam s time, doista, rekao je **Debeljuh**.

Nakon što su mu odbijeni još neki amandmani, **Debeljuh** je ustvrdio da tako loše nije prolazio ni za vrijeme HDZ-a, ocijenio da sve to nema smisla, povukao preostale amandmane te odustao od daljnjih istupa.

Ministar **Pankretić** nije prihvatio amandman zastupnika **Šmita (HDZ)** čijim bi se usvajanjem krug subjekata koji bi se oslobodili plaćanja naknade za prenamjenu poljoprivrednog zemljišta proširio i na građevine za proizvodnu, obrtničku i drugu poduzetničku djelatnost. Podržao je, međutim njegov amandman da se taj krug proširi na ustanove socijalne skrbi.

Polovičan uspjeh s predloženim amandmanima zabilježio je i zastupnik **Baričević (HSL)**. Ministar, naime, nije prihvatio da su sudionici natječaja za prodaju i zakup državnog poljoprivrednog zemljišta dužni uplaćivati jamčevinu. Obrazložio je kako bi to prvenstveno opterećivalo seljačka gospodarstva i kako ima dovoljno kriterija da se ocijeni ozbiljnost ponuda pristiglih na natječaj.

Nakon kraćih diskusija, pa i stanke za konzultaciju Kluba zastupnika HSLS-a, **ministar** je, u ime predlagatelja, preuzeo zastupnikov amandman na članak 71. obvezavši se da će on glasiti da se u članku 71. točka 7. briše.

Hrvatski sabor većinom je glasova - 76 za i 25 protiv donio Zakon o poljoprivrednom zemljištu.

S.Š.H; M.S.J; N.B; M.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ŠUMAMA

Odluka najesen

Hrvatski sabor raspravljao je o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama, a kod glasovanja o amandmanima predloženima na tekst zakona zbog dodatnih konzultacija u Odboru za zakonodavstvo nastavak glasovanja i konačno očitovanje odgođeni su za jesensko zasjedanje.

O PRIJEDLOGU

Predložene izmjene i dopune Zakona o šumama izrađene su kako bi se stvorile zakonske pretpostavke za preoblikovanje javnog poduzeća Hrvatske šume u trgovačko društvo, kazao je u uvodnom izlaganju obrazlažući zakonski prijedlog zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Restrukturiranjem poduzeća predviđa se privatizacija djelatnosti koje nisu izravno vezane uz gospodarenje šumama te unapređenje organizacijske, operativne i komercijalne učinkovitosti trgovačkog društva.

Dodatna zaštita šuma i šumskog zemljišta

Prijedlogom zakona predviđeno je pretvaranje Hrvatskih šuma u trgovačko društvo, kao najprikladniji oblik poduzeća. Tako bi se, nastavio je, zaštitio nacionalni interes za očuvanje šuma i šumskog zemljišta. Posebno je istaknuo razdvajanje sadašnjih ovlasti javnog poduzeća i to tako da bi ovlasti gospodarskog karaktera dobilo to novo trgovačko društvo, a ovlasti upravljanja Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Dodatna zaštita šuma i šumskih zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku sadržana je u dopuni odredbi članka 1. kojom strane fizičke i pravne osobe ne mogu biti nositelji prava vlasništva nad šumama i šumskim zemljištem osim ako međunarodnim ugovorima nije drugačije određeno. Predloženim izmjenama i dopunama također se rješava i problematika eksploatacije mineralnih sirovina i to uvođenjem

instituta služnosti čime će se rješavati i imovinsko-pravni odnosi te skratiti i ubrzati postupci ishoda dokumentacije. Predlaže se ovlastiti povjerenstvo Vlade za upravljanje državnom imovinom da donosi odluke o osnivanju služnosti, a ministar poljoprivrede i šumarstva bi sklapao i raskidao ugovore uz pribavljeno mišljenje državnog odvjetništva.

Predloženim izmjenama i dopunama šumama se daje dodatna zaštita za razdoblje rekonstruiranja i privatizacije javnog poduzeća dok će ostala pitanja biti obuhvaćena novim zakonom o šumama koji će Vlada uputiti u saborsku proceduru do kraja 2001. godine, poručio je zaključno zamjenik ministra poljoprivrede.

RADNA TIJELA

O Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama raspravljali su Odbor za zakonodavstvo te Odbor za poljoprivredu i šumarstvo.

Odbor za zakonodavstvo o zakonskom je tekstu podnio sedam amandmana. Odbor je, nadalje, zaključcima obvezao Vladu Republike Hrvatske da najkasnije do 1. siječnja 2002. godine podnese prijedlog novog, cjelovitog Zakona o šumama. Vlada je u istom roku obvezana i da podnese prijedloge izmjena zakona kako bi se na jedinstven način uredila prava, obveze i postupci koji su glede promjene namjene korištenja nekretnina koje su dobro od opće interesa RH i uživaju njezinu osobitu zaštitu, a različito su uređeni posebnim zakonom.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo većinom je glasova podržao donošenje predloženog zakona kao i hitni postupak njegova donošenja. Odbor, naime, kako stoji u izvješću sa sjednice, drži da su preoblikovanje Javnog poduzeća "Hrvatske šume" u trgovačko društvo te brža privatizacija dijelova tog poduzeća dovoljno opravdani razlozi za donošenje tog zakona po hitnom postupku. Odbor je

u raspravi ocijenio da je potrebno što žurnije pristupiti rješavanju nagomilanih problema u Javnom poduzeću Hrvatske šume budući da navedeno poduzeće u posljednje vrijeme posluje s dosta visokim stupnjem financijske nesigurnosti. Ipak, izneseno je i mišljenje kako bi bilo bolje da je prije donošenja ovog zakona napravljena cjelovita i sveobuhvatna analiza stanja Hrvatskih šuma u obliku Studije za restrukturiranje.

PREGLED AMANDMANA

Na tekst predloženog zakona bilo je podneseno 19 amandmana, od kojih je sedam podnio Odbor za zakonodavstvo.

U članku 1. Odbor za zakonodavstvo je tražio da se u tekstu u zagradi ispred riječi "Narodne novine", brojevi 52/90" dodaju brojevi: "54/83, 32/87, 47/89, 41/90,". Riječ je nomotehničkom uređenju teksta jer nisu pobrojani svi brojevi "Narodnih novina" u kojima je objavljen temeljni zakon i sve njegove izmjene i dopune. Vlada je prihvatila ovaj amandman.

Na članak 1. amandman je podnio i zastupnik **Branislav Tušek (SDP)**, koji je zatražio da se iza stavka 3. doda novi stavak 4. koji glasi: "Ukoliko je međunarodnim ugovorom određeno da strane fizičke i pravne osobe mogu stjecati pravo vlasništva na šumama i šumskom zemljištu o tome treba izvijestiti Hrvatski sabor." Obrazložio je to usklađenjem s Ustavom s obzirom na to da po Ustavu Sabor odlučuje o očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva i korištenju njime. Stoga smatra da je potrebno da se Sabor izvijesti o stranim fizičkim i pravnim osobama koje su ostvarile pravo vlasništva na šumama i šumskim zemljištima. Odbijajući ovaj amandman ministar poljoprivrede i šumarstva **Božidar Pankretić** podsjetio je da je riječ o međunarodnim ugovorima, koje ionako potvrđuje Hrvatski sabor pa stoga nije potrebno da se dva puta ugrađuje ista obveza. Kako zastupnik Tušek nije htio povući amandman, glasovanjem su

zastupnici odbili njegovo uvrštenje u Zakon.

Odbor za zakonodavstvo amandmanom je zatražio brisanje članka 2. predloženog teksta zakona. Obrazložio je to navodeći da je stavak drugi toga članka predviđao prenošenje prava što je institut bivšeg administrativnog prenošenja prava korištena zemljišta u društvenom vlasništvu. Tada predmetom eksproprijacije nisu mogle biti nekretnine u društvenom vlasništvu. Odbor ističe da prilikom izdvajanja pojedinih katastarskih čestica šume ili šumskog zemljišta može se govoriti samo o prijenosu prava vlasništva na korisnika izdvajanja pogotovo stoga što korisnik izdvajanja kao investitor može ishoditi građevinsku dozvolu za građenje na toj nekretnini samo temeljem stečenog prava vlasništva na izdvojenoj nekretnini. Odbor nadalje obrazlaže da je stavkom 2. podstavkom 1. navedena provedba dokumenata prostornog uređenja, iako se provoditi može izravno samo prostorni plan uređenja općine i grada, detaljni plan uređenja i lokacijska dozvola kao pojedinačni akt. Što se stavka 3. tiče Odbor zamjera da se proširuje mogućnost izdvajanja na sve pravne i fizičke osobe, ako se u propisanom postupku utvrdi da je promjena namjene u interesu RH, ali bez da se određuje način na koji se ta dobra od interesa za RH mogu upotrebljavati i iskorištavati. Vlada je prihvatila ovaj amandman.

Zastupnik **Tušek** amandmanom je intervenirao i u članku 2. stavku 2, tražeći da se iza podstavka "obrane Republike Hrvatske" doda novi podstavak 4. koji glasi: "zaštite nacionalnih parkova prirode, odnosno zaštite biljnog i životinjskog svijeta". U obrazloženju ističe da su Sabor, Vlada i druge znanstvene i kulturne institucije u svojim programima utvrdili da je u narednom razdoblju potrebno jačati mehanizme svih vidova zaštite prirode i okoliša, te onemogućavanje nekontroliranog korištenja šumskih dobara. Zato smatra razumljivim da se nacionalni parkovi prirode, odnosno biljni i životinjski svijet, izdvoje iz šumskog gospodarstvenog područja. Upozorava da na to obvezuje i Ustav. Amandman je nakon što ga je Vlada odbila prihvatiti zastupnik povukao.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** amandmanom na članak 3. predložio je da se dopuni prvi stavak tako da

glasi: "Šume i šumska zemljišta na teritoriju Republike, osim šuma i šumskih zemljišta u privatnom vlasništvu te vlasništvu jedinica lokalne samouprave jesu u državnom vlasništvu Republike Hrvatske". Zatražio je i da se iza stavka 1. doda novi koji glasi: "Šume i šumska zemljišta, što su na dan 16. listopada 1990. bila u statusu društvenog vlasništva i što su se nalazila unutar građevinskog područja određenog granicama generalnog urbanističkog plana grada odnosno općine, odnosno granicama građevinskog područja određenog prostornim planom grada odnosno općine, vlasništvo su jedinica lokalne samouprave". Obrazložio je svoju intervenciju navodom da je nužno ukloniti pravnu prazninu koja je nastala pretvaranjem šuma i šumskog zemljišta u društvenom vlasništvu u vlasništvo RH, a koja se odnosi na šume i šumska zemljišta što su na dan 16. listopada 1990. bila u društvenom vlasništvu. Istaknuo je da postoje brojna područja pod posebnom zaštitom kao dijelovi prirode pa da bi se predloženom izričitim pravnom normom o vlasništvu nad njima, samo bolje regulirao njihov status. Zastupnik je nakon Vladina odbijanja, svoj amandman povukao.

Na članak 3., izmjenom stavka 2. članka 16. reagirao je **Odbor za zakonodavstvo** tražeći da navedeni stavak glasi: "preoblikuje se u trgovačko društvo "Hrvatske šume", d.o.o., u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske". Obrazlažu to navodeći da se pravno uređuje izričaj, a istodobno se predlaže izostaviti skraćeni naziv tvrtke jer puni naziv nije dugačak. Ovaj je amandman Vlada prihvatila.

Odbor je zatražio i brisanje članaka 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. i 13. Obrazložio je to navodom da je predlagatelj najavio da će podnijeti novi cjelovit Zakon o šumama početkom jeseni ove godine, pa drži da bi stoga namjeravane izmjene bile samo privremene naravi, ali s dalekosežnim posljedicama. Kako Vlada nije prihvatila ovaj amandman zastupnici su ga glasovanjem odbili.

Klub zastupnika HSS-a predložio je intervenciju u članku 10. tražeći njegovu izmjenu tako da glasi: "Godišnje planove gospodarjenja za narednu godinu, pravne osobe koje gospodare šumama dužne su predložiti najkasnije do 1. studenoga tekuće godine." Obrazlažu svoj amandman navodeći da je rok koji je

bio prvotno predložen nedostatan pravnim osobama koje gospodare šumama za izradu prijedloga i njegovu ocjenu prije donošenja. Vlada je ovaj amandman prihvatila.

Na članak 12. amandman je podnio zastupnik **Tušek** koji je zatražio da se u stavku 4. iza posljednje riječi "šumarstva" doda "i Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja." Smatra, naime, da nije dobro da se zaobide Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, posebice jer se govori o projektiranju i rješavanju izgradnje objekata u šumi i na šumskom zemljištu za potrebe infrastrukture, sporta, rekreacije ili lova. Zastupnik je nakon obrazloženja ministra po kojem je ovdje tek riječ o prostorno-planskoj dokumentaciji pa nije nužno ugrađivanje i Ministarstva zaštite okoliša, povukao svoj amandman.

Uz isto obrazloženje ministra zastupnik **Tušek** povukao je svoj amandman na članak 13. gdje je također tražio da se u stavku drugome doda i obveza posjedovanja prethodnog mišljenja i suglasnosti Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja u slučajevima izgradnje infrastrukture.

Zastupnik **Tušek** tražio je još jednu intervenciju u članku 13. i to da se u stavku 7. iza riječi "vodovoda" dodaju riječi "plinovoda i električnih vodova". Obrazlaže to navodom da bi trebalo stimulirati one koji žele izgraditi plinovod ili električne vodove u šumi i na šumskom zemljištu. Nakon obrazloženja ministra po kojemu u praksi treba ići upravo suprotno i izmještati što više takvih objekata iz šuma i smještati ih uz ceste i kanale, a svakako izvan šuma, zastupnik je svoj amandman povukao.

Intervencijom u članak 22. **Odbor za zakonodavstvo** zatražio je da se u stavku 1. riječi "u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona" zamijene riječima "do 1. siječnja 2002. godine". Odbor to obrazlaže navodeći da je upitno skraćivanje rokova za podnošenje prijedloga osnova i programa. Po tome bi, ističu, jedni subjekti podnosili prijedloge, a drugi donosili i primjenjivali te snosili odgovornost za nepravodobno donošenje, ako bi do toga i došlo. Nakon što je ministar **Pankretić** odbio prihvatiti tu odgovodu za preoblikovanje javnog poduzeća Hrvatske šume, napominjući da rokove uvjetuje i Svjetska banka koja će financirati taj proces. Kako je Odbor zatražio

dotatne konzultacije oko tog roka, glasovanje o tom i ostalim amandmanima je bilo prekinuto.

Odbor za zakonodavstvo je amandmanom zatražio brisanje članka 23. obrazlažući to navodom da se tako izbjegava daljnja neustavnost predloženih izmjena i utvrđenih normativnih rješenja. Odbor, naime, drži da bi se sve potrebne radnje za upis trgovačkog društva trebale obaviti do 1. siječnja 2002. godine kako bi se u međuvremenu novim Zakonom o šumama na sustavan način uredila pitanja o pravima i obvezama toga trgovačkog društva i njegovih tijela.

Uz isto obrazloženje Odbor je predlagao i da se u članku 24. iza riječi "Narodnim novinama" dodaju riječi "osim članka 3. koji se primjenjuje od 1. siječnja 2002. godine".

Na članak 25. amandman je podnio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**, koji je zatražio da se doda novi članak 25. koji glasi "Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo prirediti i objaviti pročišćeni tekst Zakona o šumama". Obrazložio je to navodeći da su donesene mnoge izmjene i dopune Zakona o šumama, pa je potrebno prirediti i objaviti pročišćeni tekst zakona.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja zamjenika ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislava Ledića** te **Mladena Godeka** koji je govorio u ime Odbora za zakonodavstvo, započela je rasprava predstavnika klubova zastupnika.

Očekujemo reformiranu šumarsku politiku

Stajališta **Kluba zastupnika SDP-a** zastupnicima je iznio **Branislav Tušek**, ističući da se od ovoga zakona očekuje kvalitetnije rješavanje problema kontrole i nadzora, eliminacije protupravnih postupaka u zaštiti okoliša, potom brže i kvalitetnije jačanje kadrovske osnove, rješavanje reorganizacije i restrukturiranja Hrvatskih šuma te rješavanje problema ekologije.

Što se snaženja kontrole i nadzora tiče, naveo je da prije svega treba voditi računa o tome da se ne ponove protuzakonite i kriminalne radnje na

koje je već upozoravano. Navodeći neke primjere pozvao se i na činjenične podatke iz Izvješća Državne revizije za 1999. i 2000. godinu. Obrazložio je i zahtjev za rješanjem problema eliminacije protupravnih postupaka u zaštiti okoliša i prirode kazavši da Hrvatske šume trebaju prednjačiti u zaštiti okoliša, a ne dopuštati skupljanje mineralnih sirovina rudarenjem u kamenolomima koji su primjerice u svjetskom rezervatu biosfere - Parku prirode Velebit. Kao primjer protupravnog postupka naveo je i sječu šume u Parku prirode Kopački rit. Izrazio je nadu da će se u novoj organizaciji Hrvatskih šuma posvetiti tomu puna pažnja.

Istodobno s kritičkim preispitivanjem 11.000 zaposlenika Hrvatskih šuma, treba uvesti i nove ideje i nove inicijative, odnosno uvesti novi dodatni ljudski potencijal.

Govoreći o kadrovskim problemima naveo je da istodobno s kritičkim preispitivanjem 11.000 zaposlenika Hrvatskih šuma, treba uvesti i nove ideje i nove inicijative, odnosno uvesti novi dodatni ljudski potencijal. U Klubu zastupnika SDP-a mislimo da trebamo novu ekipu jer je u Hrvatskim šumama previše onih sa starim mentalitetom, naveo je. Izrazio je očekivanje da će se konačno utvrditi popis cjelokupne imovine zemljišta i šuma u vlasništvu Hrvatskih šuma te da će se utvrditi i dugoročni plan razvoja te tvrtke.

Kao najvažniji predstojeći proces istaknuo je reorganizaciju i restrukturiranje Hrvatskih šuma i to u cilju zaustavljanja gubitaka u poslovanju i stvaranja sposobnog subjekta koji će pozitivno financijski poslovati. Klub zastupnika SDP-a očekuje i snažnije povezivanje budućeg trgovačkog društva Hrvatske šume s državnim industrijom, kazao je. Govoreći o problemu ekologije istaknuo je potrebu kvalitetnijeg gospodarenja šumama na liniji snaženja ekoloških i socijalnih vrijednosti šuma.

Podržavajući ove izmjene zakona očekujemo i svojevrsnu novu ili reformiranu šumarsku politiku što pretpostavlja i novi zakon o šumama, kazao je zaključno ističući da dobre pravce razvoja šumarske politike definira i strategija razvitka

šumarstva koja prije svega utvrđuje prioritet koji govori o šumarstvu kao značajnom elementu doprinosa nacionalnoj ekonomiji.

Hrvatske šume izlaze izvan sabsorske kontrole

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Dario Vukić**, koji je uvodno izrazio žaljenje što se o zakonu raspravlja u kasni sat i bez televizijskog prijenosa. Također je prosvjedovao zbog hitnosti postupka, ističući da su šume jedno od najvećih nacionalnih bogatstava naše države. Upitao je zašto se u pogledu transformacije javnog poduzeća Hrvatske šume opredijelilo za d.o.o., a ne d.d., izrazivši istodobno nadu da je tome tako zbog npr. činjenice da se ne moraju podnositi financijska izvješća, da se može raditi bez skupštine i sl. Hrvatske šume su jedno od najvrijednijih i najvažnijih poduzeća u Hrvatskoj pa tome i treba pristupiti na takav način, poručio je. Iz amandmana Odbora za zakonodavstvo jasno se vidi da je Vlada potpuno krivo pristupila tome i bez elementarnih pravila. Svima je jasno da ovaj zakon nije trebalo donositi da bi se pristupilo restrukturiranju Hrvatskih šuma.

Ovim zakonom Hrvatske šume izlaze potpuno izvan kontrole Hrvatskog sabora i to nije dobro, upozorio je osvrćući se na članak po kojemu se krug ovlaštenika za izdvajanje šuma i šumskog zemljišta u državnom vlasništvu proširuje i na fizičke osobe. Osvrnuo se i na pitanja ovlasti javnog poduzeća Hrvatske šume navodeći da se one dijelom prenose na Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Izrazio je mišljenje po kojem očito nema nikakve projekcije kako bi trebalo izgledati to restrukturiranje poduzeće Hrvatske šume, to više što Ministarstvo preuzima mnoge ovlasti koje je do sada imao upravni i nadzorni odbor ili pak uprava i glavni direktor Hrvatskih šuma.

Ovaj je zakon sam po sebi potpuno nepotreban i nije ga trebalo na ovaj način donositi već je Vlada trebala predložiti potpuno novi zakon koji bi odgovorio na potrebe Hrvatskih šuma, kazao je dodajući da protekom vremena više ne postoji potreba centralizacije Hrvatskih šuma, već bi pravo restrukturiranje Hrvatskih šuma trebalo podrazumijevati decentralizaciju toga poduzeća.

Naveo je da je Klub zastupnika HDZ-a pripremio zakonski prijedlog o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskim šumama te najavio da će prosljediti u proceduru na jesen. U nastavku je naveo neke od prijedloga iz tog zakonskog teksta, uz ostalo i onaj po kojemu bi se osnovalo

Ovaj je zakon sam po sebi potpuno nepotreban; nije ga trebalo na ovaj način donositi već je Vlada trebala predložiti potpuno novi zakon koji bi odgovorio na potrebe Hrvatskih šuma.

trgovačko društvo Hrvatske šume i osam trgovačkih društava šumskih gospodarstava sa sjedištima u Vinkovcima, Bjelovaru, Zagrebu, Karlovcu, Delnicama, Gospiću, Splitu i Buzetu. Po toj organizaciji poslovanja trgovačko društvo Hrvatske šume bi predlagalo Saboru donošenje dogoročnih i srednjoročnih planova razvoja šumarstva. Zaključno je izrazio nadu da će HDZ-ov tekst prijedloga zakona biti konstruktivan i kvalitetan doprinos promišljanju budućnosti Hrvatskih šuma posebice u svjetlu najavljenog donošenja novog zakona o Hrvatskim šumama do 1. siječnja 2002. godine.

Šumarstvo ima strateški značaj

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Marijan Maršić** koji je naglasio da bi se prelaskom iz javnog poduzeća u trgovačko društvo stvorile pretpostavke koje će omogućiti provođenje privatizacije Hrvatskih šuma u onim djelatnostima koje nisu izravno vezane za gospodarenje šumama. Očekuje također da bi se unaprijedila organizacijska, operativna i komercijalna učinkovitost društva i optimalizacija njegovog doprinosa nacionalnom gospodarstvu na načelima održivog gospodarenja šumskim dobrima. Danas je država vlasnik 81 posto ukupne šumske površine u Hrvatskoj, a to je pak 86 posto ukupne državne zalihe koja se procjenjuje na više od 324 milijuna metara kubičnih, upozorio je ističući stoga da je od strateške važnosti za šumarstvo u cjelini očuvanje jedinstvenog poduzeća za gospodarenje šumama na području države. Nadalje, naglasio je, treba organizacijski i efektivno

osigurati biološku reprodukciju šuma na načelima trajnosti opće dobrobiti.

U budućnosti će potrebe za ekološkim i socijalnim funkcijama šume biti znatno veće i zato već danas treba stvarati podlogu za naplaćivanje tih funkcija na svim razinama, ali i povećati stopu ulaganja tj. vraćanja u šumu po onom načelu da šumi treba vratiti ono što je iz nje izneseno.

U budućnosti će potrebe za ekološkim i socijalnim funkcijama šume biti znatno veće i zato već danas treba stvarati podlogu za naplaćivanje tih funkcija na svim razinama, ali i povećati stopu ulaganja tj. vraćanja u šumu po onom načelu da šumi treba vratiti ono što je iz nje izneseno.

HSS podržava proces restrukturiranja Hrvatskih šuma s ciljem osnivanja jedinstvenih poduzeća s organizacijskom i financijskom odgovornošću proširenom na niže organizacijske jedinice, a to su uprave šuma i šumarije. Podržava i privatizaciju djelatnosti koje nemaju direktan utjecaj na gospodarenje šumama pri čemu je kao realnu opciju naveo mogućnost privatizacije šumske i građevinske mehanizacije te nekih ugostiteljskih objekata. Zauzeo se za pripremu strategije razvoja šumarstva, a pri svemu naglasio stav HSS-a po kojemu treba iznaći pravedna rješenja u brizi za čovjeka. U provođenje strategije, upozorio je, treba uključiti malo više struke i znanosti jer sasvim je sigurno da hrvatsko šumarstvo pruža mogućnosti većeg zapošljavanja. Najavio je i tri amandmana kojima će HSS intervenirati na predloženi tekst zakona.

Uvesti racionalniju organizaciju Hrvatskih šuma

Značaj šumarstva na teritorijalni razvoj je multiplikativan jer šume i šumsko zemljište zauzimaju 45 posto površine države, ali i na taj način šumarstvo dobiva socijalno-ekonomsku funkciju što mu daje radikalno drukčiju dimenziju utjecaja na razvoj pogotovo u izrazito

šumskim predjelima kao što je Gorski kotar, kazao je zastupnik **Dragutin Vrus**. Od ukupne površine Gorskog kotara čak 82 posto su šume, a šumarstvo i prerada drva su bile gospodarske djelatnosti tog područja. No, upozorio je, koristi od šume relativno su male jer je postojeća organizacija šumarstva temeljena na Zakonu o šumama iz 1990. godine na štetu Gorskog kotara. Postojeća trostepena organizacija hrvatskih šuma je neracionalna te treba uvesti takvu organizaciju koja će biti racionalnija koja će uvažavati regionalne karakteristike šumarstva u Republici Hrvatskoj i otkloniti navedene nedostatke, naglasio je.

Predloženi zakon samo je nužna osnova za transformaciju javnog poduzeća Hrvatske šume u trgovačko društvo, a jasno je da će se poslije usvajanja studije za restrukturiranje Hrvatskih šuma morati ponovno mijenjati zakon o šumama odnosno donijeti sasvim novi zakon, upozorio je.

Opetujući da Gorski kotar ima malene koristi od velikog bogatstva u šumama - predložio je da se izmjenama predloženog zakona omogućiti da se izdvajanje sredstava za biološku jednostranu reprodukciju prepolovi sa 15 na 7,5 posto. Prepolovljavanje sredstava sigurno se ne bi štetno odrazilo na stabilnost i kvalitetnost goranskih šuma, trgovačko društvo ne bi izgubilo ni lipu, ne bi izgubila ni država, a općine i gradovi u Gorskom kotaru dobili bi znatna sredstva.

Zaključno je zastupnicima i predstavnicima predlagatelja iščitao tekst sa zaključcima sa sastanka Hrvatskog šumarskog društva ogranka Delnice.

Posljednji govornik bio je zastupnik **Maršić** koji je kazao da koristi svoju petminutnu raspravu da bi nastavio govoriti u ime Kluba zastupnika HSS-a. Istaknuo je činjenicu po kojoj je više od 95 posto prirodnih šuma u RH, što je fenomen kakvog nema u Europi. Kazao je da je nužno studiozno, znanstveno stručno pripremiti i angažirati struku u predlaganju izmjena i dopuna Zakona o šumama ili pak izradi novog i cjelovitog zakona. Izrazio je uvjerenje da će u roku dvije godine Zakon o šumama pretrpjeti više izmjena. Zauzeo se za izradu kategorija površina za ispašu i žirenje jer može imati pozitivne posljedice. Podržao je intenciju za osiguranjem jedinstva šumarstva na razini države u

Predloženi zakon samo je nužna osnova za transformaciju javnog poduzeća Hrvatske šume u trgovačko društvo, a jasno je da će se poslije usvajanja studije za restrukturiranje Hrvatskih šuma morati ponovno mijenjati zakon o šumama odnosno donijeti sasvim novi zakon.

funkcijama šumarske politike, unapređivanju šuma, razvoju, istraživanju tržišta i marketinga. Predložio je da se provede decentralizacija i dohodovna motivacija temeljnih organizacijskih jedinica - prvenstveno šumarija i uprava šuma. Istaknuo je da su nužne izmjene i dopune svih zakonskih i podzakonskih akata koji svojim odredbama usporavaju ili čak isključuju brže

prilagodbe tržišnom načinu poslovanja. Jedini ispravni putevi privatizacije moraju biti temeljeni na studijama koje će respektirati postupnost, a njihov razvoj biti trajno i kompetentno kontroliran.

Po završetku rasprave zaključnim riječima zastupnicima se obratio zamjenik ministra **Tomislav Ledić**. Kazao je da je Vlada u više navrata razmatrala stanje u javnim poduzećima u Hrvatskoj te da je najblaže rečeno stanje u njima izuzetno teško, čega nisu izuzete ni Hrvatske šume. Ne idemo forsirano ni u kakav postupak restrukturiranja, dakle, ovim se izmjenama samo stvaraju uvjeti za otvaranje postupka za restrukturiranje Hrvatskih šuma. Osvrnuo se i na zahtjeve da se predloži novi zakonski tekst koji bi na cjeloviti način uredio pitanje šuma te podsjetio da je Vlada upravo to i predlagala i prihvaća taj zadatak uz najavu da će do kraja godine taj prijedlog i dostaviti.

Na kraju je ispravkom netočnog navoda reagirao zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**, rekavši kako nije točan navod da se ovim zakonom stvaraju uvjeti za restrukturiranje jer je tek riječ o promjeni forme.

Hrvatski je sabor zatim počeo izjašnjavanje o Konačnom prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o šumama, očitujući se najprije o podnijetim amandmanima (donosimo to očitovanje u pregledu amandmana). Međutim, kod amandmana Odbora za zakonodavstvo na članak 22. (predlaganje roka 1. siječnja 2002., umjesto 90 dana od stupanja na snagu Zakona), te odbijanja ministra Pankrećića da se odgodi preoblikovanje javnog poduzeća Hrvatske šume, glasovanje je prekinuto. Odbor je, naime, zatražio dodatne konzultacije, pa je glasovanje o tom i preostalim amandmanima, kao i samom Konačnom prijedlogu zakona prekinuto.

S.Š.H; M.S.J; N.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI

Prijedlog povučen zbog probijanja financijskih okvira

Zbog bojazni da će većina zastupnika ustrajati na predloženim amandmanima i tako "probiti" financijske okvire za provođenje Zakona, Vlada Republike Hrvatske povukla je predloženi zakonski tekst iz procedure. Konkretno povod za ovaj potez, bilo je prihvaćanje prijedloga kojim se općina Generalski Stol uvrštava u treću skupinu naselja posebne državne skrbi. Nakon ovoga poteza, predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**, povukao je rečeni zakonski prijedlog, sukladno odredbama poslovničkim odredbama.

Ovaj zakonski prijedlog uputila je u proceduru **Vlada Republike Hrvatske**, imajući na umu novi pristup u određivanju područja

posebne državne skrbi. Podsjetimo, Hrvatski je sabor, na 6. izvanrednoj sjednici održanoj 14. srpnja 2000. godine usvojio zaključak kojim je obvezao Vladu Republike Hrvatske na izradu analize sociološkog i gospodarskog stanja za sva područja koja nisu obuhvaćena Zakonom o područjima od posebne državne skrbi. Cilj je bio izrada novog Prijedloga zakona, a uvrštavanje i razrada treće skupine područja u potpunosti je opravdana. Definiranje prostornog obuhvata treće skupine temelji se na znanstvenoj analizi, izrađenoj od stručnog tima, koja je rezultirala definiranjem kriterija, te postupka odabira i izradom pokazatelja koji ih najbolje oslikavaju.

Polazna točka pri određivanju kriterija za izradu sustava za

definiranje područja koja zaostaju u razvoju, bili su kriteriji koji se primjenjuju na razini Europske unije kod provođenja strukturne politike Unije. Sukladno spomenutom, a s druge strane imajući u vidu hrvatske specifičnosti, ekspertna skupina definirala je četiri skupine kriterija razvijenosti općina i gradova: kriterij ekonomske nerazvijenosti, kriterij strukturnih poteškoća, te demografski i posebni kriterij.

Na temelju ovih parametara definirat će se prostor primjene odredaba iz rečenog zakonskog teksta, ali i onih koji su predviđeni drugim zakonima. Ovakav način određivanja područja o kojima država mora posebno skrbiti, trebalo bi biti tehničko polazište za početak procesa modernijeg i sustavno osmišljenog

pristupa regionalnog razvoja Republike Hrvatske.

Predloženim zakonskim tekstom uređuje se ujednačeno i jasno razvrstavanje općina i gradova u predviđene tri skupine područja posebne državne skrbi. Razvrstavanje će se provoditi na temelju navedene skupine kriterija.

Dodatno se razrađuju određene poticajne mjere pomoću kojih naseljenici, hrvatski državljani, imaju pravo ostvariti pomoć države u svezi s naseljavanjem područja posebne državne skrbi. Ujedno se osigurava i primjena postojećih olakšica i na treću skupinu područja posebne državne skrbi.

Spomenimo zatim pojedine važnije odredbe predloženog zakona koje se mijenjaju ili dopunjuju. U člancima od 2. - 5. definira se i određuje prostor područja posebne državne skrbi. U slučaju prve i druge skupine (članci 4. i 5.), primijenjen je stari kriterij okupiranosti za vrijeme Domovinskog rata uz određene demogeografske kriterije, a za treću skupinu (članci 5a. i 5b.), primijenjen je drukčiji pristup. Prema takvom načinu određivanja treće skupine, teritorijalne jedinice određuju se u skladu s tri grupe kriterija sukladno s posebnim modelom izračuna, koji će se koristiti i kasnije pri svakom novom ocjenjivanju pripadnosti pojedine teritorijalne jedinice, jednoj od skupina područja posebne državne skrbi.

Stavak 6. članka 8., predviđa mogućnost da naseljenik na području posebne državne skrbi, nakon 10 godina neprekidnog prebivanja u stanu ili obiteljskoj kući dodijeljenoj od Ministarstva, sukladno propisima o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, može postati vlasnikom takve nekretnine. Otvorena je i mogućnost da prema točno utvrđenim uvjetima hrvatski državljani na rečenim područjima imaju pravo na dodjelu građevinskog materijala za obnovu objekata u njihovom vlasništvu. Odredbom koja je propisana člankom 12., uređuje se i primjena odgovarajućih propisa o poljoprivrednom zemljištu kojima se uređuje raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u državnom vlasništvu na područjima s otežanim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi.

Od prijedloga i mišljenja koji su bili upućeni na Prijedlog zakona, a koje predlagatelj nije prihvatio najčešće se spominjala primjedba oko ukidanja

povlastica uvećanja osobnog dohotka. Brisanjem članka 19. nije ukinuta povlastica za one osobe koje imaju prebivalište na područjima posebne državne skrbi. Njima je osiguran osobni odbitak prema odredbama novog Zakona o porezu na dohodak, što je za određeni broj osoba nadomjestak ukidanju povlastice uvećanja osobnog dohotka.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga uputio nekoliko amandmana. Prvi se odnosi na članke 1. i 16., kojima se nomotehnički uređuje tekst. Drugim amandmanom Odbora upotpunjuje se članak 5. jer se popisu navedenih mjesta, dodaju Ozalj i Oriovac. Slijedećim je amandmanom predložena izmjena članka 15. koji glasi: "članak 34. briše se". U obrazloženju se navodi da je neprihvatljivo brisanje odredbe prema kojoj Vlada Republike Hrvatske po potrebi, a najmanje jedanput godišnje izvješćuje Hrvatski sabor o ostvarivanju poticajnih mjera za naseljavanje i razvitak područja posebne državne skrbi. I posljednjim amandmanom Odbora za zakonodavstvo, nomotehnički se uređuje predloženi zakonski tekst i to u članku 17., gdje se predlaže usklađivanje izričaja s Poslovníkom Hrvatskog sabora.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o predloženom je zakonskom tekstu raspravljao kao matično radno tijelo. U uvodnom izlaganju, predstavnik predlagatelja iznio je glavne značajke izmjena i dopuna Zakona o područjima posebne državne skrbi, kojima se uvodi i treća skupina područja. Predložene izmjene i dopune su podržane, a članovi Odbora također smatraju dobrim brisanje odredaba koje govore o poreznim olakšicama, jer će se time povećati efikasnost provođenja poreznih zakona, kojima su također određene povlastice na rečenim prostorima. Iznesena je i bojazan jednog dijela članova Odbora, da postoji neusklađenost ovoga Zakona s drugim zakonima, te smatraju da će zbog toga biti teškoća u primjeni. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i

dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi.

I Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predloženi zakonski tekst raspravio je kao zainteresirano radno tijelo, te nakon kraće rasprave predložio usvajanje predloženog zakonskog teksta kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske uz amandman na članak 5. Njime se u popisu navedenih naselja dodaje i općina Oriovac, koja je prema obrazloženju, pogranična općina uz granicu sa Republikom Srpskom, a bila je i izložena teškom granatiranju tijekom rata.

AMANDMANI

Amandmane na predloženi zakonski tekst uputili su Klubovi zastupnika, ali i sami zastupnici. Predloženi amandmani najvećim se dijelom odnose na članak 5., jer su zastupnici ocijenili da postoji još naselja koja zaslužuju uvrštenje u područja posebne državne skrbi. Radi preglednosti donosimo ih prema redosljedu u tabeli, koja je bila putokaz i predstavniku predlagatelja uoči i za vrijeme očitovanja o podnijetim prijedlozima.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** podnio je ukupno šest amandmana. Prvim je predložio da se u članku 2., riječi: "za vrijeme Domovinskog rata", zamijene izrazom: "za vrijeme velikosrpske agresije". I u članku 3., stavak 1. trebalo bi izraz "tijekom Domovinskog rata", zamijeniti riječima "tijekom velikosrpske agresije". Svojim trećim amandmanom, zastupnik Krpina je predložio da se u članku 3., stavak 2. riječi: "Jagodnjak, Negoslavci i Šodolovci" zamijene riječima "Škabrnja, Lišane Ostrovičke i Lovinac", a da se riječ "Mirkovci" u članku 3., stavku 3., briše.

U članku 4., stavak 1., riječi "za vrijeme Domovinskog rata", trebalo bi zamijeniti riječima "za vrijeme velikosrpske agresije", jer je zastupnik ocijenio, da predložene izmjene odgovaraju povijesnoj istini.

U slijedeća dva amandmana predložio je brisanje članka 7., te članka 10., 11. i 12., ocjenjujući da će se predloženim izmjenama omogućiti brži razvitak i naseljavanje navedenih područja.

Zastupnik dr. **Juraj Njavro (HDZ)** podnio je amandman na članak 4.,

stavak 2., predlažući da se doda riječ "Jarmina", te na članak 5. st. 2., u kojem predlaže uvrštenje i "Grada Županje".

Zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** predložila je da se u članku 4., stavku 3. doda naselje "Sustjepan"/Dubrovnik, te u članku 5., st. 2., "općina Janjina"/na poluotoku Pelješcu. Obrazlažući prijedlog za Sustjepan, navela je da se ovo malo naselje nalazi u sastavu razorene Rijeke Dubrovačke, te zasluzuje izraženu gospodarsku potporu. Što se tiče općine Janjine, riječ je o naselju u kojemu prevladava izrazito staro stanovništvo. Zastupnica je oba prijedloga potkrijepila kratkim statističkim i povijesnim prikazima rečenih naselja. I svi slijedeći amandmani nastoje utjecati na članke 5a. i 5., predloženog zakonskog teksta.

Tako su zastupnici **Joško Kontić (HSL)** i **Ante Grabovac (HSL)**, predložili da se među navedene gradove uvrste i: "Imotski, Sinj, Trilj i Vrgorac, te općine; Dismo, Dugopolje, Klis, Lokvičići, Muć, Primorski Dolac i Zadarje".

Klub zastupnika SDP-a podnio je nekoliko amandmana. U prvom je predloženo da se u članku 5., u dodatnom članku 5a. u stavku 2., iza riječi "Brod Moravice" doda "Cerna", a istovjetan prijedlog predložili su i zastupnici **Želimir Janjić (HSL)**, **Branislav Tušek (SDP)** i **Marijan Maršić (HSS)**, te zastupnica dr. **Ljerkica Mintas - Hodak (HDZ)**. Klub zastupnika SDP-a pridodao je svom amandmanu i prijedlog da se u pogranične općine uključi i općina Oriovac, te grad Županja s pripadajućim naseljima.

Zastupnik dr. **Miroslav Furdek (HSS)** predložio je da se u rečenu skupinu uvrsti "Generalski Stol", a Klub zastupnika SDP-a općina "Jarmina", u Vukovarsko-srijemskoj županiji, ocjenjujući da je za vrijeme Domovinskog rata doživjela teška stradanja. Zastupnica **Zdenka Babić - Petričević (HDZ)**, svojim je amandmanom predložila da se i općina Lokvičići na području Imotske krajine uvrsti u treću skupinu naselja. Zastupnici **Želimir Janjić**, **Branislav Tušek** i **Marijan Maršić** podnijeli su još jedan zajednički amandman, kojim su predložili da se i općina Otok uvrsti u popis naselja koja zbog velikih šteta nastalih tijekom Domovinskog rata zaslužuju gospodarsku potporu.

Zastupnica **Vesna Podlipec (SDP)** i zastupnik mr. **Marin Jurjević (SDP)** podnijeli su amandman predlažući da se općina Primorski Dolac u Kaštelanskoj zagori uvrsti u popis općina i gradova od posebne državne skrbi, dok je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** ovaj status tražio za općine Visoko, Kalnik i Gornja Rijeka, navodeći da je riječ o općinama s izrazitom depopulacijom stanovništva. Predložio je ujedno da se trećoj skupini naselja pridodaju: Gorevec, Lipovnik, Vukova Vinica u općini Klenovnik; Goruševnjak, Peščenica, Vinicabreg u općini Vinica; Borevec, Bisag, Drašković, Tkalec Breznički u općini Breznica; te Ljubelj Kalnički, Ljubelj i Rakovec u općini Ljubešćica. Sličan popis uputio je i u svezi s pograničnim naseljima u općini Lepoglava, s naseljima: Bednjica, Crkovec, Donja Višnjica, Gornja Višnjica, Jazbina Višnjička, Kamenica, Vrhovec Kamenički, Kameničko Podgorje, Zalužje, Zlogonje i Žarovnica.

Zastupnik dr. **Juraj Njavro (HDZ)** predložio je da se u članak 5., stavak 2., uvrsti i Grad Županja, a zastupnici **Želimir Janjić** i **Marijan Maršić**, te zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** dali su isti prijedlog vezan uz Grad Županju. Zastupnica Kosor predložila je i amandman kojim se mijenja tekst u članku 5. i članku 5b., stavak 2., predlažući da "ocjenjivanje razvijenosti iz stavka 1. ovoga članka provodi i odluku donosi Hrvatski sabor". Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** predložio je da se u popis pograničnih gradova i općina pridoda i grad Sinj, te općina Trilj.

Zastupnici **Željko Pavlic (HSL)**, **Baltazar Jalšovec (HSL)** i **Dragica Zgrebec (SDP)** predložili su amandman kojim se i općinu Gornji Mihaljevec treba uvrstiti u popis naselja posebne državne skrbi. Zastupnik **Darko Šantić (HNS)** predložio je da se u treću skupinu naselja pridodaju i naselja u pograničnim žumberačkim gradovima i općinama oko Ozlja; Badovinci, Brašljevača, Bulići, Brezovica Žumberačka, Cvetišće, Dančulovići, Dragoševci, Doljani Žumberački, Dučići, Goleši Žumberački, Gudalji, Kašt, Kamenci, Kumčani, Keseri, Kuljaji, Liješće, Malinci, Pilatovci, Popovići Žumberački, Rajakovići, Radatovići, Sekulići i Šiljki.

Zastupnik **Marko Baričević (HSL)** svojim prvim amandmanom je predložio izmjene na članak 11., tako

da se brišu članci 21., 24., 25. i 26. U obrazloženju navodi da se područja posebne državne skrbi moraju razlikovati od drugih područja po povoljnijoj mogućnosti kupovanja i uzimanja u zakup državnog zemljišta. Smatra da članci 22. i 23. to omogućuju, i trebaju ostati sastavnim dijelom Zakona. Slijedećim je amandmanom predložio da se briše članak 12., navodeći da članci 22-23. uređuju raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države u područjima posebne državne skrbi i stavljaju ga u različite položaje. Istaknuo je da se radi o područjima s otežanim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi.

AMANDMAN VLADE

I Vlada Republike Hrvatske podnijela je amandman predlažući da se iza članka 13. doda novi članak 13a., koji glasi: "Tijela državne uprave i ostala tijela državne vlasti i njihove službe, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihove službe te druge pravne osobe, kada povjeravaju izvođenje radova ili obavljanje usluga koje se plaćaju sredstvima državnog proračuna ili državnih jamstava sukladno zakonu, odnosno proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili izvanproračunskim fondovima, kod sudjelovanja na javnim nadmetanjima dat će prednost tvrtkama sa sjedištem na području posebne državne skrbi, pod uvjetom prihvaćanja najniže ponuđene cijene i uz zadovoljavanje svih kriterija nadmetanja." U obrazloženju se navodi da se takvim mjerama očekuje brži razvoj gospodarstva tvrtki koje imaju sjedište na područjima posebne državne skrbi.

RASPRAVA

Prije nego je počeo govoriti predstavnik predlagatelja, za riječ se javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**, predlažući da se rasprava o ovoj točki premjesti za slijedeći dan. Smatra da javnost ima snažan interes za praćenje ove točke dnevnog reda u prikladnijem terminu. Predsjedavajući je napomenuo da se ova molba ne može prihvatiti, jer nije osiguran kvorum potreban za glasovanje a

prethodno raspravljenim točkama pa valja nastaviti s raspravom. Nakon toga govorio je zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**. On je objasnio nove elemente u predloženom zakonskom tekstu, koji se odnose na uvođenje treće skupine područja posebne državne skrbi. U tu se skupinu u cijelosti definiraju općine sukladno

Na temelju objektivnih parametara određuju se tri skupine naselja koja tvore područja posebne državne skrbi.

ekonomskom stupnju razvijenosti i prema demografskim kriterijima. U sve tri skupine naselja obuhvaćena su u cijelosti ili djelomično 193 grada, odnosno općine, a to iznosi oko 37% ukupnog broja općina u Republici Hrvatskoj. Što se tiče prve dvije skupine naselja, nema nikakvih značajnijih promjena jer se radi o teritorijima koji su bili okupirani tijekom Domovinskog rata. U trećoj se skupini nalaze 62 općine, svrstane po kriterijima nerazvijenosti, odnosno 19 pograničnih općina u kojima je također nazočan kriterij nerazvijenosti. Nakon ove podjele, predstavnik predlagatelja precizirao je predložene pogodnosti za navedenu skupinu naselja, a koje su već obrazložene u uvodnom dijelu teksta. Objasnio je na kraju, promjene oko poreznih olakšica, te proceduru za otkup nekretnina, kao i korištenje i zakup državnog zemljišta. Ocijenio je da bi predložene mjere trebale poslužiti za snažniji gospodarski razvoj ovih dijelova Republike Hrvatske.

Nakon predstavnika predlagatelja, riječ su uzeli predstavnici radnih tijela, a prva je u ime Odbora za rad, zdravstvo i socijalnu politiku govorila zastupnica **Darinka Orel**.

Uzroci stagnacije - ratne posljedice i loša privatizacija

Ponovila je stavove Odbora kojim se podržava donošenje predloženog zakonskog teksta, te amandman kojim bi u popis naselja posebne državne skrbi trebalo uvrstiti i općinu Oriovac, zbog nerazvijenosti, ratnih stradanja i demografske stagnacije. Nakon toga govorili su predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a

prvi je u ime Kluba zastupnika HSLA-a, govorio zastupnik **Želimir Janjić**. Smatra da je prijedlog nove skupine naselja utemeljen, budući da su korišteni kriteriji Europske unije koji se koriste prilikom provođenja strukturne politike. Upozorio je da se u trećoj skupini naselja ne spominju imena gradova, iako pojedini zaslužuju uvrštenje na listu. Ocijenio je zatim, da su pojedini gradovi nastradali tijekom rata, a kasnije štete uslijedile su zbog loše obavljene privatizacije i sloma domicilnih banaka. Smatra ujedno da treba pratiti razvoj naselja u sve tri skupine, kao i provođenje cjelokupnog zakona. Podsjetio je na raniju inicijativu Kluba zastupnika HSLA-a, koji su još u prvom čitanju podržali inicijativu o brisanju članka 19., a kojim se uređuju prava zaposlenika koji primaju plaću iz državnog proračuna. Upozorio je ujedno na veliki postotak nezaposlenih u navedenim područjima, koji se u pojedinim regijama penje do 40% nezaposlenog aktivnog stanovništva. Ukazao je zatim i na zbujujuće nelogičnosti, jer određeni zaposlenici u školama u Hrvatskom podunavlju primaju plaću uvećanu za 50%, iako nemaju ostvarenu školsku normu. Zastupnik je ocijenio da predlagatelj može naići na razumijevanje zastupnika u onim dijelovima predloženoga zakonskog teksta u kojima se nastoji reducirati javna potrošnja. To se odnosi, primjerice, na prava oko dodjele dionica, no zastupnici ne bi smjeli prihvatiti brisanje članka 33. predloženoga teksta. Njime je predviđeno da Vlada Republike Hrvatske po potrebi, a najmanje jedan puta godišnje podnosi izvješće Hrvatskom saboru o ostvarivanju poticajnih mjera za naseljavanje i razvitak područja posebne državne skrbi. Klub zastupnika HSLA-a ne prihvaća brisanje rečenoga članka, podupirući istovremeno, s tim u svezi, treći amandman Odbora za zakonodavstvo.

Iako dosadašnja primjena Zakona nije rezultirala očekivanim pomacima u demografskom razvoju tih područja, zastupnik je istaknuo očekivanje da će predloženi zakonski tekst predstavljati funkcionalni temelj za dodatni razvoj ovih područja. Sve predložene mjere trebale bi biti u funkciji zadržavanja domicilnog stanovništva, pa će Klub zastupnika HSLA-a, prihvatiti

predloženi tekst, računajući da će i iznijeti amandmani biti usvojeni.

Izlazak iz kruga nerazvijenih

Zastupnik **Krešo Kovačićek** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a, a uvodno je pozdravio Vladin koncept koji utječe na poboljšanje uvjeta življenja i naseljavanja na područjima posebne državne skrbi. Ocijenio je da se navedenim problemima moraju pozabaviti sva nadležna ministarstva kako bi razoreni gradovi i općine u što kraćem vremenu izašli iz kruga nerazvijenosti, bez obzira na uzročnike gospodarskih i demografskih problema. Dobro je što su prve dvije skupine naselja proširene, te pored nekad okupiranih područja obuhvaćaju i bivše zone pod kontrolom međunarodne zajednice. Pročitao je zatim skupine pograničnih područja koja su uvrštena u treću skupinu naselja i analizirao mogućnost otkupa nekretnina na rečenom području. Ipak smatra da proces depopulacije još uvijek nije zaustavljen, pa bi predlagatelj trebao razmisliti i o dodatnim mjerama za trajno naseljavanje stanovništva. Mjerama povoljne porezne politike trebalo bi potaknuti intenzivniju obradu poljoprivrednog zemljišta, zaključio je zastupnik Kovačićek, podržavajući donošenje predloženog zakonskog teksta.

Klub zastupnika HSS-a podržava temeljne odrednice ovoga zakona, uvodno je napomenuo zastupnik **Marijan Maršić**. Ukazao je zatim na veliki broj podnijetih amandmana kojima se traži uvođenje novih općina i gradova na popis naselja koja će biti u području posebne državne skrbi. Istaknuo je da je većina prijedloga usvojena od predlagatelja, a pozitivnim je ocijenio i činjenicu što su izbrisane olakšice koje se odnose na poreznu komponentu zakona. Smatra da će nedostatak financijskih sredstava ipak biti najveća prepreka u bržoj realizaciji zakonskih prava, te pozvao da se izlazak traži u efikasnijoj proceduri i korištenju svih komplementarnih zakona. Smatra da će se takvim pristupom ubrzati zapošljavanje, odnosno gospodarska revitalizacija čitavog područja. Ocijenio je ujedno, da bi poljoprivrednim proizvodima na ovim područjima trebalo osigurati prioritet prilikom otkupa, a razvoj gospodarstva treba potaknuti i povoljnijim kreditnim sredstvima. Izrazio je na

kraju očekivanje da će predlagatelj prihvatiti i preostale upućene amandmane na predloženi zakonski tekst.

Nedostatak financijskih sredstava usporit će realizaciju zakonskih odredbi.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** upozorio je da se gospodarska situacija na područjima posebne državne skrbi svakodnevno pogoršava. Ukazao je zatim i na propust Vlade Republike Hrvatske koja za vrijeme dosadašnjeg mandata nije ispunila obvezu o podnošenju pravovremenog izvješća o postignutim rezultatima i problemima na područjima posebne državne skrbi. Zamjerio je ujedno inicijativi predlagatelja da se ukine obveza redovitog izvješćivanja, te pozvao zastupnike da ne pristanu na predloženu izmjenu zakonskog teksta. Podsjetio je i na raniju odluku Vlade Republike Hrvatske da smanji novčanu potporu ovim područjima za čitavih 50%, ocjenjujući da iz takvih loših odluka izviri i sadašnje poteškoće. Ovakvu odluku Vlade nazvao je "kažnjeničkom", tražeći da se izradi izvješće o pogubnim rezultatima takve politike. Zamjerio je što se umjesto termina "velikosrpske agresije" unosi izraz "Domovinski rat", kada se opisuje period kada su nastala najveća oštećenja u prve dvije skupine naselja. Osim toga zanezarenjeni su prioriteti u obnovi, pa su u pravima izjednačeni hrvatski branitelji i stradalnici, "s osobama koje su tada sudjelovale u razaranju Hrvatske".

Zaustaviti iseljavanje Hrvata

Klub zastupnika HDZ-a očekivao je, nastavio je zastupnik, da će međunarodna zajednica nakon promjene vlasti, 3. siječnja 2000. godine, biti više angažirana i oko pomoći nastradalim hrvatskim krajevima, ali to se nažalost nije dogodilo. Zamjerio je i ministru vanjskih poslova **Toninu Piculi**, što je u jednoj izjavi pokazao preširoko razumijevanje za najavljenju ekonomsku podršku SR Jugoslaviji. Upozorio je da čitave obitelji Hrvata koji su protjerani iz Bosne od srpske vojske, masovno napuštaju Hrvatsku i trajno iseljavaju. Napomenuo je da su zemlje iseljenja najčešće prekomorske države; Novi Zeland,

Australija i Amerika. Smatra da je upravo ova činjenica najtragičnija manifestacija pogoršavanja stanja, jer su te obitelji za Hrvatsku definitivno izgubljene. Zbog važnosti ove teme, i zastupnik Krpina je predložio da se rasprava odloži za prikladniji termin i uz nazočnost elektronskih medija. Smatra ujedno da se Hrvatska nalazi u nestabilnom području, a stanje na područjima posebne državne skrbi neprekidno se pogoršava.

Hrvatski naseljenici, zbog izostanka značajnije pomoći na rečenim područjima, trajno iseljavaju u prekomorske zemlje.

Smatra neprihvatljivim da se naselja poput Jagodnjaka i Negoslavaca nalaze u prioritetnijoj skupini od Škabrnje koja je teško nastradala i razrušena tijekom agresije. Zbog pijeteta prema žrtvama Škabrnje, zastupnik je pozvao da se odbije ovako formuliran Vladin prijedlog.

Zamjerio je na kraju što se ukidaju povlastice za plaće zaposlenicima na područjima posebne državne skrbi, te prevelikom uplivu resornog ministra prilikom odlučivanja o dodjeli građevinskog zemljišta i potrebnog materijala.

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** upozorio je da su se upućene kritike zapravo odnosile na pojedine odredbe u Zakonu o obnovi, a problemi na rečenim područjima datiraju od trenutka velikosrpske agresije, a ne od 3. siječnja prošle godine. Govorio je zatim i o neočekivanim kritikama zbog velikog broja podnijetih amandmana. Smatra da ove primjedbe nisu opravdane ukoliko predlagatelj priloži i odgovarajuću argumentaciju i obrazloženje svojim prijedlozima. Govorio je zatim o amandmanima koje je uputio, a koji se odnose na naselja i općine iz područja Dalmatinske zagore. Smatra da je gospodarska situacija u navedenim područjima uistinu teška, a nezaposlenost neprekidno raste. Iznio je zatim pojedine ekonomske i demografske parametre za općinu Trilj i grad Sinj, te pozvao predstavnika predlagatelja da uvaži iznijete brojke i argumente. Pored nezaposlenosti, problem su i nerazvijena infrastruktura i granični položaj s Bosnom i Hercegovinom. Uz sve teškoće koje su nastale tijekom i nakon rata, Sinj je pogođen i

nedavnim stečajem poduzeća "Dalmatinka", koje je zapošljavalo veliki dio radne snage, koja je sada prepuštena neizvjesnosti stečajnog postupka i nezaposlenosti, upozorio je zastupnik Kontić.

Nakon njegova izlaganja zastupnik Krpina zatražio je repliku. Upozorio je da je predlagatelj upotrijebio sintagmu "okupirana područja tijekom Domovinskog rata". Ocijenio je da ovaj izraz nije povijesno točan, a ispravnije bi zvučalo - "područja okupirana tijekom velikosrpske agresije". Zastupnik Kontić u svom je odgovoru na repliku ocijenio da je upućena na dio rasprave kojega uopće nije spominjao. Smatra da su prepirke oko ove teme nepotrebne, te pozvao na hitrije rješavanje nagomilanih problema na područjima posebne državne skrbi.

Spriječiti sukobljavanja na područjima posebne državne skrbi

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** ocijenila je da pomoć ovom području kasni, navodeći i mišljenje Zajednice povratnika koja je kritičkim riječima prokomentirala Vladine prijedloge i inicijative za gospodarski oporavak navedenih područja. Situaciju na ovim područjima dodatno kompliciraju i nedavni slučajevi nasilja u Vojniću i Gvozdu, upozorila je zastupnica. Smatra da uvrštenje razorenih hrvatskih gradova u isti red s naseljima u kojima nije bilo nikakve štete, predstavlja značajnu grešku predlagatelja. Ujedno je predložila da godišnju reviziju postupka oko opstanka u sve tri skupine, provodi Hrvatski sabor, a ne Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Ukidanje dodatka na plaću ozbiljno će smanjiti i prihode lokalnog proračuna jedinica lokalne samouprave, upozorila je zastupnica Kosor, protiveći se i najavljenom ukidanju prava na dodjelu dionica. Ukoliko se ne preispitaju i isprave loše strane predloženoga zakona, moglo bi doći do raspada lokalne samouprave, zaključila je na kraju izlaganja zastupnica Kosor.

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** uputila je repliku podsjećajući da je do incidenta u Vojniću došlo jer jedan dio na izborima poražene političke stranke ne želi prihvatiti izborne rezultate. Odgovarajući na repliku zastupnica

Kosor je upozorila da nezadovoljstvo nije politički motivirano, jer svi posredstvom HTV-a mogu uočiti razočarenje tamošnjih ljudi koji su zabrinuti za vlastiti ostanak i opstanak. Zamjerila je što se zataškava smrt Hrvata u Gvozdu koja je također pokrenula određene emocije i strah mještana. Zastupnica Antičević-Marinović nije našla razloge zbog čega se izdvaja ova smrt jer je i ranije, u saborskim raspravama bilo riječi o stradavanju civila tijekom rata, na koje nije bilo reakcija.

U popis naselja posebne državne skrbi uvrštena su i naselja u kojima nije bilo nikakve ratne štete.

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** govorio je o pograničnim općinama koje graniče sa Slovenijom te ukazao na lošu gospodarsku i demografsku situaciju i u tom dijelu Republike Hrvatske. Istaknuo je da i u navedenim područjima ima iseljavanja, ubojstava i samoubojstava, a pomoć Vlade Republike Hrvatske u nedavnoj prošlosti nije bila uočljiva. Pokazao je zatim kartu naselja ovih područja uz državnu granicu i zatražio uvrštenje i područja oko grada Lepoglave. Pročitao je zatim nazive naselja koja su najčešće izgrađena bez potrebne infrastrukture, plina, cesta, vodovoda i telefona. Upozorio je ujedno i na neobjašnjive izuzetke navodeći jednu općinu u Varaždinskoj županiji, koja se uopće ne nalazi uz državnu granicu. Pozvao je ujedno predstavnike državnih službi da izlaskom na teren i osobno provjere kako žive ljudi u ovim područjima, ukazujući da sve manji školski razredi upozoravaju na brzi proces smanjivanja stanovništva. Na kraju je upozorio da svega 40 kilometara od centra Varaždina još uvijek ima kuća u kojoj žive staračka domaćinstva u sobama sa zemljanim podom i slamnatim krovom.

I općine uz hrvatsko-slovensku granicu zaslužuju pomoć države, jer su pojedina naselja opustjela.

Zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** u svom izlaganju je ukazao na brojne probleme stanovnika u naseljima; Županja, Cerna i Jarmina, koja su stradala tijekom Domovinskog rata,

ali i lošim potezima u gospodarstvu, te slomom lokalnih bankarskih kuća. Smatra da je situacija teška u brojnim područjima, pa je potrebno osigurati jedan solidaran pristup svih građana Republike Hrvatske kako bi se osigurala pomoć. Trebalo bi podržati solidne gospodarske projekte i osigurati potrebna financijska sredstva, upozorio je zastupnik. U tom slučaju neće izostati uspjesi kao ni povratak ljudi u područja od posebne državne skrbi. Hrvatska se mora razvijati u jednoj ravnoteži i harmoniji, zaključio je zastupnik Tušek, a perspektiva stanovništva bit će osigurana samo u slučaju bržeg i sigurnijeg gospodarskog razvoja.

Problemi staračkih seoskih domaćinstava

I zastupnik **Željko Pavlic (HSLHS)** govorio je o skupinama slabije razvijenih naselja uz slovensko-hrvatsku granicu. Upozorio je da su mnogi radnici iz Hrvatske ostali bez posla u susjednoj državi, te pretrpjeli socijalne i ekonomske štete. Pojedini su zbog očuvanja radnih mjesta primili slovensko državljanstvo, pa rečeni problem nije samo gospodarski. Pozdravio je namjeru predlagatelja da u popis pograničnih općina uvrsti i Štrigovu, a predložio je isti status i za općinu Gornji Mihaljevec. Upozorio je da je posebno teška situacija u staračkim domaćinstvima, iako je ovo područje pogodno za proizvodnju zdrave hrane o čemu svjedoče i brojne poslovne inicijative. Pozvao je predstavnika predlagatelja da prihvati podnijete amandmane, ocjenjujući da će ova skromna sredstva predstavljati značajnu pomoć navedenim naseljima.

Zastupnik dr. **Juraj Njavro (HDZ)** zamjerio je mjerodavnim tijelima što nisu na vrijeme dostavili potrebna izvješća o situaciji na područjima posebne državne skrbi. I on je ocijenio da je Vlada u popis treće skupine naselja uvrstila pojedina naselja u Vukovarsko-srijemskoj županiji kojima za vrijeme rata "nije pao niti jedan crijep s krova". Upozorio je da problem nezaposlenosti predstavlja najveće breme, pa ga čudi nepotrebno birokratiziranje oko bržeg poticanja poljoprivrede i dodjele državnog zemljišta na plodouživanje. Smatra da će zbog restriktivnog tumačenja odredbi oko poreznih povlastica, doći do novih odlazaka i iseljavanja, pa se

ne treba čuditi novom smanjenju broja stanovnika. Mišljenja je da nije trebalo ukinuti pogodnosti oko dodjele zemljišta hrvatskim braniteljima. Zbog ovakve politike, Vlada Republike Hrvatske ne bi se trebala čuditi slučajevima sve češćih negodovanja iz braniteljskih udruga. Zbog navedenih slabosti, zastupnik je napomenuo da neće glasovati za predloženi zakonski tekst.

Urediti pitanja oko otkupa državnog zemljišta

Zastupnik dr. **Miroslav Furdek (HSS)** podržao je uvođenje i treće skupine naselja, pozdravljajući što je i općina Žakanj u Karlovačkoj županiji uvrštena u ovaj popis. Upozorio je da bi ipak trebalo preciznije izraziti gospodarske i demografske parametre koji uvjetuju ulazak, odnosno izlazak pojedinih naselja iz treće skupine. Smatra ujedno da bi uređivanje spornih detalja oko korištenja i otkupa državne zemlje trebalo uskladiti s donošenjem Zakona o poljoprivrednom zemljištu. I on je ocijenio da bi Vlada Republike Hrvatske trebala iznijeti godišnje izvješće o rezultatima svoje politike na područjima posebne državne skrbi. Smatra da se problemi mogu očekivati u provedbi, jer se u predloženom zakonskom tekstu ne govori o izvorima potrebnih financijskih sredstava. Govorio je zatim o specifičnoj poziciji žumberačkih naselja. Ukoliko u popis naselja iz treće skupine nije uvršten grad Ozalj, ovu bi poziciju svakako trebalo ponuditi malim, pograničnim naseljima koja gravitiraju Ozlju, a ujedno su i pogranični prostori. Predložio je da se u treću skupinu naselja uvrsti općina Generalski Stol. Prihvaćanjem ove ideje koja je obrazložena i u podnijetom amandmanu, ispravila bi se nepravda i djelomično zaustavila daljnja gospodarska stagnacija čitavog područja.

Nakon ove inicijative, za riječ se javio predstavnik predlagatelja - **Venko Ćurlin**. Smatra da Vlada treba podnositi izvješće o učinjenim poslovima na područjima posebne državne skrbi i ne mora se sramiti rezultata, iako bi željela da su pojedini pokazatelji bolji od trenutanih. Upozorio je da je gotovo polovina naselja u Hrvatskoj uvrštena u neki

oblik kojim se traži pomoć. Takva bi tendencija mogla ugroziti provođenje zacrtanih mjera, jer i u okolini Zagreba ima siromašnih naselja i značajnih socijalnih poteškoća. Najavio je da će Vlada pomno analizirati podnijete amandmane i dati argumentirani odgovor na sve iznijete inicijative.

Zašto se izbjegava definicija o velikosrpskoj agresiji, zbog koje je i došlo do razaranja i ratnih šteta.

Zastupnik Krpina ukazao je da je Vlada Republike Hrvatske i prije posljednjih izbornih promjena podnosila redovita izvješća pred zastupnike. Zatražio je ujedno da se precizira termin nastavka rada, zbog velikog broja zastupnika koji su podnijeli amandmane na predloženi zakonski tekst.

U nastavku rada Sabora, Venko Čurlin je prvo pojasnio amandman Vlade Republike Hrvatske. On se odnosi na potrebu pomoći gospodarskim subjektima koji djeluju na području posebne državne skrbi. Njime se daje pogodnost lokalnim tvrtkama da imaju prioritet prilikom izvođenja radova, koji se plaćaju sredstvima državnog proračuna. Time će se pomoći razvoju i poticanju lokalnih gospodarskih kapaciteta. Predsjedavajući je zatim pozvao zastupnike da se očituju o rečenom amandmanu, odnosno hoće li se o njemu povesti rasprava. Većina zastupnika odlučila je pozitivno.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predstavnik predlagatelja prihvatio je amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se nomotehnički uređuje predloženi zakonski tekst. Nije prihvatio amandman zastupnika Drage Krpine, kojim se riječi "Domovinski rat", mijenjaju izrazom "velikosrpska agresija", u smislu termina kojim se precizira period ratnog razaranja od početka velikosrpske agresije do završetka mirne reintegracije Podunavlja. Zastupnik Krpina zatražio je riječ, ukazujući da se Hrvatska danas nalazi u teškoj neizvjesnosti zbog podizanja optužnica svojim gene-

ralima i optužbama za genocid. Treba reći da su ovi krajevi nastradali tijekom velikosrpske agresije, pa postoje razlozi za prihvaćanje podnijetog amandmana. Zatim se glasovalo, a amandman nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova. Vlada nije prihvatila niti slijedeći amandman zastupnika Krpine s istim obrazloženjem, a podnositelj je zatim zamjerio što Vladin predstavnik nije ponudio ozbiljne protuargumente. Ukazao je da je Hrvatska razorena tijekom velikosrpske agresije te, energično zatražio od ostalih zastupnika njegovo prihvaćanje. Zbog povišenoga tona zastupnik mr. **Ivo Škrabalo (HSL)** zamjerio je zastupniku Krpini u svojoj replici. Smatra da on potpuno neumjesno proziva ostale zastupnike, iako se u zakonskom tekstu uopće ne određuje karakter Domovinskog rata.

O karakteru Domovinskog rata i velikosrpskoj agresiji

Zastupnik **Krpina** ponovio je svoju argumentaciju ukazujući na članak u kojem se govori "o okupiranim područjima tijekom Domovinskog rata". Ocijenio je da ovakvo definiranje nije logično, "a zbog međunarodnog diktata ne smije se spominjati velikosrpska agresija". Pristupilo se glasovanju - amandman nije prihvaćen. Vlada nije prihvatila ni slijedeći amandman zastupnika Krpine, ukazujući da je jasno definirano da su uvrštena sva mjesta koja su ranije bila okupirana, a koja se nalaze uz državnu granicu, bez obzira tko su žitelji ovih naselja.

Sada je ispravak navoda zatražio dr. **Jure Radić (HDZ)** ukazujući da su u popisu i naselja koja nikada nisu bila okupirana, jer su stanovnici Jagodnjaka, Negoslavaca i Šodolovaca, čitavo vrijeme rata bili u svojim domovima i nisu napuštali kuće. Zastupnik Krpina je dodao da će Vlada pomagati stanovnicima ovih naselja koja nisu stradala tijekom rata, a njihovi su žitelji u pravilu sudjelovali u agresiji na Republiku Hrvatsku. Smatra da ova inicijativa nema nikakvog opravdanja, a ukazuje na nedostatak pijeteta prema žrtvama u Škabrnji, Lovincu i Lišanima, koji su stradali tijekom agresije.

Predstavnik predlagatelja nije osporavao da je hrvatska vlast bila sprječavana u pojedinim naseljima, ali smatra da zakonsko rješenje koje se

donosi nakon reintegracije mora biti jednako za sva mjesta koja se nalaze u istoj skupini pograničnih naselja. Ovakvo obrazloženje nije prihvatio zastupnik Krpina koji je precizirao i ponovio svoje argumente, ocjenjujući da nema razloga zbog kojih Škabrnja ne bi bila uvrštena u prvu skupinu naselja. Nakon što je predstavnik Vlade ocijenio da ostaje kod iznijetog obrazloženja, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao. Niti slijedeći amandman zastupnika Krpine nije bio prihvatljiv za predstavnika predlagatelja, koji je rekao da ga ne prihvaća uz obrazloženje koje je već iznio uz amandmane 2. i 3. istog predlagatelja. Zastupnik **Krpina** ponovno je zatražio riječ te ponovio konstataciju da je trećina Hrvatske bila okupirana tijekom velikosrpske okupacije. Smatra da Vlada bezrazložno odbija prihvaćanje iznijetih ocjena, "najavljujući joj kraj, nakon čega će se ispraviti ovi sramotni i nepravedni propusti".

Sada je repliku zatražio zastupnik **Mladen Godek (HSL)** koji je zatražio od zastupnika Krpine da iznese svoju definiciju Domovinskog rata. Iznio je zatim pojedine faze sukoba, prema kronologiji koja je obilježila ovaj period novije hrvatske povijesti. Zastupnik Krpina istaknuo je, "da Domovinski rat predstavlja povijesnu epopeju hrvatskog naroda, u kojoj je izvojevao svoju slobodu i nezavisnost". Podsjetio je da je Hrvatska bila okupirana tijekom agresije, a ne Domovinskoga rata. Obrćući se zastupnicima HSL-a, zastupnik **Krpina** je ocijenio da se boje spomenuti velikosrpsku agresiju, zbog straha da ne budu izbačeni iz Liberalne internacionale. Nakon još jednog pojašnjenja zastupnika **Godeka**, za kojega predsjedavajući nije ocijenio da predstavlja ispravak krivoga navoda, pristupilo se izjašnjenju o spornom amandmanu. Ni ovaj amandman zastupnika Krpine nije prošao. Vlada nije prihvatila ni amandman zastupnika dr. Jurja Njavre o uvrštenju Jarmine u članak 4. predloženoga zakonskog teksta. Predlagatelj je ponovio argumente koji su mu dobro poznati, jer svi s tog područja znaju koliki je stupanj razorenosti ovoga naselja. **Dr. Njavro** je ocijenio da su predstavnici Vlade neosjetljivi na racionalne argumente, te logične i povijesne činjenice. Pristupilo se glasovanju, a niti ovaj amandman nije prošao. Nije

prihvaćen ni amandman zastupnice Dubravke Šuice koja je predložila da se u članku 4. doda naselje Sustjepan. Budući da predlagateljica nije bila nazočna, odmah se pristupilo glasovanju koje je potvrdilo stav predstavnika predlagatelja.

Nije prihvaćen ni slijedeći amandman zastupnika Joška Kontića i Ante Grabovca, koji su predložili da se gradovi Imotski, Sinj, Trilj i Vrgorac, te općine: Dirmo, Dugopolje, Klis, Lokvičić, Muć, Primorski Dolci i Zadvarje uključe u područje treće skupine.

Pomoć očekuju i ostala naselja

Zastupnik **Joško Kontić** upozorio je predstavnika predlagatelja da je Vlada ocjene donosila na temelju starih statističkih pokazatelja, te još jednom ukazao na težak socijalni položaj stanovnika u navedenim naseljima. Nakon pojašnjenja pristupilo se glasovanju, koje je potvrdilo da niti ovaj amandman nije prošao. Zatim je **predsjedavajući** na zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a, odobrio desetminutnu stanku radi dodatnog usuglašavanja. Nakon toga zastupnik **Šeks** je upozorio da su članovi Kluba zastupnika HDZ-a uznemireni i ogorčeni zbog toga što Vlada dopušta mogućnost reinterpretacije oko karaktera i posljedica Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj. Takvim se pristupom iskrivljuju određene povijesne činjenice na kojima je stvorena hrvatska država, njena suvremenost i demokracija. Ujedno se zanemaruju odluke Hrvatskog sabora od 8. listopada 1991. godine, kada je donesena Odluka da je na Republiku Hrvatsku izvršena oružana agresija od Srbije, Crne Gore, JNA i dijela srpskog stanovništva. Podsjetio je i na dijelove Deklaracije o Domovinskom ratu kojim je potvrđeno da je ovaj rat utvrđen kao pravedan i oslobodilački rat, vođen na hrvatskom državnom teritoriju u obrani Republike Hrvatske.

Zbog toga zastupnici Kluba zastupnika HDZ-a, nastavio je zastupnik Vladimir Šeks, ne mogu prihvatiti ni razumjeti da se rabe izrazi prema kojima je do okupacije dolazilo tijekom Domovinskog rata.

Izrazio je nadanje da će hrvatski narod i javnost razumjeti protivljenje oporbe koja ne želi prihvatiti moguću reinterpretaciju novijeg dijela hrvatske povijesti i karaktera Domovinskog rata.

Zastupnik **Godek** uputio je repliku ocjenjujući da je velikosrpska agresija pojam koji je vremenski i prostorno ograničen, a prestala je u smislu zauzimanja hrvatskih teritorija u siječnju 1992. godine. Domovinski rat ima dva aspekta; oružani otpor agresiji i oslobađanje zauzetih teritorija. Zastupnik **Krpina** zatražio je ispravak netočnog navoda ukazujući da su rakete na Zagreb pale u svibnju 1995. godine, a geleri su ranili i kćerku zastupnika dr. Ivice Kostovića. Uz ovaj argument, zastupnica **Jadranka Kosor** je spomenula da je 640 Hrvata bilo ubijeno u zonama koje su osiguravale snage UN-a, dakle stradavanje se nastavilo i nakon 1992. godine. Zastupnik **Godek** je ponovio da je prilikom definiranja srpske agresije spomenuo termin agresije u smislu osvajanja teritorija, a Domovinski rat je nastavljen ne samo obranom od agresije, već i oslobađanjem okupiranog područja. Zastupnik **Krpina** je periodizaciju zastupnika Godeka ocijenio netočnom, tvrdeći da je agresija trajala kao proces i kao instrument učinjene okupacije. Domovinski rat je slomio tu agresiju i tako oslobodio Republiku Hrvatsku.

Nastavljeno je s izjašnjavanjem o podnijetim amandmanima. Predstavnik predlagatelja, **Venko Ćurlin** nije prihvatio ni amandman Kluba zastupnika SDP-a da se popisu naselja u članku 5., doda općina Cerna. U ime predlagatelja, zastupnik **Branislav Tušek** ponovio je već iznijetu argumentaciju, ostajući kod prijedloga. Prije očitovanja predstavnika predlagatelja, predsjedavajući je omogućio repliku koju je zatražio zastupnik **dr. Juraj Njavro**. On je ocijenio da je ista situacija bila i kod naselja Jarminje, pa je trebalo zajednički podržati ovaj argumentirani amandman u trenutku glasovanja.

Gospodin **Venko Ćurlin** u svom je novom obraćanju zastupnicima potvrdio da su Cerna i Jarmina

naselja koja se približavaju zadanim kriterijima. Nitko ne osporava tešku situaciju i u navedenim naseljima, ali Vlada ne može prihvatiti rečene amandmane zbog kriterija koji su već obrazloženi i poznati. Nakon što je zastupnik **dr. Juraj Njavro** ponovno podsjetio na stupanj razorenosti Cerne i Jarminje, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen jer nije dobio potreban broj glasova. **Predstavnik predlagatelja** nije prihvatio ni slijedeći amandman, kojim je zastupnik dr. **Miroslav Furdek** predložio uvrštenje Generalskog Stola u red naselja koje ispunjava zadane kriterije. Zatražio je glasovanje i amandman je prihvaćen (dobio je 52 glasa). Zbog iznijete primjedbe glasovanje je ponovljeno, a brojanje je pokazalo da su za amandman glasovala 52 zastupnika, 4 ih je bilo protiv i 45 suzdržanih.

Nakon nove desetminutne stanke u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **mr. Mato Arlović**. Napomenuo je da se Klub zastupnika SDP-a ne protivi uvrštenju Generalskog Stola u rečenu skupinu, ukoliko su osigurana dodatna sredstva. Istovremeno smatraju da se i ostala naselja koja su odbijena u prethodnom glasovanju trebaju uvrstiti u određene skupine naselja posebne državne skrbi. Iz toga razloga Klub zastupnika SDP-a će glasovati za sve amandmane koje je predložio. Ukoliko nema sredstava za provođenje takvog zakona, Vlada bi se trebala očitovati. Ocijenio je ujedno da su financijska sredstva "probijena", prihvaćanjem amandmana o Generalskom Stolu.

Predstavnik predlagatelja **Venko Ćurlin** ponovno je uzeo riječ. **Budući da je prihvaćen amandman kojemu se Vlada protivila i ozbiljno najavljeno da će se prihvaćanjem drugih amandmana značajno povećati broj korisnika, Vlada je zbog mogućeg daljnjeg opterećenja Državnog proračuna odlučila povući predloženi zakonski tekst.** **Predsjedavajući** je ocijenio da je ovaj potez u skladu s odredbama Poslovnika. Na kraju je konstatirao da je u ime Vlade Republike Hrvatske, zakon povukao zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA POMORSKOG ZAKONIKA; PRIJEDLOG ODLUKE O PROGLAŠENJU GOSPODARSKOG POJASA REPUBLIKE HRVATSKE U JADRANSKOM MORU

O gospodarskom pojasu Hrvatske u Jadranskom moru

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika te Prijedlog odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru podnijeli su zastupnici Hrvatske stranke prava Anto Đapić, dr. Boris Kandare, dr. Tonči Tadić i Vlado Jukić. Nakon poduže rasprave radna grupa predstavnika klubova zastupnika predložila je pet zaključaka, koje je Hrvatski sabor jednoglasno usvojio sa 102 glasa "za". Istovremeno, predlagatelj je povukao Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika.

O PRIJEDLOGU

Hrvatski sabor objedinio je raspravu o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika i Prijedlogu odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru. U ime predlagatelja, zastupnika Hrvatske stranke prava, **Anto Đapić** uvodno je govorio i obrazložio prijedloge zakona i odluke. To koristimo u prikazu prijedloga spomenutih akata.

Zemljopisnim položajem, udjelom mora u državnom prostoru, tradicijom i kulturnim nasljedom Hrvatska je mediteranska zemlja, rekao je **Anto Đapić**. Međutim, mnogi ne žele priznati da je razvitak gospodarskih grana vezan uz Jadransko more, priobalje i otoke neopravdano zapostavljen. Dovoljno je samo spomenuti brojne probleme hrvatskih ribara. Ipak, među svim problemima gospodarski pojas Hrvatske u Jadranu je daleko najkrupniji. U gospodarskom ribolovu i pratećim djelatnostima katastrofalno je stanje. Jadran gubi biološke karakteristike, raznolikost i broj živih vrsta. To je more pred biološkim slomom, a

ribarstvo pred krahom. Unutarnje hrvatsko more je previše korišteno i devastirano. U posljednjih dvadesetak godina broj kočarica se povećao za oko tri puta. Na dijelu Jadrana koji se sada smatra otvorenim nekontrolirano se lovi sve i uništava riblji fond. U tome prednjače Talijani. Ali Jadranom krstare i ribarski brodovi drugih mediteranskih zemalja, pa čak i Japana i Koreje.

Proglašenje gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru u nas se neprestano odgađa.

Teritorijalno more Hrvatske je 34.000 četvornih kilometara. Gospodarski pojas donio bi Hrvatskoj dodatnih 21.000 četvornih kilometara. Stoga je proglašenje gospodarskog pojasa u Jadranu nedvojbeno hrvatski nacionalni interes. Proglašenje gospodarskog pojasa znači ne samo mogućnost za razumno gospodarenje morem i živim bogatstvima u njemu već znači i vrlo koristan nadzor nad čuvanjem ekosustava mora. Ako bi u Jadranu došlo do izlijevanja nafte iz tankera ili potonuća nuklearne podmornice to bi uništilo riblje vrste i bio bi težak udarac turizmu na hrvatskoj obali Jadrana. U režimu otvorenog mora obalna država ima pravo intervencije tek kada se dogodi nesreća. No proglašenjem gospodarskog pojasa ima pravo donositi zakone i propise kojima bi se nesreće mogle spriječiti.

Prva pomorska zemlja koja je 1976. godine proglasila gospodarski pojas je Island. Uslijedio je tzv. ribarski rat. Kada je i Kanada učinila isto proces je nezaustavljivo krenuo. Donošenjem odredbi Konvencije UN-a o pravu mora 1982. godine gospodarski pojas je postao legalno pravo svake suverene pomorske zemlje. Do danas

je gospodarski pojas proglasilo više od 100 zemalja svijeta. Gospodarski pojas ili isključivu ribolovnu zonu od 200 milja širine proglasile su praktični i sve obalne države u Crnom moru, na Baltiku, u Karipskom moru. To su učinile i Sjedinjene Američke Države u produžetku svih svojih obala. Učinila je to i Španjolska. Velika Britanija radi svoje proglašene ribarske zone oko Foklanda ušla je u tzv. malvinski rat s Argentinom. Veliki broj najnerazvijenijih i pomorski najzaostalijih zemalja, uključujući tu i gotovo sve afričke, proglasilo je gospodarski pojas. Hrvatska kao mediteranska zemlja, kojoj tradicija ribarstva, pomorstva i gospodarenje morem seže u same začetke povijesti, to još nije učinila.

Što je gospodarski pojas?

Krajnja granica do koje obalna država pravovaljano može proklamirati svoj gospodarski pojas je granica 200 milja. Maksimalna širina gospodarskog pojasa može iznositi najviše 188 milja ako je teritorijalno more široko 12 milja. Međunarodno pravo mora potvrđeno Konvencijom UN-a o pravu mora iz 1982. godine daje obalnim državama pravo da proglase gospodarski pojas u produžetku njihova teritorijalnog mora. Taj pojas obuhvaća pored morskog dna i podzemlja također i vodeni stup te površinu mora, ali ne i zračni prostor iznad njega. Nakon što ga proglasi obalna država u njemu stječe suverena prava istraživanja, iskorištavanja i gospodarenja svim živim i neživim prirodnim bogatstvima u koje u prvom redu spada ribolov. Mada se glede plovidbe stranih brodova u gospodarskom pojasu primjenjuju pravila koja se odnose na otvoreno more u njemu obalna država stječe jurisdikciju i to u prvom redu glede zaštite i očuvanja morskog

okoliša. Međutim, gospodarski pojas nije dio teritorijalnog mora obalne države. Nije ni dio otvorenog mora, već je nešto treće.

S međunarodnopravnog stajališta nema nikakvih formalno-pravnih zapreka za proglašavanje isključivog gospodarskog pojasa u Jadranskom moru.

Aktom proglašenja, rekao je Anto Đapić, Hrvatska bi morala odrediti prijelazno razdoblje u najkraćem trajanju. U tom razdoblju bi ribarski brodovi susjednih država mogli loviti u našem gospodarskom pojasu kao i do sada, bez naknade. To se ne bi odnosilo na ulov vrsta od dna u epikontinentskom pojasu. Proglašenje gospodarskog pojasa trebalo bi napraviti uz ponudu da se u prijelaznom razdoblju sklope dvostrani i višestranu sporazumi o suradnji na Jadranskom moru. Do sklapanja sporazuma Hrvatske i Italije o razgraničenju gospodarskog pojasa Hrvatska bi privremeno obavljala suverena prava i jurisdikciju do crte razgraničenja epikontinentskog pojasa. Unutarnje morske vode naše države određene su ravnim polaznim crtama uzduž obale koje povezuju najisturenije točke naših vanjskih otoka od Istre do Prevlake. Te ravne polazne crte ne obuhvaćaju jedino vode oko Visa, Biševa i drugih otočića na sredini Jadrana. Od tih polaznih crta prostire se teritorijalno more Hrvatske u širini od 12 milja. Na karti isprekidanom crtom po sredini Jadranskog mora razgraničen je epikontinentski pojas Hrvatske i Italije. Obalna država ima pravo na taj pojas ipso facto, dakle bez proglašenja. To nije dio državnog područja.

Talijansko protivljenje

Hrvatska i druge obalne države u Jadranskom moru su stranke Konvencije o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu iz 1958. godine te Konvencije o pravu mora iz 1982. godine. Zajedničke odredbe tih dviju konvencija uzimaju kao osnovni kriterij razgraničavanja crtu sredine. Ne postoji nikakav objektivan kriterij glede razgraničenja gospodarskog pojasa. Stoga se čini prirodnim da do postizanja sporazuma o razgraničenju

gospodarskog pojasa, privremena granica toga pojasa bude produljena crta sredine teritorijalnog mora dviju susjednih država. To se poglavito odnosi na razgraničenje hrvatskoga gospodarskog pojasa prema Jugoslaviji. Hrvatska bi, dakle, privremeno obavljala suverena prava i jurisdikciju do crte sredine u nastavku vanjske granice teritorijalnog mora obiju država počevši od točke jednake udaljenosti između rta Oštro i otoka Mamula na ulazu u Boku kotorsku.

Hrvatska nije proglasila gospodarski pojas možda radi odnosa s Italijom. Italija bi mogla pri našem priključenju Europskoj uniji praviti probleme. No takvi obziri su nedostatni. U dokumentima Europske unije koji govore o zahtjevima prema zemljama kandidatima nema ni slova o zabrani proglašenja gospodarskog pojasa. Doduše, spominje se potreba rješavanja tih sporova sa susjedima, ako ih ima. Italija će težiti proglašenju gospodarskog pojasa tek kada njeni ribari izlove sredinu Jadrana. Tada je za nas već prekasno. Treba zato proglasiti gospodarski pojas Hrvatske u Jadranu, a potom pregovarati s Italijom.

Pitanje proglašenja gospodarskog pojasa nije pravno pitanje, već pitanje političkog, odnosno međunarodno političkog oportuniteta.

U svibnju 2000. godine u Ankoni su Italija, Hrvatska i Slovenija potpisale pet sporazuma u svezi s nadzorom Jadrana. Proglašenje gospodarskog pojasa bio bi logičan nastavak procesa dogovaranja sa susjedima. BiH i Slovenija radi oblika svoje obale ne mogu sudjelovati u podjeli otvorenog mora u Jadranu. Dakle, ne mogu niti imati gospodarski pojas. Nakon hrvatskog proglašenja gospodarskog pojasa trebalo bi sklopiti dvostrane ili višestranu sporazume o mjerama čuvanja i gospodarenja Jadranskim morem. To bi se odnosilo na broj kočarica i drugih brodova svake od obalne države, kvote i druge uvjete iskorištavanja ribljih vrsta, strane brodove, režimu ulaska i plovidbe u Jadranu, zaključio je Anto Đapić ustvrdivši da bi akt o proglašenju gospodarskog pojasa Ministarstvo vanjskih poslova Hrvatske notificiralo glavnom tajniku UN-a u svojstvu

depozita Konvencije o pravu mora iz 1982. godine te svim obalnim državama u Jadranskom moru.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada je predložila Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Pomorskoga zakonika i Prijedlog odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru. Nakon rasprave u Hrvatskom saboru i zaključaka koji su predloženi uz nazočnost i predstavnika Vlade donošenje Odluke je odgođeno do ožujka 2002. godine. Uz to Hrvatski sabor prihvatio je još četiri zaključka koje dajemo na kraju rezimea.

Gospodarski pojas proglasilo je više od 100 zemalja svijeta.

Vlada podsjeća da je isključivi gospodarski pojas kompleksan međunarodni režim na moru ustanovljen Konvencijom UN-a o pravu mora iz 1982. godine. Hrvatska je stranka Konvencije. Gospodarski pojas u Hrvatskoj je uređen Pomorskim zakonikom. Člankom 1042. tog zakona primjena glave IV koja se odnosi na gospodarski pojas odgođena je do donošenja odluke Hrvatskog sabora o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske. Proglašenjem gospodarskog pojasa, obalna država stječe suverena prava i jurisdikciju u nekim bitnim pitanjima, prije svega očuvanja živih i neživih prirodnih bogatstava i ekološke zaštite, znanstvenih i drugih istraživanja.

S obzirom na činjenicu da je Jadransko more tzv. "zatvoreno ili poluzatvoreno more", upozorava među ostalim Vlada, treba imati na umu obvezu obalnih država na takvim morima da nastoje izravno ili pomoću odgovarajuće regionalne organizacije, uskladiti gospodarenje, očuvanje, istraživanje i iskorištavanje živih bogatstava mora.

Pitanje proglašenja gospodarskog pojasa nije pravno pitanje, već pitanje političkog, odnosno međunarodno političkog oportuniteta. Vlada napominje kako s međunarodnopravnog stajališta nema nikakvih formalnopravnih zapreka za proglašavanje isključivoga gospodarskog pojasa u Jadranskom moru. Međutim, radi se prije svega o bitnom

političkom pitanju, odnosno o donošenju važne političke odluke s mogućim kontroverznim posljedicama. Do danas nijedna država Sredozemlja nije proglasila "pravi" isključivi gospodarski pojas, uz izuzetak Egipta. Ni države članice Europske unije nisu proglasile isključivi gospodarski pojas u Sredozemlju. Jedino je Španjolska proglasila svoju ribolovnu zonu.

Izraditi detaljnu analizu

Nužno je istaknuti kako je jedan od važnih argumenata koji mora biti uzet u obzir stajalište Italije koja se u nekoliko navrata izrijekom očitovala protiv instituta isključivog gospodarskog pojasa u Sredozemnom moru. Iako to nema čvrstu međunarodnopravnu podlogu, već je prvenstveno rukovodeno gospodarskim interesima, ono ima za posljedicu stvaranje čvrstog političkog stajališta u Italiji protiv režima gospodarskog pojasa u Jadranu. U tom smislu bi Italija, kao članica Europske unije, mogla utjecati na stvaranje negativnog stajališta o tom pitanju u cijeloj Europskoj uniji, što bi se moglo reflektirati i na njen odnos prema Hrvatskoj.

Italija se protivi proglašenju gospodarskog pojasa u Jadranskom moru.

Vlada je nadalje mišljenja da bi trebalo izraditi detaljnu analizu u vezi sa stvarnim stanjem, glede bioloških bogatstava i ribljeg fonda, stvarnog ulova talijanskih ribara, mogućnosti ulova hrvatskih ribara, kao i realnu procjenu ima li Hrvatska stvarnih mogućnosti i sredstava kvalitetno provoditi nadzor, kontrolu i zaštitu tog područja mora, ako ga proglasi svojim isključivim gospodarskim pojasom. Vlada također smatra kako ne bi bilo oportuno, u svjetlu još neriješenih pitanja razgraničenja na moru sa sjevernim i južnim susjedima jednostrano proglašavati isključivi gospodarski pojas. Takvo proglašenje moglo bi dovesti do nepotrebne napetosti u ionako osjetljivim pregovorima Hrvatske sa Slovenijom i Jugoslavijom o razgraničenju morskih prostora. Konačno, pitanje proglašavanja isključivog gospodarskog pojasa u Jadranskom moru Hrvatska prvenstveno treba nastojati riješiti sporazumno i u suradnji sa svojim jadranskim susjedima, osobito

Italijom. Jednostrano, ishitreno proglašavanje gospodarskog pojasa, moglo bi narušiti percepciju Hrvatske kao pouzdanog partnera međunarodne zajednice i čimbenika stabilnosti u ovom dijelu Europe.

RADNA TIJELA

U izvješću s rasprave **Odbora za pomorstvo, promet i veze** navode se stavovi Vlade o predloženom zakonu i odluci. Odbor je većinom glasova prihvatio mišljenje Vlade, iako s međunarodnopravnog stajališta nema nikakvih formalno-pravnih zapreka za proglašavanje isključivog gospodarskog pojasa. Odbor je zaključio da obveže Vladu da izradi detaljnu analizu o stvarnom stanju biološkog bogatstva i ribljeg fonda, stvarnog ulova naših i talijanskih ribara, te da dadne realnu procjenu ima li Hrvatska stvarnih mogućnosti i sredstava kvalitetno provoditi nadzor, kontrolu i zaštitu područja Jadranskog mora, ako ga proglasi svojim isključivim gospodarskim pojasom.

U vezi s Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Pomorskog zakona **Odbor za zakonodavstvo** utvrđuje da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje toga zakona. No, Odbor prosuđuje da bi prethodno trebalo provesti postupak za sklapanje sporazuma o razgraničenju gospodarskog pojasa sa Italijom. Kad je riječ o Prijedlogu odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru Odbor također utvrđuje da nema ustavnopravne zapreke za donošenje ovakve odluke. No, ocjenjuje da još za sada ne postoje uvjeti za primjenu ovoga novog instituta prava mora.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Ante Đapića, riječ je imao **Pavao Komadina**, zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza. Rekao je da Pomorski zakonik treba mijenjati, ali iz nekih drugih razloga. Nema potrebe da se mijenja zbog gospodarskog pojasa zato što se u članku 1042. kaže da Hrvatski sabor donosi odluku o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske. Dakle, to uopće nije upitno.

Bilo bi jednostavno kada bi se definicija gospodarskog pojasa koja kaže da je to pojas mora od vanjskog ruba teritorijalnog mora prema pučini, a ne udaljeniji od 200 nautičkih milja, mogla primijeniti na našu odnosno talijansku obalu, to jest Jadransko more. Ovdje je taj prostor mnogo uži. Zato se moramo baviti ne samo proglašenjem nego i razgraničenjem gospodarskog pojasa. Razgraničiti znači utvrditi središnju crtu, koja će zadovoljiti obje strane. Konvencija o pravu mora UN-a kaže da u takvom slučaju treba naći središnju liniju i to sporazumno. Ako se ne bi sporazumjeli to bi dovelo do međunarodne arbitraže.

Jadransko more, iako zatvoreno, trajni je izvor bogatstva.

Postoje tehnički razlozi zbog kojih do danas nisu postignuti veći rezultati kad je u pitanju granica gospodarskog pojasa, a to je da ni u ovom trenutku nemamo definiranu našu južnu granicu. Bila bi sreća da smo razgraničili granicu teritorijalnog mora. Onda bismo imali liniju iz koje bi pod određenim kutom, proširili granicu gospodarskog pojasa. Ima još nekih tehničkih razloga. Tako mjerenja koja pokazuju hidrografski instituti Italije i Hrvatske nemaju iste točke kada se utvrđuju središnje granice. Onda ispada da postoji prostor između jedne i druge koji je zapravo ničiji.

Iz tih razloga ovo nije jednostavan problem. On zasigurno zahtijeva sporazumijevanje. Vlada želi da se dogovorimo s Italijom. Italija pokazuje veliko uvjerenje da u Jadranu ne bi trebalo utvrđivati granicu gospodarskog pojasa. Zemlje Europske unije isto tako pokazuju prema tome veliko protivljenje kad se radi o Mediteranu. Moramo isto tako napraviti prave analize što to Hrvatska gubi, a što dobiva, kad je u pitanju određivanje granica gospodarskog pojasa. Vlada nije za jednostrano proglašavanje gospodarskog pojasa, ali se slažemo da treba raditi da sporazumijevanjem između dviju država dođe do te granice, zaključio je **Pavao Komadina**.

Upravo članak 1042. Pomorskog zakonika trebalo bi promijeniti, ako bi se proglasio gospodarski pojas u Jadranskom moru, rekao je **dr. Boris Kandare (HSP)**. I to zbog toga što taj članak govori samo o privremenj

situaciji. Dakle, onaj situaciji koja bi bila zakonski utvrđena do časa proglašenja gospodarskog pojasa.

Predsjednik Odbora za pomorstvo, promet i veze **Miroslav Korenika (SDP)** izvijestio je o stavovima Odbora koji su već rezimirani u prikazu mišljenja Vlade i radnih tijela. Potom je **Alojz Tušek**, ministar pomorstva, prometa i veza izvijestio kako Vlada prihvaća da se do kraja godine odgodi donošenje ove odluke. Također prihvaća da u međuvremenu napravi sve potrebne analize. S tim se složio i predlagač. Prema tome, oko toga postignut je konsenzus. **Anto Đapić** predložio je imenovanje radne grupe koja bi napravila zaključke, koji bi bili doneseni konsenzusom. Ta je sugestija prihvaćena.

Havarija tankera uništila bi turizam i gospodarstvo mora

Ovo je iznimno važna tema, jer riječ je o osiguranju suverenih prava Hrvatske u Jadranskom moru koja joj jamči Konvencija UN-a o pravu mora, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **dr. Tonči Tadić (HSP)**. U susjednoj sobi članovi Odbora za nacionalnu sigurnost raspravljali su oko toga je li netko na Predsjednika Republike vikao ili ga možda gađao jajima. To je dobilo daleko veću pozornost od ove doista strateški važne teme. Nakon upozorenja predsjedavajućeg sjednici, predsjednika Hrvatskog sabora **Zlatka Tomčića** da se drži teme Tonči Tadić je podsjetio na mišljenje Vlade kako s gledišta međunarodnog prava nema nikakvih formalno-pravnih zapreka proglašenja gospodarskog pojasa u Jadranskom moru. Drugim riječima Vlada doista priznaje činjenicu da je prijedlog zastupnika Hrvatske stranke prava formalno-pravno u redu i da je u skladu s međunarodnim pravom. Gospodarski pojas nije kao otvoreno more slobodno za sve države. Zato je jasno da se u prijelaznom periodu donesu svi mogući aranžmani načina korištenja gospodarskog pojasa za brodove susjednih država, ali i za ribarske brodove i ostale gospodarske grane i same Hrvatske. Vlada spominje potrebu dogovora sa susjedima u vezi s eksploatacijom ribljih naselja. Za analize ribljevog fonda ima više nego dovoljno materijala.

Svako političko pitanje ima pravne aspekte, rekao je **Tonči Tadić**

ustvrdivši da ova odluka ima uporište u međunarodnom pravu. Politička odluka da se proglašenje i dalje odgađa znači da Hrvatska odlaže koristiti to svoje pravo, a da joj nitko u svijetu zbog toga nije spreman pružiti nikakvu protuuslugu ili drugu prednost. Ako ovu odluku odložimo ne vidimo koje koristi Hrvatska od toga ima. Stajalište Vlade kako će se Italija protiviti nema nikakvog uporišta ni u pravu ni u međunarodnoj praksi osim u Sredozemnom i Jadranskom moru. U svim drugim zatvorenim ili poluzatvorenim morima odavno su gotovo sve obalne države proglasile svoj gospodarski pojas ili zonu isključivog ribolova.

Prije više od 100 godina u Hrvatskoj je bilo 59 tvornica za preradu ribe, a sada ih je pet.

Vlada izbjegava pitanje očuvanja morskog okoliša. Havarija jednog tankera upropastila bi niz godina turizam i drugo gospodarstvo koje se vezuje uz more. I zbog toga odlaganje proglašenja gospodarskog pojasa bio bi krajnje neodgovoran čin. Potpuno je jasno da će i Hrvatska i Italija proglasiti taj pojas nakon što se u Jadranskom moru dogodi udes. Italija se usteže od proglašenja svoga gospodarskog pojasa jer bi time sebi vezala ruke. Talijani imaju deset - dvadeset puta veću ribarsku flotu od Hrvatske. Italija će proglasiti gospodarski pojas kada unište kočama Jadran do te mjere da će trebati štiti svoju polovicu Jadrana. Za nas je to predugo čekati.

Vlada je postavila i pitanje stvarne hrvatske mogućnosti kontrole i zaštite Jadrana. To je besmisleno, jer bi se po tome Hrvatska trebala odreći svakog dijela svoje zemlje gdje nema tehničkih mogućnosti nadzora. Tonči Tadić na kraju svoje rasprave zahvalio je u ime predlagatelja znanstvenicima i stručnjacima, ribarima i svim drugima koji su pomogli i javno poduprli u pripremi ovih prijedloga.

Mogućća dodatna napetost sa Slovenijom i SR Jugoslavijom

U ime Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice govorila je **dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Rekla je da su vijesti kao što su nestanak

pojedinih vrsta riba ili pustošenje naše strane Jadrana vrlo zabrinjavajuće. Ideja zastupnika HSP-a dobro je došla da se konačno Vlada i Sabor ozbiljno pozabave predloženom mjerom proglašenja gospodarskog pojasa. Nesporno je da Hrvatska ima pravo odabrati trenutak kada će proglasiti gospodarski pojas. Isto tako ne postoji bilo kakva formalna zabrana u okviru propisa Europske unije o proglašenju gospodarskog pojasa. Stručni krugovi u više su navrata predlagali da Hrvatska proglasi gospodarski pojas. Točno je i to da vlade koje su bile u ovih 10 godina nisu bile sklone podržati takve inicijative iz gotovo uvijek identičnih razloga. Sve hrvatske vlade pokazivale su osobito razumijevanje za stajališta Italije. Osim toga željelo se izbjeći dodatne političke napetosti. Jednostrano proglašenje gospodarskog pojasa moglo bi utjecati na pregovore o razgraničenju u moru koje Hrvatska vodi sa Slovenijom i SR Jugoslavijom. Uz ova dva ključna razloga u mišljenju sadašnje Vlade pridodan je još jedan, a to je mogući negativni utjecaj koji bi taj postupak mogao imati na proces pridruživanja Europskoj uniji. Talijani izbjegavaju da se proglasi gospodarski pojas. Hrvatska diplomacija trebala bi se još više angažirati u nastojanju da se pridobije talijanska strana za pregovore.

Rasprava o gospodarskom pojasu u dobrom je dijelu i rasprava o nacionalnom programu razvitka otoka.

Klub zastupnika HDZ-a ocjenjuje, rekla je **dr. Ljerka Mintas-Hodak**, kako bi bilo neophodno da Vlada žurno napravi detaljnu analizu o kojoj je bilo riječi na Odboru za pomorstvo, promet i veze. Vlada je zapravo već trebala imati analizu. Trebala ju je dostaviti uz mišljenje o Prijedlogu odluke o proglašenju gospodarskog pojasa. Tek tada bi bili u prilici svestrano i precizno ocijeniti da li šteta koja nastaje zbog neproglašavanja gospodarskog pojasa preteže nad političkim interesom zadržavanja dobrosusjedskih odnosa. Kada bi i otpao razlog neproglašenja talijansko protivljenje ostaje još jedan izrazito politički, ali i tehnički problem. To je mogućća dodatna napetost u odnosima sa Slovenijom i

SR Jugoslavijom s kojima tek treba utvrditi granicu na moru.

Ministarstvo vanjskih poslova trebalo bi dati obrazloženo mišljenje i analizu razloga zbog kojih se smatra da bi proglašavanje gospodarskog pojasa moglo utjecati na naš proces pridruživanja Europskoj uniji, a i na daljnje kompliciranje odnosa sa Slovenijom i SR Jugoslavijom. Na kraju Klub zastupnika HDZ- a smatra da se ovdje radi o doista dobroj inicijativi i dobro sročenom prijedlogu odluke o proglašenju gospodarskog pojasa. Međutim, uz tu odluku nije trebalo mijenjati članak 1042. Pomorskog zakonika, jer se on apsolvira činjenicom kako Sabor prihvati ovakvu odluku o proglašenju gospodarskog pojasa, zaključila je dr. Ljerka Mintas-Hodak.

Pred nama je dobro sročeni Prijedlog odluke o proglašenju gospodarskog pojasa na Jadranskom moru, rekao je u ime Kluba zastupnika Hrvatske socijalno liberalne stranke **Željko Glavan (HSL)** te ustvrdio kako ovo nije prvi put da se pokušava pokrenuti ovo pitanje. Uvijek se obrazlagalo isto, da iz viših političkih interesa to sada ne može učiniti. Jedno je nesporno. Ovi su prijedlozi u skladu sa svim međunarodnim propisima i normama o moru. HSL smatra da Hrvatska svakako treba razmišljati o proglašenju gospodarskog pojasa nakon što se riješe neki problemi koji su eventualno zapreka tom činu. Time štitimo naše vitalne interese. More je jedno od naših najvećih bogatstava. Međutim naša flota je postala marginalna. Ribarstvo je na niskim granama. Po potrošnji ribe na dnu smo europskih zemalja. Jedino turizam doživljava uzlet.

Jasno je zašto se neke europske zemlje s jakom ribarskom flotom protive proglašenju gospodarskog pojasa u Mediteranu. Time se sužava njihovo ribolovno područje. Dojam je da Hrvatska još ne zna što bi s morem kao svojim jednim od najvećih resursa. Nemamo strategiju razvoja ribarstva, pomorstva ili koliko ćemo u slijedećih pet ili deset godina ulagati u turizam. Vlada treba konačno otvoreno reći u čemu su problemi sa sjevernim granicama i zašto to još nije riješeno. Nakon što je otvorena tema o moru kao gospodarskom resursu trebale bi doći rasprave o pomorskoj floti, ribarstvu, brodogradnji i svim djelatnostima vezanim uz more.

Korist i šteta

Odluka o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranskom moru bila bi legitimna. Razmatrana je više puta u Ministarstvu vanjskih poslova, Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, a i s Predsjednikom Republike, rekao je u ime Kluba Demokratskog centra dr. **Mate Granić (DC)**. Ovaj prijedlog je profesionalno dobro napisan. Posebno dobar je oko problema zaštite okoliša na otvorenom moru i zaštite ribljeg fonda. Najvažnije je, međutim, pitanje da li će Hrvatska imati više koristi ili štete od proglašavanja gospodarskog pojasa u Jadranskom moru. U ovom trenutku imala bi više štete. Italija je uz Njemačku glavni gospodarski partner Hrvatske. Italija je najveći i najsnažniji susjed, članica Europske unije, NATO-a i G8. Italija se protivi proglašenju gospodarskog pojasa u Jadranskom moru, jer se radi o malom, poluzatvorenom moru. Treba upozoriti i na europske integracije gdje bi Italija pravila probleme. Hrvatska nema reguliranu granicu na moru sa Slovenijom i SR Jugoslavijom, što bi kompliciralo pregovore. Negativno bi reagirala i Europska unija. Problem sigurnog prolaska tankera rješava se u okviru takozvanih sigurnosnih koridora. Ova inicijativa dobar je poticaj diplomaciji i Vladi da ozbiljno otvori razgovore s Italijom. Istovremeno, ova inicijativa potaknut će razvoj strategije i pomorstva i ribarstva.

Naši znanstvenici mogu suvereno govoriti ne samo o problemima, nego i konkretno o biološkom stanju mora, ribljem fondu, mogućim ugrozama i promjeni fizikalnih svojstava mora.

Dr. Boris Kandare (HSP) naglasio je da Hrvatska ima pravo jednostranom odlukom proglasiti u Jadranskom moru svoj gospodarski pojas. Nakon proglašenja Hrvatska bi mogla nad tim područjem vršiti svoja suverena prava. Što u ovu nespornu materiju unosi sumnju? Iako Vlada potvrđuje pravo Hrvatske na proglašavanje svog gospodarskog pojasa ta ista Vlada zastupa mišljenje da bi to moglo dovesti do napetosti u pregovorima sa Slovenijom i SR Jugoslavijom o razgraničenju morskih prostora.

Ovakva bojazan Vlade nije ozbiljno utemeljena. Proglašenje hrvatskog gospodarskog pojasa ne bi trebalo dovesti do pretpostavljenih napetosti u odnosima sa Slovenijom i SR Jugoslavijom, niti utjecati na dobre bilateralne odnose s Italijom te započete procese ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Analizu o kojoj govori Vlada moguće je vrlo brzo uraditi. Vlada izbjegava vrlo aktualno pitanje o zaštiti i očuvanju morskog okoliša. Vlada smatra kako proglašenje gospodarskog pojasa nije pravno već isključivo pitanje međunarodnog političkog oportuniteta. Međutim, svako političko pitanje obvezno uključuje i sadrži svoje pravne aspekte, pa je stoga upravo u ovoj oblasti nemoguće odvojiti politička pitanja od pravnih. Stoga je svako odlaganje proglašenja nacionalnog gospodarskog pojasa krajnje neodgovoran i ozbiljno nedalekovidan čin, zaključio je dr. Boris Kandare.

Izvjeshće Državnog povjerenstva za granice pred Sabor

Hrvatska čini jedan posto mediteranskog stanovništva ali zauzima oko šest posto mediteranske obale. Iz tih činjenica se može izvući zaključak da je hrvatsko more zasigurno najveće nacionalno prirodno bogatstvo, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**. Međutim, kao država nismo posvećivali dovoljno ozbiljnu i veliku pozornost tom najvećem nacionalnom prirodnom bogatstvu. Ovi prijedlozi su na tragu povećanja svijesti o vrijednosti tog dobra. Kad je riječ o proglašenju gospodarskog pojasa interes Hrvatske i Italije je različit. Italija pokazuje uvjerenje da ne bi trebalo određivati gospodarski pojas. Naš interes jest da proglasimo gospodarski pojas. Trebalo bi kazati da Hrvatska jest spremna još godinu dana pregovarati i ulagati sve moguće napore da se sporazum postigne, ali i da se kaže suprotnoj strani da nismo spremni na beskonačno dugo sporazumijevanje. Možda bi trebalo odrediti rok od godinu dana i jasno dati do znanja Italiji, a možda i tijelima Ujedinjenih naroda, da Hrvatska ima namjeru, ukoliko u tom roku ne dođe do sporazuma, proglasiti svoj gospodarski pojas.

Krajnje je vrijeme da Državno povjerenstvo za granice podnese izvješće Hrvatskom saboru o rezultatima

svoga dosadašnjeg rada. S tim u vezi zastupnik Krpina predložio je i zaključak, koji je u nešto izmijenjenom sadržaju i usvojen. Nije prihvatljivo da se mimo znanja Hrvatskog sabora prave bilo kakvi ustupci i bilo kakve nagodbe kada je u pitanju hrvatska državna granica, upozorio je Drago Krpina.

Havarija samo jednog tankera upropastila bi za više od 10 godina turističku privredu na gotovo svim obalama Jadrana.

Mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ) naglasio je da se radi o jednom trajnom i ozbiljnom interesu Hrvatske kao pomorske zemlje. Jadransko more, iako zatvoreno, trajni je izvor bogatstva. Ženevske konvencije daju pravo obalnim državama da proglašavaju gospodarski pojas. Istina suverena prava ne moraju se uvijek i odmah koristiti. I u našem slučaju imamo to suvereno pravo za koje rok ne postoji, a imamo potrebu da to uskladimo sa svojim drugim prioritetima i ambicijama, što znači ne kvariti odnose sa susjedima na Jadranu. Ovaj ozbiljan prijedlog treba ozbiljno i razmotriti. Odluku treba propustiti u drugo čitanje. Prije toga potrebna je temeljita gospodarska, ekološka i vanjskopolitička analiza svih aspekata i posljedica takve jedne odluke. Rok od šest mjeseci za ove analize trebalo bi produžiti s obvezom Ministarstva pomorstva, prometa i veza da u proračunu za slijedeću godinu predvidi sredstva potrebna da se napravi jedna takva temeljita analiza.

Razvitak otoka

Nesporno je da imamo pravne mogućnosti da utvrdimo granicu vlastitog dvorišta. No s gledišta Vlade postoje taktički razlozi da se ta tema ponešto odgodi, rekao je **dr. Jure Radić (HDZ)**. Zaključci rasprave potaknut će Vladu da pojača pregovore s Italijom. Potencijali Jadrana su iznimno ograničeni. Jadran je zatvoreno more. Proglašenje gospodarskog pojasa s naše strane nije samo da bi ga eksploatirali, nego još više da bismo čuvali i sačuvali za buduća pokoljenja. Činjenica je da je zbog različite opreme ribarske flote zapravo sve izvan naših teritorijalnih voda talijanski gospodarski pojas. Ponekad se dogodi ponešto i unutar

naših teritorijalnih voda. Vlada treba intenzivirati pregovore s Italijom da se postigne neka mjera konsenzusa.

Rasprava o gospodarskom pojasu u dobrom je dijelu i rasprava o nacionalnom programu razvitka otoka. Nema obnove i razvitka otoka bez otvaranja radnih mjesta na njima. Jedna od mogućnosti otvaranja radnih mjesta je upravo vezana za ribarstvo. To je najizravnije vezano s gospodarskim pojasom. U 19. stoljeću u Hrvatskoj je bilo 59 tvornica za preradu ribe. Danas ih je 5. Godine 1910. na našim otocima je bilo 173.000 stanovnika. Danas ih je oko 100.000. Da bismo stvorili uvjete za obnovu života na otocima moramo sačuvati taj međunarodnim pravom nama omogućen gospodarski pojas da on na današnji način eksploatiran od talijanskih, ali i mnogih drugih ribarica, ne bi bio potpuno uništen.

Ovaj prijedlog kolega iz HSP-a, naglasio je **dr. Ivica Kostović (HDZ)**, izuzetno je bitan iz dva razloga. Prvo, jer pozornost i našu pažnju usmjerava prema moru. Drugo, pruža mogućnost Hrvatskom saboru da suverenom odlukom utječe na raspolaganje glavnim bogatstvom Hrvatske. Prijedlog je utemeljen na solidnim pravnim osnovama. Prijedlog i rasprava pokazuju na složenost tog pitanja i potrebu kontinuiranog izvješćivanja Sabora. To znači i donošenje niza odluka i zakona kojima će se konačno iz deklarativne preći u stvarnu orijentaciju Hrvatske prema moru.

Temeljem signala koji dolaze od struke i znanosti gospodarski pojas je naša budućnost i šansa koju ne smijemo propustiti.

Za vrijeme Vlade HDZ-a, kada je premijer bio Zlatko Mateša, izdvojena su određena sredstva za istraživanje mora. Ta sredstva nisu bila dovoljna, ali su bila inicijativa. Rezultati postoje. Naši znanstvenici mogu suvereno govoriti ne samo o problemima, nego i konkretno o biološkom stanju mora, ribljem fondu, mogućim ugrozama, promjeni fizikalnih svojstava mora. A što se tiče odluke o proglašenju gospodarskog pojasa za to treba navesti samo dva razloga. Prvi je da do sada nitko ne određuje riblje kvote u moru iznad našeg epikontinentnog pojasa. Dakle,

netko to mora odrediti, jer je more zatvoreno, lako se iscrpi i time ugrozi našu budućnost. Drugi je razlog katastrofa tankera ili drugi ugroz od neke podmornice. Ta su dva razloga dovoljna da se ne odgađa s donošenjem odluke. To je izazov Vladi. Neka se počne baviti s pravim stvarima.

Može li se direktno pregovarati s članicama Europske unije?

Proglašenje gospodarskog pojasa izuzetno je bitno za Hrvatsku, naglasio je **Ivan Jarnjak (HDZ)**. To nitko u raspravi nije doveo u pitanje. Više se raspravljalo na koji način to proglasiti. Jedno je da jednostrano proglasimo. A drugo je da u dogovoru sa susjedima proglasimo gospodarski pojas. To bi trebalo urediti prije svega u pregovorima s Italijom, Slovenijom i Crnom Gorom. Imam informaciju, rekao je Ivan Jarnjak, da u sporazumu koji je Hrvatska Vlada potpisala o pristupanju Europskoj uniji, stoji ograda da mi od kada smo potpisali taj sporazum nemamo pravo direktno pregovarati sa članicama Europske unije, nego samo preko Europske unije odnosno komisije koja je određena za nas. Ako je to točno onda je deplasirana današnja diskusija o tome da bilateralnim pregovorima s Italijom možemo taj problem riješiti. Bilo bi stoga dobro da mi dobijemo taj sporazum na uvid.

Odgada se donošenje odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Hrvatske u Jadranu do kraja ožujka 2002. godine.

Dr. Boris Kandare (HSP) podsjetio je da se u raspravi pojavila dilema da li je potrebno zbog proglašenja gospodarskog pojasa promijeniti i odredbu Pomorskog zakonika. Smatramo da je to neobično potrebno. Naime, ako bi bio proglašen gospodarski pojas, onda bi trebalo odrediti upravo ono što se predlaže za izmjenu članka 1042., a to je da se privremeno do razgraničenja gospodarskog pojasa, odredi crta razgraničenja.

-Danas smo govorili o svojim potencijalima, resursima, šansama koje imamo i načinu na koji možemo doći do poboljšanja životnih uvjeta, standarda i općenito svega onoga što nam nudi naš zemljopisni položaj i općenito sve ono što pripada hrvatskoj

državi i hrvatskim građanima, rekao je na kraju saborske rasprave u ime predlagatelja **Anto Đapić (HSP)**. Dodao je da kao predlagatelji nisu imali ambiciju napraviti sveobuhvatnu analizu. Znamo da to može napraviti Vlada. Zastupnici i klubovi imaju političku ulogu i zadaću otvarati one probleme koji se uočavaju kao problemi od općeg javnog interesa. Godinama pripremamo gospodarski pojas. Postavljali smo o tome pitanja na aktualnom satu. Bio je to i dio predizborne kampanje ne samo HSP-a nego i nekih stranaka vladajuće petorice. Imali smo konzultacije s najjeminentnijim stručnjacima. Slažemo se da je potrebno napraviti kvalitetnu analizu svih pluseva i minusa koje bismo eventualno dobili s proglašenjem gospodarskog pojasa.

Gospodarski pojas - zajednički interes

Kada govorimo o političkim problemima tu govorimo o spekulacijama o tome hoće li se naši odnosi s Italijom narušiti, biti gori, bolji. Italija ima svoje interese. Ti interesi se ne poklapaju i uvijek s našim interesima. Mi moramo gledati

Vlada je dužna izraditi detaljnu analizu o biološkom bogatstvu i ribljem fondu Jadrana, ulovu ribara te potrebnim sredstvima za nadzor i zaštitu tog dijela mora ako ga Hrvatska proglasi svojim gospodarskim pojasom.

i štititi svoje interese. Nepostojanje gospodarskog pojasa objektivno slabi naše pregovaračke pozicije prema Europskoj uniji. Svako političko pitanje ima i svoje pravne aspekte. Politička odluka da se proglašenje i dalje odgađa značila bi da Hrvatska

odlaže korištenje tog svog prava. Najveći broj praktičnih teškoća na koje ukazuje amortiziralo bi se u prijelaznom razdoblju u kojem bi ribarski brodovi susjednih država i dalje mogli loviti u našem gospodarskom pojasu i to bez naknade i ograničenja. To je razdoblje dovoljno dugačko da se sa svim zainteresiranim državama sklope svi potrebni dvostrani ili višestrani sporazumi, osim ukoliko nije točno ono što je iznio Ivan Jarnjak.

Vlada nije dostatno odgovorila na pitanje očuvanja morskog okoliša. Primjerice, havarija samo jednog tankera upropastila bi za više od 10 godina turističku privredu na gotovo svim obalama Jadrana. Danas je veoma opasno održavanje pravnog režima otvorenog mora u morima poput Jadrana. Ne valja zazivati vruga da se to nama može dogoditi, ali se može dogoditi. Proglašenje gospodarskog položaja u interesu je svih jadranskih zemalja, a najviše Italije i Hrvatske koje zbog ekološke sigurnosti tu imaju najdulju obalu i najrazvijeniji turizam. O tome hrvatski stručnjaci moraju uvjeriti talijanske. Potpisani sporazumi s Italijom i Slovenijom u cilju podizanja razine sigurnosti plovidbe ne mogu bitno reducirati tu opasnost.

Inicijativa za donošenje odluke o proglašenju gospodarskog pojasa nije vezana usko stranačkim interesima. To se pokazalo u raspravi. I Vlada ne bježi od toga da treba raspravljati i nešto poduzimati. Rasprava i zaključci pomoći će nadležnim ministarstvima i Vladi da ubrzaju razgovore i dogovore s Italijom. Temeljem signala koji dolaze od struke i znanosti gospodarski pojas je naša budućnost i naša šansa koju ne smijemo propustiti, zaključio je Anto Đapić.

Potom je **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)** zamolila predstavnika Vlade da dade odgovor na pitanje koje je postavio Ivan Jarnjak. Ministar pomorstva, prometa i veza **Alojz**

Tušek rekao je da nema konkretan, službeni odgovor.

ZAKLJUČCI

Kao što je na početku rezimea rečeno, radna grupa pripremila je zaključke. Svi klubovi zastupnika s njima su se složili. **Zastupnici su jednoglasno, sa 102 glasa "za" izglasali slijedeće zaključke koje je pročitao i obrazložio dr. Tonči Tadić (HSP):**

1. Odgađa se donošenje Odluke o proglašenju gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru do konca ožujka 2002. godine.

2. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da do tog roka izradi i dostavi Hrvatskom saboru detaljnu analizu o stvarnom stanju biološkog bogatstva i ribljeg fonda u Jadranu, stvarnog ulova naših ribara i ribara susjednih zemalja te da dade realnu procjenu sredstava potrebnih za kvalitetnu provedbu nadzora i zaštite tog područja Jadranskog mora ako ga Hrvatska proglasi svojim gospodarskim pojasom.

3. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da intenzivira pregovore i razgovore s Republikom Slovenijom, SR Jugoslavijom i Republikom Italijom o svim neriješenim pitanjima razgraničenja kako na kopnu tako i na moru.

4. Zadužuje se Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske da izradi i dostavi Hrvatskom saboru analizu utjecaja donošenja ove odluke na odnose sa susjednim zemljama, odnosno na proces pridruživanja Europskoj uniji.

5. Zadužuje se Hrvatsko državno povjerenstvo za granice da za jesenje zasjedanje Hrvatskog sabora izradi i dostavi izvješće o svom radu na utvrđivanju hrvatske državne granice, kako na kopnu, tako i na moru. Isto je potrebno napraviti radi saznanja koliko je stvorena tehnička osnova za eventualno skoro proglašenje gospodarskog pojasa Republike Hrvatske u Jadranskom moru.

A.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O OSOBNOJ ISKAZNICI

Smanjiti mogućnost zloporabe

Većinom glasova Hrvatski sabor prihvatio je Prijedlog zakona o osobnoj iskaznici u prvom čitanju. Veličina osobne iskaznice, podložnost habanju, strojna nečitljivost te usklađenje njena sadržaja s europskim standardima, glavni su razlozi za promjenu postojeće osobne iskaznice Republike Hrvatske. Predlagatelj je bila Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Izradi Zakona o osobnoj iskaznici pristupilo se zbog neprijepornog značenje osobne iskaznice i vođenja evidencija, kako sa stajališta države, odnosno izvršavanja poslova iz djelokruga tijela državne vlasti, tako i sa stajališta građana, uvažavajući međunarodne standarde koji se odnose na strojno čitljive isprave, koristeći dosadašnja iskustva i iskustva drugih država te dosadašnju pravnu regulativu. Zakonom će se urediti pitanja kao što je pojam i svrha osobne iskaznice, uvjeti izdavanja, nadležnost za izdavanje, sadržaj obrasca osobne iskaznice, postupak izdavanja osobne iskaznice, rokovi važenja osobne iskaznice, postupak u slučaju nestanka osobne iskaznice, evidencija osobnih iskaznica i njihovo korištenje te kaznene, prijelazne i zaključne odredbe.

Novinu u odnosu na postojeću osobnu iskaznicu predstavlja to što će prvo pisati prezime, a potom ime, unatoč tome što to nije u duhu hrvatskog književnog jezika, ali Hrvatska ne može takav stav nametati zemljama Europske unije.

Donošenjem Zakona podići će se sigurnosna razina i smanjiti mogućnost zloporabe pri izradi i korištenju osobne iskaznice. Nova osobna iskaznica uskladit će se s dokumentima ICAO koji se temelje na ISO standardima glede preporučenih

sadržaja i zaštite. Postići će se učinkovitiji način vođenja propisanih evidencija od nadležnih tijela te primjereniji odnos zapriječenih sankcija prema težini protupravnih ponašanja sankcioniranih ovim Zakonom.

Za provedbu Zakona potrebno je u Državnom proračunu osigurati (aproksimativno) 15 milijuna kuna.

RADNA TIJELA

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost predložio je Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

RASPRAVA

Uvodno je zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** upoznao zastupnike s novinama o Prijedlogu zakona o osobnoj iskaznici. Napomenuo je kako novinu u odnosu na postojeću osobnu iskaznicu predstavlja to što će prvo pisati prezime, a potom ime. Svjestan je da to nije u duhu hrvatskog književnog jezika, ali smatra da Hrvatska ne može takav stav nametati zemljama Europske unije. Određena je dob od 14 godina kada se osobna iskaznica mora imati, određeni su rokovi zamjene postojećih osobnih iskaznica novima te definirane kaznene odredbe, istaknuo je gospodin Vresk.

Izdavanje bi trebalo obavljati na više mjesta

Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj Zakon, rekao je u ime Kluba **Ivan Ninić (SDP)**. Dodao je kako razumije razloge za donošenje Zakona o osobnoj iskaznici, te shvaća da je iz sigurnosnih razloga bolje da se izdavanje novih iskaznica obavlja na jednom mjestu. Međutim, predlaže da se ipak izvidi mogućnost, kako bi se smanjile gužve i čekanje, da izdavanje bude na više mjesta i po mogućnosti

u svim policijskim postajama. Kao argument, zastupnik je naveo čekanje po mjesec dana da bi se dobila putovnica.

Za repliku se javio **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Odgovorio je na prijedlog da se iskaznice tiskaju na više mjesta rekavši kako i Njemačka to obavlja na jednom mjestu, budući da se radi o jako skupom postupku.

Sve službene dokumente trebalo bi pisati hrvatskim književnim jezikom

Prevelike i "prehabaste" postojeće osobne iskaznice, razlog su što će Klub zastupnika HSLS-a podržati ovaj Zakon, rekao je u ime Kluba **mr. Željko Glavan (HSLS)**. Konstatirao je kako se prema hrvatskom pravopisu prvo piše ime pa prezime te smatra da bi i svi službeni dokumenti Republike Hrvatske trebali biti u skladu s hrvatskim književnim jezikom. Predlagatelju je zamjerio i to što u uvodnom izlaganju nije istaknuo prelazne odredbe u kojima, kaže, stoji kako će ljudi mijenjati iskaznice kada im istekne postojeća. To je bitno naglasiti kako ljudi ne bi mislili da moraju u nekoliko mjeseci zamijeniti osobne iskaznice te im država želi samo uzeti novce. Drži dalje da bi u Zakonu trebalo ostaviti princip dobivanja trajne osobne iskaznice za osobe s određenim godinama starosti. Osvrnuo se i na odredbu Zakona koja kaže da se osobna iskaznica popunjava na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te pita, nije li to u suprotnosti sa Zakonom o uporabi jezika nacionalnih manjina. Na kraju je zaključio da bi ovlaštenu osobu za izdavanje novih hrvatskih osobnih iskaznica trebalo utvrditi temeljem javnog natječaja. Razlog za to je, kaže, velika količina novca koja je tu u opticaju.

Postojeća osobna iskaznica uistinu je nepraktična

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Ivan Penić (HDZ)**. Rekao je

da je Klub svjestan potrebe donošenja ovog Zakona. Svjesnost, kaže, proizlazi iz činjenice što je postojeća iskaznica uistinu nepraktična, prevelika i habasta, nije europskog formata i strojno je nečitljiva. Drži kako to što je njena izrada jednostavna te zaštita ne osigurava sprječavanje od lakog krivotvorenja nije ključni problem u svezi s postojećom osobnom iskaznicom, već je to njena dimenzija koja je čini nepraktičnom za čuvanje i svakodnevnu upotrebu. Mišljenja je dalje, da bi trebalo prihvatiti standard po kojem bi se obrazac osobne iskaznice štampao na hrvatskom i engleskom jeziku. Osvrnuo se i na prigovor što će se iskaznice tiskati na jednom mjestu te rekao kako veličina naše države omogućava efikasno izdavanje osobnih iskaznica, bez gužvi i čekanja, sa samo jednog mjesta.

Nova iskaznica trebala bi davati više osobnih podataka od postojeće

Doista sadašnja osobna iskaznica po svojim karakteristikama ne sličiti osobnim iskaznicama drugih europskih zemalja, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **Tonči Tadić (HSP)**. Smatra dalje da ta iskaznica mora biti manja, kompaktnija i što je najvažnije pogodna za strojnu kompjutorsku obradu. Naglasio je da zamjena iskaznica neće biti besplatna i predstavljat će još jedan priličan financijski izdatak za ionako već osiromašene građane. Konstatirao je kako u taj projekt nema smisla ulaziti ako on neće reducirati sustav od devet različitih evidencija građana u Republici Hrvatskoj te će se na temelju jedne iskaznice moći saznati svi relevantni podaci o svakoj osobi. Na ovaj način, drži zastupnik, izbjeglo bi se dupliciranje evidencija i nesporeduma. Za jedinstveni matični broj je rekao da je dobar u stvaranju

jedinstvenih evidencija, ali iz njega se ne može zaključiti je li netko živ ili mrtav, je li građanin Hrvatske, Crne Gore ili Srbije. U tom smislu, kaže, Slovenci su napustili matični broj i uveli jedinstveni porezni broj koji se dodjeljuje svakom čovjeku prilikom rođenja. Međutim, u jednoj takvoj evidenciji Ministarstvo unutarnjih poslova mora početi voditi računa, više nego ikada, o zaštiti privatnosti i o zaštiti tajnosti podataka svake osobe, mišljenja je gospodin Tadić. Zaključio je da Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a podržava predloženi Zakon, ali da on do drugog čitanja iziskuje čitav niz dorada.

U Hrvatskoj jezičnoj tradiciji postoji samo prvo pisanje imena, a poslije prezimena, što je vidljivo iz književno-povijesnih spomenika, naglasila je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Iznimka od toga je, kaže, pisanje redosljeda imena i katalozima i kazalima, ali onda se stavlja zarez nakon prezimena. Dodala je kako objašnjenje koje je dao zamjenik ministra ne prihvaća. Osvrnuo se i na članak 8. koji govori o sadržaju osobne iskaznice te upitala zašto se uopće osobna iskaznica mijenja? Pojasnila je da prihvaća sigurnosne i tehničke razloge zašto se iskaznica mijenja, ali da druge razloge ne može uvažiti. Što se prijedloga da na iskaznici ne bude matičnog broja tiče, smatra da se tajnost podataka ne može štiti na takav način, nego da svaka pravna država mora imati zakon koji će regulirati tu materiju. Mišljenja je da su neophodne tehničke pripreme kako bi se izbjegla situacija kao s hrvatskim putovnicama na koje se čeka i do pet mjeseci. Upitala je i zašto dvojezičnost, pozvavši se na članak 12. Ustava koji kaže da je u službenoj upotrebi u Republici Hrvatskoj samo hrvatski jezik i latinično pismo. Ako se na predloženi način želi tiskati nova osobna iskaznica, morat će se prvo mijenjati Ustav, što nije teško ovoj vlasti, zaključuje zastupnica. Dodala je da ni

jedna zemlja osim Slovenije nema dvojezičnu osobnu iskaznicu te pita, zašto se mi ne bismo uspoređivali sa zemljama koje čuvaju suverenitet svog jezika? Na kraju izlaganja je zastupnica napomenula da iz navedenih razloga predložena zakonska rješenja ne može podržati.

Riječ je uzeo zamjenik ministra unutarnjih poslova, **Josip Vresk**. Prvo je pojasnio situaciju oko putovnica. Tvrtka koja tiska putovnice, kaže, to doista radi 30 dana, ali problem nastaje prilikom dostavljanja tiskarnica iz diplomatsko-konzularnih predstavništava. Rekao je kako je Ministarstvo bilo u dilemi da li stavljati još osobnih podataka na iskaznicu, međutim od toga se odustalo dok područje tajnosti osobnih podataka ne bude pravno regulirano. Što se tiče pitanja tko će iskaznice izrađivati, odgovorio je da ministar ni nitko u Ministarstvu ne može djelovati mimo Zakona o nabavi roba i usluga. Zaključio je da će, uvaživši sve primjedbe i prijedloge iznesene na raspravi ubrzo biti upućen Hrvatskom saboru Konačni prijedlog zakona.

Netočni navod ispravila je **Zdenka Babić-Petričević**. U roku od 30 dana ljudi iz inozemstva ne mogu dobiti putovnicu, jer tu nije uračunat put od hrvatskog diplomatsko-konzularnog predstavništva do Zagreba i dalje, konstatira zastupnica te dodaje kako neki ljudi zaista čekaju po nekoliko mjeseci.

Nije na meni da se miješam u rad drugog ministarstva, ali koliko znam Ministarstvo vanjskih poslova je svjesno tog problema i ubrzo će biti uspostavljen brz način dostave zahtjeva prema Zagrebu, odgovorio je **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova.

Zastupnici su potom većinom glasova (93 "za" i 2 "suzdržana") prihvatili u prvom čitanju Prijedlog zakona o osobnoj iskaznici.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTICANJU RAZVOJA MALOG GOSPODARSTVA

Povoljniji krediti, jamstva i olakšice

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio ovaj zakonski prijedlog, prosljedivši predlagatelju primjedbe i prijedloge iz rasprave radi pripreme Konačnog prijedloga.

U raspravi je, među ostalim, zatraženo: da se donese Nacionalni program razvoja malog gospodarstva; da jedan od kriterija podrške poduzetničkim programima bude veće uključivanje žena; da Vlada parlamentu istovremeno ponudi i Konačni prijedlog zakona i Program razvoja malog gospodarstva; da se jednim propisom objedine svi poticaji u gospodarstvu te da se prioriteto spase postojeći subjekti malog gospodarstva.

O PRIJEDLOGU

Najprije riječ-dvije o sadržaju zakonskog prijedloga, a zatim o tome što je uvodno o njemu rekao **Ivan Knok**, zamjenik ministra za obrt, malo i srednje poduzetništvo.

Ovim se zakonom stvara pravna osnova za poduzimanje mjera gospodarske politike usmjerenih prema dinamičnom razvoju cjelokupnog gospodarstva, a posebno mjera prilagođenih subjektima malog gospodarstva. Prema Prijedlogu, riječ je o neovisnim subjektima poslovanja koji zapošljavaju prosječno godišnje do 250 radnika i ostvaruju ukupni promet do 40 milijuna kuna ili imaju zbroj bilance (obveznici poreza na dobit), odnosno dugotrajnu imovinu (obveznici poreza na dohodak) u vrijednosti do 20 milijuna kuna. To je poduzetništvo koje obuhvaća obrt, zadruge, mala i srednja trgovačka poduzeća.

Iz Prijedloga izdvajamo predložene poticajne mjere za razvoj malog gospodarstva. Predviđa se ponajprije kreditiranje pod povoljnijim uvjetima i subvencioniranje kamata po preuzetim kreditima, zatim davanje jamstava za domaće i strane kredite te

osnivanje fondova rizičnog kapitala. Tu su, nadalje: prodaja ili davanje u zakup ili na korištenje nekretnina ili drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike ili jedinica područne i lokalne samouprave, odnosno davanje prava građenja, pod komercijalnim ili pogodovanim uvjetima, uključivo i bez naknade te uvođenje poreznih i carinskih olakšica.

Predviđa se ponajprije kreditiranje pod povoljnijim uvjetima i subvencioniranje kamata po preuzetim kreditima, zatim davanje jamstava za domaće i strane kredite te osnivanje fondova rizičnog kapitala.

Tu su, nadalje: prodaja ili davanje u zakup ili na korištenje nekretnina ili drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike ili jedinica područne i lokalne samouprave, odnosno davanje prava građenja, pod komercijalnim ili pogodovanim uvjetima, uključivo i bez naknade te uvođenje poreznih i carinskih olakšica.

Kriterije bi, prema Prijedlogu, provodila Hrvatska agencija za malo gospodarstvo uz suglasnost Ministarstva te predlagala najpovoljniju ponudu, dok odluku donosi Vlada.

Predviđeno je još dvanaest različitih poticajnih mjera, među ostalim: stručna i savjetodavna pomoć te organiziranje obrazovanja poduzet-

nika; uklanjanje administrativnih prepreka za osnivanje, poslovanje i razvoj subjekata malog gospodarstva, usklađivanje pravnih propisa s regulativom Europske unije te olakšavanje pristupa europskim programima podrške; potpore za povećano zapošljavanje, za inovacije i uvođenje suvremenih tehnologija; uspostavljanje informacijskog sustava za malo gospodarstvo.

Subjekti malog gospodarstva mogu koristiti jednokratnu bespovratnu potporu za zapošljavanje svakog novog radnika, uz obvezu njegova zadržavanja u sljedeće tri godine.

Zamjenik ministra, Ivan Knok izvijestio je zastupnike da se kod izrade Prijedloga vodilo računa o iskustvima nekih tranzicijskih zemalja, a i Njemačke (Bavarske) te Sjedinjenih Američkih Država. Poštovane su pritom odluke Vijeća Europske unije iz 1996. te preporuka te komisije iz te godine.

Obrt, zadruge, mala i srednja trgovačka poduzeća po definiciji iz ovoga zakonskog prijedloga sada u Hrvatskoj čine oko 99 posto gospodarstvenika. To je 63 posto zaposlenih (630 tisuća) i oko 55 posto ukupnoga bruto društvenog proizvoda.

Zamjenik ministra izvijestio je zastupnike da su u okviru programa Vlade u prošloj i ovoj godini poduzete brojne aktivnosti u koje su uključene jedinice lokalne i područne samouprave, poduzetnički centri, komore udruge i sl. te bankarski sustav.

Posebnim programom razvoja malog gospodarstva definiraju se nosioci aktivnosti koji bi trebali stvoriti uvjete za razvoj malog gospodarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo imao je primjedbe na Glavu pet i desetak članaka. Ponajprije je zatražio da se

pojasni podrazumijeva li se u okviru definicije malog gospodarstva (zapošljavanje do 250 radnika) - zapošljavanje na neodređeno ili određeno vrijeme uz ocjenu da bi se potpore trebale odnositi na stalno zaposlene tijekom cijele kalendarske godine. Sljedeće je upozorenje da cilj razvoja malog gospodarstva treba biti poticanje djelatnosti koje ne zagađuju okoliš, a ne "energetski sigurne djelatnosti". Slijede zahtjevi ovog odbora da se preispita mogućnost da Hrvatski sabor donosi nacionalni program razvoja malog gospodarstva (na razdoblje od četiri godine) i da se (članak 6) taksativno navedu mjere i aktivnosti usmjerene na ostvarenje ciljeva razvoja malog gospodarstva. Na isti članak upućeno je još nekoliko primjedbi pravno-tehničke naravi.

Preispitati mogućnost da Hrvatski sabor donosi nacionalni program razvoja malog gospodarstva (na razdoblje od četiri godine).

Odbor je, nadalje, zatražio preispitivanje članka 8. Odredbu je, naime, po njihovoj ocjeni, potrebno uskladiti s odredbama Konačnog prijedloga zakona o poljoprivrednom zemljištu te Zakona o obveznim odnosima i detaljnije propisati postupak i uvjete za prodaju, zakup ili korištenje nekretnina ili drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike. Također je predloženo da se nacrti ugovora o prodaji, zakupu i korištenju nekretnina ili drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike prije njihovog potpisivanja dostavljaju na prethodno mišljenje Državnom odvjetništvu Republike.

Odbor za zakonodavstvo je, uz to, predložio da se razmisli o mogućnosti osnivanja Nacionalnog vijeća za malo gospodarstvo, kao savjetodavnog tijela Vlade RH, slično kao što se Konačnim prijedlogom zakona o poljoprivredi predlaže osnivanje Nacionalnog vijeća za poljoprivredu i seoska područja.

Tu je još nekoliko primjedbi pravno-tehničke naravi.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je donošenje ovog zakona, ocijenivši da se time stvara pravna osnova za poduzimanje mjera ekonomske politike usmjerenih prema dinamičnom razvoju cjelokup-

nog gospodarstva, napose mjera prilagođenih definiranim gospodarskim subjektima malog gospodarstva. Pritom se stvara mogućnost za prilagođavanje poticaja konkretnim potrebama i promjeni okolnosti kroz duže razdoblje. Članovi Odbora smatraju da će se provedbom mjera povećati broj subjekata malog gospodarstva, a time i broj zaposlenih, što će povećati konkurentnost domaćih gospodarskih subjekata te poboljšati prilagođenost svjetskom tržištu, a time i povećati izvoz.

Veće uključivanje žena u poduzetništvo i razvoj kooperacijskih projekata koji pridonose zapošljavanju žena uvrstiti u županijske programe, kao jedan od kriterija za podršku poduzetničkim programima.

Odbor za ravnopravnost spolova podržao je zakonsko reguliranje ove problematike, posebno ukazujući na važnost provođenja odredbi predložene Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova koje se odnose na poticanje ženskog poduzetništva. Ukazano je, nadalje, na potrebu promicanja poduzetništva i informiranja o poduzetništvu te Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo obvezano da osigura punu dostupnost informacija o svim vrstama poticaja koje Vlada RH provodi radi razvoja poduzetništva, usmjeravajući dio promidžbe i informiranja prema ženama kao posebno ciljanoj skupini. Također je upozoreno na potrebu razrađivanja kreditnih programa za razvoj malog gospodarstva u više različitih kreditnih linija, uz nastojanje da se veće uključivanje žena u poduzetništvo i razvoj kooperacijskih projekata koji pridonose zapošljavanju žena uvrste u županijske programe, kao jedan od kriterija za podršku poduzetničkim programima.

RASPRAVA

Nakon **Ivana Knoka**, zamjenika ministra za obrt, srednje i malo poduzetništvo, izlagala je **Gordana Sobol**, predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova.

Klub zastupnika **Hrvatske demokratske zajednice**, čiji je stav obrazložio **Berislav Šmit**, predložio je da se okonča rasprava te da predlagatelj hitnim postupkom dostavi Hrvatskom saboru takav tekst zakonskog prijedloga koji će omogućiti raspravu o suštini poticanja malog gospodarstva, konkretnim mjerama i cjelovitim programom razvoja malog gospodarstva. U zakonu bi trebale biti konkretne mjere i zakonska uporišta koja će nedvojbeno potvrditi spremnost hrvatske države da jednostavno i jednoznačno propiše tko i u kakvim uvjetima može realizirati projekt malog gospodarstva. Taj bi model, po ocjeni ovog kluba, trebao podrazumijevati prihvatljiv i brzo ostvariv kredit ili druge poticajne mjere za realizaciju projekta; grace-period odgodu u kreditnom aranžmanu oko početka proizvodnje odnosno stavljanja projekta u funkciju te monetarnu i tržišnu politiku koja će prodajom proizvoda na tržištu omogućiti povrat kreditnih i drugih poticajnih sredstava bez dodatnog zaduženja subjekta.

Predstavnik HDZ-a izjavio je da nije sporan značaj malog gospodarstva niti razlozi donošenja zakona, ali da su predloženi ciljevi i mjere do te mjere sintetizirani da su sve samo ne zakonske odredbe primjenjive u praksi. Parlament bi, prema Prijedlogu samo opunomoćio Vladu da donese Program, a o njegovim bitnim odrednicama ne bi se otvorila saborska rasprava i šira javnost se ne bi upoznala s konkretnim mjerama. Neprihvatljivo je - rekao je Berislav Šmit - da se Prijedlogom propisuju kazne, a da stupanjem zakona na snagu subjekt malog gospodarstva tek dobije pravo na prava koja će u naredna tri mjeseca utvrditi Vlada Programom razvoja malog gospodarstva.

Zastupnik je u ime svoga kluba zatim ukazao na neusklađenost Prijedloga i drugih zakonskih prijedloga, npr. o poljoprivredi. Prvim je predviđeno da subjekt malog gospodarstva kojemu je pravomoćnom sudskom odlukom izrečena kazna za prekršaj iz članka 23. ne može ostvariti pravo na poticajne mjere u idućih deset godina, dok je drugim utvrđeno kako korisnik poticajnih mjera u poljoprivredi pravo na nov zahtjev ostvaruje u roku dvije godine po povratu nenamjenski utrošenih sredstava.

Neprihvatljivo je da stupanjem zakona na snagu subjekt malog gospodarstva tek dobije pravo na prava koja će u naredna tri mjeseca utvrditi Vlada Programom razvoja malog gospodarstva.

Iz ovog izlaganja još spomenimo prijedlog da se Program donese u roku trideset dana a ne 90 dana po donošenju zakona.

Vlast vodi antipoduzetničku politiku

Klub zastupnika HSLŠ-a podržava predloženi zakon, izvijestio je zastupnik **Željko Pavlic**, rekavši kako se na to čekalo (pre)dugo i da je pitanje koliko se takvih privrednih subjekata može spasiti od sudbine koju su doživjeli. Da vlast vodi antipoduzetničku politiku proizlazi i iz obrazloženja Prijedloga, rekao je, upozorivši na tvrdnje o posustajanju malog gospodarstva pod teretom nagomilanih problema.

Vladu bi trebalo obvezati da istovremeno s Konačnim prijedlogom parlamentu predstavi i Program razvoja malog gospodarstva.

Klub zastupnika HSLŠ-a podržava sve što je u Prijedlogu, ali smatra da bi Vladu trebalo obvezati da istovremeno s Konačnim prijedlogom parlamentu predstavi i Program razvoja malog gospodarstva. Tako bi se do početka nove fiskalne godine stvorili uvjeti da velik dio gospodarstva funkcionira u bitno povoljnijim uvjetima, objasnio je Željko Pavlic.

On je zatim upozorio da je od 2 milijarde kuna (razne kreditne linije plus sredstva Hrvatske banke za obnovu i razvoj) za poduzetnike iskorištena tek četvrtina. Razlog ne mogu se ispuniti svi traženi uvjeti, npr. besprijekorno poslovanje proteklih nekoliko godina (a zna se kakav je problem bila nelikvidnost), moraju biti podmireni svi računi prema državi i fondovima, a i banke imaju oštre kriterije za dodjelu kredita.

Zakonom propisati minimalni iznos koji bi izdvajale županije, općine i gradovi

Podršku Kluba zastupnika SDP-a obrazložio je **Zorko Vidiček**. Stanje malog gospodarstva upućuje na tri problema. Prvi je - kriza programa i s tim u svezi trebalo bi rasvijetliti ulogu centara za poduzetništvo u županijama (da li ih organizirati isključivo kao profitna trgovačka društva, kao neprofitne institucije, ili kao kombinaciju modela. Poziciju centara za poduzetništvo ne bi, po ocjeni SDP-a, trebalo do kraja komercijalizirati.

Ustvrdivši kako su poduzetnici uglavnom naručivali investicione programe radi dobivanja kredita, zastupnik je rekao kako se takvim friziranim programima rasipaju sredstva u krive projekte pa umjesto dobiti stvaraju gubitke.

Drugi je problem što do kraja nije jasno pozicionirana ni objašnjena uloga poslovnih inkubatora, dok tehnološki centri nisu ni spomenuti. Bitno pitanje su i sredstva - Klub zastupnika SDP-a smatra da bi zakonom trebalo propisati minimalni iznos (3 do 5 posto, radije 3) koji bi županije, gradovi i općine trebali izdvojiti proračuna za poticanje malog i srednjeg gospodarstva.

Treće važno pitanje su nove investicije i poticanje novih programa, i to je zakonskim prijedlogom dobro osmišljeno, ali je pitanje održavanja postojećih radnih mjesta i povećanja zaposlenosti često vezano uz nedostatak obrtnih sredstava (a ne isključivo na investicije), pa bi to trebalo posebno istaknuti.

Spomenimo još jednu sugestiju ovog kluba - umjesto Zavoda za statistiku među nositeljima provedbe Programa razvoja malog gospodarstva trebala bi biti Porezna uprava.

Donijeti program za sve općine, gradove i županije

Podršku Kluba zastupnika HSS-a obrazložio je **Ante Markov**. Pohvalivši Prijedlog, rekao je da je dosadašnja praksa sve poticaje malom gospodarstvu manje-više svela na kreditiranje, koje nije u potpunosti profunkcioniralo (nedovoljna spremnost banaka). Kamatna stopa smanjila se sa 11,5 na 7,5 do 8 posto, i to je

značajan doprinos, ali ni ta sredstva nisu izazvala očekivani efekt.

Naime, ni najbolji projekti i programi ne mogu uspjeti ako nema ljudi i ako se pristup birokratizira. Veoma je stoga važno analizirati zašto je stanje takvo i koje to realne mjere mogu uroditi promjenama - rekao je zastupnik Markov. Ustvrdio je zatim kako je važna i brzina odobravanja kredita te kako na situaciju utječu i problemi naplate potraživanja, svakodnevna nelikvidnost i nerazvijenost marketinškog pristupa.

Ni najbolji projekti i programi ne mogu uspjeti ako nema ljudi i ako se pristup birokratizira.

U nastavku izlaganja objasnio je tri ključna razloga kojima poduzetnici objašnjavaju probleme u funkcioniranju njihova gospodarstva. Prvi je nelikvidnost, kao posljedica stanja na tržištu. Drugi je PDV koji se, u takvim uvjetima, mora platiti odmah kod fakturiranja, dok se usluga ne može naplatiti u zakonskom roku, što dodatno izaziva nelikvidnost. Treći je problem - sporost u rješavanju prekršaja.

Ministarstvo je, priznao je zastupnik, donijelo cijeli niz mjera i otvorilo put za uočavanje negativnosti.

Iz izlaganja predstavnika HSS-a još spomenimo zahtjeve: da se precizira članak 7. (poticaj kroz zapošljavanje) da ne ostane "mrtvo slovo na papiru"; da se propišu minimalni iznosi koje trebaju predvidjeti sve županije i gradovi za poticanje poduzetništva; da se donese program razvoja malog poduzetništva za sve općine, gradove i županije.

Kakav će biti odnos lokalnih agencija i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo

Klub zastupnika HNS-a i LS-a čije je stajalište obrazložio **Darko Šantić**, naveo je četiri razloga zbog kojih podržava zakonski prijedlog. Prije svega, subjekti malog gospodarstva predstavljaju najveći broj od ukupnog broja gospodarskih subjekata i u njima je zaposleno više od polovice ukupno zaposlenih, a i vrijednost ukupne imovine angažirane u malim trgovačkim društvima predstavlja samo petinu vrijednosti imovine

trgovačkih društava. Riječ je o disproportiji pa se logično nameće potreba za uvećanjem takvog kapitala.

Četvrti je razlog to što je malo gospodarstvo najprilagodljiviji dio gospodarstva (s najmanje kapitala postižu se pozitivni poslovni rezultati).

Jedinstvenim propisom objediniti sve poticaje u gospodarstvu jer sada zbog prevelike disperziranosti dolazi do preklapanja i neujednačenosti.

Darko Šantić je u nastavku izlaganja zastupnike upoznao s prijedlogom svoga kluba da se jedinstvenim propisom objedine svi poticaji u gospodarstvu jer sada zbog prevelike disperziranosti dolazi do preklapanja i neujednačenosti. Upozorio je još da se iz članka 22. ne vidi kakav će biti odnos lokalnih agencija za malo gospodarstvo i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Tonči Tadić je u ime **Kluba zastupnika HSP-a** zatražio da predlagatelj do drugog čitanja napravi precizniji tekst kako on ne bi bio samo zbir dobrih želja te upitao koliko ima smisla isključiva orijentacija na malo gospodarstvo. Naime, pravi razvoj može se temeljiti jedino na dvojnosti, s jedne strane, velikih sustava i, s druge, malih gospodarskih subjekata. Veliki sustavi u pravilu za obavljanje svojih poslova angažiraju malo gospodarstvo.

Do drugog čitanja trebalo bi raščistiti što, zapravo, Hrvatska želi od svog gospodarstva. Vidi li predlagatelj male hrvatske gospodarske subjekte vezane uz velikoga europskog partnera ili za hrvatske gospodarske subjekte?

Predstavnik HSP-a upozorio je da nije dobro razrađen prijenos ovlasti, obveza i kapitala s Hrvatske garancijske agencije na Hrvatsku agenciju za malo gospodarstvo pa bi moglo doći do diskontinuiteta. Kad je, pak, riječ o veličini subjekata koji čine malo gospodarstvo, to je usklađeno s kriterijima Europske unije, ali koliko i s hrvatskom stvarnošću, upitao je zastupnik.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: ocjenu kako je među ključnim ciljevima primjena suvremenih

tehnologija; upit tko će jamčiti provođenje poticajnih mjera; tvrdnju kako je suština cijele "priče" - organizirati centre za poduzetništvo i potaknuti u Hrvata poduzetnički duh, koji je u desetljećima komunizma zapravo nestao.

Ključni problem je, po riječima zastupnika HSP-a, članak 9. (uvjeti kreditiranja) pa upozoravaju da bojazan izaziva načelnost odredbi - ne zna se po kojim će kriterijima sredstva biti dodjeljivana i hoće li biti raspoređena na pravi način i hoće li se doista poticati uvođenje novih tehnologija i ekološka proizvodnja.

Organizirati centre za poduzetništvo i potaknuti u Hrvata poduzetnički duh, koji je u desetljećima komunizma zapravo nestao.

Dario Vukić (HDZ) započeo je izlaganje tvrdnjom kako poduzetnicima treba više razumijevanja te upozorenjem kako je od države blokirano pola hrvatskog gospodarstva. Gospodarstvo propada, otvaraju se stečajevi, a država u pravilu ne naplaćuje svoja potraživanja, što se opet plaća poreznim reformama i poreznom presijom.

Država bi, naglasio je zastupnik, svakako trebala voditi računa o tome kolika je cijena rada, odnosno koliki su nameti na neto plaću u Hrvatskoj i konkurentnim joj tranzicijskim i europskim zemljama.

On je zatim upozorio da je brodogradnja veliko tržište i da se 75 posto opreme koja se ugrađuje u brod uvozi. Ako je brodogradnja strateška grana privrede tada se mora razvijati ono malo gospodarstvo koje će proizvoditi proizvode koji se mogu "utopiti" na tom tržištu. Na isti način bi, po njegovoj ocjeni, trebalo postupiti i kad je riječ o tržištu (u svijetu su odavno poznati proizvodni uslužni lanci (turizam neposredno vezan uz trgovinu).

Osvrnuvši se na definiciju malog gospodarstva, zastupnik Vukić se izjasnio protiv limitiranja prihoda, jer bi se, kaže, time u prilično neravnopravan položaj doveli oni koji su tehnološki već odskočili i koje bi "trebalo kao motore podržavati, a ne gušiti".

Iz ovog izlaganja izdvajamo: prijedlog da se redefinira obrt i izjednače uvjeti poslovanja obrtnika i tzv. ostalog malog gospodarstva;

upozorenje da je predloženi zakon u koliziji s mnogim zakonima i propisima; sugestiju da se izvidi mogućnost razrade metodologije razrađene u nekim europskim zemljama (da se poticaj daje kroz porezne olakšice); upozorenje kako se mogućnošću dodjele i bespovratnih sredstava, otvara mogućnost manipulacijama (dobar način svakako nije da se Vladi i Upravnom odboru ostavljaju odriježene ruke).

Joško Kontić (HSL) uvodno je najprije upozorio kako su se za raspravu o ovoj temi prijavila samo četiri zastupnika, a nema onoga koji nije u predizbornoj kampanji ili nekom drugom prilikom komentirao da je jedan od instrumenata izlaska Hrvatske iz gospodarske krize poticanje razvoja malog gospodarstva. Razloge za to nalazi u preambicioznim ciljevima zakonskog prijedloga te u tome što nije dobro prikazana situacija - inače, mnogo složenija i lošija.

S obzirom na negativne rezultate u 1999., 2000., a vjerojatno i u ovoj godini valja poduzeti hitne mjere. Jedna od njih je i predloženi zakon, ali vjerojatno ne i dovoljna - rekao je zastupnik.

U nastavku izlaganja on je: ustvrdio kako je preambiciozno tvrditi da će se broj zaposlenih povećati za 133.000; upozorio da je iluzorno očekivati kvalitetan preustroj poduzeća u stečaju, s obzirom na to da Hrvatska ima manje od 200 stečajnih upravitelja; napomenuo kako je velik dio subjekata od kojih se očekuje otvaranje radnih mjesta blokirano pa ne može konzumirati kredite koji bi trebali biti preduvjet za gospodarski razvoj.

Stanje u obrtništvu je još gore, blokirano je više od trećine obrtnika i dvije trećine njih iskazali su dohodak manji od 30.000 kuna.

Ključan problem svih blokiranih poduzeća jesu dugovi prema državi, porezna dugovanja i dugovanja za doprinose, rekao je zastupnik HSL, dometnuvši kako bi se u razvijenoj europskoj zemlji lako "postavio" kao zastupnik. Zahtijevao bi poštovanje Zakona o stečaju (uvjete za to ispunjava 26.351 poduzeće), ali se u Hrvatskoj mora imati imati razumijevanja za socijalni moment te za činjenicu da je država u zadnjih desetak godina stalno i bezuspješno slijevala novac u velika poduzeća, dok mali obrtnici nisu imali šansu.

Kroz godinu dana trebalo bi stoga staviti moratorij na njihova dugovanja da se vidi koji to obrtnici i koja mala poduzeća mogu plaćati tekuće obveze - da ih se ostavi na životu i omogućiti da prijašnje nagomilane obveze plaćaju kroz neke povoljnije programe.

Nakon napomene da se zakonski prijedlog mogao pojaviti i ranije, a i da ga se moglo donijeti žurnim postupkom, dr. **Vilim Herman (HSL)** zatražio je od zamjenika ministra da odgovori je li trend gubitaka malog gospodarstva iz 1990. nastavljen i što je s njegovom tehničkom opremljenošću.

Zatražio je zatim da subjekti malog gospodarstva ne mogu biti osobe ili društva koja u svom vlasništvu imaju udjele ili dionice u drugim trgovačkim društvima u ukupnoj svoti većoj od 40 milijuna kuna. Obrazloženje - poznati su slučajevi gdje su male tvrtke većinski vlasnici pravih holdinga, pogotovo u vrijeme sakrivanja prave vlasničke strukture, a nerijetko su vlasnici male tvrtke i pojedinci koji preko takve male tvrtke kontroliraju one znatno veće - u novinstvu, bankarstvu, hotelijerstvu i sl. Predloženim bi se izbjegle zloupotrebe pri dodjeli bespovratnih sredstava ili kod korištenja drugih oblika pogodnosti iz tog programa - objasnio je zastupnik.

On je, uz to, predložio dopunu članka 8. tako da se predvidi prodavanje, davanje u zakup i slično nekretnina i drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu jedinica regionalne odnosno području i lokalne samouprave, općina, gradova i županija. Analogno tome, nužna je izmjena i drugih članaka, kako bi zakon važio za cijelu Hrvatsku i za sve građane. Potrebno je stoga omogućiti i raspisivanje natječaja i s regionalne odnosno lokalne razine.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo prijedlog da se Agencija za malo gospodarstvo obveže da u roku 90 dana po stupanju zakona na snagu osnuje i reorganizacijski ustroji regionalne ispostave u Osijeku, Splitu i Rijeci.

Po ocjeni zastupnika HSL-a, predloženi zakon prava je prilika da Vlada povuče marketinški potez te građanima i građankama prikaže da se "stvaraju realne podloge za realne nade za zapošljavanje".

Zakonski prijedlog **Marija Bajt (HDZ)** podržala je ocjenom da u njemu ima dobrih i loših rješenja te da je jedno od loših to što u prvi plan ciljeva Programa nije prioritetno naznačeno pomaganje i spašavanje postojećih subjekata malog gospodarstva, i to odmah sada. Za razliku od nekih drugih zastupnika, ona misli da

U prvom planu ciljeva Programa treba prioritetno naznačiti pomaganje i spašavanje postojećih subjekata malog gospodarstva, i to odmah sada.

Prijedlog nije u koliziji s drugim zakonima. Ipak, neki drugi zakoni prepreka su bržem razvoju i povećanju zapošljavanja. Npr. smanjivanje radnog tjedna na 40 sati donijelo je organizacijske probleme pojedinim djelatnostima, a obvezni mirovinski i zdravstveni doprinosi ostali su isti.

Sredstva predviđena za Program putem Agencije ohrabrujuća su, ali je upitna visina onih koja se nalaze u Hrvatskoj garancijskoj agenciji, kao i to koliko su ta sredstva opterećena već izdanim garancijama.

U provođenju dosadašnjih poticajnih mjera nije realno očekivati da će lokalna uprava i samouprava biti u mogućnosti zadržati razinu

postojećeg izdvajanja za poticajne mjere, a kamoli povećati sredstva - rekao je zastupnik, založivši se zatim za pojednostavljenje i pojeftinjenje postupka dobivanja kredita.

Problem - u nedostatku programa, a ne u novcu

U ime predlagatelja na primjedbe i prijedloge osvrnuo se zamjenik ministra za obrt, malo i srednje poduzetništvo, **Ivan Knok**. Najprije je napomenuo da su neke teme iz zakonskog prijedloga u operativi Vlade već usvojene (npr. prijedlozi o poduzetničkim zonama i sl.).

Povodom izraženih nedoumica - da li jedinice lokalne samouprave opteretiti zakonskom regulativom ili to učiniti kroz program, zamjenik ministra izvijestio je zastupnike da prošle godine polovica županija nije imala programe razvoja gospodarstva, a kamoli malog gospodarstva. Sredstva za malo gospodarstvo u 1999. godini (50 milijuna kuna) bila su, npr., preusmjerena u neke druge sfere. Tek prošle godine pokrenuo se čitav mehanizam i rezultat je - velika aktivnost u županijama i gradovima.

Iz izlaganja ministra još izdvajamo: iskazano zadovoljstvo što su neke jedinice lokalne samouprave već prišle realizaciji programa i ostvarile rezultate; pohvalu Osijeku, Velikoj Gorici i Samoboru te primjedbu na račun Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske i Brodsko-posavske županije; ocjenu da brodogradnja i slično moraju, kako je i predloženo, u svoje dugogodišnje ugovore uključiti malo gospodarstvo kroz kooperantske odnose.

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio Prijedlog zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva, prosljeđivši predlagatelju primjedbe i prijedloge radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O JAMSTVU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ, ZA FINANCIRANJE KREDITNOG PROGRAMA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA

Zastupnici Hrvatskog sabora po hitnom postupku i većinom glasova donijeli su predloženi Zakon, zajedno s amandmanima koje je uputio Odbor za zakonodavstvo. Kreditna sredstva namijenjena su za programe malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Očekuje se da će se njihovom primjenom potaknuti daljnji gospodarski rast i smanjiti nezaposlenost.

Republika Hrvatska postala je punopravnom članicom Europske banke za obnovu i razvoj (u daljnjem tekstu EBRD - European Bank for Reconstruction and Development), 15. travnja 1993., a njezin Ured otvoren je u Zagrebu sredinom 1996. godine. U početku suradnje s Hrvatskom EBRD je dala prioritet obnovi ratom uništenoj ili oštećenoj infrastrukturi, potom jačanju financijskog sektora i ulaganju kapitala u domaće banke, te sudjelovanju u privatizaciji i restrukturiranju banaka i poduzeća. Ona je time pružila značajnu potporu hrvatskom procesu tranzicije i olakšala nastup hrvatskih poduzeća i banaka na međunarodnom financijskom tržištu.

Po iznosu do sada dodijeljenih kredita Hrvatskoj i pruženoj tehničkoj pomoći, EBRD je postala jedan od najznačajnijih stranih financijskih izvora. Ukupna vrijednost odobrenih kredita/ulaganje u Hrvatsku iznosi više od 678 mln. eura za projekte koji vrijede ukupno 2 milijarde eura. Odobreno je ukupno 37 projekata, od toga 30 privatnih i 7 javnih, a u pripremi se nalazi i jamstvo za kredit INI u iznosu od 36 mln. eura za ekološki projekt modernizacije rafinerija.

Projekt financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u potpunosti je sukladan Strategiji suradnje između Republike Hrvatske i EBRD-a. Ukupna vrijednost projekta iznosi 20 milijuna eura, od čega će se ovim kreditom EBRD-a financirati 12 milijuna eura ili 60% iznosa, a ostatak od 8 milijuna eura financirat će se iz kredita Razvojne banke Vijeća Europe. Europska banka za obnovu i razvoj je na sjednici održanoj 31. siječnja 2001. godine prihvatila

financiranje ovog projekta, koji će se realizirati putem HBOR-a kao korisnika kredita, dok će Republika Hrvatska biti jamac. Važno je istaknuti da će ovaj projekt imati pozitivne socijalne učinke te znatno utjecati na rješavanje tekućeg problema nezaposlenosti, putem otvaranja novih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima širom Republike Hrvatske.

Zakonom se potvrđuje Ugovor o jamstvu za kredit u iznosu od 12 milijuna eura namijenjen projektu financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj kojeg provodi HBOR. Kreditna sredstva koristit će se za financiranje specifičnih srednjoročnih i dugoročnih investicijskih projekata tih poduzeća. Korištenje ovih sredstava predviđa se u prvih 24 mjeseca od stupanja na snagu Ugovora o kreditu i Ugovora o jamstvu. Sredstva kredita bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Ugovor o jamstvu stupi na snagu. Republika Hrvatska se kao jamac obvezala temeljem Ugovora, bezuvjetno jamčiti za uredno i pravodobno plaćanje svih iznosa koji dospijevaju po Ugovoru o kreditu, bilo po utvrđenim ili prijevremenim dospijećima, te za pravodobno izvršavanje svih drugih obveza HBOR-a, u skladu s Ugovorom o kreditu.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana u već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu obavljati izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora, predloženo je da se ovaj Zakon raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje.

Odbor za zakonodavstvo dao je potporu donošenju ovoga Zakona, ne protiveći se prijedlogu predlagatelja da se primijeni hitan postupak, a predložio je i dva amandmana. U prvome se predlaže da se članku 5. doda stavak 2., koji glasi: "Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Ugovor o jamstvu iz članka 1. ovoga

Zakona, nije na snazi te će se podaci o njegovu stupanju na snagu objaviti sukladno odredbi članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, nakon njegova stupanja na snagu".

Drugim amandmanom Odbora predloženo je brisanje stavka 2. u članku 6., a u obrazloženju je navedeno da se predloženim amandmanima, nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Odbor je jednoglasno podržao prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se predmetni Zakon raspravi po hitnom postupku. Naime, projekt financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u potpunosti je sukladan Strategiji suradnje između Republike Hrvatske i EBRD-a. Ukupna vrijednost projekta iznosi 20 milijuna eura, od čega će se ovim kreditom financirati 12 milijuna eura ili 60% iznosa, a ostatak od 8 milijuna eura financirat će se iz kredita Razvojne banke Vijeća Europe.

Odbor za financije i Državni proračun odlučio je jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj, za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra financija **Damir Kuštrak** očitovao se o podnijetim amandmanima. Prihvatio je oba amandmana koja je podnio Odbor za zakonodavstvo, a zatim je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (95 "za" i jedan "suzdržan"), donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj, za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA O KREDITU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE, HRVATSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVITAK I RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE, ZA FINANCIRANJE KREDITNOG PROGRAMA MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA

Zastupnici Hrvatskog sabora su jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o kreditu između Republike Hrvatske, Hrvatske banka za obnovu i razvitak i Razvojne banke Vijeća Europe, u tekstu predlagatelja po hitnom postupku.

Za predloženi zakonski tekst Vlada Republike Hrvatske zatražila je donošenje po hitnom postupku, budući da je njegovo stupanje na snagu pretpostavka za stupanje na snagu Okvirnog ugovora o kreditu kojim se omogućuje korištenje sredstava, što će imati višestruke pozitivne rezultate. Razvojna banka Vijeća Europe (u daljnjem tekstu CEB - Council of Europe Development Bank) europska je međunarodna financijska institucija osnovana 1956. godine s ciljem rješavanja socijalnih problema izbjeglica, raseljenih osoba i migranata u europskim državama nastalih kao posljedica drugog svjetskog rata. Danas CEB dodjeljuje zajmove vezane uz socijalno orijentirane investicijske projekte. Primitkom u punopravno članstvo Vijeća Europe 6. studenoga 1996., Republika Hrvatska je stekla pravo članstva i postala njegovom dvadesetšestom članicom. Od tada ostvaruje prava u njegovu upravljanju, sudjeluje u kapitalu, te je stekla pravo postati korisnicom CEB-ovih dugoročnih povoljnih

zajmova. Od stupanja u članstvo do danas Republika Hrvatska je s CEB-om sklopila četiri dugoročna povoljna zajma, a u pripremi se nalaze i novi.

Sukladno zaključku Vlade Republike Hrvatske od 1. siječnja 2001. godine Ministarstvo financija i HBOR obavili su preliminarnu pregovore o tekstu Okvirnog ugovora. Budući da je HBOR osnovan zakonom i u stopostotnom je državnom vlasništvu, pravila CEB-a zahtijevaju da jedinstven standardni tekst Okvirnog ugovora obuhvaća i obveze korisnika kredita, koje se odnose na HBOR i Republiku Hrvatsku kao jamca. Projekt financiranja kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u potpunosti je sukladan Strategiji suradnje Republike Hrvatske i CEB-a, a ukupna vrijednost projekta iznosi 20 milijuna eura. Ovim zajmom CEB će financirati 8 milijuna eura ili 40 posto iznosa, a ostatak će se financirati iz kredita Europske banke za obnovu i razvitak. Administrativno vijeće CEB-a je na sjednici održanoj 26. siječnja 2001. godine u Parizu prihvatilo financiranje ovog projekta, koji će se realizirati putem HBOR-a kao korisnika kredita. Važno je istaknuti da će ovaj projekt imati pozitivne socijalne učinke, te znatno utjecati na rješavanje tekućeg problema nezaposlenosti otvarajući ili zadržavajući oko 1.000 radnih mjesta u malim i

srednjim poduzećima širom Republike Hrvatske. Korištenje ovih sredstava predviđa se u prvih 24 mjeseca od stupanja na snagu Okvirnog ugovora. Kredit se odobrava s rokom otplate od 8 godina uz 2 godine počeka na glavicu i s izuzetno povoljnom kamatom koja se temelji na EURIBOR-u. Sredstva kredita bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Okvirni ugovor o kreditu stupi na snagu.

O predloženom zakonskom tekstu očitovao se i **Odbor za zakonodavstvo**. Odbor podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio amandman na članke 4. i 5., tražeći da se njime uredi nomotehnički izričaj.

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra financija mr. **Damir Kuštrak** prihvatio je amandmane Odbora za zakonodavstvo, a kako nije bilo prijavljenih za raspravu predsjedavajući je zakon dao na glasanje.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o kreditu između Republike Hrvatske, HBOR-a i Razvojne banke Vijeća Europe za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O REFERENDUMU I DRUGIM OBLICIMA OSOBNOG SUDJELOVANJA U OBAVLJANJU DRŽAVNE VLASTI I LOKALNE SAMOUPRAVE

Predložene izmjene i dopune nisu nužne ni uputne

Hrvatski je sabor nakon rasprave odbio zakonski prijedlog o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudje-

lovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave, predlagatelja zastupnika **Vladimira Šeksa (HDZ)**.

Zastupnik je ovaj zakonski prijedlog uputio u saborsku proceduru tražeći hitni postupak, što je potpisom podržalo 35 zastupnika

HDZ-a, no pri utvrđivanju dnevnog reda većinom glasova zastupnici su odbili hitan postupak pa je Prijedlog zakona razmatran u prvom čitanju.

O PRIJEDLOGU

Prema odredbi članka 86. stavak 3. Ustava RH Hrvatski sabor mora raspisati referendum ako to zatraži deset posto ukupnog broja birača u RH, a o pitanjima koja se odnose na prijedlog za promjenu Ustava, o prijedlogu zakona ili o drugim pitanjima iz svog djelokruga ali i iz stavka 2. članka 87. Ustava, ali u skladu sa Zakonom. Prijedlogom ovog zakona, obrazložio je predlagatelj, otklanja se dvojba o tome da li se ustavna odredba o referendumu, ako to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u RH, može izravno primijeniti i na temelju nje i raspisati referendum ili je potrebna promjena važećeg Zakona. Kako Ustav precizno kaže da se takav referendum raspisuje u skladu sa zakonom nužno je donijeti zakon i ustavna se odredba ne može direktno primijeniti zato što ne sadrži nekoliko ključnih pitanja, posebice rješenje o tome u kojem roku Hrvatski sabor mora donijeti odluku o raspisivanju referenduma nakon što je u Saboru predano deset posto potpisa u skladu s Ustavom, naglašava predlagatelj. Predlaže da to bude u roku do 30 dana od primitka tog zahtjeva a da se referendum mora održati u roku od 30 dana od dana raspisivanja referenduma.

U Prijedlogu zakona preciziraju se, dakle, rokovi u kojima se državni referendum mora raspisati i održati, tijela za raspisivanje referenduma, krug pitanja o kojima se raspisuje državni referendum kao i ostala Ustavom određena pitanja u vezi s državnim referendumom.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo predložio je Hrvatskom saboru da odbije predloženi zakon. Prosuduje da u važećim odredbama ovog Zakona nije na dovoljno razvidan način utvrđen postupak provedbe referenduma u slučaju kad to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u RH. Predloženim zakonom navedeno se pitanje ne uređuje u cijelosti a ni način kojim bi se razradile ustavne odredbe radi provedbe ovog instituta.

Manjkav je i nomotehnički izričaj predloženog zakona.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je jednoglasno Hrvatskom saboru da odbije ovaj prijedlog zakona a iz razloga navedenih u mišljenju Vlade RH: formulacija ustavne odredbe i odredbe važećeg Zakona u dovoljnoj je mjeri konzistentna i zaokružena da ne priječi ni primjenu odredaba o državnom referendumu u praksi niti samo raspisivanje i održavanje državnog referenduma.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH ne podržava prihvaćanje ovog Prijedloga zakona, predložene izmjene i dopune ne smatra nužnim, niti ocjenjuje uputnim uvrstavati ih u osnovni tekst Zakona. Uz već spomenuto, Vlada ne ocjenjuje uputnim ni preciziranje rokova za održavanje referenduma jer važeći Zakon u cijelosti ispunjava svrhu zbog koje je donijet i dosad nije uzrokovao nikakve probleme u primjeni, ističe, među ostalim Vlada.

RASPRAVA

Izmjene Zakona nužne

U Hrvatskom saboru najprije je govorio predlagatelj **Vladimir Šeks** podsjećajući da je predloženi zakon podnio predsjedniku Sabora 23. travnja 2001. Osvrnuo se na mišljenje Vlade o ovom zakonu i naglasio da Vlada nije u pravu kad navodi da nisu potrebne promjene Zakona. One su nužne, posebno jer postojeći Zakon sadrži, (a nije ni trebao sadržavati jer tada nije postojala takva ustavna odredba o 10 posto potpisa birača) u kojem roku mora biti raspisan referendum.

- Imamo primjer, kazao je, da je predsjedniku Hrvatskog sabora predano 400.000 potpisana građana Republike Hrvatske s biračkim pravom s preciznim referendumskim pitanjem od Nacionalnog središnjeg stožera za obranu digniteta Domovinskog rata s imenima i prezimenima, adresama i matičnim brojevima potpisnika a nema ni ustavnog niti zakonskog roka u kojem Sabor mora raspisati referendum. Kada se to ne bi riješilo i zakonom precizirao rok tada bi tih deset posto moglo predati kvalificirani zahtjev za raspisivanje referenduma prema Ustavu a to bi se

onda moglo "kiseliti" u Hrvatskom saboru i ovisiti o pukoj arbitrarnoj odluci i volji predsjednika Sabora kada će to uopće staviti na dnevni red Sabora, raspravu i donošenje odluku o raspisivanju referenduma, kazao je zastupnik.

Napomenuo je da je predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav ovih dana jasno rekao (u vezi s predajom tih 10 posto potpisa) da ne može to samo tako nego da treba donijeti zakon (Vlada ide drumom a predsjednik Odbora šumom).

Naglasio je još jednom da je zbog toga nužna intervencija u postojeći Zakon i da Vlada nije u pravu jer ako se referendum može izravno provesti onda je pitanje zašto već nije bio na dnevnom redu zahtjev s tih 400.000 potpisa birača već stoji kod predsjednika Hrvatskog sabora i zašto već nije donesena odluka o raspisivanju referenduma, rekao je uz opširno obrazloženje svog zakonskog prijedloga i naglašavanje da Vlada ovdje ima jedno političko pravno stajalište.

Predložio je prihvaćanje ovog zakonskog prijedloga kako se ne bi kasnilo u usklađivanju s Ustavom i da Hrvatski sabor pokaže da neće ignorirati već davno izraženu i jasno naznačenu političku volju 400.000 hrvatskih građana koji teško razumiju zašto se ne raspisuje referendum ako im to Ustav omogućuje, kazao je na kraju.

Dr. **Mate Granić (DC)** rekao je da Klub zastupnika DC-a ocjenjuje pozitivnim nastojanje da se razina političkoga odlučivanja o životnim problemima građana što više spusti na razinu lokalne i područne samouprave kao i nastojanje da se građanima omogući da neposredno sudjeluju u tim odlukama. Mogućnost referendumske inicijative imaju mnoge europske zemlje, neke su postavile ograničenja na temu a Hrvatska je u tom smislu među najdemokratskijim zemljama, rekao je, među ostalim zastupnik, predlažući u predloženom zakonu određene izmjene poput one da se jasno odredi točan broj potpisa potrebnih za referendum.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (73 "za" i 27 "protiv") donio zaključak kojim se odbija Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave, koji je predložio zastupnik Vladimir Šeks, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH.

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Saborski su zastupnici bili suglasni s predloženim razlozima za donošenje hitnim postupkom zakona koji je u proceduru uputila Vlada Republike Hrvatske.

Zastupnici su jednoglasno prihvatili predloženi zakon sa 95 glasova "za" u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Zatražio je da se zakon nomotehnički uredi te izričaj uskladi s Ustavom. Radna tijela, kao i spomenuto, pozitivno su se očitovala o tekstu zakona, a o njemu je kao zainteresirano radno tijelo raspravljao Odbor za financije i Državni proračun te kao matično tijelo Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

O Prijedlogu je u raspravi govorio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr. Božo Borko Žaja, i sudjelovao pri izjašnjavanju o amandmanima i glasovanju.

Osnova Prijedloga je u rješenju da se omogući uključivanje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u financijsko-informacijski sustav Državne riznice. Time se osigurava racionalnije i učinkovitije upravljanje javnim novcem, odnosno javnim izdacima; samim time i doprinosima. Zakonom se propisuje da obveznici plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje ne plaćaju doprinose izravno Zavodu (kako je bilo do sada) nego na jedinstveni račun Državne riznice. Time se osigurava učinkovitije upravljanje sredstvima Zavoda, što će utjecati na stabiliziranje prihoda potrebnih za funkcioniranje mirovinskog sustava a time i na optimalniju dinamiku isplate mirovina. Uplatom doprinosa na jedinstven račun Državne riznice omogućuje se osiguranje sredstava potrebnih za izvršenje zakonom utvrđenih prava i obveza iz miro-

vinskog osiguranja što će također utjecati na visinu potrebnih sredstava koja se osiguravaju kreditnim zaduženjem kod banaka.

Kao razlog hitnosti navodi se doprinos poboljšanju teškog financijskog stanja Zavoda, prouzročenog nedostatkom sredstava od uplata doprinosa, a time i sredstava za mjesečnu isplatu mirovina i drugih mirovinskih primanja.

Dakle, prijedlogom se omogućava uključivanje Zavoda u sustav Državne riznice, čime se osigurava redovitija i optimalnija dinamika isplata mirovina, smanjuje broj potrebnih kredita za financiranje isplate mirovina, te smanjuje trošak za kamate na kredite. Smanjuje se ukupni iznos potrebnih sredstava za isplatu mirovina, te omogućuje kvalitetnije planiranje prihoda i izdataka Zavoda.

M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O TRGOVINI

Jedinstveni kriteriji za radno vrijeme trgovina

Hrvatski je sabor većinom glasova hitnim postupkom donio Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o trgovini. Vlada RH propisat će uvjete za obavljanje trgovine na malo u određenim vrstama prodavaonica, a na usuglašeni prijedlog ministara nadležnih za trgovinu i za zaštitu okoliša i prostornog uređenja. Nadležni ministar propisom će odrediti radno vrijeme trgovina u dane državnih blagdana i neradnih dana u kojima je trgovac dužan poslovati, a gradovi i općine pri tome imaju mogućnost svojom odlukom, sukladno utvrđenim kriterijima, odrediti drugo radno vrijeme.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj ovog zakona (šest članaka) je Vlada RH koja u Ocjeni

stanja navodi da se zadnjih godina trgovina na malo u RH bitno mijenja i da su trgovački lanci sve prisutniji s prodavaonicama velikih površina, supermarketima, hipermarketima te da interes za njihovim otvaranjem iskazuju domaći i strani trgovci, najveći europski lanci. Budući da su velike prodavaonice dovele do odumiranja postojećih urbanih centara zatvaranjem malih prodavaonica dovedena je u pitanje mogućnost opskrbe dijela stanovništva koji nema automobil, kao što su npr. stariji ljudi ili invalidi.

Sve europske zemlje uvele su neki vid kontrole izgradnje takvih prodavaonica uglavnom putem propisa o prostornom uređenju i zaštiti okoliša. U RH dosad to područje nije bilo regulirano pa se nametnula potreba donošenja propisa koji bi istovremeno osigurao razvoj trgovine te zaštitu

okoliša i razvoj prometne infrastrukture. Tako se odredbama ovog zakona predviđa da će Vlada RH propisati odnosno urediti budući razvoj trgovine u RH, a da se time ne pogoduje bilo kojem vidu obavljanja trgovine, zaustavi razvoj maloprodaje ili ograniči ili uspori razvoj slobodnog poduzetništva u ovoj djelatnosti.

Također, zbog predstojeće turističke sezone potrebno je općinama hitno pomoći da donesu propis o radnom vremenu trgovine pa se predlaže da ministar nadležan za trgovinu donosi kriterije koji će općinama pomoći u tome.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona a svojim amandmanima (dva) traži da se kod

donošenja propisa o radnom vremenu radi o "mjerilima koja donosi ministar" (a ne kriterijima - povučen) te usklađivanje izričaja (prihvaćen). Odbor predlaže da predlagatelj do okončanja rasprave o ovom predloženom zakonu svojim amandmanom dopuni odredbe (članak 1.) kako bi bilo razvidno o kojim i kakvim se uvjetima radi koje će propisati Vlada, zatim, radi li se o prodajnim objektima ili/i prodavaonicama te tko će određivati ispunjavanje tih posebnih uvjeta.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru donošenje ovog zakona uz amandman (članak 2. - prihvaćen) kojim predlaže izmjenu na način da ministar propisom odredi radno vrijeme prodavaonica u dane državnih blagdana i neradnih dana u kojima je trgovac dužan poslovati a da se pri tome daje mogućnost gradovima i općinama da svojom odlukom, sukladno utvrđenim kriterijima, odrede drugo radno vrijeme. U raspravi je pored članova Odbora sudjelovala i predstavnik Sindikata trgovine i izrazila neslaganje s predloženim izmjenama i dopunama Zakona jer o sadržaju nije postignut konsenzus svih zainteresiranih strana.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno je o predloženom zakonu govorila zamjenica ministra gospodarstva **Maja Brinar**, a nakon toga govorili su predstavnici klubova zastupnika.

Vlada ne želi voditi brigu o trgovini

Hrvoje Vojvoda (HDZ) u ime Kluba zastupnika HDZ-a pitao je trebamo li dopustiti da se hrvatska trgovina raspadne i propadne ili da je u cijelosti preuzmu strani lanci. Odgovor vjerojatno zna samo vjetar, kazao je, jer je više nego očito da ova Vlada o trgovini ne želi voditi brigu i ne reagirati i regulirati tržišne odnose već pustiti da tržište djeluje samo.

Predloženi zakon je toliko općenit i štur da zastupnicima ostavlja prostora tek držati predavanje u općoj kulturi u trgovini a s obzirom na to da je konačni prijedlog znači da otpada Prijedlog zakona o radnom vremenu trgovina za koji je odlučeno

da ide u treće čitanje. To je u najmanju ruku neozbiljno, kazao je zastupnik navodeći primjer, kako je japanski parlament donio zakon o uređivanju rada trgovina na malo a kada su porasle i ugrožavale rad velikih trgovaca donio obrnuti zakon, što govori kako država mora pratiti jednu ovako dinamičnu kategoriju kao što je trgovina. U našoj trgovini od 1990. dogodile su se strahovite promjene koje, nažalost, nije pratio odgovarajući rad Ministarstva, naglasio je te ujedno upozorio da ni jednim propisom nisu definirani navedeni izrazi "hipermarket", "megamarket" itd.

Ulazak ili dolazak stranih lanaca, hipermarketa, administrativno ne možemo i ne smijemo zabraniti no moramo voditi brigu o domaćoj proizvodnji i trgovini. No nije se raspravljalo o tome koliko Hrvatska treba supermarket i kakva je situacija u vezi s tim u Varaždinu, Osijeku, Koprivnici i nema li već dovoljno prodajnog prostora. Nije odgovoreno ni na pitanje koliko nam treba ljekarni, pekarnica, slastičarni te kako će odgovoriti mali trgovci na dolazak (velikih) supermarket, rekao je zastupnik. Osobno smatra da bi prostornim planovima trebalo omogućiti razvoj trgovine po županijama i prostorno-urbanističkim planovima određivati lokacije.

Što se tiče dopuna zakona koje se odnose na radno vrijeme nije puno rečeno i nije riješeno ono što u postojećem zakonu nije dobro, da ne postoje sankcije i inspekcijski nadzor za neprovođenje takvih odluka o radnom vremenu. Treba napraviti propise jednake za sve i da se točno zna koja prodavaonica kada radi, naglasio je uz mišljenje da bi možda bilo najpametnije o radnom vremenu trgovina razgovarati u trećem čitanju zakona.

Na kraju je rekao da svi koji se bave trgovinom trebaju jasno reći žele li Ministarstvo trgovine ili barem nešto drugačije organizirano Ministarstvo koje je sada nadležno za to ili će trgovci i dalje biti puki porezni obveznici koji ne znaju to financirati.

Želimir Janjić (HSL) kazao je da Klub zastupnika HSL-a podržava predloženi zakon a i amandman Odbora za gospodarstvo, a dr. **Zlatko Kramarić (LS)** da je mišljenje Kluba zastupnika LS-a i HNS-a da bi predloženi zakon trebalo donijeti u redovnoj proceduri. Prije svega trebalo bi donijeti strategiju gospodarskog

razvitka RH jer, kaže, nisu za parcijalna ograničenja poduzetničkih aktivnosti birokratskim mjerama bez šire rasprave. Kriterije za donošenje propisa o radnom vremenu ne treba donositi ministar već prije svega jedinica lokalne samouprave a ne slažu se ni s predloženim rješenjem o velikim trgovačkim lancima jer njihova kontrola se može (slažu se sa zastupnikom Vojvodom) obavljati preko urbanističkih planova.

Čemu služi usuglašavanje Sindikata i poslodavaca

Tonči Tadić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a, HKDU-a i naglasio da kada se činilo da je postignut određen kompromis između Udruge poslodavaca i Sindikata trgovine u vezi s radnim vremenom dobiva se ovaj Prijedlog zakona koji sa svim tim nema nikakve veze. U tom Prijedlogu je posebno problematično da u dva članka regulira kompletnu materiju i to na način da daje diskreciono pravo ministru da pravilnicima regulira to područje, pa čemu onda služi usuglašavanje Sindikata i poslodavaca, pitao je zastupnik.

To su razlozi da nećemo glasovati za ovaj zakon jer s jedne strane derogira Sabor a s druge postojeću praksu usuglašavanja, kazao je. I kad je riječ o regulaciji poslovanja odnosno trgovini na malo u velikim trgovačkim lancima i to će Vlada urediti pravilnikom na prijedlog ministra a ne zna se ni kada ni pod kojim uvjetima niti ovaj zakon za to nudi parametre. Ključnu ulogu u tome svemu trebala bi imati lokalna samouprava, a postavlja se i pitanje širenja tih hiper marketa te kome oni smetaju ako posluju po hrvatskim uvjetima i ako prodaju hrvatsku robu no to dosad nije regulirano zakonom i nismo ih uspjeli "privesti" na hrvatske uvjete poslovanja i poštivanje hrvatskih nacionalnih interesa u trgovini. Te velike trgovačke kuće ne smetaju potrošačima i na jednom mjestu imaju veliku ponudu po znatno nižim cijenama no u pravilu nije riječ o hrvatskim proizvodima i dobro riješenim prometnim potrebama, kazao je, među ostalim.

Sve se to može riješiti promišljenijim i detaljnijim zakonom i čudno je i misteriozno da se ide na hitni postupak s predloženim zakonom. Ako ništa drugo treba ga

uputiti u treće čitanje i poslušati stajališta poslodavaca i Sindikata, kazao je.

Marijan Maršić (HSS) rekao je da je Klub zastupnika HSS-a sklon prikloniti se većini razmišljanja da bi za ovaj zakon ipak bilo najbolje treće čitanje. Odgovarajućim izmjenama Zakona treba urediti pitanje radnog vremena trgovina na način koji pridonosi ostvarenju Ustavom i zakonom zajamčenog prava na jednak pravni položaj na tržištu, olakšati kontrolu provedbe Zakona i u funkciju staviti kaznene odredbe, smanjiti udio nelegalne trgovine i uskladiti trgovinu s propisima i standardima EU, prijedlog je ovog Kluba zastupnika.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Dario Vukić (HDZ) je naglasio da je na loše stanje naše trgovine na malo zadnjih godina utjecala osim ulaska mega-lanaca i opća nelikvidnost gospodarstva pa su mali trgovci (zaobidjeni u kombinacijama s kompenzacijama) konstantno propadali, kazao je iznijevši i podatke o

tome. Kad se radi o Primorsko-goranskoj županiji izričito loše stanje je na području Gorskog kotara gdje je u zadnje tri godine otvorena 21 trgovina a zatvoreno čak 48, a u gradu Rijeci otvorene su 362 trgovačke radnje a zatvorene čak 443, pa se na osnovi toga lako može izračunati i broj izgubljenih radnih mjesta (dva do tri po trgovini odnosno oko tisuću osoba) kazao je, među ostalim.

U vezi s načinom uređenja rada mega lanaca i hipermarketa u Hrvatskoj zasutpnik je podnio amandman prema kojem se djelatnost trgovine u velikim trgovačkim centrima može obavljati izvan središta gradova i općina i to najmanje pet kilometara od posljednje stanice javnog prijevoza. Ako u gradu ili općini nije organiziran javni prijevoz veliki trgovački centri mogu biti locirani najmanje pet kilometra od središta grada ili općine, a za izdavanje lokacijske dozvole tih centara nadležno je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja.

I na primjeru Rijeke i gradova u susjednoj Italiji (Palmanova 30 kilometra od Trsta) vidimo da je Trst prepun trgovina, a tko želi ići u velike trgovačke centre ide, pa bismo trebali i mi primijeniti takva iskustva, rekao je. Drugi amandman podnio je na odredbe kojima se uređuje radno vrijeme u trgovinama zatraživši da se radno vrijeme u trgovini na malo propiše zakonom, uz uvažavanje posebnosti u poslovanju pojedinog trgovca, posebnosti poslovanja turističkih mjesta tijekom sezone i u radu trgovina u neposrednoj blizini autobusnih i željezničkih postaja te zračnih i pomorskih luka (amandmani nisu prihvaćeni).

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (72 "za" i 27 "protiv") donio Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o trgovini u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu te Odbora za zakonodavstvo.

Đ.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O DAVANJU POMOĆI GRADOVIMA I OPĆINAMA ZA DJELOMIČNO UBLAŽAVANJE POSLJEDICA ŠTETE OD ELEMENTARNIH NEPOGODA NASTALIH POČETKOM 2001. GODINE

Pomoć nastradalim gradovima i općinama

Zastupnici su jednoglasno prihvatili Odluku o davanju pomoći gradovima i općinama za djelomično ublažavanje posljedica šteta od elementarnih nepogoda nastalih početkom 2001. godine.

O PRIJEDLOGU

U Odluci se navodi da se radi djelomičnog ublažavanja štete od elementarnih nepogoda u navedenom periodu, raspodjeljuju sredstva u visini od 6.500.000,00 kuna. Sredstva se raspodjeljuju prema "Tablici raspodjele sredstava za ublažavanje

posljedica šteta od elementarnih nepogoda nastalih početkom 2001. godine". Tablica se nalazi u prilogu predloženog zakonskog teksta, odnosno Odluke, i predstavlja njezin sastavni dio. Navedeno je da će se sredstva doznačiti pojedinim gradovima u cjelovitom iznosu, a Državno povjerenstvo se ovlašćuje da namijeni sredstva po nositeljima, te visini i obliku štete. Jednokratna se pomoć daje: Gradu Slunju za tvrtku "Slunjčicu", za djelomično pokriće gubitka nastalog ekološkim incidentom. Pomoć se daje u iznosu od 250.000,00 kuna. Jednokratna pomoć od 5.000.000,00 kuna daje se za provedbu dijela Plana aktivnosti i mjera suzbijanja i širenja goveđe

spongiformne encefalopatije (GSE) u Republici Hrvatskoj i hitnih preventivnih mjera za kliničko zbrinjavanje oboljelih i/ili potencijalno zaraženih. Nositelja upotrebe sredstava, odnosno oblik pomoći odredit će Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, te kontrolirati upotrebu namijenjenih sredstava.

U Odluci se precizira da je gradonačelnik, odnosno načelnik općine odgovoran za namjensko korištenje sredstava, te za pravovremenu izradu izvješća o utrošku sredstava. Navodi se i da je županijsko povjerenstvo za procjenu štete dužno najkasnije do 15. srpnja 2001. godine izraditi cjelovito izvješće o utrošku sredstava bespovratne

pomoći po korisnicima, odnosno gradovima i općinama, s vidljivom naznakom nositelja, namjene i vremena i visine utroška. Ovo će povjerenstvo zbrojno izvješće za županiju, odmah po utvrđenom roku dostaviti Državnom povjerenstvu za procjenu štete od elementarnih nepogoda, navodi se na kraju predloženog zakonskog teksta.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je i podupro donošenje predloženog zakonskog teksta, a podnio je i amandman na članak 7. Njime se predlaže nomotehničko uređenje izričaja.

RASPRAVA

Predloženi tekst dodatno je u Hrvatskom saboru obrazložila

predstavnic predlagatelja, predsjednica Državnog povjerenstva za procjenu štete od elementarnih nepogoda i zastupnica **Branka Baletić**. Ona je istaknula da su Državnim proračunom za 2001. godinu za navedene potrebe osigurana sredstva u iznosu od 27 milijuna kuna. Odlučeno ja da se u prvom kvartalu pomogne gradovima i općinama kod kojih su nastale štete na stambeno-gradevinskim objektima i opremi, odnosno za štete nastale klizištima, eksplozijama plina, poplavama i preventivno za sprječavanje moguće zaraze. Još uvijek pristižu zahtjevi za pomoć pri sanaciji šteta nastalih od tuče i mraza. Za prvi kvartal ove godine pristigli su zahtjevi iz 5 županija, a pomoć će se podijeliti prema propisanoj jedinstvenoj metodologiji. Pročitala je zatim iznose sredstava dodijeljenih po županijama dodajući da se za ublažavanje šteta od tuče i mraza raspolaze sredstvima od 12,05 milijuna kuna. Ovaj će iznos biti raspodijeljen čim pristignu svi

zahtjevi iz županija u kojima su nastale štete. Za drugu polovicu godine ostaje na raspolaganju za sve eventualne štete od poplava, tuče ili požara sredstva u visini od 8,450 milijuna kuna, a ovisno o potrebama i zahtjevima pomoć će se podijeliti koncem godine, zaključila je predstavnic predlagatelja.

Ovim je riječima zaključena rasprava, a predsjedavajući je u nastavku rada pozvao predsjednicu Povjerenstva, zastupnicu Branku Baletić da se očituje o podnijetom amandmanu Odbora za zakonodavstvo.

Amandman je prihvaćen, a kako nije bilo rasprave, pristupilo se glasovanju; zastupnici su jednoglasno donijeli odluku o davanju pomoći općinama i gradovima za djelomično ublažavanje posljedica šteta od elementarnih nepogoda nastalih 2001. godine, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom.
V.Ž.

PRIJEDLOG KANDIDATA ZA IZBOR ČLANOVA DRŽAVNOG SUDBENOG VIJEĆA

Poštovano mišljenje struke

Hrvatski sabor je većinom glasova izabrao jedanaest članova Državnog sudbenog vijeća. Rasprava se najviše vodila oko načina na koji će ti članovi biti izabrani od ukupno 33 kandidata. Klub zastupnika SDP-a zalagao se za to da Odbor za pravosuđe između 33 kandidata predloži za izbor jedanaest, dok je Klub zastupnika HDZ-a bio mišljenja da bi izbor članova Državnog sudbenog vijeća trebalo obaviti tajno. Prevladao je ipak prijedlog Kluba zastupnika SDP-a. Predlagatelj je bio Odbor za pravosuđe Hrvatskog sabora.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga kandidata za izbor članova Državnog sudbenog vijeća poslužili smo se uvodnim

izlaganjem predsjednika Odbora za pravosuđe, **Luke Trconića**.

Odbor za pravosuđe ovlašten je zatražiti od predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatske odvjetničke komore, dekana pravnih fakulteta te ministra nadležnog za poslove pravosuđa pokretanje postupka kandidiranja za članove Državnog sudbenog vijeća.

Odbor je na temelju upućenih zahtjeva zaprimio od Vrhovnog suda RH prijedlog kandidata iz reda sudaca, utvrđenih na proširenoj općoj sjednici Vrhovnog suda, prijedlog kandidata iz reda odvjetnika utvrđenih na Skupštini Hrvatske odvjetničke komore i prijedlog kandidata iz reda sveučilišnih profesora pravnih znanosti utvrđenih na sjednici dekana pravnih fakulteta. Naglašeno je kako će rasprava pokazati na koji način će od ukupno

33 predložena kandidata biti izabrano njih 11.

Odbor za pravosuđe je nakon održane sjednice donio zaključke. Njima predlaže predsjedniku Hrvatskog sabora da u dnevni red 13. sjednice uvrsti točku " Izbor članova Državnog sudbenog vijeća". Zatim se predlaže izbor jedanaest članova od ukupnog broja kandidata, a utvrđeno je da svi ispunjavaju uvjete za izbor. Trećim zaključkom Odbor je ukazao na to da se prilikom izbora članova Državnog sudbenog vijeća vodi računa o mišljenju struke što je vidljivo u broju glasova koliko je svaki kandidat dobio. Istaknuto je i stajalište proširene sjednice Vrhovnog suda da članovi budu izabrani na način da dva člana budu iz reda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, jedan član iz Upravnog suda, Visokog trgovačkog suda i trgovačkih sudova, jedan član iz

Visokog prekršajnog suda i prekršajnih sudova, dva člana iz županijskih sudova i jedan član iz općinskih sudova, što čini ukupno sedam članova iz reda sudaca. Odbor za pravosuđe također drži kako je nužno osigurati razmjernu zastupljenost žena u članstvu Državnog sudbenog vijeća te predlaže da najmanje dva člana budu žene, čime bi bila uvažena Ustavom proklamirana ravnopravnost spolova.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, s obzirom na iskazanu dvojbu sa svodenjem liste kandidata sa 33 na 11, iskazao je mišljenje da Odbor za pravosuđe, u okviru svog djelokruga, predlaže članove Državnog sudbenog vijeća. Odbor je ujedno konstatirao, da ovo mišljenje postaje sastavni dio Poslovnika Hrvatskog sabora, sukladno članku 273. Poslovnika.

RASPRAVA

Uvodno je govorio predsjednik Odbora za pravosuđe, **Luka Troćnić**, a to nam je izlaganje poslužilo u pojašnjenju Prijedloga kandidata za izbor članova Državnog sudbenog vijeća.

Predloženi kandidati imaju stručnu, moralnu i svaku drugu kvalitetu

Klub zastupnika SDP-a izražava zadovoljstvo da su dobivene kandidacijske liste na kojima su

Odbor za pravosuđe napravio je listu od jedanaest osoba te se o njoj glasovalo, pri čemu je svakako trebalo uvažiti zakonske obveze zastupljenosti predstavnika iz svih sudova, te posebno zastupljenost osoba ženskog spola.

imena ljudi koji imaju stručnu, moralnu i svaku drugu kvalitetu, rekao je u ime Kluba **mr. Mato Arlović (SDP)**. Dodao je kako je prava šteta što

na toj listi nije više žena, ne samo zbog ravnopravnosti spolova, nego i zbog stvarnog stanja u sudbenoj vlasti, budući da većinu sudaca općinskih sudova čine žene. Smatra da se tu javlja temeljno pitanje, a to je kako izabrati 11 članova od 33 kandidata koji svi ispunjavaju uvjete? Predložio je da Odbor za pravosuđe napravi listu od tih jedanaest osoba te da se o njoj glasa. Pri tome bi svakako trebalo uvažiti zakonske obveze zastupljenosti predstavnika iz svih sudova, posebno zastupljenost osoba ženskog spola, zaključio je zastupnik.

Glasovanje o 33 kandidata, tajno ili javno, bilo bi komplicirano i nepotrebno

U ime Kluba zastupnika HSLS-a **Mladen Godek (HSLS)** je rekao kako smatra da je pri izboru članova Državnog sudbenog vijeća najvažnije poštovanje struke koju bi trebalo u određenoj mjeri korigirati i uskladiti s načelom ravnopravnosti spolova te izabrati što je moguće više žena. Složio se s prijedlogom Kluba zastupnika SDP-a nazvavši ga jedinim mogućim putem biranja članova Državnog sudbenog vijeća. Očigledno je, kaže, da bi glasovanje o sva 33 kandidata tajno ili javno bilo komplicirano i nepotrebno te je predložio da se Odbor za pravosuđe nakon rasprave povuče i poštujući navedene kriterije predloži buduće članove Državnog sudbenog vijeća.

Za repliku se javila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Osvrnula se na izjavu gospodina Godeka da bi kriterij poštivanja struke pri izboru članova Državnog sudbenog vijeća trebalo korigirati izborom više žena. Rekla je da se nikako ne slaže s time te da je to pogrešno stajalište, budući da su mnoge sutkinje stručne i kvalificirane.

Očito sam krivo shvaćen i sada kažem: "Korigirati na bolje", odgovorio je **Mladen Godek**.

Težak zadatak u odabiru samo 11 osoba

Klub zastupnika HSS-a pozdravlja činjenicu da imamo iza sebe proceduru u obliku predloženih 33 kandidata za izbor članova Državnog sudbenog vijeća za koje je utvrđeno da su stručni i kompetentni ljudi, rekao je u ime Kluba **Ante Markov (HSS)**. Smatra kako će Hrvatski sabor imati

težak zadatak u odabiru samo 11 osoba. Apsolutno je podržao zaključke da kriteriji odabira na temelju stručnosti moraju biti pojačani kriterijima o ravnopravnosti spolova te se složio s konstatacijom da zastupljenost žena u postupku kandidiranja bude veća. Osvrnulo se i na kriterij regionalne zastupljenosti, koji podržava, ali ga ne smatra dominantnim. Zaključio je da se Klub zastupnika HSS-a pridružuje prijedlogu da Odbor za pravosuđe u stanci ili sljedeći dan predloži novi sastav Državnog sudbenog vijeća.

Trebalo je više pažnje posvetiti regionalnoj zastupljenosti

Darko Šantić (HNS) je u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a naglasio kako su izvješće i zaključci Odbora za pravosuđe dobra osnova za kvalitetan sastav Državnog sudbenog vijeća. Rekao je da ga začuđuje to što ministar pravosuđa nije iskoristio pravo i istaknuo svoje kandidate te zaključio kako je sigurno prevladalo mišljenje da se izvršna vlast ne bi trebala miješati u taj segment pravosudne vlasti. Smatra da je pri izboru kandidata ipak trebalo više pažnje posvetiti regionalnoj zastupljenosti te je predložio da taj kriterij bude prisutan kod izbora budućih članova Državnog sudbenog vijeća. Na kraju izlaganja prihvatio je prijedlog da Odbor za pravosuđe pripremi listu o kojoj će se glasati.

Zastupnici bi trebali tajno odlučiti o članovima Državnog sudbenog vijeća

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** je rekao kako je, u skladu sa Zakonom o Državnom sudbenom vijeću, do sada valjano i korektno proveden cjelokupni postupak utvrđivanja kandidata za članove Državnog sudbenog vijeća. Manjkavost je, kaže, zakona u tome što nije precizno regulirao sve bitne sastavnice načina izbora članova. Osvrnulo se tada na izneseni prijedlog da Odbor za pravosuđe izabere 11 članova Državnog sudbenog vijeća, te rekao kako Odbor za to ne može imati ovlasti, niti mu ih Sabor može dati, budući da to nije navedeno u Poslovniku. Razlog protiv tog prijedloga našao je i u činjenici da bi se sabor mogao naći u situaciji da svi ili netko od izdvojenih jedanaest ne

bude izabran, dok ostali kandidati šansu nisi niti dobili. Dodao je i kako po Ustavu Hrvatski sabor bira članove Državnog sudbenog vijeća i ne može napraviti međustепенicu te odrediti da klasifikacijski postupak izvrši Odbor za pravosuđe. Predložio je, pozvavši se na članak 237. Poslovnika koji govori o tajnom glasovanju u Hrvatskom saboru, da se zastupnicima podijele glasački listići s imenima sva 33 kandidata od kojih bi tada bio izvršen izbor članova Državnog sudbenog vijeća.

Odbor za pravosuđe ne može imati ovlasti izabiranja članova Državnog sudbenog vijeća, niti mu ih Sabor može dati.

Državno sudbeno vijeće je tijelo koje odlučuje gotovo o najvažnijim pitanjima pravosuđa, konstatirala je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Smatra da je funkcioniranje pravne države jedno od najbitnijih pitanja demokracije te naglasila kako se nema što prigovoriti kandidatima. Jedino je pozornost skrenula na to da je od 33 kandidata svega pet žena. Mišljenja je da su odluke demokratske u onoj mjeri u kojoj o njima odlučuju oba spola ravnopravno. Stoga je iznijela stav da bi zastupnici morali ispraviti ono što se može i dati podršku svim kandidatkinjama koje ni malo ne zaostaju za svojim kolegama. Zamjerku je imala i na način na koji su neki pisali životopise, budući da su, kaže, prošla vremena kada se vodilo računa o političkim kvalitetama. Za ovako važne poslove bitne su samo stručne kvalitete kandidata, drži zastupnica. Izrazila je i žaljenje što iz životopisa nije vidljivo koliko su kandidati bili efikasni, odnosno ažurni u svom radu.

Sabor još nema prakse u tajnom glasovanju

Svi možemo poći od osnovne teze da stanje u hrvatskom pravosuđu ne zadovoljava i važno je da Hrvatski sabor ispuni svoju zadaću i pridonese poboljšanju stanja, rekao je **mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ)**. Izrazio je potom zadovoljstvo što su svi kandidati za članove Državnog sudbenog vijeća odabrani od struke, a ne po kriteriju pogodnosti, što se znalo događati. Osvrnuo se tada na način izbora.

Mišljenja je da odbori, kao kvalificirano tijelo parlamenta, postoje zato da mnoge stvari provjere i pripreme za sjednicu te se u mnogim parlamentima najveći dio posla obavlja u odborima. Pridružio se stoga prijedlogu Klubova zastupnika SDP-a i HSLŠ-a kojim se ovlašćuje Odbor za pravosuđe da od liste od 33 kandidata izradi listu od njih 11, vodeći računa o kriterijima koje je sam predložio. Što se tiče prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a, rekao je kako je u načelu dobar, ali da Sabor nema još prakse u tajnom glasovanju. Sabor treba imati povjerenja u dva odbora, kao tijela koja pripremaju njegov rad. Istaknuo je kako se nada da će izbor novog Sudbenog vijeća predstavljati "gigantski" korak prema sređivanju stanja u pravosuđu što je želja i dužnost zastupnika.

Jadranka Kosor (HDZ) je primijetila kako kriterij zastupljenosti regija nije poštivan. Nakon toga se osvrnula na zaključak Odbora za pravosuđe kojim govori da bi trebalo barem dva izabrati iz reda žena kandidata. Rekla je da razumije pojašnjenje kako kriterij razmjerne zastupljenosti žena u Državnom sudbenom vijeću ne može derogirati kriterij mišljenja stručnih krugova, kada je tada na sjednici Odbora bio dominantan broj muškaraca. Budući da se bira 11 članova, kaže zastupnica, bilo bi logično da sve predložene žene budu izabrane što bi predstavljalo neku polovicu. Smatra stoga da bi glasovanje trebalo provesti samo o preostalim šest članova Državnog sudbenog vijeća pozvavši se na odredbu Poslovnika koja govori o tome da se može glasovati tajno ukoliko se bira između više kandidata.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je napomenuo da će izneseni prijedlozi biti uzeti u obzir samo ukoliko ih zastupnica preda u pisanoj formi.

Mr. Ivo Škrabalo istaknuo je kako je gospođa Kosor vjerojatno nehotice nastupila seksistički, rekavši da je predloženo više muškaraca zato što je bilo više muškaraca koji su o tome odlučivali. Pojasnio je da su na sjednici Vrhovnog suda glasovali svi, pa i žene koje čine gotovo 50 posto sastava proširene opće sjednice Vrhovnog suda. Smatra također da kriterij spolne ravnopravnosti ne smije biti primjenjivan mehanički tako da svatko samo zato što je žena bude kvalificiran i dobije prioritet pri izboru.

Na repliku je odgovorila **Jadranka Kosor**. Rekla je da je gospodin Škrabalo očito nije razumio jer je ona govorila o tome kako je zaključak Odbora za pravosuđe koji govori o tome da kriterij spolne ravnopravnosti ne može biti derogirati mišljenje stručnih krugova rezultat većine muškaraca koji su dominantni u Odboru.

Ja sam se točno osvrnuo na ovo što ste rekli, ispravio je **Ivo Škrabalo**. Dodao je kako drži da nitko ne bi smio imati dominantno mišljenje zato što je muškarac.

Za riječ se javila i **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Škrabala u kojoj je prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a o tajnom glasovanju opisao kao možda dobar, ali neprimjeren u ovom trenutku jer nemamo takvih iskustava. Misli da taj argument ne bi trebao stajati i da bi o tome trebalo raspraviti i razraditi mehanizam tajnog glasovanja, budući da Sabor imenuje mnoge na određene dužnosti glasovanjem. Smatra da se prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a ne bi trebao odbacivati samo zato jer dolazi iz oporbe, to više što odbori ne mogu preuzeti ulogu zastupnika.

O svemu se glasa javno i nema razloga za tajnim glasanjem, rekla je **Ingrid Antičević-Marinović** te upitala, je li gospođa Mintas-Hodak možda željela ukazati na to kako neki tajnim glasanjem ne bi iskazali demokratske stavove kao u današnjoj raspravi.

Tajno glasovanje je također demokracija

Demokracija podrazumijeva i tajno glasanje, odgovorila je **Ljerka Mintas-Hodak**. Smatra da, ukoliko se utvrde kriteriji, ne bi moglo doći do odstupanja od iznesenih stavova.

Tajno glasovanje je princip u Europi i vjerojatno da ćemo ga i mi jednog dana uvesti, ali sada za njega nema razloga.

Na izlaganje zastupnice Mintas-Hodak repliku je imao **Mladen Godek**. Naglasio je kako je dirljivo što se zastupnica zalaže za tajno glasovanje što nije bio slučaj glede Pašalićeve komisije o izboru prvog Državnog sudbenog vijeća. Mišljenja je da bi tajnim glasanjem moglo doći do kršenja utvrđenih kriterija, koje je

važno poštivati. Tajno glasovanje je princip u Europi i vjerujem da ćemo ga i mi jednog dana uvesti, ali sada za njega nema razloga, zaključio je zastupnik.

Netočni navod tada je ispravila **Ljerka Mintas-Hodak**. Netočnim je okarakterizirala izjavu gospodina Godeka o tome kako se prije nije zalagala da članovi Državnog sudbenog vijeća budu izabrani tajnim glasovanjem. Zaključila je da se ne bi trebale davati izjave koje nisu točne.

Zaključnu riječ imao je predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trconić**. Izrazio je zadovoljstvo time što su zastupnici u raspravi podržali zaključke Odbora koji su, kaže, išli za tim da na pravi način bude afirmirano mišljenje struke koja je vrlo demokratski od najnižih razina do opće sjednice Vrhovnog suda doista vodila računa o svim aspektima. Naglasio je kako se među kandidatima nalazi samo pet žena, što je loše, te je rekao da na rješenju tog problema treba još puno poraditi. Osvrnuo se potom na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a o tajnom glasovanju te se složio s gospodinom Godekom da se ne može tajno glasovati ukoliko se prije utvrde principi. Na kraju izlaganja je predložio predsjedniku Tomčiću da stavi na glasovanje zaključke Odbora za pravosuđe, budući da trenutno za to postoje uvjeti.

Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a nije predan u pisanoj formi

Zbog poslovničke primjedbe za riječ se javio **Vladimir Šeks**. Smatra kako prijedlog Kluba zastupnika SDP-a ne može biti uvažan, budući da nije predan u pisanoj formi. Dodao je kako je Klub zastupnika HDZ-a tu formalnost glede svog prijedloga ispunio.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** je tada pojasnio kako ima ispred sebe oba prijedloga te da će se rasprava o ovoj točki dnevnog reda nastaviti u skladu s Poslovníkom.

Netočni navod ispravila je **Ljerka Mintas-Hodak**. Rekla je kako joj je stalo do istine te je istaknula da nema nikakve zapreke da se ne glasa tajno za 11 članova Državnog sudbenog vijeća s time da zastupnici imaju uvjet zaokruživanja barem dviju žena. Osvrnula se tada i na listu kandidata te pojasnila da pri izboru sudaca u

Vijeću Europe ona igra značajnu ulogu. To, kaže ne mora biti slučaj u Hrvatskom saboru, budući da su svi kandidati podjednako kvalificirani.

Luka Trconić replicirao je gospodinu Šeksu i rekao kako je predložio predsjedniku Sabora da stavi na glasovanje zaključke Odbora za pravosuđe i prijedloge o načinu izbora članova Državnog sudbenog vijeća Klubova zastupnika SDP-a i HDZ-a.

Vladimir Šeks je odgovorio da prijedlog Kluba zastupnika SDP-a nije podnesen u pisanoj formi. Potom je naglasio da u izvješću Odbora za pravosuđe stoji da mu je zadaća da utvrdi ispunjavaju li kandidati uvjete te da one koji ispunjavaju predloži Hrvatskom saboru na izglasavanje.

Ne znam o čemu Vi raspravljate, ja nisam govorio ni o kakvim imenima, samo sam zamolio predsjednika da stavi na glasovanje prijedloge Klubova zastupnika, ispravio je **Luka Trconić**.

Zlatko Tomčić je tada istaknuo da će dati na glasovanje oba prijedloga te zamolio da se više ne gubi vrijeme.

Netočni navod Ljerke Mintas-Hodak ispravila je **Mirjana Ferić-Vac (SDP)**. Objasnila je kako je prilikom izbora sudaca u Vijeće Europe lista kandidata bila posložena abecednim redom u skladu s političkim grupacijama. Članove predlažu i odbori, a u tajnom glasovanju određuju se spram sebe, zaključila je zastupnica.

Netočni navod Ljerke Mintas-Hodak ispravio je i **Mladen Godek**. Tvrdi da će tajnim glasovanjem biti napušten princip poštivanja struke, a to će sve zakomplicirati.

Netočni navod tada je ispravila **Ljerka Mintas-Hodak**. Mišljenja je da ne stoji stav gospodina Godeka, budući da su svi predloženi kandidati podjednako stručni.

Zastupnici su tada jednoglasno prihvatili prijedlog zaključaka Odbora za pravosuđe.

Prije glasovanja o prihvaćanju jednog od načina izbora članova Državnog sudbenog vijeća, poslovničku primjedbu imao je **Vladimir Šeks**. Odnosila se na prijedlog zastupnika SDP-a, a rekao je da zakonom ni Poslovníkom nije određeno da kandidate za članove Državnog sudbenog vijeća predlaže Odbor za pravosuđe, nego je izrijekom to stavljeno u djelokrug Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je tada odredio stanku od deset minuta kako

bi dobio tumačenje Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav vezano uz primjedbu gospodina Šeksa.

Potom je **Vladimir Šeks** zatražio stanku kako bi Klub zastupnika HDZ-a zauzeo stajalište o tumačenju Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav.

Bez zastupnika HDZ-a

Budući da je tumačenje Odbora bilo protivno mišljenju koje je zastupao Klub zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekao kako je to "flagrantno kršenje Poslovníka" te je Klub odlučio da zastupnici HDZ-a ne budu nazočni nastavku ove rasprave.

Zakonom ni Poslovníkom nije određeno da kandidate za članove Državnog sudbenog vijeća predlaže Odbor za pravosuđe, nego je izrijekom to stavljeno u djelokrug Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove.

Mr. Mato Arlović, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav smatra kako se ne može raditi o kršenju Poslovníka, s obzirom na to da se većina članova Odbora izjasnila za tumačenje kakvo je dano.

Zastupnici su sljedeći dan većinom glasova odlučili da članovi Državnog sudbenog vijeća budu izabrani sukladno prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a i mišljenja Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav.

U nastavku rasprave Odbor za pravosuđe dostavio je prijedlog od 11 kandidata te su zastupnici prešli na glasovanje.

Većinom glasova (95 "za" i 2 "suzdržana") za članove Državnog sudbenog vijeća izabrani su: Jakob Miletić i Stanko Hautz iz Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Zdravko Momčinović iz Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Spomenka Zanjko-Kolman iz Prekršajnog suda u Čakovcu, Branko Hrvatinić iz Županijskog suda u Zagrebu, Eugen Missoni iz Županijskog suda u Dubrovniku, Renata Santek iz Općinskog suda u Zagrebu, mr. Dražen Matijević - odvjetnik u Osijeku, Ranko Pelicarić - odvjetnik u Zagrebu, dr. Anita Kurtović s Pravnog fakulteta u Splitu te dr. Petar Novoselac s Pravnog fakulteta u Zagrebu.

M.S.

PRIJEDLOG PROGRAMA DRŽAVNE IZMJERE I KATASTRA NEKRETNINA ZA RAZDOBLJE 2001. - 2005. GODINA

Prelazak s Katastra zemljišta na Katastar nekretnina

Nakon rasprave o Prijedlogu programa državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje od pet godina Hrvatski sabor jednoglasno je, sa 106 glasova "za", usvojio spomenuti Program. Time bi se trebao uspostaviti moderan katastar nekretnina i jednoznačna Baza zemljišnih podataka za šest posto teritorija Hrvatske. Vlada Hrvatske kao predlagatelj Programa prihvatila je amandmane koje su podnijeli Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša te Odbor za zakonodavstvo.

O PRIJEDLOGU

Uvodno obrazloženje Prijedloga programa pred Hrvatskim saborom podnio je **Božo Kovačević**, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja pa ga i mi koristimo radi upoznavanja s odredbama Programa. On je upozorio da normalnog prometa nekretnina, a to znači normalne trgovine, investiranja, uspostavljanja hipotekarnih aranžmana s bankama, nema bez sredeh zemljišnih knjiga i katastra. To je u Hrvatskoj nesređeno. Program državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje 2001.-2005. jedan je od nužnih koraka koji treba dovesti do sređivanja katastra i zemljišnih knjiga. Najvažnija posljedica primjene Programa treba biti uspostava modernog katastra nekretnina u narednih pet godina i uspostava jednoznačne Baze zemljišnih podataka za 359.120 hektara, odnosno šest posto teritorija Hrvatske. Ostatak područja Republike Hrvatske mogao bi biti pokriven ovakvom vrstom katastra realizacijom još slijedeća tri ovakva programa i uz angažman još trostruko većih sredstava od onih koja su predviđena za prvi korak.

Druga jednako važna posljedica jest prelazak s katastra zemljišta na

katastar nekretnina. Postojeći sustav doveo je do niza nesporazuma. Primjerice, kada je privatizacija provedena za objekte na zemljištu, a status zemljišta na kojem se ti objekti nalaze nije bio riješen. Cilj je uspostaviti pravnu sigurnost vlasništva nad nekretninama. Treba biti uspostavljena onakva razina pravne sigurnosti kakva je u zemljama Europske unije.

Važna posljedica primjene ovog programa je i uspostava partnerstva između javnog i privatnog sektora. Geodeti su osnovali svoj razred unutar Komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu. Oni imaju ovlasti za samostalno obavljanje poslova koje su do sada obavljala samo državna tijela. Program treba omogućiti korektan odnos i partnerstvo između države i privatnog sektora.

Međunarodna financijska potpora

Važna posljedica je i promjena odnosa prema vlasništvu. Za razliku od shvaćanja da vlasništvo donosi samo prava, vlasništvo donosi i obveze. Primjena ovog programa dovest će do utvrđivanja obveze da vlasnici vode računa o međama svojih zemljišnih parcela.

Za realizaciju ovog programa potrebno je angažirati nešto više od 908 milijuna kuna u razdoblju od 2001. do 2005. godine. Iz državnog proračuna treba biti angažirano 360 milijuna i 518 tisuća kuna. Ove godine je odgovarajući iznos odvojen. Ostatak od 547 milijuna i 538 tisuća kuna bit će namaknut iz drugih izvora, ponajprije iz međunarodnih financijskih izvora. Obavljeni su razgovori sa Svjetskom bankom. U načelu dogovoren je zajam za modernizaciju zemljišnih knjiga i katastra. Prema sadašnjem tijeku razgovora sa Svjetskom bankom taj bi

zajam mogao iznositi između 15 i 20 milijuna dolara. Sredstva bi trebala biti na raspolaganju već iduće godine. Očekuje se da će realizacijom aranžmana s međunarodnim organizacijama i pojedinim državama, osobito članicama Europske unije, biti osigurana dodatna sredstva. Neki od pilot programa već se realiziraju u dogovoru s Nizozemskom i Njemačkom. Ti programi vrijede 2 milijuna i 650 tisuća maraka.

Dakle, predložimo Hrvatskom saboru da prihvati predloženi program jer će time biti stvorene pretpostavke za normalan promet nekretninama i razvitak svih poslovnih djelatnosti kojih ostvarivanje ovisi o urednim zemljišnim knjigama i katastru. Amandmane Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša i Odbora za zakonodavstvo predlagatelj prihvaća, rekao je Božo Kovačević.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Programa, a na tekst Prijedloga programa podnio je amandmane. Amandman prvi odnosi se na točku IV. u kojoj se u stavku 1. iza riječi: "prilog Programa" dodaju riječi: "i ne objavljuje se u "Narodnim novinama", a čuva se u Državnoj geodetskoj upravi". U stavku 2. tekst "koji je prilog Programa" briše se. Amandmanom drugim u točki XI. stavku 2. na kraju rečenice dodaju se riječi: "koji se ne objavljuje u "Narodnim novinama". U obrazloženju amandmana kaže se da je sadržaj navedenih dokumenata po naravi i opsegu neprikladan za objavu u "Narodnim novinama". Zbog brojnih zemljovida i grafičkih prikaza predlaže se priloge Programa ne objavljevati u "Narodnim novinama", te utvrditi da se čuvaju u Državnoj

geodetskoj upravi. Amandmanom trećim Odbor predlaže da se u točki XXVI. riječ: "državnom" briše. Time se naziv hrvatskog parlamenta usklađuje s Ustavom Republike Hrvatske.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša predloženi Program ocijenio je vrlo značajnim dokumentom kojim se, konačno, počinje iz temelja sređivati stanje u katastarsko-geodetskom sustavu. Kao izrazito pozitivnim istaknuto je ukidanje dvojnosti vođenja katastra te uspostava ažurne i kvalitetne prostorne podloge za sve korisnike i sektore. U raspravi je naglašena potreba da se za provedbu pojedinih poslova i zadataka iz Programa maksimalno iskoriste mogućnosti sufinanciranja iz donacija u cilju rasterećenja proračunskih izvora. S obzirom na to da se radi o dugoročnom Programu, Odbor smatra potrebnim da Hrvatski sabor razmatra i godišnju dinamiku njegova izvršenja ocijenivši da nije dostatno podnošenje samo konačnog izvješća koje je Vlada RH dužna podnijeti tek sredinom 2006. godine. Odbor je pozitivnim ocijenio predložene prioritete i dinamiku realizacije pojedinih poslova i zadataka. U raspravi je izraženo i mišljenje o potrebi sređivanja evidencija na većem obuhvatu poljoprivrednog zemljišta i to u prvoj fazi izrade katastra nekretnina.

Odbor je predložio da Hrvatski sabor donese Program uz tri amandmana. Prvi se odnosi na točku XI. stavak 1. koji se mijenja i glasi: "(1) Program se zasniva na provedbi, prvenstveno, geodetskih i informatičko-tehničkih mjera i procedura primjerenih za realizaciju pojedinih poslova i zadataka iz Programa te propisa koji se odnose ili su povezani sa zemljišnim knjigama". Amandmanom drugim na točku XIX Odbor predlaže da se briše utvrđeni rok do

Sređen katastar i zemljišne knjige pretpostavka su prostornog uređenja države, efikasnog građenja i uspješne zaštite okoliša.

kada će Vlada RH osnovati Programom predviđene koordinacijske odbore. Amandmanom trećim obvezuje se Vlada RH da godišnja izvješća o provedbi ovog petogodišnjeg Programa podnosi Hrvatskom

saboru. Osim toga utvrđuje se rok, a to je 30.09.2001. do kada će Vlada osnovati predviđene koordinacijske odbore.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja **Bože Kovačevića**, ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja **Zlatko Kramarić** izložio je stavove **Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša**.

Stanje u katastru i zemljišno-knjižnom sustavu je loše, rekao je u ime Kluba zastupnika Socijal-demokratske partije **Dragutin Vrus (SDP)**. Što prije treba doći do šire akcije za unapređenje i sređivanje takvog stanja. Proces privatizacije povezan s procesom utvrđivanja vlasništva stavlja zemljišne knjige i katastar u središte ekonomskih i političkih zbivanja. Bogatstvo države su njezini ljudi i prostor kojim raspolaže. Redovitim popisima svakih deset godina pribavljaju se neophodni podaci o stanovništvu. Evidencije o prostoru su do sada imale sasvim drukčiji tretman. To se jasno može uočiti iz činjenice da se katastarske zemljišno-knjižne evidencije na približno 80 posto državnog teritorija oslanjaju na naslijeđene podatke dobivene grafičkom zemljišnom izmjerom od prije 150 godina, koju je provela Austrougarska monarhija.

Prema posljednjim procjenama u Hrvatskoj ima oko 22 milijuna i 500 tisuća parcela. Približno 300.000 objekata nije evidentirano u katastru i zemljišnim knjigama. Treba se upitati koliko lokalne samouprave gube jer nemaju evidenciju i za naplatu poreza na kuće za odmor. Odnos prema prostoru i vlasništvu u Hrvatskoj se promijenio. Napredak Hrvatske ovisi i o katastarskim i zemljišno-knjižnim evidencijama. Te evidencije bitno utječu na sigurnost prometa nekretnina i izradu dokumentacije za investicije, gradnju i promet nekretnina. Pred nama je Program koji pokreće stvaranje evidencije o prostoru, moderne, europske i učinkovite. Ulaganje predviđeno ovim Programom je veliko, ali je minorno u odnosu na vrijednost prostora koji će biti obuhvaćen ovim Programom. Ulaganje u ovaj sustav je isplativo. Uložena sredstva će se vraćati daleko brže nego u neke druge investicije. Osnovni limitirajući faktor pristu-

panja ovom poslu su financijska sredstva. Međutim, financijska sredstva su uvijek bila nedostatna. Tako će biti ubuduće sve dok ne shvatimo kolike su štete od sadašnjeg stanja evidencije, a kakva je korist od modernih i ažurnih.

Važnost podataka geodetske izmjere i katastra

Program treba realizirati s vlastitim stručnim kadrom to jest hrvatskom pameću. Državna geodetska uprava izdala je po nekim podacima oko 420 suglasnosti pravnim i fizičkim subjektima za radove po Zakonu o geodetskoj izmjeri i katastru nekretnina. Udruge poslodavaca geodetske struke smatraju da bi posao trebalo raspodijeliti na što veći broj ovlaštenih subjekata čime bi se stvorila nova radna mjesta, a efekt ravnomjerno rasporedio. Također smatraju da bi se davanjem posla i manjim geodetskim firmama punili proračuni i pojeftinio rad.

Geodetska je izmjera zemljišta jedan od osnovnih načina prikupljanja, obrade i prezentiranja podataka o sadržajima prostora. Po prirodi stvari prethodi gotovo u svim tehničkim radovima i mnoštvu drugih aktivnosti u gospodarstvu. Rezultati geodetske izmjere služe kao temelj za istraživanja, projektiranja, izvođenja i građenja kako na zemljišnoj površini tako i ispod nje. Podaci izmjere obrađuju se i predočuju dijelom kao analogni ili digitalni planovi i karte i dijelom kao numerički podaci. Primjena je vrlo široka. Koriste se primjerice za utvrđivanje i registriranje imovinsko-pravnih odnosa na nekretninama, zemljištu i zgradama, u urbanizmu, prometu, elektroprivredi, vodoprivredi, rudarstvu, šumarstvu. Podaci izmjere i katastra zemljišta od izuzetnog su značaja za javnu upravu. Značajni su za izradbu evidencija o komunalnim, energetske i drugim nadzemnim i podzemnim vodovima i građevinama te za ustroj jedinstvene evidencije prostornih jedinica i izvođenje agrarnih operacija. Zbog važnosti podataka izmjere za funkcioniranje javne uprave i mnogih gospodarskih djelatnosti proizlazi da je rad na geodetskoj izmjeri opće društvena potreba. Geodetski radovi na izmjeri većih površina zemljišta zahtijevaju dosta vremena čak i uz

primjenu novih tehnologija te se u pravilu moraju vršiti unaprijed.

SDP smatra da bi trebalo ići još jačim tempom u izradi novih evidencija. Tu smo u velikom zaostatku i za manje razvijenim zemljama u Europi. Sredstva bi trebalo osigurati u proračunu, a manje opterećivati lokalnu samoupravu. Gorski kotar nije u programu i pitanje je kada će doći na red. No, Državna geodetska uprava u takvim područjima trebala bi voditi brigu da se postojeći elaborati održavaju na sadašnjem nivou, da se ljudima u katastru osiguraju dobri uvjeti za rad.

Tržište nekretnina

Pred nama je jedan od najkvalitetnijih i najvažnijih programa koje u ovih godinu i pol dana imamo, rekla je u ime Kluba zastupnika Hrvatske socijalno-liberalne stranke **Dorica Nikolić (HSL)**. Oni koji znaju o čemu se radi kada spominjemo gruntovnice, katastre i sve ostalo znaju da to na teritoriju Hrvatske nije bilo sustavno obnavljano možda od austrougarskih vremena. Znamo i različite zavrzlake oko imovinskih prava u Hrvatskoj. Znamo također da nije jasna ni vlasnička struktura. To je velika prepreka bilo kakve gospodarske aktivnosti u ulaganjima na teritoriju Hrvatske. Postojeće stanje u gruntovnicama i katastrima pruža pravnu nesigurnost gospodarstvenicima, domaćim i iz inozemstva.

Bez sređenog katastra, a posebno zemljišnih knjiga, nema integracije u Europsku uniju.

HSL je u veljači ove godine organizirao veliki gospodarski forum na kojemu je bilo mnogo gospodarstvenika i potencijalnih ulagača iz inozemstva i Hrvatske. Iz svih rasprava došlo se do zaključka da nemamo pravnu sigurnost za ulagače jer nemamo uređenu zemlju, kao primjerice Austrija i Italija i neke druge tranzicijske zemlje. O urbanim centrima, koji su svima prioriteti u ulaganju, nema, tako tvrde poduzetnici, podataka da li je ispravna vlasnička struktura nad zemljištem ta koja jest. Smatra se da će ovaj projekt u relativno kratkom roku Hrvatsku izjednačiti sa svim zemljama u okruženju. Ovo je jedan od temeljnih

dokumenata za razvoj gospodarstva u Hrvatskoj. Prihvaćanjem Programa i inzistiranjem na njegovoj realizaciji Hrvatski sabor šalje poruku svim poduzetnicima u Hrvatskoj, bankama i poduzetnicima Europske unije, da smo ozbiljno shvatili u čemu je problem. Time sprječavamo i mešetarenje kojeg je u ovom području bilo. Ovo je prvi korak gajenju jednog poduzetničkog duha. Sređivanjem zemljišnih knjiga, katastra, gruntovnica sprječava se mešetarenje, a Hrvatsku dovodi u položaj sredene zemlje. Otvara se zapravo jedno vrlo važno tržište koje do sada uopće nije funkcioniralo, a to je tržište nekretnina. Postoji skepticizam ulagača prema tržištu nekretnina. Tržište nekretnina dovodi do tržišta kapitala. Bez razvijanja tržišta nekretnina nećemo imati tržišta kapitala i obratno. Usporedbe radi Njemačka prema svom proračunu ima tržište kapitala na bazi tržišta nekretnina 620 do 670 milijardi maraka. Hrvatska u odnosu na svoj proračun bi sada mogla, kada bi uspostavila tržište nekretnina, tu imati obrt od 60 milijardi kuna.

Ovo je jedan od prvih najvažnijih programa koji će dovesti zemlju u red. Sve počinje od zemlje, katastra, gruntovnice. Zbog važnosti ovog programa koji će se odvijati pet godina nije dobro da Vlada podastre Saboru izvješće tek 2006. godine. To bi trebalo napraviti svake godine, upozorila je **Dorica Nikolić**.

Pretpostavka investiranju

U ime Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice **dr. Ljerka Mintas - Hodak (HDZ)** rekla je da je sređivanje katastra, zemljišnih knjiga i stvaranje modernog zemljišno-knjižnog katastarskog sustava sigurno jedan od vitalnih hrvatskih problema. Iako je od donošenja Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina prošlo više od godinu i pol dana, drago nam je da se pred Hrvatskim saborom pojavio prvi Vladin petogodišnji Prijedlog programa, a na temelju kojega je Vlada dužna izraditi godišnje programe kao podlogu za obavljanje zakonom utvrđenih poslova državne izmjere i katastra nekretnina. Donošenje višegodišnjeg Programa državne izmjere i katastra nekretnina presudno je važan državni posao da se osmišljavanje i početak provedbe takvog programa djelovanja trebao

simbolično dogoditi još prekučer. Jer je to pretpostavka za investiranje u Hrvatskoj, ali i za moderno funkcioniranje prometa nekretnina pa i inače gospodarstva u Hrvatskoj.

Najvažnija posljedica primjene Programa treba biti uspostava modernog katastra nekretnina i jednoznačne Baze zemljišnih podataka za 359.120 hektara, odnosno za šest posto teritorija Hrvatske.

Klub se slaže se s onima koji smatraju da je stanje u katastarsko-geodetskom i zemljišnoknjižnom sustavu toliko loše, nesređeno i složeno da ne samo što je potpuno narušeno ustavno jamstvo prava vlasništva i sigurnost građana, nego i sadašnje stanje usporava gospodarske aktivnosti i razvoj, te pogoduje korupciji i kriminalu. U najvećoj mjeri sadašnje je stanje posljedica naslijeđenih problema koji su nastali još u doba socijalizma. Kada se tome dodaju i sve pogubne posljedice rata i poratnih zapreka, onda je jasno da su zaostali, nesređeni i kadrovski nedostatni katastarski zemljišnoknjižni sustavi u Hrvatskoj potpuno nespremni dočekali uvođenje privatno vlasničkih odnosa, tržišnog gospodarstva i proces privatizacije. Probleme koji iz takvog stanja proizlaze najbolnije osjećaju hrvatski građani kada žele raspolagati svojim vlasništvom. Stoga je bilo neophodno što prije stvoriti zakonske pretpostavke za razrješenje sadašnjeg stanja i uvođenje modernog katastra nekretnina usklađenog s obnovljenim i moderniziranim zemljišnim knjigama. Godine 1996. donesen je Zakon o zemljišnim knjigama, a 1999. usvojen je i novi Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina. Prijedlog programa o kojem je riječ vrlo je koncizan, podosta općenit, ali u osnovnome vrlo jasan dokument kojim se određuje opseg i sadržaj poslova, rokovi i okvirno potrebna financijska sredstva za započinjanje tek prve faze uspostave točne, pouzdane i ažurne katastarske evidencije.

Obuhvatiti više zemljišta

Program obuhvaća poslove i zadatke grupirane u četiri skupine, koje treba realizirati kao posebne

potprograme. Najvažniji je potprogram A, a to je prva faza izrade katastra nekretnina. Za javnost, osobito sve građane i pravne osobe koje u svom privatnom ili gospodarskom poslovanju žele staviti na bilo koji način u pravni promet svoje nekretnine, daleko je najvažniji posao upravo ovaj oko izrade katastra nekretnina i usklađivanja katastarskog sa zemljišnoknjižnim, a oba ova sa stvarnim stanjem na terenu. U narednih pet godina, ako bude sreće i novca, trebali bismo dobiti moderan katastar nekretnina, usklađen s obnovljenim i moderniziranim zemljišnim knjigama, ali nažalost samo za 6 posto teritorija. Iz Prijedloga programa sasvim je razvidno da će u financiranju sređivanja katastarskog

za realizaciju Programa potrebno je u pet godina angažirati 908 milijuna kuna.

i zemljišnoknjižnog stanja u najvećoj mjeri sudjelovati hrvatski građani. Za izradu modernog katastra nekretnina za 6 posto teritorija, od ukupno potrebnih 500 milijuna kuna, građani i pravne osobe morat će platiti oko 83,5 milijuna kuna, a županije i lokalna samouprava morat će kroz poreze i prireze prikupiti daljnjih oko 110 milijuna kuna. Možda je trebalo postaviti zadatak kako bi se obuhvatio što veći dio zemljišta, a ne samo 6 posto, jer u protivnom se može desiti da nam treba 80 godina da bismo sredili katastarsko zemljišnoknjižno stanje na području cijele Hrvatske. Stoga Klub zastupnika HDZ-a predlaže da se za ovu vrstu projekata Hrvatska kreditno zaduži u inozemstvu, a da jedinice lokalne uprave i samouprave kao jamci uđu u to kreditno zaduženje. Dakako, ovdje je riječ o skupom i dugotrajnom projektu koji će gotovo u cijelosti financirati hrvatski građani. Ovdje je problem što županije i lokalna samouprava sudjeluju u sufinanciranju tog projekta, a one će doći u vrlo tešku financijsku situaciju. Zato se može desiti da projekt ne bude bilo moguće ostvariti čak niti u ovom predviđenom razdoblju od pet godina za samo šest posto teritorija. Zbog toga je vrijedno razmotriti i ove druge mogućnosti kreditnog zaduženja Hrvatske.

U vezi s odabirom i redosljedom područja na kojima će se provoditi poslovi iz potprograma A nije do kraja

jasno kako će biti zaštićeni građani koji su platili da područje njihovog interesa doista odmah i dobije prioritet u provođenju poslova urednija i usklađivanja katastra i zemljišnih knjiga. Klub zastupnika HDZ-a, rekla je na kraju dr. Ljerka Mintas-Hodak, podržava u potpunosti izradu ovog sveobuhvatnog, financijski i tehnički realno ostvarivog programa modernizacije katastra i zemljišnih knjiga kao i temeljnih geodetskih osnova državne izmjere. Predloženi petogodišnji projekt jest skup. Koštat će oko milijardu kuna. Sredstva za 2001. godinu već su predviđena u državnom proračunu, ali ne i na županijskoj i lokalnoj razini. Vlada treba ostvariti ovaj petogodišnji program na osnovi godišnjih programa. Ostaje otvoreno pitanje, što ako usvojeni program u realizaciji kasni uz dodatne troškove. Ili ako se pokaže tijekom provedbe da su financijske projekcije bile nerealno nisko postavljene.

Poljoprivredno zemljište

U ime Kluba Hrvatske seljačke stranke **Josip Golubić (HSS)** rekao je da stranka podržava program, jer se kroz njega ostvaruje interes države. Pri tome više se osvrće u ovoj problematici oko poljoprivrednog zemljišta. Kad je riječ o tom zemljištu projekt predviđa sređivanje evidencije za oko 25.000 hektara poljoprivrednog zemljišta. Predložena dinamika sređivanja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Hrvatske od 5.000 hektara godišnje ne zadovoljava ni potrebe jedne županije, kao što je primjerice Bjelovarsko-bilogorska. Prema podacima katastarske evidencije ta županija raspolaže sa 34.000 hektara poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Hrvatske.

Prema posljednjim procjenama u Hrvatskoj ima 22,5 milijuna parcela.

Poljoprivreda je strateška grana razvoja. Stoga se proces zakupa i prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Hrvatske mora temeljiti na vjerodostojnim podacima. Donošenjem novog zakona o poljoprivrednom zemljištu neće biti rezultata, ako se ne pride sistematskom sređivanju zemljišta u vlasništvu Hrvatske. Na temelju iznesenih podataka samo jedne županije, jasno

je da treba značajno povećati sredstva za te namjene. Uložena sredstva brzo bi se vratila u proračun kroz racionalno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem u skladu s tržišnim gospodarstvom. S obzirom na to da se radi o dugoročnom programu, Klub zastupnika HSS-a smatra potrebnim da Hrvatski sabor razmatra i godišnju dinamiku njegovog izvršenja.

Topografske karte

Na početku svog izlaganja **Dario Vukić (HDZ)** pročitao je dijelove dva različita dokumenta. Tako u Prijedlogu programa državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje 2001. - 2005. godine piše da je kao vrlo pozitivne primjere tih aktivnosti potrebno istaknuti projekt izrade hrvatskoga topografskog zemljovida u mjerilu 1 : 25000 u okviru kojeg je angažiranjem Državne geodetske uprave i domaće geodetske operative osmišljena izrada digitalnih topografskih karata. U drugom dokumentu koji je izvađen iz Prijedloga strategije Hrvatske piše : Razlog što Državna geodetska uprava nije u stanju adekvatno servisirati navedene potrebe je da se za te potrebe izdvajaju sredstva samo za održavanje, a ne sredstva za izradu tih podloga. Ilustracije radi, nastavi li se dosadašnjim tempom izrade novih topografskih karata mjerila 1 : 25000 one će biti gotove za 21 godinu. Korisnici trebaju točne, ažurne i pouzdane podloge sada i odmah. Iz ova dva dokumenta vidljivo je da tu nešto krupno ne štima.

Približno 300.000 objekata nije evidentirano u katastru i zemljišnim knjigama.

Predloženi program vrlo je teško ostvariv. U programu treba dati naglasak na onaj dio koji će najbrže dati rezultate u smislu povrata novca to jest omogućiti gospodarstvu pokretanje aktivnosti i razvojnu komponentu lokalnoj samoupravi. U tom segmentu Program je nejasan i nepovezan. Program bi prvenstveno trebao dati rješenje jednostavnog ali velikog problema. Usklađivanje katastra i gruntovnice, odnosno njihovo spajanje u jedno što je preduvjet efikasnog funkcioniranja tržišta nekretnina i pokretač razvoja. Utvrđivanje pitanja vlasništva nad

nekretninama najveći je krivac slabom prometu nekretnina to jest manjem prihodu države od poreza, odustajanje potencijalnih većih i manjih investitora u Hrvatskoj.

Uposliti svu operativu, državnu i privatnu

U ovom ciklusu od pet godina treba uposliti svu operativu, državnu i privatnu, da se stanje što prije dovede do onog minimuma da se pokrene razvoj. Pogrešno je da se i dalje sav posao dijeli na uski krug privilegiranih jer ćemo pasti u vremensku zamku. Sada treba u kratkom vremenu učiniti što više i na drugi način. Privatni sektor je sada bolje opremljen i sa više iskustva u korištenju novih tehnologija. Zato ga treba i više koristiti. U Programu se navodi da je dobar dio najboljih

Gorući problem Hrvatske je usklađivanje katastra i gruntovnice.

kadrova otišao što ne znači da je izgubljen nego je prešao u privatni sektor. Državna geodetska uprava i katastarski uredi moraju i dalje biti središte i pokretač ovoga vrlo važnog projekta, ali to ne znači da sama mora obaviti sav ogroman posao koji pred njom stoji. Ovaj program ne nudi rješenja u tom smislu već naprotiv predstavlja lijepu zamisao Državne geodetske uprave kako u idućem petogodišnjem razdoblju namaknuti lijepu sumu novaca bez odgovornosti za njegovo trošenje. U Programu imamo konstatacije da je stanje katastra i gruntovnice alarmantno loše, da je Državna geodetska uprava tehnološki zaostala i kadrovski slaba itd. Nakon toga u Programu se nabrajaju zadaci koje treba obaviti s posebnim naglaskom na financiranje. Predlagatelj nije detaljnije razradio sam način financiranja. Čini se da je i sam svjestan da se to neće ostvariti. To je dobar izgovor za buduće neostvarivanje Programa, svakako ne u onoj dinamici u kojoj je naveden. Kad bi se saželo u dvije rečenice ovaj program on se može prevesti - Vi ćete nama geodetskoj upravi, dakle država, gradovi, općine, javna poduzeća, građani, dati novce koliko tražimo, a mi ćemo odlučivati o tome kako ga trošiti, raspisivati natječaje, dijeliti poslove. A ako ne bude novaca

neće biti ni ostvarenja Programa. Za svaki slučaj tu je novac iz proračuna Državnoj geodetskoj upravi više-manje siguran. Međutim, takvom tijelu, organizaciji, sustavu koji je sam sebe opisao onako kao što je opisan, ne može se povjeriti takva suma novca. Gorući problem Hrvatske je usklađivanje katastra i gruntovnice. To je prioritet na koje treba uložiti novac i treba ga oddijeliti od ostalih poslova Državne geodetske uprave. Ta uprava treba raditi na standardima, načinima i postupcima rada s podacima, formatima podataka, načinima razmjene podataka i drugim poslovima koji se tiču geodetske struke. Operativni dio poslova trebalo bi prepuštiti lokalnoj samoupravi. Na lokalnoj razini svi su ti problemi poznatiji.

U trenutku uspostave Državne geodetske uprave 13 različitih softvera bilo je instalirano diljem Hrvatske za vođenje katastarskih knjiga.

Ono što u Hrvatskoj danas treba je odrediti prioritete i točno definirati na koji će se način ti prioritete ostvariti, tko će biti nositelji tog programa i koliko će to koštati. Treba objaviti građanima Hrvatske, domaćim i stranim investitorima, da Hrvatska kreće u nešto pozitivno što će omogućiti puno sigurnije ulaganje, rekao je na kraju Dario Vukić.

Jedinstveni standardi

Na kraju rasprave govorio je **Božo Kovačević**, ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja. On je rekao da je predlagatelj prihvatio amandmane **Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša te Odbora za zakonodavstvo**. Iz toga proizlazi i obveza podnošenja godišnjih izvješća o ostvarivanju ovog programa. Time će automatski biti uspostavljen i mehanizam utvrđivanja odgovornosti za eventualno neprovođenje Programa.

Što se tiče prijedloga za povećanje iznosa predviđenih u određenim stavcima to predlagatelj nije u mogućnosti prihvatiti. Ali tijekom ostvarivanja Programa bit će uvažavani interesi pojedinih jedinica lokalne samouprave ako se pokaže da baš tamo postoji veliki interes investitora. Slaže se s primjedbom da bi bilo dobro da je Program ambiciozniji dodavši kako ima izgleda

da će sredstava biti više. Tada dolazi u obzir i ubrzanje ostvarivanja Programa i povećanje teritorija koji je pokriven primjenom ovog programa. Program, kada bude završen, dat će jedinstvenu bazu podataka za katastar nekretnina za 6 posto teritorija Hrvatske. Riječ je o dijelovima gdje postoji najveća investicijska aktivnost i gdje je najveći interes za promet nekretnina. Drugi programi koji će uslijediti nakon ovoga zahvatit će veći dio površine Hrvatske uz približno isto ulaganje.

Bilo bi potrebno da prođe 21 godina za izradu svih topografskih karata ako se ovaj program ne usvoji. Ali, usvajanje ovog programa jamči ubranu izradu svih potrebnih dokumenata. Dakle, neće biti potrebna 21 godina nego nekoliko godina manje. Prijedlog da se prepusti jedinicama lokalne ili područne samouprave da budu odgovorne za provedbu ovog programa nije prihvatljiv. Zbog čega? Upravo iskustvo prije donošenja zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina pokazalo je da je takva praksa dovela do nesredjenog stanja u katastru. Na neujednačen način su vođeni katastri. Uspostavom jedinstvene Državne geodetske uprave stvorena je ključna pretpostavka za ujednačavanje načina vođenja katastarskih knjiga, uvođenje jednog informacijskog sustava i drugih standarda koji moraju biti jedinstveni.

Potom je **Dario Vukić (HDZ)** ponovio što treba raditi država, a što lokalna uprava i samouprava. Znači, ono što mora biti unificirano na cijelom teritoriju Hrvatske to radi Državna geodetska uprava. A sve što je operativni dio programa treba raditi lokalna uprava i samouprava, jer to može brže i efikasnije napraviti.

Odgovorio je **Božo Kovačević**, napomenuvši da je u trenutku uspostave Državne geodetske uprave diljem Hrvatske bilo instalirano 13 različitih softvera za vođenje katastarskih knjiga. Time je rasprava u Hrvatskom saboru bila okončana.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, sa 106 glasova "za", donijeli Program državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje 2001 - 2005. godina.

A.Š.

PRIJEDLOG ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ODREDBE ČLANKA 31, STAVKA 1, ČLANKA 46, STAVAKA 1. I 2. ČLANKA 53, STAVKA 4. I ČLANKA 90, STAVKA 1. ZAKONA O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI ("NARODNE NOVINE", BR. 33/01)

Hrvatski sabor je, nakon provedene rasprave o Prijedlogu koji je uputio saborski Odbor za zakonodavstvo, većinom glasova prihvatio njegovo tumačenje odredbe važećeg Zakona.

Naime, temeljem Saborskog Poslovnika od Odbora za zakonodavstvo zatraženo je, zbog brojnih upita i poticaja za tumačenje određene odredbe Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalno) samoupravi. Konstatirano je da u provedbi Zakona dolazi do dvojbenih mišljenja i različitog tumačenja određenih pitanja. Najveće dvojbe odnose se na pitanja kako slijede.

Prvo je bilo - što znači da članove poglavarstva županija, gradova i općina bira predstavničko tijelo "u pravilu iz reda svojih članova"... (članak 46. stavak 1. ovog zakona).

Odbor u svome tumačenju kaže - glede primjene pojma "u pravilu" sadržanog u odredbi članka 46. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi nedvojbeno je da je zakonodavac utvrdio mogućnost da predstavnička tijela županija, gradova i općina članove svojih poglavarstava biraju u pravilu iz reda svojih članova ali i da mogu birati sve članove poglavarstva ili određeni broj njih iz reda osoba koje nisu članovi predstavničkih tijela, dakako ako tu mogućnost, njihov broj, uvjete i način izbora, utvrdi svojim statutom.

Na pitanje - obnaša li se dužnost predsjednika predstavničkog tijela županije, grada i općine ili može li se obnašati profesionalno, odnosno da li se dužnost člana poglavarstva županije, grada i općine obavlja ili može obavljati profesionalno (članak 31, stavak 1. članak 46, stavak 2, članak 53. stavak 4. i članak 90. stavak 1. ovog zakona), Odbor je dao sljedeće tumačenje: Odredba stavka 1. članka 31, u svezi s odredbom stavka 2. članka 90. ovog zakona znači da predsjednici predstavničkih tijela županija, gradova i općina tu dužnost ne mogu obnašati profesionalno, dakle nemaju pravo na plaću, a može je ostvariti član predstavničkog tijela ako je izabran za načelnika, gradonačelnika ili župana odnosno njihova zamjenika pod uvjetom da je tako općim aktom predstavničkog tijela određeno.

Nedvojbeno je da članovi poglavarstva, koje je izvršno tijelo s propisanim djelokrugom, tu dužnost obavljaju profesionalno i imaju pravo na plaću, jer sukladno odredbi stavka 1. članka 5. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ne mogu ni biti članovi predstavničkog tijela.

Treće je pitanje bilo - može li član poglavarstva županije, grada i općine obavljati poslove pročelnika županijske državne uprave, odnosno upravnih odjela i službi gradova i općina te može li pročelnik tih upravnih tijela biti član poglavarstva (članak 46. stavak 2. i članak 53. stavak 4. ovog Zakona).

Tumačenje je glasilo - pročelnik upravnog tijela županije, grada i općine ne može biti član poglavarstva, jer ono sukladno odredbi članka 53. stavka 4. ovog Zakona imenuje pročelnike, ali član poglavarstva može biti zadužen za obavljanje određenih poslova iz djelokruga lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, no ne kao pročelnik, već u sklopu ovlasti i zadaća.

RASPRAVA

Zastupnicima se obratila predsjednica Odbora za zakonodavstvo **Ingrid Antičević-Marinović**, i obrazložila Prijedlog, nakon čega je **Mladen Godek (HSL)** suglasivši se kao potpredsjednik Odbora, većinom s predsjednicom ukazao na neprihvatljivo tumačenje da članovi poglavarstva primaju plaću, a članovi predstavničkog tijela ne primaju. To nije sukladno zakonu, rekao je, to više što i predsjednica Odbora kaže da članovi poglavarstva postaju u pravilu oni koji su bili izabrani u predstavničko tijelo i trebali su tu dužnost obavljati na osnovi časti. Izborom prelaze u poglavarstvo i osim časti dobiju i novac.

Takvo se postupanje protivi cjelokupnom ustrojstvu lokalne uprave i financijski je opterećuje.

Ovakvo tumačenje dovodi do toga da se ne bi moglo ustrojiti kvalitetno

poglavarstvo, rekao je i takvo tumačenje drži neprihvatljivim.

Miroslav Korenika je smatrao da zastupnik Godek nije u pravu kada kaže da članovi poglavarstva moraju biti profesionalci, odnosno zaposleni, jer se to određuje statutom općina, gradova i županija.

Mladen Godek, međutim, tvrdi da to ne proizlazi iz zakona.

Mr. Željko Glavan je pojasnio stav prethodnika i ustvrdio kako postoji kontradikcija. Naime, najprije se kaže da predsjednici skupština ne mogu biti profesionalci jer zakon kaže da profesionalci mogu biti gradonačelnici i zamjenici, župani i zamjenici župana a onda se za poglavarstvo tumači obrnuto.

Osobno drži nespornim da članovi poglavarstva i predsjednici skupština ne mogu biti profesionalci. To proizlazi iz zakona jer Zakon eksplicite nabraja tko može biti profesionalac, a među njima ne nabraja članove poglavarstva.

Dubravka Šuica (HDZ) je zatražila stav predsjednice Odbora glede toga da ni u roku 8 dana od verificiranja mandata aktualni župan, dožupan i neki drugi u njezinoj Dubrovačko-neretvanskoj županiji nisu stavili jedan od svojih mandata u mirovanje, a trebali su. Na to je predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović** odgovorila da se sada govori o drugoj temi.

Prije nego što se pristupilo glasovanju predsjedatelj je rekao da je amandman na svoj tekst uputio predlagatelj, Odbor za zakonodavstvo, te postaje sastavnim dijelom akta. Njime se kroz sadržaj vjerodostojnog tumačenja potvrđuje mogućnost da članovi poglavarstva tu dužnost mogu obavljati profesionalno i u tom slučaju imaju pravo na plaću, ako je to utvrđeno općim aktom županije, općine ili grada.

Većinom je glasova, sa 81 "za", 5 "protiv" i 5 "suzdržanih" doneseno vjerodostojno tumačenje odredbe članka 31. stavka 1, članka 46. stavaka 1. i 2, članka 53. stavka 4. i članka 90. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi u tekstu kako ga je predložio Odbor za zakonodavstvo, zajedno s predlagateljevim amandmanom.

M.P.

Izbori - imenovanja - razrješenja

Hrvatski sabor donio je više odluka na prijedlog svoga Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Prijedloge je obrazložio predsjednik Odbora dr. Vilim Herman.

Prijedlog odluke o razrješenju člana Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske

Zastupnici Hrvatskog sabora bez rasprave, većinom su glasova (74 glasa "za" i 28 "suzdržana") prihvatili Odluku o razrješenju mr. Ante Gašparovića dužnosti člana Komisije za vrijednosne papire, na osobni zahtjev.

Prijedlog odluke o imenovanju člana Savjeta Spomen - područja Jasenovac

Ovaj je prijedlog uvodno obrazložio predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, dr. Vilim Herman. Predložio je da se za člana Savjeta Spomen - područja Jasenovac, kao predstavnik Hrvatskog sabora imenuje Katica Sedmak. Zastupnici su ovaj prijedlog o imenovanju podržali jednoglasno (101 glas "za").

Prijedlog odluke o razrješenju i imenovanju člana Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu

Predsjednik Odbora predložio je da se razriješi člana Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu Hrvatskoga sabora iz reda Saveza samostalnih sindikata Marina Kokanović, a shodno tome, za člana Odbora imenuje mr. Vesna Mlinarić. Prijedlog je prihvaćen jednoglasno

Prijedlog odluke o razrješenju i izboru člana Odbora za ratne veterane

Jednoglasno i bez rasprave Hrvatski je sabor prihvatio Odluku o razrješenju i izboru člana Odbora za ratne veterane. U Prijedlogu odluke stoji kako je razrješenje dužnosti člana Odbora za ratne veterane zatražila zastupnica Đurđa Adlešić (HSLŠ). Shodno tome, predloženo je i jednoglasno prihvaćeno da se za člana navedenog Odbora izabere zastupnica Dorica Nikolić (HSLŠ).

Prijedlog odluke o izboru člana Odbora za informiranje, informatizaciju i medije

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su odlučili da se za člana Odbora za informiranje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora

izabere zastupnik dr. Tonči Tadić (HSP).

Prijedlog odluke o izboru dva člana Mandatno-imunitetnog povjerenstva

Zastupnici Hrvatskog sabora odlučili su da se za članove Mandatno-imunitetnog povjerenstva izaberu prof. Borislav Gražjak (Klub zastupnika etničkih zajednica i nacionalnih manjina) i zastupnik Vladimir Šeks (HDZ). I ovaj su izbor zastupnici donijeli jednoglasno.

NAKNADNO GLASOVANJE

Prijedlog odluke o imenovanju članova Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije

O Prijedlogu odluke i raspravi koja je uslijedila bilo je govora u IHS, br. 301, str. 63/64, a u nastavku sjednice pristupilo se glasovanju. Većinom glasova (72 "za" i 29 "protiv"), zastupnici su donijeli odluku o imenovanju članova Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije u tekstu predlagatelja. Podsjetimo, u Upravno vijeće su imenovani: Slavko Čuk, iz reda zaposlenih na HRT-u, te Hašim Bahtijari, Nikica Kalogjera, Miljenko Jelača, Josip Pandurić, dr. Marcel Meler i Marinko Papuga iz reda ekonomskih, financijskih i pravnih stručnjaka, te kulturnih i medijskih djelatnika.

V.Ž.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora